

Raport z badania

„Diagnoza społeczna w zakresie używania alkoholu, substancji psychoaktywnych i badanie kondycji psychicznej mieszkańców województwa lubuskiego”

Stworzony przez:

OMR Grupa Badawcza Sławomir Koziół

Stworzony dla:

**Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii
Oddział w Zielonej Górze**

Spis treści

Metodologia badania	4
I CZĘŚĆ BADANIA.....	5
Diagnoza używania substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół zlokalizowanych w województwie lubuskim.....	5
Metryczka respondentów	5
Aktywność	7
Czas wolny	21
Korzystanie z Internetu/telefonu	34
Hazard.....	41
Zakupy	46
Palenie papierosów	50
Spożywanie alkoholu.....	56
Używanie substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i papierosy.....	69
Substancje psychoaktywne wśród uczniów	79
„Ja” na tle grupy społecznej	84
Zdrowie psychiczne	91
II CZĘŚĆ BADANIA	108
Diagnoza używania substancji psychoaktywnych przez osoby dorosłe zamieszkujące województwo lubuskie.....	108
Metryczka respondentów	108
Aktywność	110
Czas wolny	121
Korzystanie z Internetu/telefonu	125
Hazard.....	130

Zakupy	136
Palenie papierosów	141
Spożywanie alkoholu	145
Substancje psychoaktywne inne niż tytoń i alkohol	160
Substancje psychoaktywne wśród mieszkańców – porównanie	167
Zdrowie psychiczne	169
Spis wykresów	187

Metodologia badania

Diagnoza została opracowana na podstawie badań ankietowych realizowanych pośród uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych od maja do czerwca 2021 r. Badanie przeprowadzone zostało przez wykwalifikowanych ankieterów i objęło 1000 uczniów. Przebadano uczniów klasy VI i VIII szkoły podstawowej oraz uczniów z klasy 1 i 3 szkół ponadpodstawowych. Badania były prowadzone w powiecie gorzowskim i zielonogórskim, a także w miastach na prawach powiatu: w Zielonej Górze i w Gorzowie Wielkopolskim.

Zrealizowane badania kompleksowo objęły następujące obszary:

- Czas wolny;
- Palenie papierosów;
- Picie alkoholu;
- Substancje psychoaktywne inne niż alkohol;
- Korzystanie z Internetu / telefonu;
- Zachowania oraz sytuacje ryzykowne;
- Hazard;
- Zdrowie psychiczne.

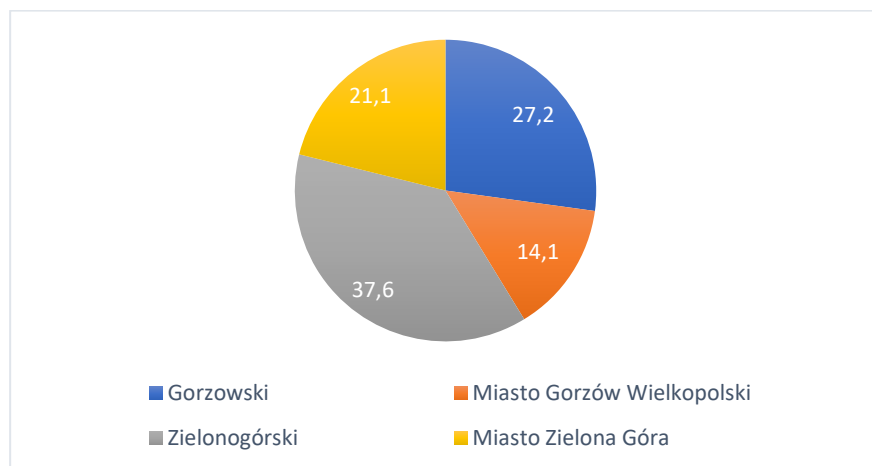
Badane obszary pozwalają na przeanalizowanie sposobu używania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych, wskazując jednocześnie na kondycję psychiczną mieszkańców i możliwość podejmowania działań wpływających na poprawę zdrowia psychicznego lubuszan. Ze względu na aktualną sytuację związaną z zagrożeniem zakażenia wirusem covid-19 oraz wcześniejsze obostrzenia, „zamknięcie gospodarki”, wyniki badań pozwalają na podjęcie adekwatnych działań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom. Sytuacja zagrożenia związana z covid-19 może wpływać na większą tendencję młodych osób do popadania w uzależnienia oraz pogarszać zdrowie psychiczne mieszkańców województwa lubuskiego.

I CZĘŚĆ BADANIA

Diagnoza używania substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół zlokalizowanych w województwie lubuskim

Metryczka respondentów

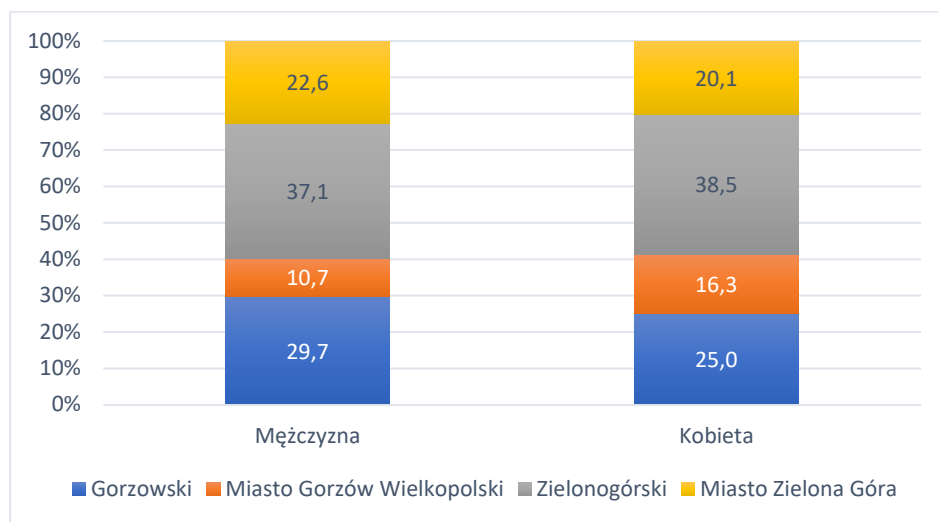
W ramach prowadzenia badań wśród uczniów, próba celowa osób badanych została zaplanowana w taki sposób, aby kompleksowo objąć wyczerpującą liczbę uczniów na obszarze badanych powiatów. W związku z tym zaplanowano, iż w powiecie gorzowskim oraz zielonogórskim zostanie zrealizowanych 500 ankiet, przy czym 200 zostanie przeprowadzonych w szkołach podstawowych (w podziale na VI oraz VIII klasę), a 300 zostanie przeprowadzonych w szkołach ponadpodstawowych (w podziale na 1 oraz 3 klasę). Tożsamy podział został zaplanowany w odniesieniu do miast na prawach powiatu, czyli Zielonej Góry i Gorzowie Wielkopolskim. Niniejsze założenia próby badawczej pozwalały na kompleksowe uzyskanie informacji o stopniu używania substancji psychoaktywnych oraz kondycji psychicznej uczniów. Udział respondentów z poszczególnych powiatów i miast przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1 Wskaźnik respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: opracowanie własne

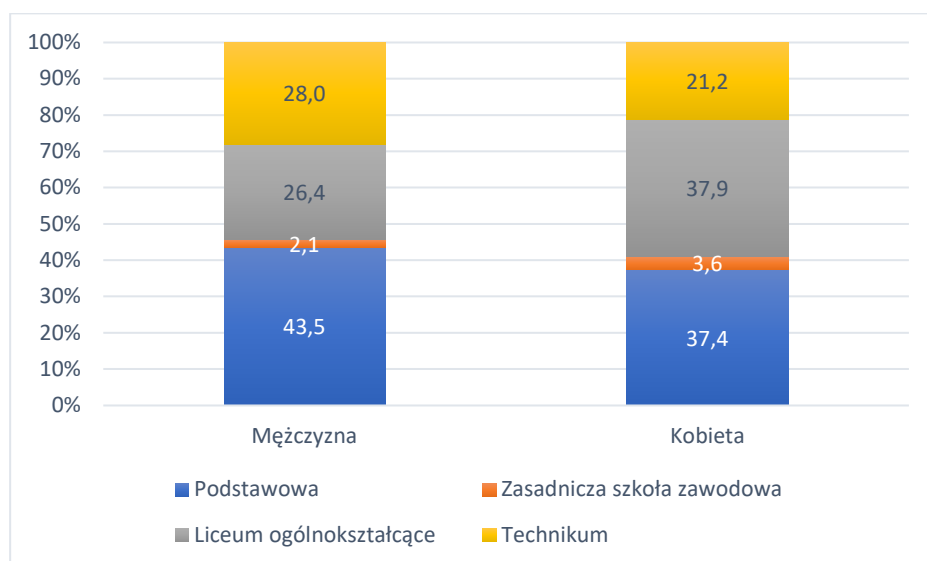
łącznie w badaniu wzięło udział 57,2% uczennic i 42,8% uczniów. Udział respondentów w podziale na płeć i poszczególne obszary, z którego respondenci pochodzili przedstawia wykres poniżej.

Wykres 2 Wskaźnik respondentów w podziale na powiaty i płeć [%]

Źródło: opracowanie własne

W szkołach podstawowych w badaniu wzięło udział 37,4% dziewcząt i 43,5% chłopców. W zasadniczych szkołach zawodowych przebadano łącznie 3,6% kobiet i 2,1% mężczyzn. Natomiast w liceach ogólnokształcących stosunek badanych ze względu na płeć wynosił 37,9% kobiet do 26,4% mężczyzn, a w technikumach 21,2% dziewcząt do 28,0% chłopców.

Wykres 3 Wskaźnik respondentów w podziale na płeć w poszczególnych typach szkół [%]

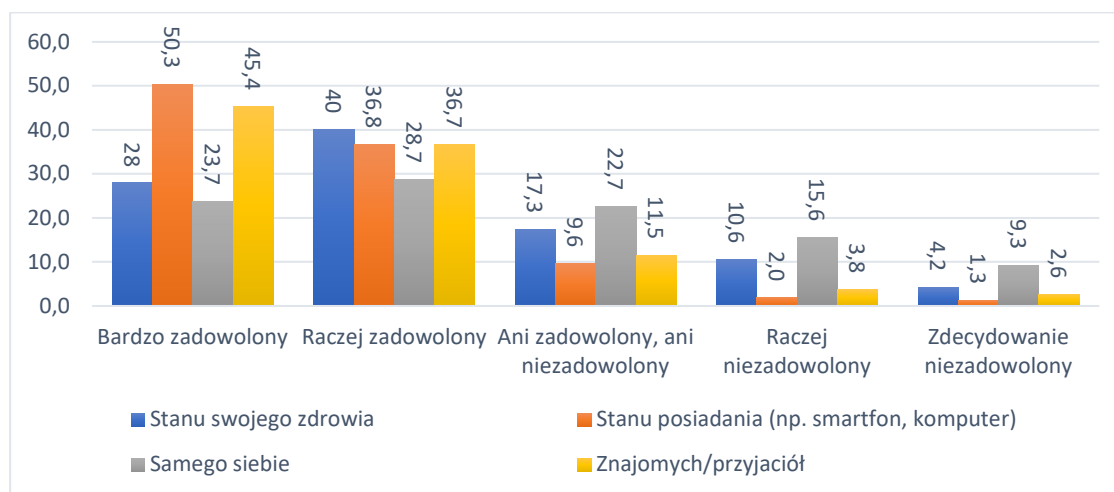
Źródło: opracowanie własne

Aktywność

Część diagnostyczna dotycząca „Aktywności” to obszar ogólnych czynności podejmowanych przez respondentów. Przebadano dzieci i młodzież z województwa lubuskiego pod kątem ilości czasu spędzanego na realizację różnych aktywności, np. treningu na siłowni, dbania o własne zdrowie, czasu spędzanego na zabawie i spotkaniach z przyjaciółmi czy czasu poświęconego na zdobywanie doświadczenia zawodowego. W rozdziale tym ujęto również aspekty dotyczące zadowolenia ze stanu posiadania (rzeczy materialnych), stanu zdrowia, znajomych i przyjaciół, sytuacji finansowej czy ogólnej oceny wykonywania różnych czynności lub braku ich wykonywania.

Ocena stopnia zadowolenia z następujących aspektów: stan swojego zdrowia, stan posiadania (np. smartfona, komputera), zadowolenie z samego siebie czy stanu posiadania znajomych/przyjaciół jest pozytywna. Respondenci są bardzo zadowoleni ze stanu posiadania rzeczy materialnych, tj. urządzenia elektroniczne, które posiadają na wyłączność. Aż 50,3% badanych dzieci i młodzieży wykazuje duże zadowolenie z badanego aspektu. Również są bardzo zadowoleni z posiadania znajomych i przyjaciół (45,4%). Mniejsza liczba respondentów jest zadowolona ze stanu swojego zdrowia (28%) oraz z samego siebie (23,7%).

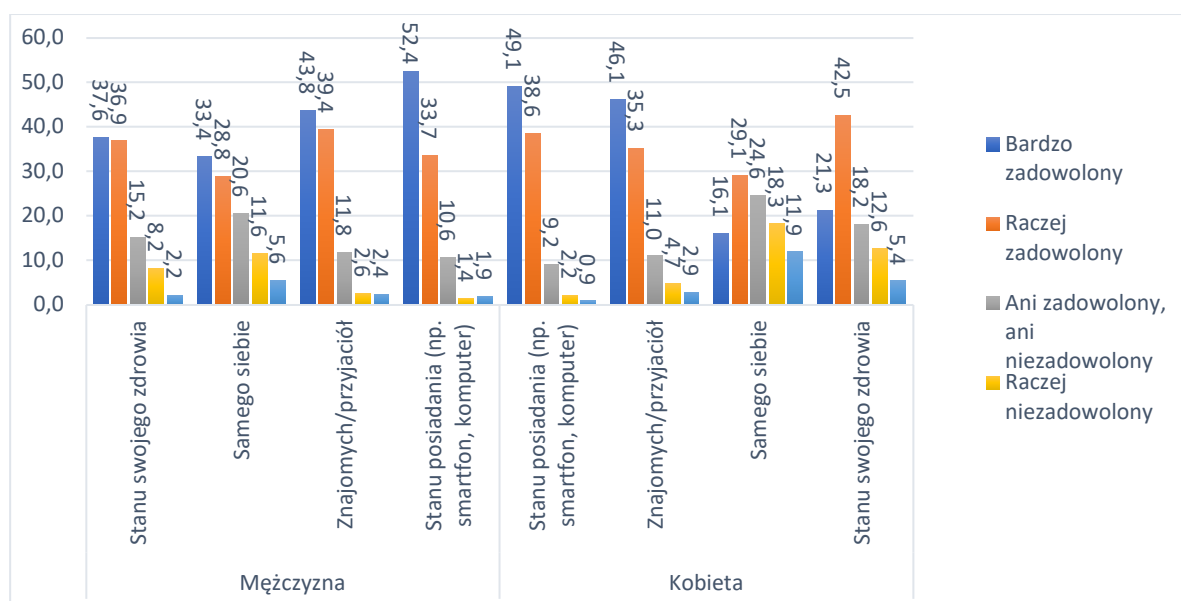
Wysoki odsetek badanych wskazuje na zadowolenie z badanych aspektów, gdzie wartości przedstawiają się następująco: zadowolenie ze stanu swojego zdrowia – 40%, zadowolenie ze stanu posiadania – 36,8%, zadowolenie ze stanu posiadania znajomych/przyjaciół – 36,7% oraz zadowolenie z samego siebie – 28,7%. Na uwagę zasługuje stan zadowolenia z samego siebie. Aż 22,7% badanych dzieci i młodzieży wykazuje obojętność w tej ocenie, 15,6% - raczej niezadowolona, a 9,3% badanych twierdzi, że jest zdecydowanie niezadowolona z samego siebie.

Wykres 4 Stopień zadowolenia z poszczególnych obszarów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

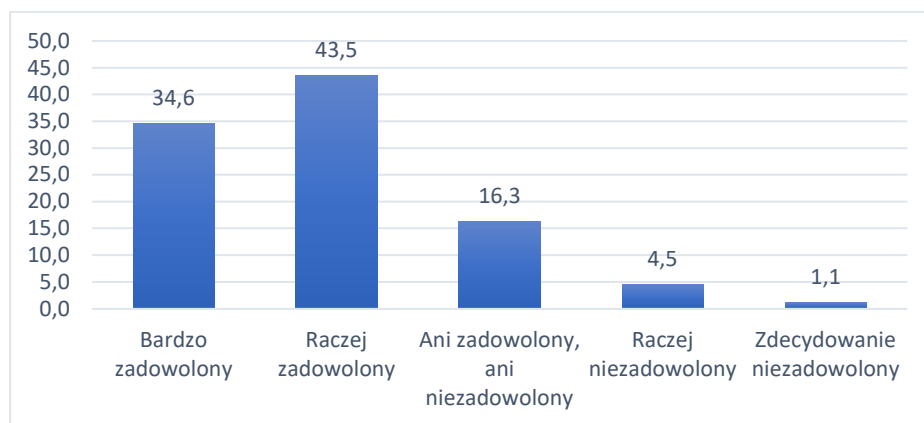
Stopień zadowolenia z badanych obszarów jest widoczny przede wszystkim wśród chłopców biorących udział w badaniu. O ile poziom zadowolenia ze stanu posiadania znajomych i przyjaciół jest wyższy w grupie dziewcząt (46,1%), o tyle wskaźnik stanu zadowolenia z samego siebie i stanu swojego zdrowia oraz posiadania rzeczy materialnych jest wyższy w grupie chłopców niż dziewcząt. Wskazuje to na większe przywiązywanie wagi do zdrowia i oceny samego siebie przez uczennice, które niejednokrotnie dość surowo i negatywnie oceniają siebie.

Wykres 5 Stopień zadowolenia z poszczególnych obszarów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

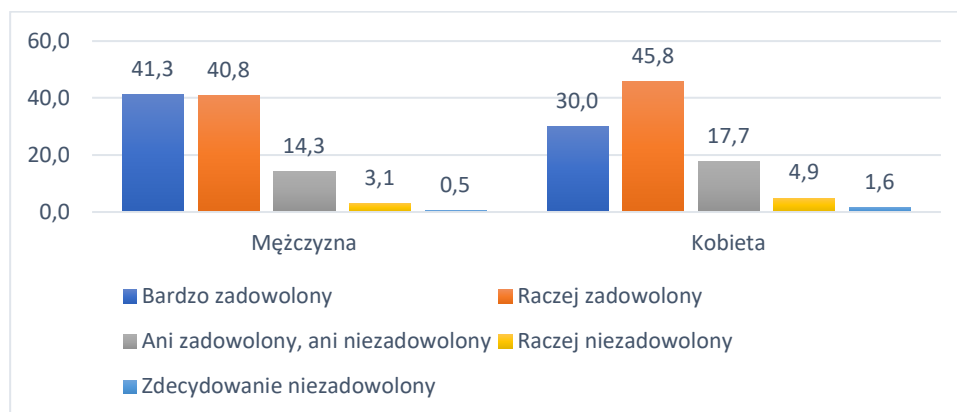
Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny jest bardzo dobra. 43,5% badanych uczniów jest raczej zadowolona z sytuacji finansowej swojej rodziny, a 34,6% wskazuje, że jest bardzo zadowolona. Tylko 1,1% respondentów jest zdania, że są bardzo niezadowoleni ze stanu posiadania środków finansowych własnej rodziny. Oznacza to, że niewielki odsetek badanych odczuwa niedostatek w domu rodzinnym. Zadowolenie z sytuacji materialnej rodziny należy ocenić jako pozytywną przesłankę, gdyż niedostatek wpływa na większe zagrożenie dla zdrowia psychicznego i może generować negatywne następstwa związane z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych i alkoholu.

Wykres 6 Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

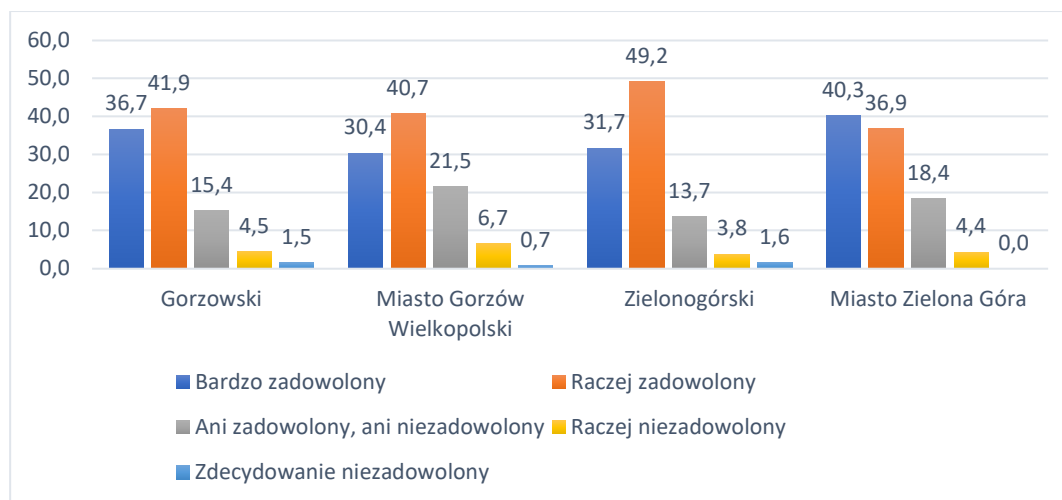
Analizując zagadnienie oceny sytuacji finansowej własnej rodziny okazuje się, że 41,3% badanych chłopców jest bardzo zadowolona z sytuacji finansowej własnej rodziny, przy jednoczesnym zadowoleniu 30% uczennic.

Wykres 7 Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

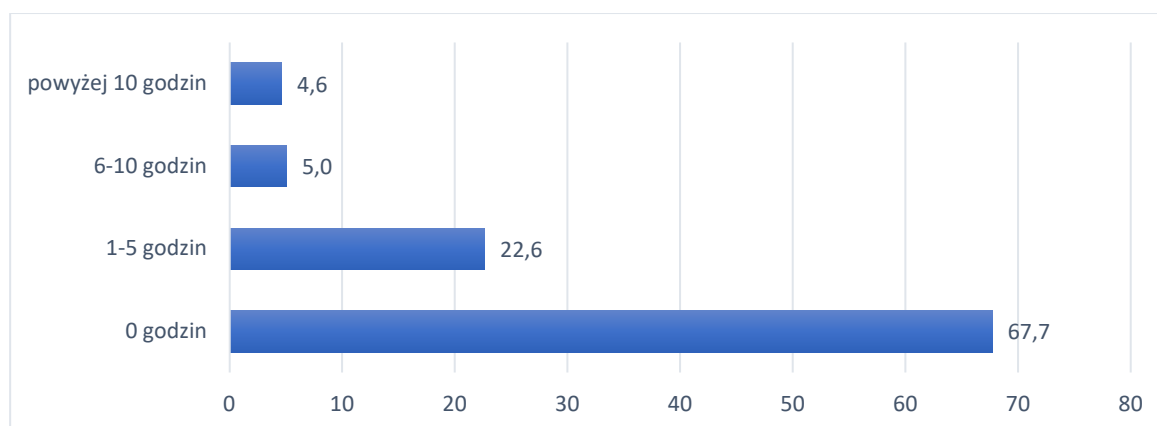
Największy odsetek bardzo zadowolonych uczniów z sytuacji finansowej swojej rodziny zamieszkuje miasto Zielona Góra (40,3%), następnie powiat gorzowski (36,7%).

Wykres 8 Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na powiat [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

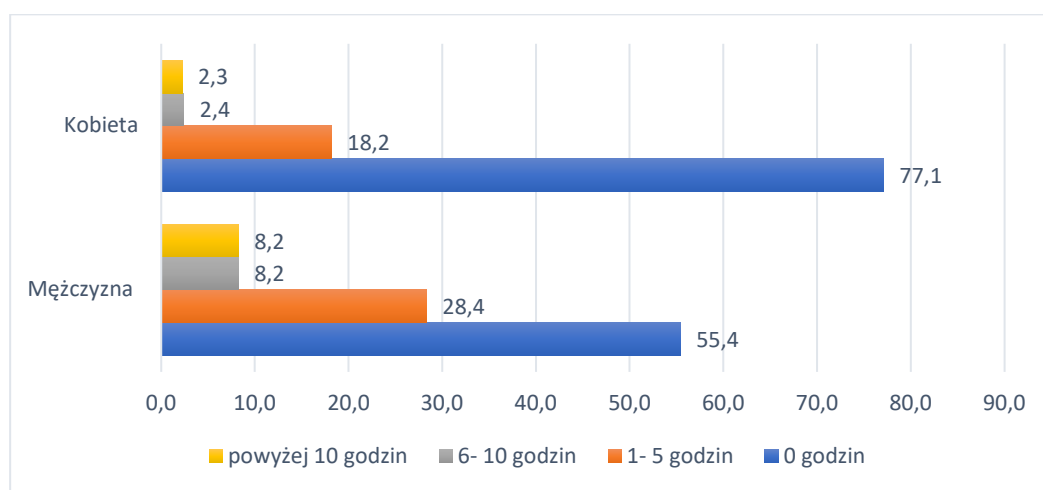
Aktywność dzieci i młodzieży przejawia się poprzez podejmowanie przez nich różnych czynności. Respondenci podczas badania zostali poproszeni o wskazanie ilości godzin spędzanych na realizacji aktywności fizycznej – średniego czasu spędzanego w ciągu ostatnich 30 dni na siłowni. Okazuje się, że aż 67,7% badanych nie uczestniczy wcale w zajęciach na siłowni, natomiast 22,6% uczniów spędziło na siłowni od 1 do 5 godzin. Niewielki odsetek respondentów uczestniczył w zajęciach na siłowni od 6 do 10 godzin w ciągu ostatniego miesiąca (5%), a powyżej 10 godzin na siłowni deklaruje 4,6% badanych.

Wykres 9 Średnia ilość godzin spędzonych na siłowni w ciągu ostatnich 30 dni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

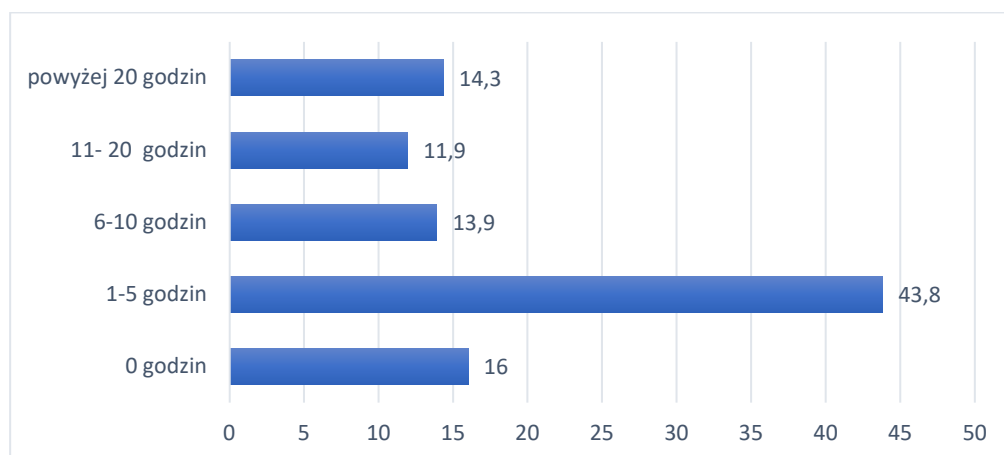
Zajęcia na siłowni są formą spędzania czasu wolnego w przeważającej mierze wśród grupy chłopców. 28,4% badanych mężczyzn określiło, że czas spędzony w ostatnich 30 dniach na siłowni wahał się w granicach od 1 do 5 godzin. Tyle samo czasu na siłowni spędziło 18,2% kobiet. Zdecydowaną większość czasu wolnego (od 6 godzin wzwyż), który został przeznaczony na zajęcia sportowe, odnotowano wśród chłopców (8,2% mężczyzn w stosunku do ok. 2,4% kobiet).

Wykres 10 Średnia ilość godzin spędzonych na siłowni w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

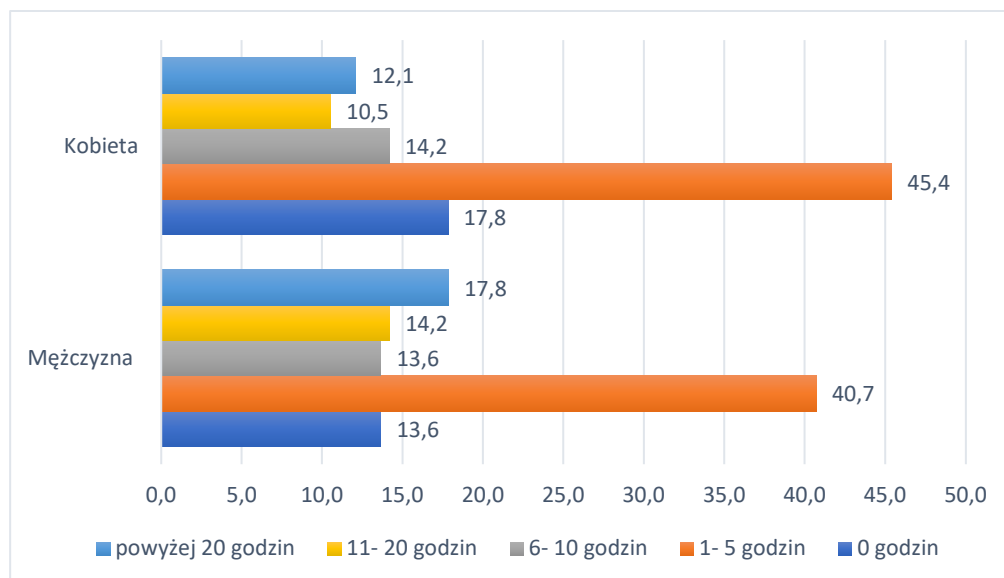
Inaczej przedstawia się sytuacja spędzania czasu na utrzymywaniu zdrowego stylu życia przez uczniów z województwa lubuskiego. 43,8% badanych deklaruje, że w ostatnim miesiącu spędziło od 1 do 5 godzin na wykonywaniu różnych czynności i aktywności związanych z utrzymywaniem zdrowego stylu życia. 13,9% badanych uczniów poświęciło na ten cel od 6 do 10 godzin, 11,9% - od 11 do 20 godzin, a 14,3% respondentów różnego rodzaju aktywności wykonywał powyżej 20 godzin. Niestety 16% badanych dzieci i młodzieży nie przeznaczyło ani jednej godziny w ciągu ostatnich 30 dni na zadbanie o własne zdrowie fizyczne, wykonując jakąkolwiek aktywność w zakresie utrzymania zdrowego stylu życia. Należy to zjawisko potraktować jako niekorzystny prognostyk możliwej w przyszłości otyłości młodzieży. Brak aktywnego spędzania czasu wolnego oraz stałego dbania o zdrowy styl życia przez młodzież może w przyszłości wpłynąć na negatywne konsekwencje zdrowotne, zarówno natury fizycznej jak i psychicznej.

Wykres 11 Średnia ilość godzin spędzonych na utrzymywaniu zdrowego stylu życia w ciągu ostatnich 30 dni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

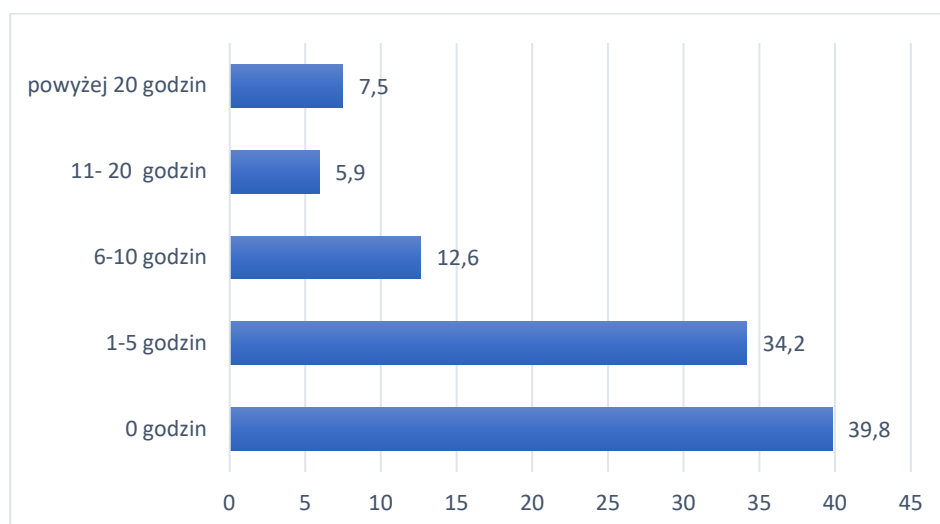
Uwzględniając płeć respondentów okazuje się, że najwięcej czasu spędzonego na działaniach ku utrzymaniu zdrowego stylu życia jest domeną chłopców. 17,8% uczniów deklaruje, że w ostatnim miesiącu na utrzymywanie zdrowego stylu życia przeznaczyło powyżej 20 godzin, a w przypadku 14,2% ilość czasu wahała się w granicach 11-20 godzin. Największy udział osób aktywnych odnotowano wśród grupy badanych dziewcząt, które na utrzymywanie zdrowego stylu życia poświęciły w ostatnich 30 dnia od 1 do 5 godzin.

Wykres 12 Średnia ilość godzin spędzonych na utrzymywaniu zdrowego stylu życia w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

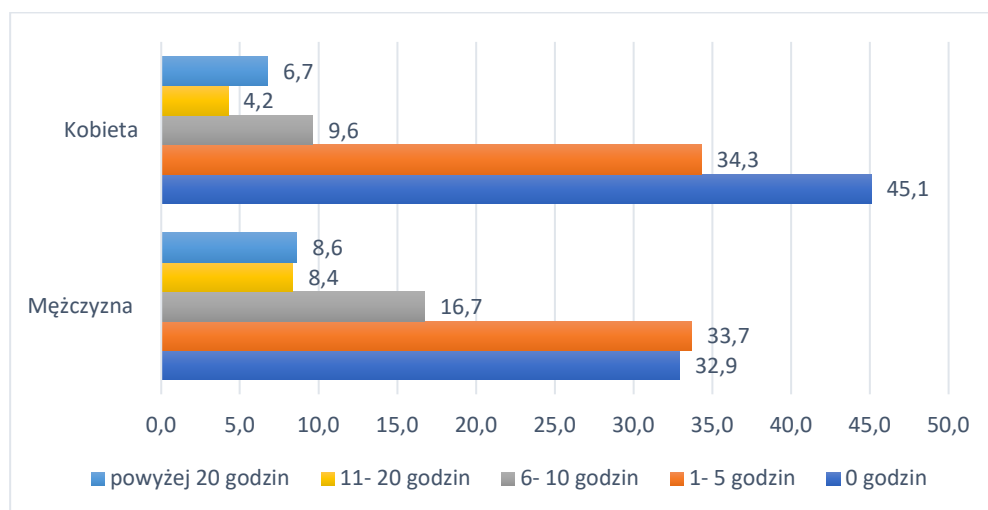
W celu zdobycia doświadczenia zawodowego niewielki odsetek respondentów w ostatnich 30 dniach poświęcił swój czas na tę aktywność. 7,5% badanych przeznaczyło na ten cel powyżej 20 godzin, 5,9% - od 11 do 20 godzin, a 12,6% badanych – od 6 do 10 godzin. Zdecydowana większość dzieci i młodzieży przeznaczyła swój czas na zdobycie doświadczenia zawodowego w niewielkim wymiarze godzin (od 1 do 5 godzin) – 34,2% badanych, albo też nie podejmowała żadnych aktywności w tym kierunku (39,8%). Oznacza to, że niewielki odsetek młodych ludzi myśli o swojej przyszłości pod kątem przyszłej pracy zawodowej. Badani nie uważają poświęcania czasu na zdobywanie doświadczenia zawodowego za cenny i pożądany aspekt własnego samorozwoju. Może to zmieniać się na przestrzeni lat, gdyż jako absolwenci szkół będą przykładali większą uwagę do zdobywania doświadczenia zawodowego, aby móc swobodnie poruszać się po rynku pracy.

Wykres 13 Średnia ilość godzin spędzonych na podejmowaniu aktywności w celu zdobycia doświadczenia w ciągu ostatnich 30 dni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

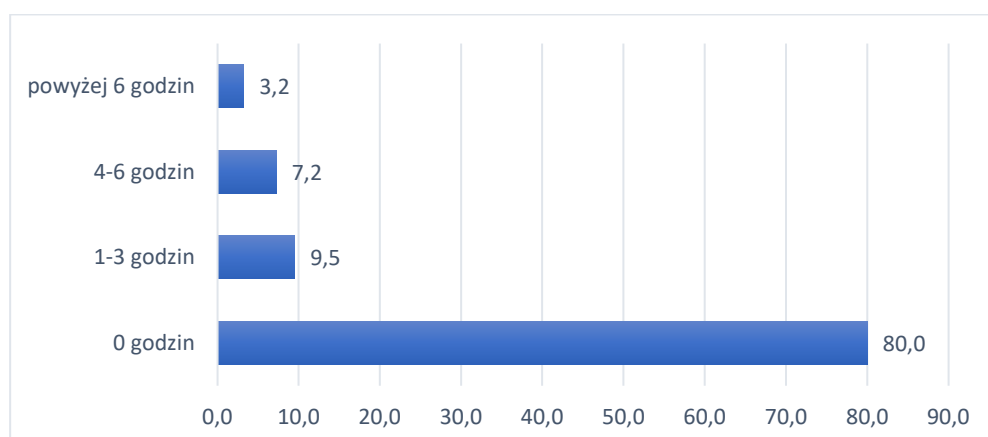
Jak wspomniano wcześniej niewielka liczba respondentów wśród uczniów lubuskich szkół poświęca swój czas na podejmowanie aktywności związanych ze zdobyciem doświadczenia zawodowego. Jednakże osoby, które to czynią, to w przeważającej mierze mężczyźni.

Wykres 14 Średnia ilość godzin spędzonych na podejmowaniu aktywności w celu zdobycia doświadczenia w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

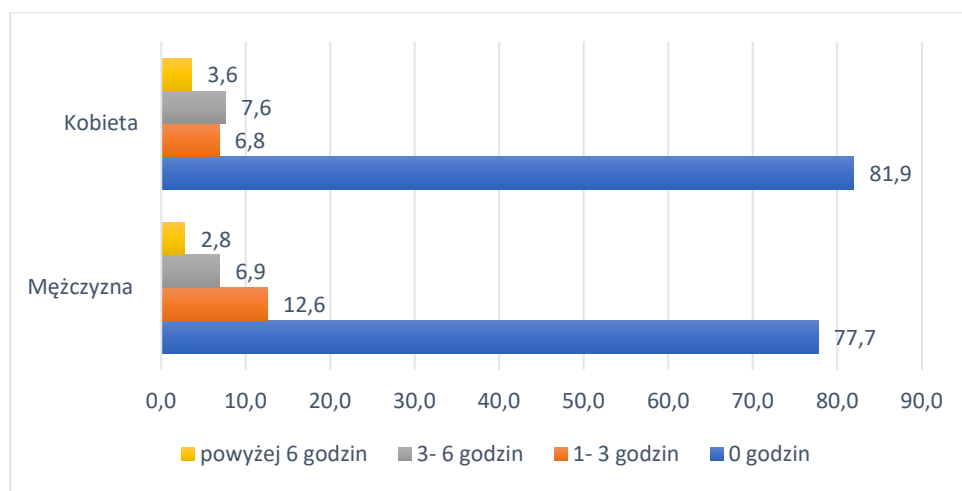
Czas spędzany na dyskoteci czy w klubie w ostatnim miesiącu nie należał do dominujących aktywności. Tylko 3,2% badanych spędziło powyżej 6 godzin na dyskoteci czy w klubie, 7,2% uczniów poświęciło na ten cel od 4 do 6 godzin, a 9,5% - od 1 do 3 godzin. Sądzić można, że wśród tej grupy respondentów znalazła się większa liczba uczniów ze szkół ponadpodstawowych niż podstawowych. Zdecydowana większość (80%) uczniów nie uczestniczyła w imprezach/spotkaniach w dyskoteci czy w klubie, co wynikało z ograniczeń epidemiologicznych związanych z covid-19 i niemożnością korzystania z obiektów zapewniających masową rozrywkę.

Wykres 15 Średnia ilość godzin spędzonych na dyskoteci/w klubie w ciągu ostatnich 30 dni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

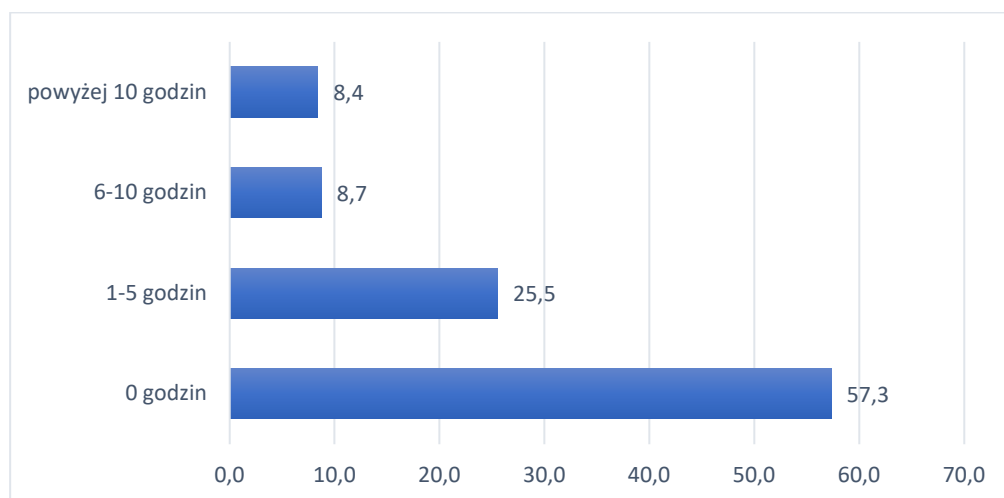
Spędzanie czasu wolnego na rozrywkach typu dyskoteka czy klub nie jest popularnym zajęciem współczesnych uczniów czy młodzieży. 81,9% dziewcząt i 77,7% chłopców nie spędza w ten sposób czasu wolnego. Wśród osób deklarujących spędzanie czasu wolnego na dyskotekę czy klubie w ostatnim miesiącu większą liczbę stanowili mężczyźni. Od 1 do 3 godzin poświęconych na taką rozrywkę wskazuje 12,6% chłopców, a powyżej 6 godzin wskazuje 3,6% dziewcząt.

Wykres 16 Średnia ilość godzin spędzonych na dyskotekę/w klubie w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

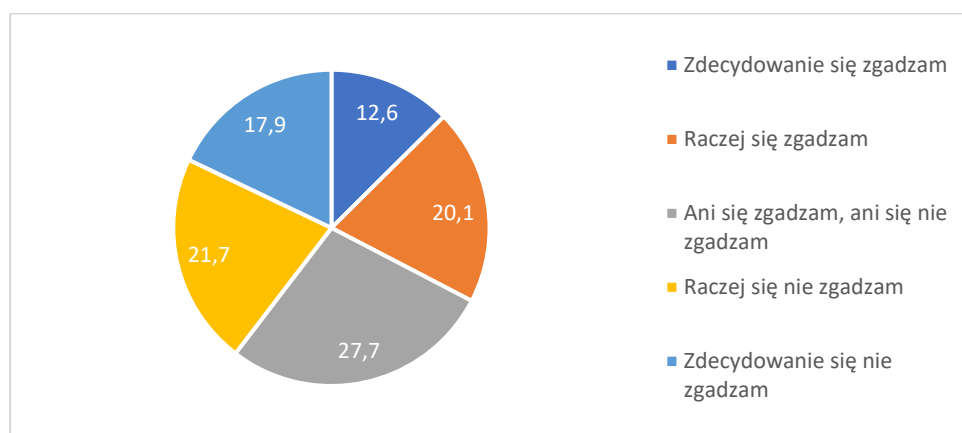
Ocena średniej ilości godzin spędzonych na innych imprezach w ciągu ostatnich 30 dni wykazuje, że 57,3% respondentów nie uczestniczyło w żadnych imprezach. Jednakże należy zwrócić uwagę, iż około 40% osób uczestniczyło w takich formach spędzania czasu wolnego. 25,5% badanych twierdzi, że uczestniczyło w imprezach średnio od 1 do 5 godziny w ostatnim miesiącu, a 8,7% i więcej badanych dzieci i młodzieży przeznaczyło na ten cel powyżej 6 godzin. Zatem można stwierdzić, że badani uczniowie nie należą do osób angażujących się zbyt wiele w spędzanie czasu na spotkaniach z przyjaciółmi/znajomymi w klubach czy dyskotekach, ani też nie poświęcają swojego czasu w nadmiarze na utrzymywanie zdrowego stylu życia. Wysoki wskaźnik osób nieuczestniczących w żadnych imprezach, który został osiągnięty w badaniu, może wynikać z sytuacji pandemicznej w kraju, gdzie dostęp do dyskotek, klubów był ograniczony lub niemożliwy.

Wykres 17 Średnia ilość godzin spędzonych na innych imprezach w ciągu ostatnich 30 dni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Dokonanie oceny dotyczącej podejmowania się znacznie większej ilości zadań niż jest się w stanie wykonać należało do skomplikowanych pytań. Odpowiedzi respondentów były bardzo podzielone. Najwięcej, bo 27,7% badanych wykazuje stanowisko neutralne w tej kwestii (ani się zgadza, ani się nie zgadza). Pozostałe osoby (ponad 32%) raczej się zgadzają lub są zdecydowane o tym, że często podejmują się dużej ilości zadań, których nie są w stanie wykonać. Zachowania takie mogą świadczyć o tym, że współczesna młodzież i dzieci „chciałyby dużo zrobić”, ale nie zawsze im to wychodzi. Nie zawsze potrafią lub nie wykazują się odpowiednią determinacją, dobrą organizacją własnej pracy lub odpowiedniego i racjonalnego mierzenia własnych sił na zamiary.

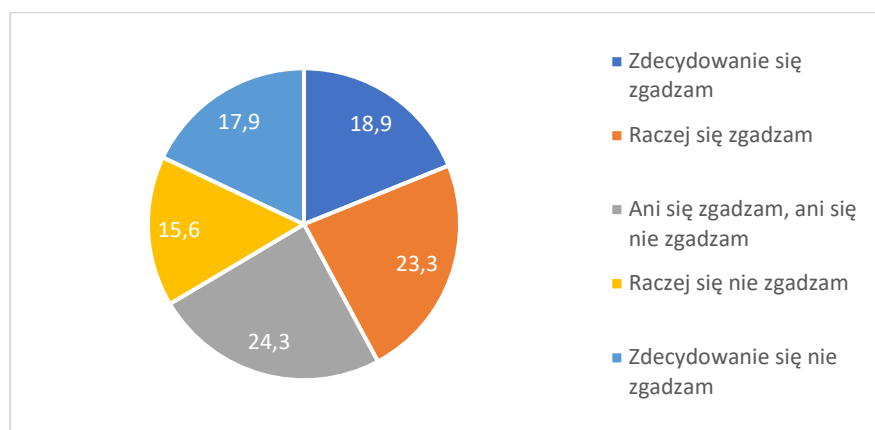

Wykres 18 Ocena podejmowania się znacznie większej ilości zadań niż jest się w stanie wykonać [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ocena „czucia się winnym” z powodu braku aktywności została wyrażona przez uczniów w zróżnicowany sposób. 24,3% badanych uczniów jest zdania, że czasami ma wyrzuty sumienia, a czasami nie odczuwa takich uczuć. Osoby takie należą do grupy osób obojętnych, które nie przywiązują istotnej wagi do swoich aktywności. Jest im całkowicie obojętne czy wykonują jakieś zadanie, czynność czy też nie. Nie mają poczucia utraty czegoś ważnego, cennego – jest im to obojętne.

Wśród badanych osób pozostała grupa miała podzielone opinie na ten temat. 42,2% uczniów twierdzi, że odczuwa wyrzuty sumienia, gdy nic nie robi, a pozostała część (33,5%) – nie widzi w tym nic złego. Nieefektywne wykorzystywanie czasu przez współczesną młodzież jest niepokojące. Młodzież nie przywiązuje wagi do upływającego czasu, który mógłby być wykorzystany bardziej efektywnie, np. w oferowaniu pomocy rodzicom, wypełnianiu obowiązków domowych, włączeniu się w pomoc na rzecz osób potrzebujących itp. Brak pomysłu na zorganizowanie sobie czasu wpływa na współczesną młodzież destrukcyjnie, co w efekcie prowadzi do wyuczzonej bezradności, apatii i ogólnego zniechęcenia oraz bierności społecznej.

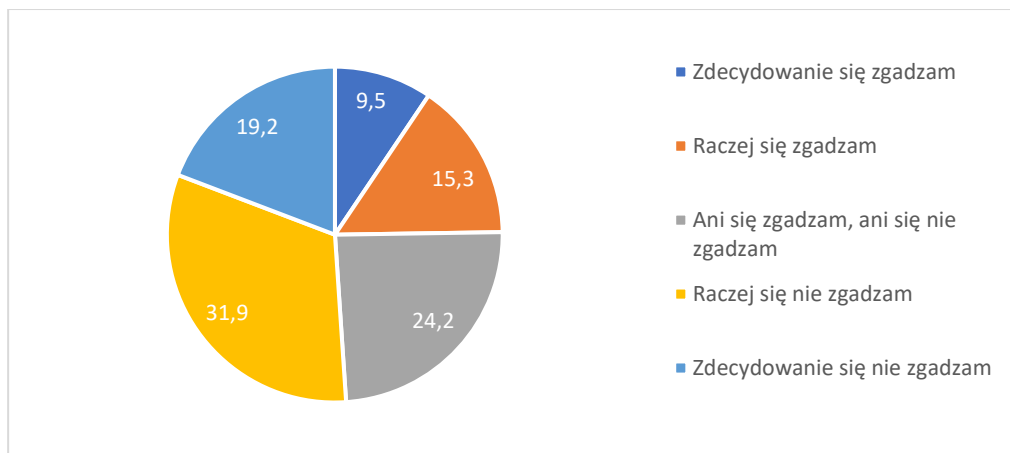

Wykres 19 Ocena czucia się winnym, gdy nie robi się nic [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Pośpiech i gonitwa z czasem należą do głównych cech współczesnego świata. W badaniu poproszono uczniów o ocenę, czy należą do osób, które stale się spieszą i ściągają z czasem. Ok. 50% respondentów twierdzi, że nie należy do takiej grupy osób (19,2% - zdecydowanie się nie zgadza, 31,9% - raczej się nie zgadza z tym stwierdzeniem). Tylko 9,5% uczniów

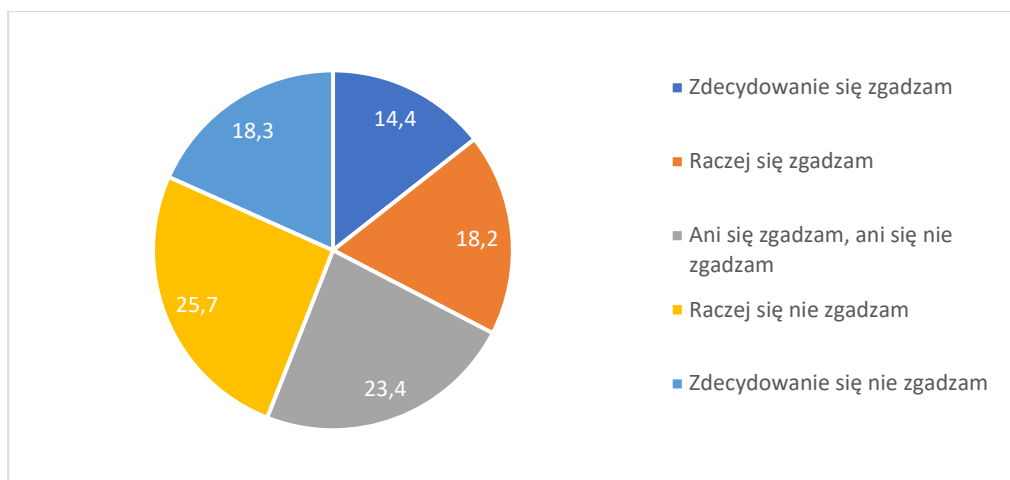
biorących udział w badaniu jest zdania, że ich życie to ciągła walka z czasem i pośpiech w wypełnianiu wszystkich obowiązków każdego dnia.

Wykres 20 Ocena stałego pośpiechu i ścigania się z czasem [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

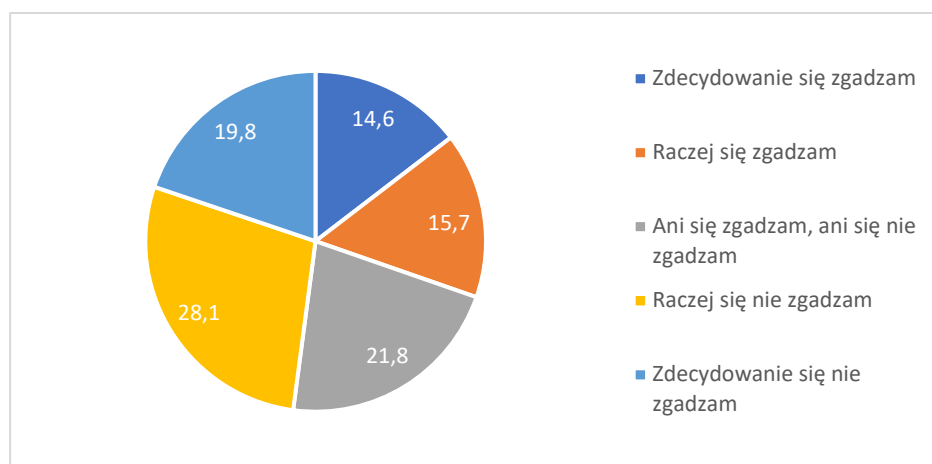
Ze stwierdzeniem poświęcania znacznej ilości czasu na obmyślanie i planowanie przyszłych zadań, zaniedbując „tu i teraz” zdecydowanie zgadza się 14,4% respondentów. 18,2% twierdzi, że raczej się zgadza. 23,4% badanych uczniów przyjmuje stanowisko neutralne, a pozostali uczniowie (44%) raczej lub zdecydowanie nie zgadzają się z tym stwierdzeniem. Można przypuszczać, że nie poświęcają oni czasu na strategiczne planowanie i obmyślanie tego, co będą robić i czym się będą zajmować. Dlatego też nie odczuwają oni presji czasu, czy wyrzutów sumienia z powodu tego, czego im się nie udało zrealizować.

Wykres 21 Ocena poświęcania zbyt wiele czasu na planowanie i obmyślanie przyszłych zadań [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

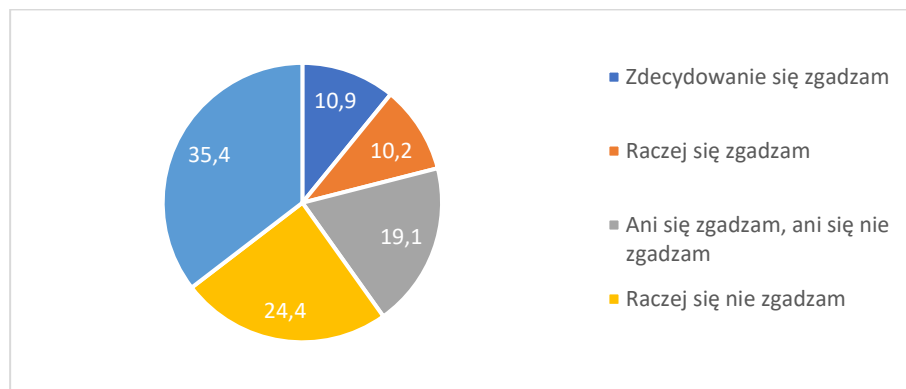
W nawiązaniu do powyższych kwestii, zapytano w badaniu respondentów o to, czy trudno jest im się rozluźnić, zrelaksować. Okazuje się, że ci uczniowie, którzy nie planują, nie czują presji czasu oraz nie posiadają poczucia winy z „nicnierobienia”. Również w kwestii rozluźnienia się nie widzą żadnych problemów. Brak presji powoduje często ogólny stan rozluźnienia, dlatego aż prawie połowa respondentów (49,9%) jest zdania, że jest w stanie rozluźnić się swobodnie, bez żadnych konsekwencji. 21,8% uczniów wykazuje stanowisko obojętne, a tylko 14,6% - zdecydowanie się zgadza ze stwierdzeniem, że trudno im się rozluźnić. Ta grupa uczniów to zazwyczaj osoby posiadające dużo obowiązków, angażujące się w różne aktywności i zadania, dlatego presja jaką odczuwają powoduje, że stan rozluźnienia przychodzi im z wielkim trudem.

Wykres 22 Ocena trudności stanu rozluźnienia się [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Można stwierdzić, że obecnie dzieci i młodzież posiadają zdecydowanie mniej obowiązków niż kiedyś. Najczęściej zadaniem uczniów jest wypełnianie obowiązku nauki, ewentualnie uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych. Młode osoby w ograniczonym stopniu są zobowiązane do pomagania w prowadzenie gospodarstwa domowego. Tego zdania jest 59,8% badanych uczniów, którzy twierdzą, że na obowiązki domowe nie poświęcają więcej czasu niż na spotkania z przyjaciółmi, własne hobby czy innego typu rozrywki. Spośród badanych uczniów 10,9% poświęca więcej czasu na obowiązki niż na własne przyjemności.

Wykres 23 Ocena poświęcania więcej czasu na obowiązki niż spotkania z przyjaciółmi, hobby czy rozrywki [%]

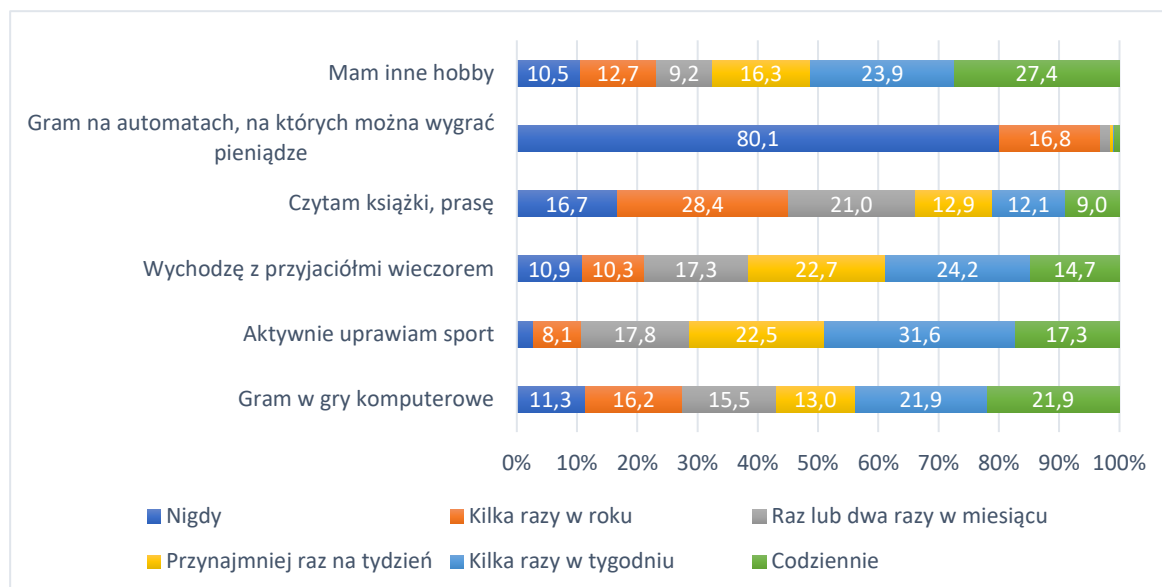
Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

W wyniku przeprowadzonych badań wśród uczniów województwa lubuskiego w kwestiach związanych z różnymi aktywnościami stwierdza się, że większość dzieci i młodzieży należy do grupy osób mało aktywnych. Nie poświęcają zbyt wiele czasu na utrzymywanie zdrowego stylu życia czy na innego rodzaju aktywności fizyczne. Doceniają stan posiadania rzeczy materialnych, ale również nie narzekają na sytuację finansową rodzin, w których się wychowują. Brak nadmiaru obowiązków powoduje w nich poczucie, że nie ścigają się z czasem i swobodnie mogą się rozluźnić w dowolnym momencie. Współcześni uczniowie w mniejszym stopniu odczuwają presję związaną z wypełnianiem zadań domowych. Konsekwencją tego jest stan ich spokoju i braku zmartwień o to, że natłok obowiązków spowoduje u nich stan napięcia lub poczucie, że nie są w stanie wykonać wszystkiego na czas. Wysoko cenią sobie własnych znajomych i przyjaciół. Jednakże niżej oceniają stan zadowolenia ze swojego zdrowia, czy z samego siebie (głównie dziewczęta). Można sądzić, że deklaratorywnie chcieliby więcej wymagać od siebie, być bardziej zdyscyplinowanym, jednak brak umiejętności odpowiedniego planowania, stawiania sobie celów, uniemożliwia im bycie bardziej aktywnymi niż są.

Czas wolny

Analizując formy aktywności uczniów w czasie wolnym, należy podkreślić, iż odpowiedzi uczniów były zróżnicowane, co świadczy o wielu aspektach spędzania przez nich swojego czasu wolnego. Najwięcej, bo 27,4% uczniów posiada inne hobby i zainteresowania, którym chętnie poświęcają swój czas, a nie zostały one ujęte w badaniu ankietowym. Na realizację tych aktywności przeznaczają swój czas codziennie. Druga najliczniejsza grupa (21,9% badanych) czas wolny każdego dnia poświęca na granie w gry komputerowe. Codziennie swoją aktywność w czasie wolnym na uprawianiu sportu deklaruje 17,3% uczniów, 14,7% - spędza swój wolny czas z przyjaciółmi i znajomymi, a 9% - czyta książki lub prasę. Zdecydowana większość (80,1%) uczniów nie poświęca swojego wolnego czasu na granie na automatach (za pieniądze). Również spora część ankietowanych (16,7%) nie poświęca czasu na czytanie.

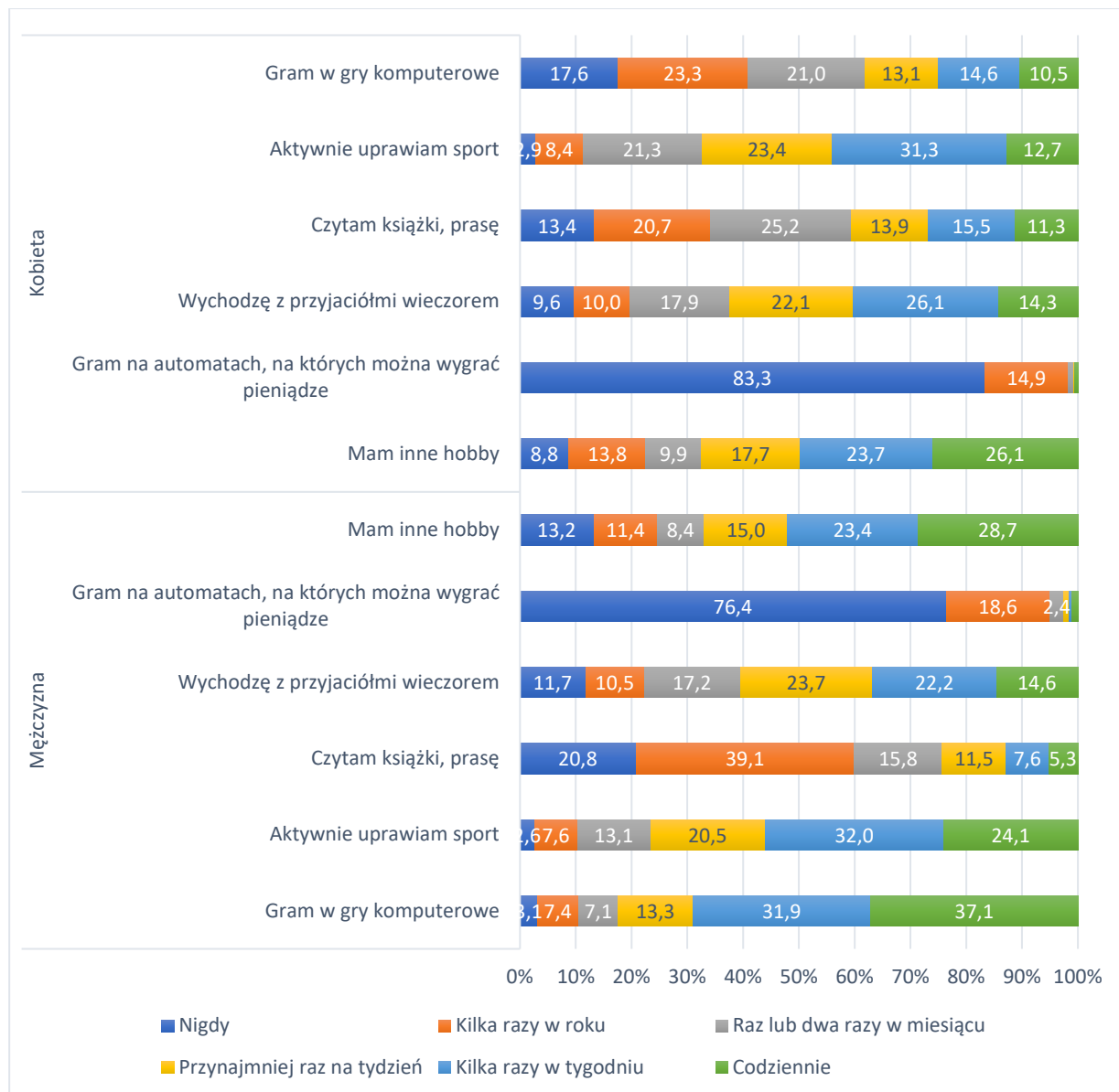

Wykres 24 Formy aktywności uczniów w czasie wolnym [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Analizując formy aktywności w podziale na płeć warto zwrócić uwagę na fakt, że czas wolny przeznaczany na gry komputerowe stanowi zajęcie przede wszystkim chłopców. 37,1% respondentów płci męskiej deklaruje, że codziennie gra w gry, przy czym wskaźnik kobiet grających codziennie w gry wynosi 10,5%. Większa część dziewcząt niż chłopców deklaruje,

że w czasie wolnym lubi czytać (11,3%), podczas gry większy odsetek chłopców deklaruje uprawianie sportu (24,1%) oraz posiadanie innego hobby (28,7%).

Wykres 25 Formy aktywności uczniów w czasie wolnym w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Z kolei analiza różnych form aktywności w podziale na powiat wykazała, że najwięcej osób w powiecie gorzowskim codziennie gra w gry (23,6%) oraz wychodzi wieczorami ze znajomymi (18,9%). Czytanie książek jest najczęstszą formą aktywności wśród uczniów Gorzowa Wlkp. (13%), a aktywne uprawianie sportu jest najbardziej popularne wśród uczniów miasta Zielona Góra (22,4%).

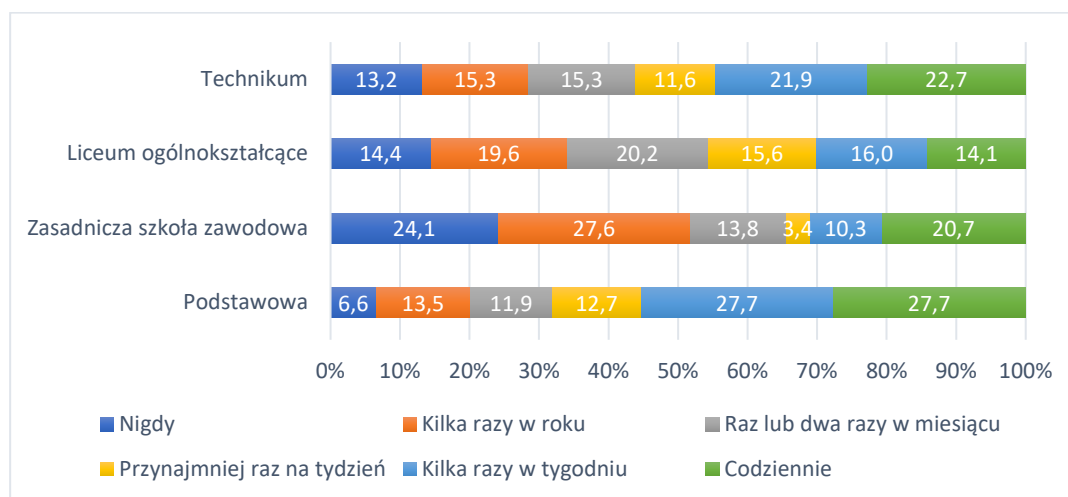

Wykres 26 Formy aktywności uczniów w czasie wolnym w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

21,9% badanych uczniów deklaruje, że swój wolny czas poświęca na gry komputerowe. Z badania tego zagadnienia w podziale na typ szkół wynika, że codziennie grę na komputerze deklaruje najwięcej uczniów ze szkół podstawowych (27,7%), następnie techników (22,7%) i zasadniczych szkół zawodowych (20,7%). Oznacza to, że typ szkoły w kontekście posiadania czasu wolnego, który można przeznaczyć na grę na komputerze, wpływa znacząco na ilość czasu wolnego. Im wyższy poziom nauczania i wymagania od uczniów (szkoły o wysokim

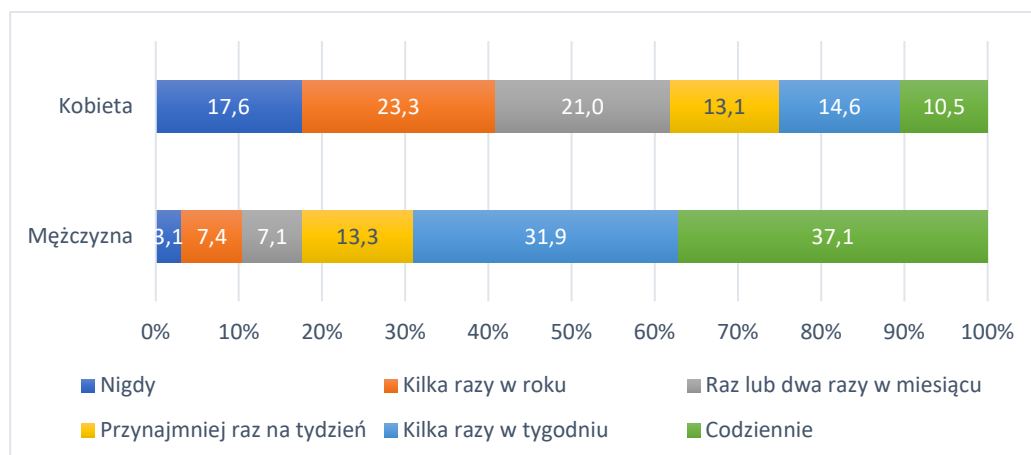
standardzie nauczania), tym mniej czasu uczniowie poświęcają na gry komputerowe. Wiąże się to niewątpliwie z nadmiarem obowiązków szkolnych, wśród których przeznaczanie czasu wolnego na grę przy komputerze uchodzi za mało efektywny sposób spędzania czasu wolnego.

Wykres 27 Częstotliwość grania w gry na komputerze przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

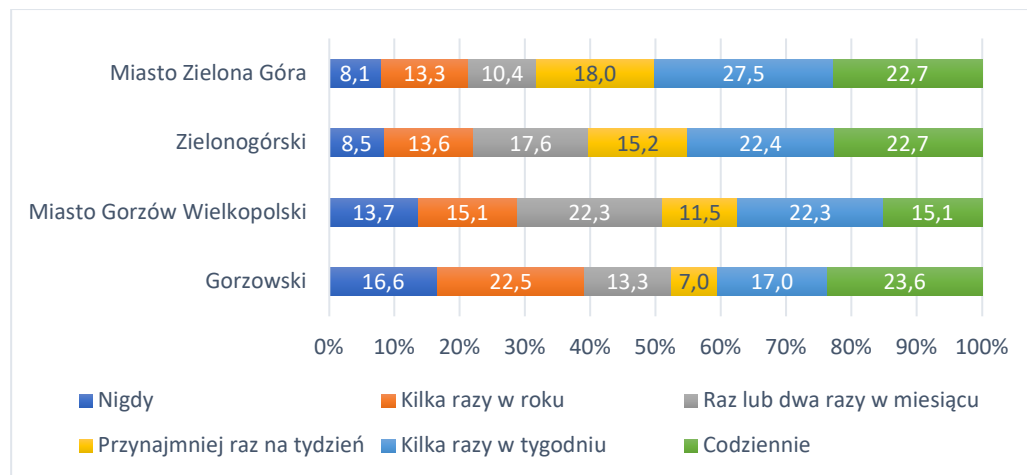
Jak wspomniano powyżej codzienne granie w gry komputerowe jest bardziej popularne wśród chłopców niż dziewcząt. Do codziennego grania w gry przynajmniej się 37,1% mężczyzn i tylko 10,5% kobiet. Dziewczęta deklarują, że w gry komputerowe grają średnio kilka razy w roku (23,3%), natomiast aż 17,6% badanych respondentów w grupie dziewcząt nie gra w gry w ogóle.

Wykres 28 Częstotliwość grania w gry na komputerze przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Najwięcej osób grających codziennie w gry komputerowe zamieszkuje powiat gorzowski (23,6%), a następnie powiat zielonogórski (22,7%) i miasto Zieloną Górę (22,7%).

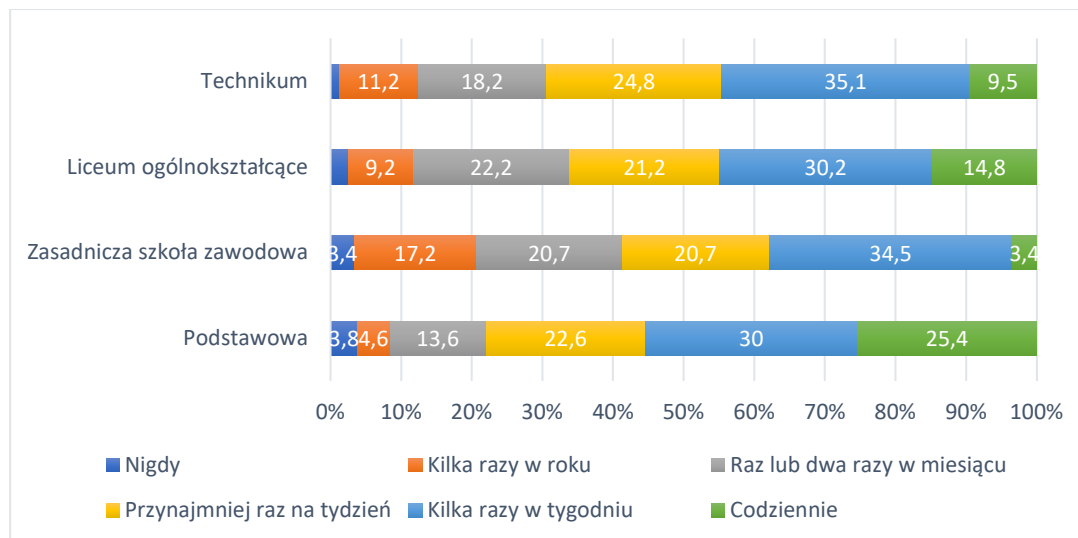
Wykres 29 Częstotliwość grania w gry na komputerze przez uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Porównując tegoroczne badania z wynikami badań zawartymi w raporcie z 2015 r. wynika, że zmniejszył się odsetek uczniów poświęcających swój wolny czas na gry komputerowe. W 2015 r. 45% uczniów deklaroowało granie w czasie wolnym, podczas gdy obecnie odnotowano 21,9% takich osób. Pozostaje jednak pytanie, czy niższa liczba osób grających w gry komputerowe wynika z konieczności powrotu do szkoły i realizacji zajęć stacjonarnych (w czerwcu 2021 r.), co mogło wpłynąć na odpowiedzi uczniów. W dalszym ciągu jednak największy odsetek uczniów poświęcających wolny czas na gry online stanowią uczniowie szkół podstawowych.

17,3% uczniów swój wolny czas poświęca na uprawianie sportu. Najczęściej sport uprawiany jest przez badaną młodzież kilka razy w tygodniu, co może wynikać z systematycznych zajęć w klubach sportowych. 35,1% uczniów techników deklaruje uprawianie sportu kilka razy w tygodniu. Taką samą częstotliwość uprawiania sportu wskazało 35,4% uczniów zasadniczych szkół zawodowych oraz 30,2% uczniów liceów. Prawie tyle samo (30%) uczniów szkół podstawowych również uprawia sport kilka razy w tygodniu. Codzienne uprawianie sportu deklaruje 25,4% uczniów ze szkół podstawowych. Może to wynikać to z większej ilości czasu, którym dysponują uczniowie „podstawówek”. Zatem

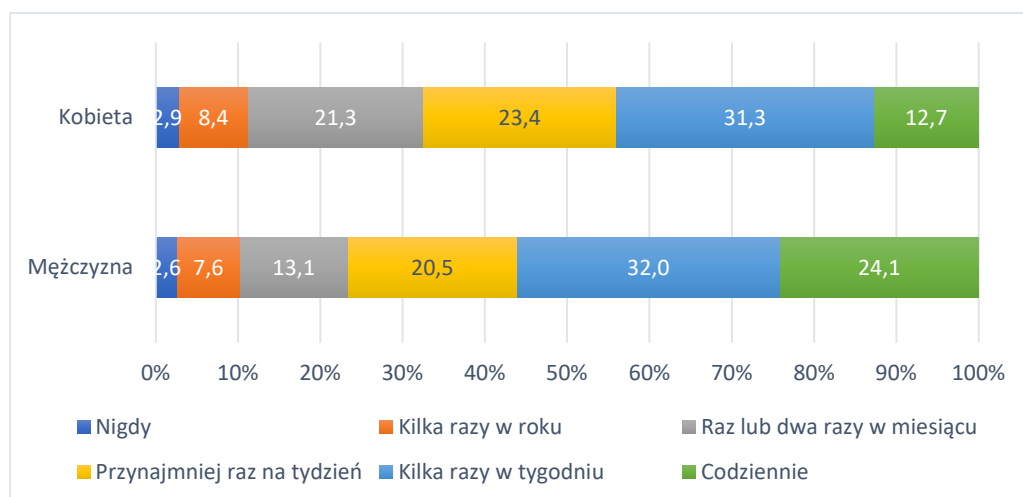
można uznać, że uczniowie szkół ponadpodstawowych posiadają mniej czasu wolnego, który mogą przeznaczyć na uprawianie sportu każdego dnia, niż uczniowie szkół podstawowych.

Wykres 30 Częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

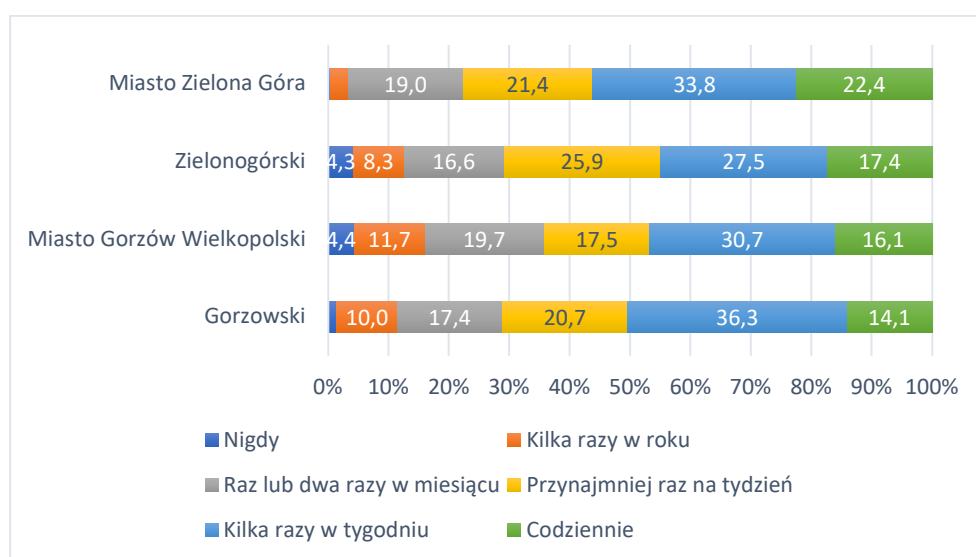
Dla osób biorących udział w badaniu sport jako forma spędzania czasu wolnego każdego dnia jest aktywnością wśród 24,1% mężczyzn i 12,7% kobiet. Kilka razy w tygodniu sport uprawia 32% chłopców i 31,3% dziewcząt, co potwierdza fakt, że sport należy do aktywności częściej wybieranych przez chłopców, niż dziewczęta.

Wykres 31 Częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Analizując częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez lubuską młodzież można stwierdzić, że jest ona porównywalna dla każdego z badanych powiatów. Aktywniejsi pod względem uprawiania sportu są uczniowie z regionu zielonogórskiego. Codzienne uprawianie sportu deklaruje najwięcej uczniów z miasta Zielona Góra (22,4%) i z powiatu zielonogórskiego (17,4%). Jednakże aktywność sportowa kilka razy w tygodniu jest wskazywana przez większą liczbę uczniów z regionu gorzowskiego. 36,7% badanych respondentów z powiatu gorzowskiego i 30,7% uczniów z miasta Gorzów Wlkp. aktywnie uprawia sport kilka razy w tygodniu.

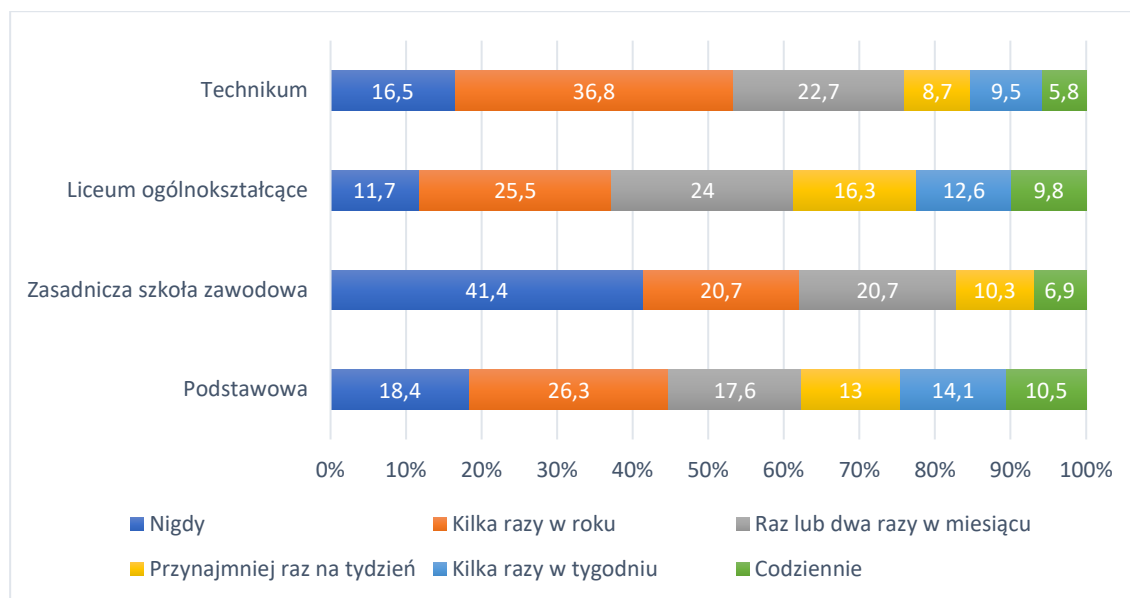
Wykres 32 Częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Porównanie tegorocznych wyników z danymi zawartymi w raporcie z 2015 r. dowodzi, że zmniejszył się odsetek osób deklarujących uprawianie sportu codziennie, szczególnie wśród uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych. Liczba uczniów ze szkół podstawowych oraz liceów deklarujących uprawianie sportu codziennie jest prawie taka sama (w 2015 r. było to 14% uczniów liceów, 24% uczniów szkół podstawowych). Zdecydowanie w 2021 r. zwiększył się odsetek uczniów uprawiających sport kilka razy w tygodniu oraz przynajmniej raz na tydzień. Tym samym odnotowano obecnie większą liczbę uczniów uprawiających sport, niż miało to miejsce w 2015 roku.

Do codziennego czytania książek przyznało się 9% badanych uczniów. 16,7% z nich twierdzi, że nie czyta książek w ogóle. Analizując to zagadnienie w podziale na typ szkoły wynika,

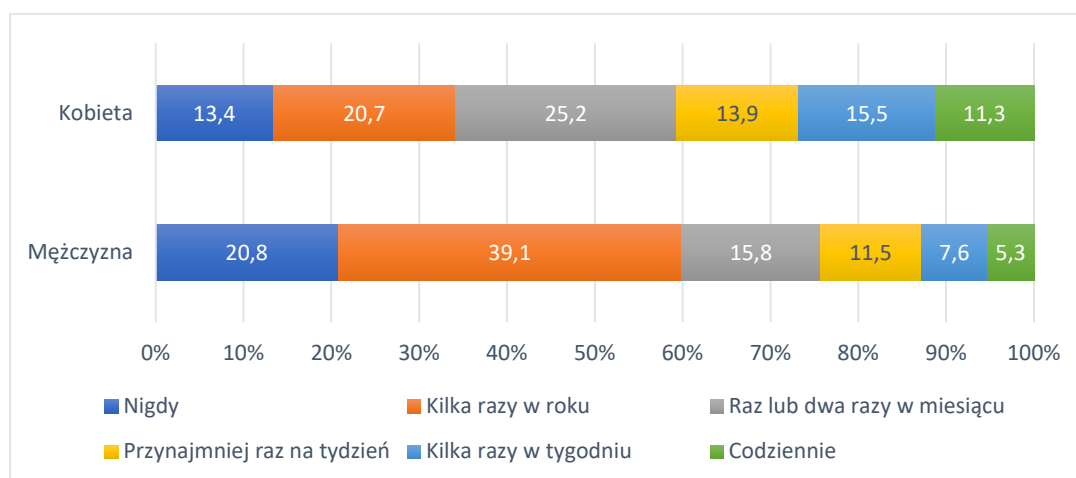
że najrzadziej (wcale lub kilka razy do roku) czytają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (62,1%), a następnie uczniowie techników (53,3%). Bardzo częste sięganie po książki (codziennie lub kilka razy w tygodniu) deklarują uczniowie szkół podstawowych (24,6%) oraz uczniowie liceów (22,4%).

Wykres 33 Częstotliwość czytania książek, prasy przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Zdecydowana większość osób czytających w tej grupie respondentów to kobiety. Codzienne czytanie książek deklaruje 11,3% dziewcząt w stosunku do 5,3% chłopców. Kilka razy w tygodniu po lekturę sięga więcej kobiet niż mężczyzn (15,5% kobiet i 7,6% mężczyzn).

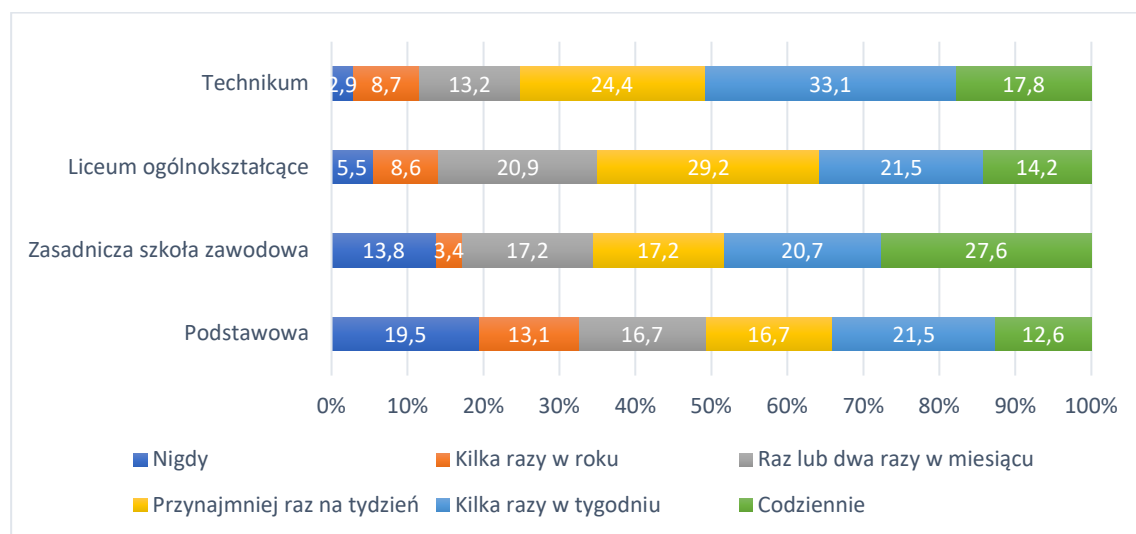

Wykres 34 Częstotliwość czytania książek, prasy przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

W porównaniu z danymi z 2015 r. wynika, że czytelnictwo wśród uczniów jest coraz rzadszą formą spędzania czasu wolnego. W 2015 r. codzienne czytanie deklarowało ok. 10% uczniów ze wszystkich typów szkół. W 2021 r. odsetek uczniów czytających w zasadniczych szkołach zawodowych i technikach jest zdecydowanie niższy. W 2015 r. było średnio 12% uczniów nieczytających w ogóle, podczas gdy obecnie wskaźnik ten wynosi 22%.

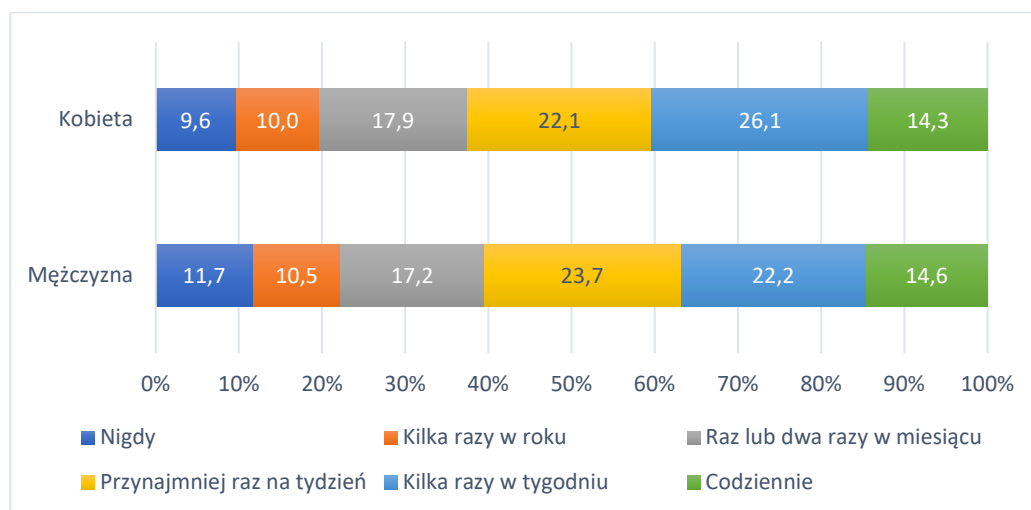
Prawie 40% respondentów w wieku szkolnym deklaruje spędzanie czasu wolnego z przyjaciółmi (codziennie lub kilka razy w tygodniu). Najwięcej uczniów (27,6%) z zasadniczych szkół zawodowych spotyka się codziennie z przyjaciółmi. Następnie swój wolny czas na częste spotkania towarzyskie poświęcają uczniowie techników (17,8%). Okazuje się, że uczniowie szkół podstawowych wolny czas spędzają na innych aktywnościach, niż spotkania ze znajomymi. Jak pokazują wyniki badań, stanowią oni grupę najmniej liczną, która poświęca czas wolny na spotkania towarzyskie (19,5%).

Wykres 35 Częstotliwość wychodzenia z przyjaciółmi w czasie wolnym przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

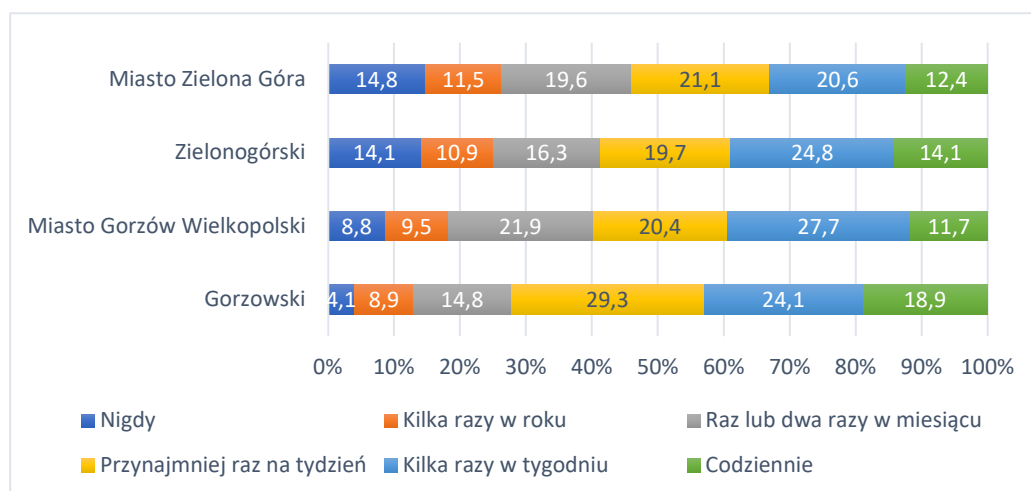
Porównywalna liczba uczniów obu płci deklaruje codzienne spędzanie czasu wolnego w towarzystwie znajomych i przyjaciół (ponad 14%). Stosunkowo niewiele więcej dziewcząt (26,1%) spędza swój wolny czas z przyjaciółmi kilka razy w tygodniu, przy czym analizowany wskaźnik w grupie mężczyzn wynosi 22,2%.

Wykres 36 Częstotliwość wychodzenia z przyjaciółmi w czasie wolnym przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Uczniowie z powiatu gorzowskiego liczniej (18,9%) deklarują spędzanie czasu wolnego każdego dnia w towarzystwie znajomych i przyjaciół, niż respondenci z pozostałych powiatów. Największy odsetek uczniów, którzy nie spędzają swojego czasu wolnego na wspólnym wychodzeniu z domu z przyjaciółmi i znajomymi zamieszkuje region zielonogórski (14,8% z miasta Zielona Góra i 14,1% z powiatu zielonogórskiego).

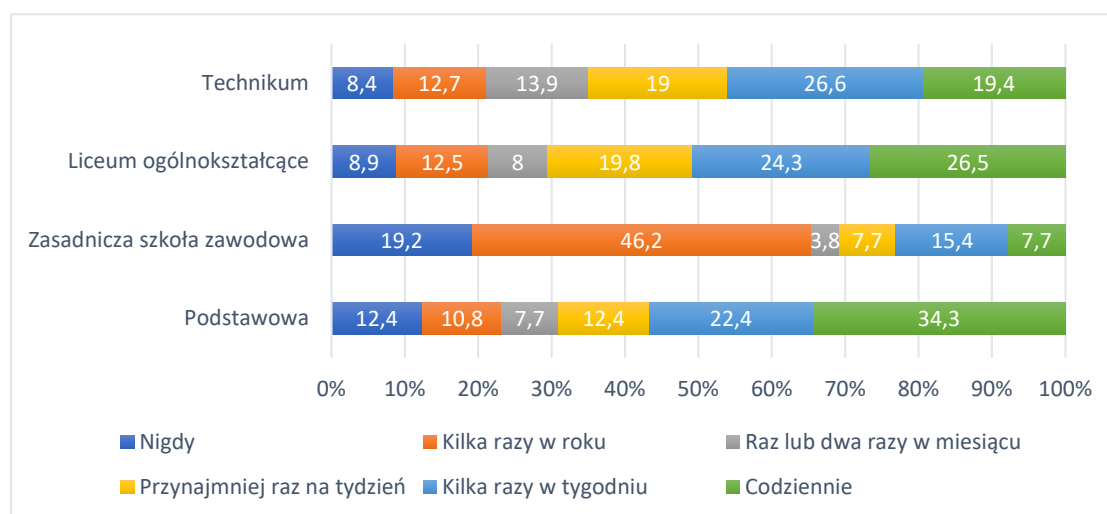
Wykres 37 Częstotliwość wychodzenia z przyjaciółmi w czasie wolnym przez uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Z analizy spędzania czasu wolnego z przyjaciółmi poza domem wynika, że zdecydowanie zmniejszył się odsetek uczniów spędzających czas wolny w ten sposób. W 2015 r. ok. 70% uczniów deklarowało wychodzenie z domu i spędzanie czasu z przyjaciółmi. W 2021 r.

niecałe 40% uczniów spędza czas w ten sposób. Zdecydowanie zwiększyła się liczba uczniów ze szkół ponadpodstawowych, którzy nie spotykają się z przyjaciółmi w czasie wolnym. Wpływ na tą sytuację mogły mieć ograniczenia wprowadzone w związku z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się covid-19, powodując niższą mobilność badanych osób. Jednak w dalszym ciągu więcej ankietowanych osób spędzających czas poza domem z przyjaciółmi to uczniowie szkół średnich, aniżeli podstawowych.

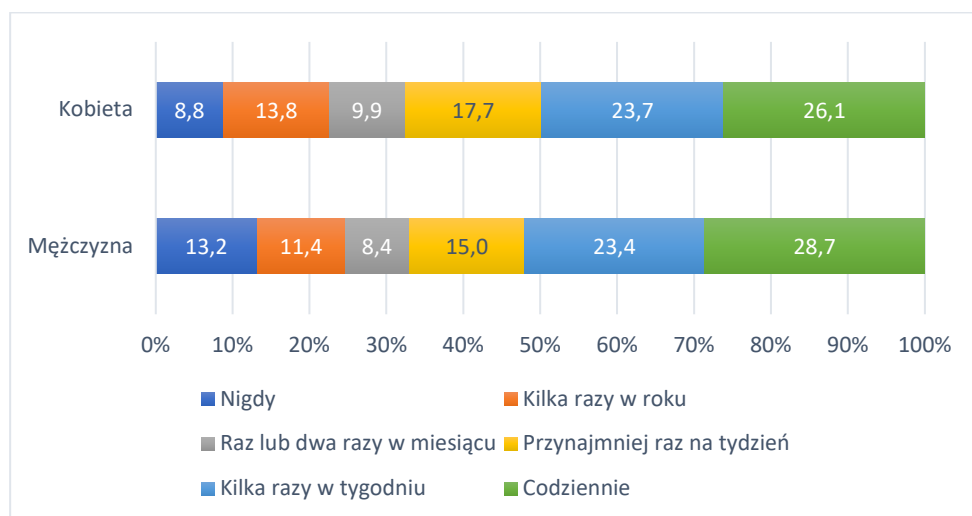
Poświęcanie swojego czasu wolnego na inne hobby czy zainteresowania (niż zostały wymienione w ankiecie) deklaruje 51,3% respondentów. Na swoje hobby poświęcają oni czas codziennie lub kilka razy w tygodniu. Okazuje się, że wśród tej grupy najczęściej znajduje się uczniów szkół podstawowych, którzy deklarują zajmowanie się swoim hobby codziennie (34,3%) lub kilka razy w tygodniu. (22,4%). Tuż za nimi znajdują się uczniowie liceów, którzy również w znacznej większości (50,8%) poświęcają swój wolny czas na realizację własnych zainteresowań, pasji czy hobby. Najrzadziej czas wolny na realizację hobby przeznaczają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (nigdy 19,2%, kilka razy w roku 46,2%).

Wykres 38 Częstotliwość uprawiania innego hobby przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

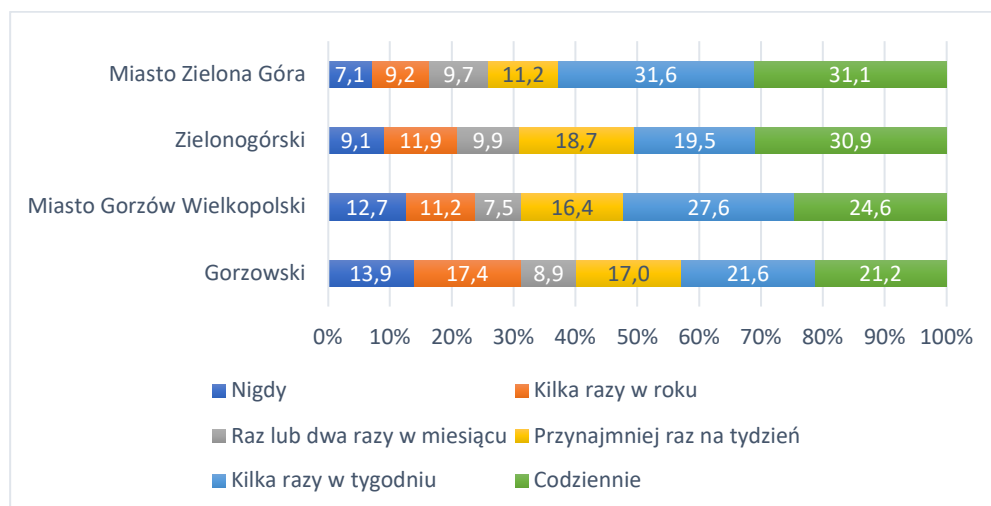
Częstotliwość uprawiania innego hobby zadeklarowało podczas badania 67,5% kobiet, które (z częstotliwością od przynajmniej raz na tydzień, kilka razy w tygodniu lub codziennie) poświęcały wolny czas na swoje hobby. Tyle samo czasu poświęca na realizację hobby porównywalna liczba mężczyzn (67,1%).

Wykres 39 Częstotliwość uprawiania innego hobby przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Większą ilość czasu poświęcanego na uprawianie innego hobby deklarują uczniowie z analizowanych miast wojewódzkich. W Zielonej Górze uprawia hobby codziennie lub kilka razy w tygodniu 62,7% ankietowanych, a z Gorzowa Wlkp. 52,2% respondentów, przy czym wskaźnik ten dla powiatu zielonogórskiego wynosi odpowiednio: 50,4% i 42,8%.

Wykres 40 Częstotliwość uprawiania innego hobby przez uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Z porównania tegorocznych wyników z danymi z raportu z 2015 r. można wywnioskować, że liczba uczniów poświęcających czas na inne hobby w czasie wolnym uległa zmniejszeniu, głównie w zakresie codziennej aktywności związanej z hobby. W 2015 r. ok. 60% dziewcząt i chłopców szkół podstawowych oraz ok. 50% uczniów szkół ponadpodstawowych uprawiało

hobby codziennie lub kilka razy w tygodniu. W 2021 r. odsetek uczniów szkół podstawowych uprawiających hobby w tym samym czasie wynosi ok. 57%, a w liceach i technikach kolejno 50,8% oraz 46%, natomiast w zasadniczych szkołach zawodowych ok. 23%.

Podsumowanie

Czas wolny od nauki i domowych obowiązków powinien być czasem, w którym uczniowie pielęgnują swoje hobby, zainteresowania, spotykają się z przyjaciółmi itp. Jednakże przeprowadzone badanie wśród uczniów wykazuje, że znaczna część uczniów, głównie szkół podstawowych, poświęca go na grę na komputerze (43,8%), co jest niepokojącym sygnałem. Zbyt częste granie w gry online powoduje wiele negatywnych konsekwencji, jak np. ograniczenie spotkań towarzyskich, co wpływa niekorzystnie na budowanie pozytywnych relacji społecznych. Nadmiar grania w gry wywołuje często niepożądane zachowania wśród uczniów, tj. agresję, apatię, ogólne zniechęcenie do innych aktywności.

Spory odsetek badanych uczniów deklaruje również, że poświęca swój wolny czas na uprawianie sportu (48,9%) czy realizowanie własnego hobby (51,3%). Prawie 40% badanych wolny czas poświęca na spotkania towarzyskie, a najmniejszy odsetek respondentów w wolnym czasie czyta książki (21,1%). Najczęściej sport jako forma spędzania czasu wolnego, jest uprawiany przez uczniów szkół podstawowych, podobnie jak inne hobby. Z kolei wieczorne spotkania towarzyskie są najczęstszą alternatywną spędzania czasu wolnego przez uczniów zasadniczych szkół zawodowych.

Badania ogólnopolskie przeprowadzone w szkołach w 2019 r. (ESPAD¹) wskazują, że wśród ogółu uczniów bardzo popularne formy spędzania czasu wolnego, to aktywne uprawianie sportu oraz chodzenie ze znajomymi do centrum handlowego. Ponadto w starszej kohorcie – wychodzenie wieczorem z przyjaciółmi. Do tych aktywności przyznaje się ponad 90% badanych w każdej z badanych grup wiekowych, chociaż odsetki robiących to prawie codziennie są znacznie niższe. Wśród gimnazjalistów 43,2% uprawia sport prawie codziennie, a 22,1% prawie codziennie chodzi ze znajomymi do centrum handlowego. Wśród uczniów

¹ *Używanie alkoholu i narkotyków Przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.*, Europejski Program Badan Ankietowych w Szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

szkół ponadpodstawowych 29,8% codziennie uprawia sport, a 18,4% codziennie chodzi ze znajomymi do centrum handlowego bądź wychodzi wieczorem z przyjaciółmi (17,2%).

Wychodzenie wieczorem z przyjaciółmi oraz uprawiane hobby to kolejne formy spędzania czasu wolnego bardzo popularne wśród gimnazjalistów. Wieczorami wychodzi z przyjaciółmi 88,5%, a oddaje się hobby 83,2% badanych. Pierwsza z tych aktywności codziennie absorbuje 18,1%, a ta druga – 35,4% gimnazjalistów. Wysoką pozycję w rankingu form spędzania wolnego czasu mają gry komputerowe – 85,6% gimnazjalistów i 82,0% uczniów szkół ponadgimnazjalnych zadeklarowało granie w te gry, a 27,4% oraz 21,6% spędza czas w ten sposób prawie codziennie.

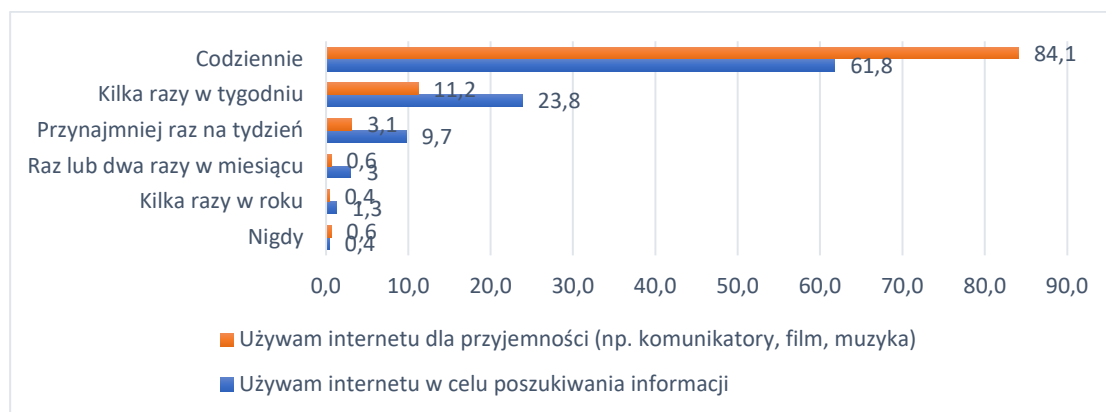
Mniejszą popularnością wśród młodzieży cieszy się czytanie książek dla przyjemności (w młodszej kohorcie – 70,9%, w tym 11,5% prawie codziennie, oraz w starszej kohorcie – 74,3%, w tym 9,0% prawie codziennie). Najrzadziej badani przyznawali się do grania na automatach – 17,4% uczniów z młodszej kohorty oraz 16,0% ze starszej. Prawie codzienne granie raportowało tylko 1,2% badanych gimnazjalistów oraz 0,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Dokonując porównania badań przeprowadzonych w województwie lubuskim z wynikami badań ogólnopolskich stwierdza się, że w ramach czasu wolnego uczniowie z województwa lubuskiego wykazują mniej aktywności związanych z różnymi formami spędzania czasu wolnego. Codziennie lubuscy uczniowie spędzają czas na uprawianiu sportu w 17,3%, podczas gdy dane ogólnopolskie wskazują na wartość w granicach ok. 35%. Spędzanie czasu z przyjaciółmi i znajomymi wskazuje 14,7% respondentów z lubuskiego, a badania ESPAD wskazują na ok. 20% uczniów w Polsce. W pozostałych formach spędzania czasu wolnego nie odnotowano znacznych różnic. Podobna liczba uczniów w czasie wolnym gra w gry komputerowe (ok. 22%), czyta książki (ok. 9%) oraz gra w gry na pieniądze (ok. 16%).

Korzystanie z Internetu/telefonu

Internet to współcześnie podstawowe narzędzie, które wykorzystywane jest we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Dzieci i młodzież nie wyobrażają sobie codzienności bez telefonu i Internetu, utrzymywania stałego kontaktu za pośrednictwem portali

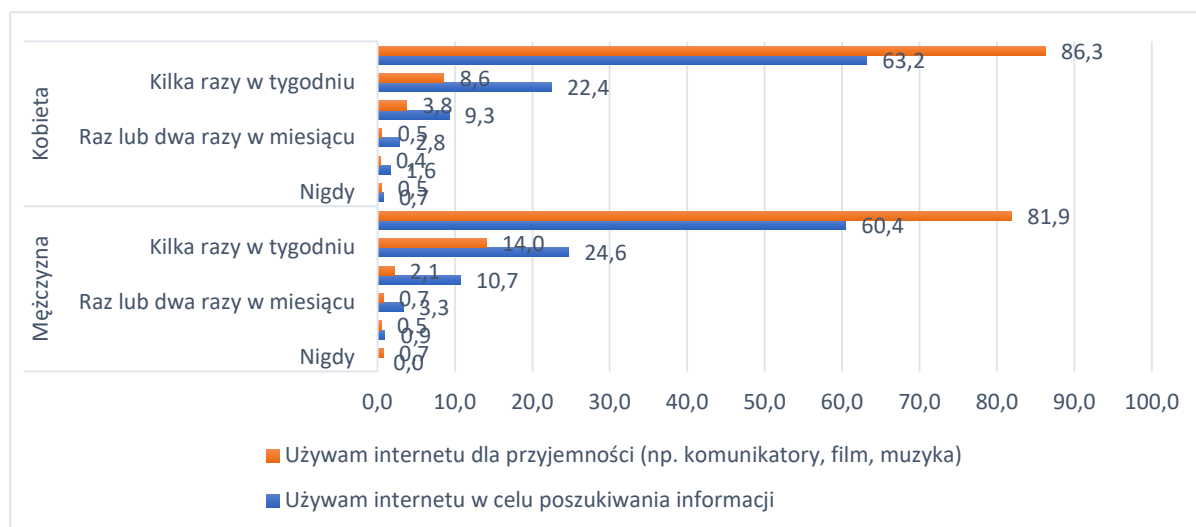
społecznościowych czy wykorzystywania zasobów Internetu do nauki w szkole i poszukiwania niezbędnych informacji. 84,1% uczniów wykorzystuje Internet dla przyjemności, tzn. utrzymuje kontakty ze znajomymi za pomocą różnych komunikatorów, odtwarza muzykę i filmy. Natomiast 61,8% badanych dzieci i młodzieży korzysta z Internetu codziennie w celu poszukiwania niezbędnych informacji. Zdecydowana większość uczniów posiada telefon z dostępem do Internetu, który wykorzystywany jest przez nich cały czas (w różnych celach).

Wykres 41 Częstotliwość używania internetu przez uczniów ze względu na cel [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Analizując zagadnienie częstotliwości używania Internetu w podziale na płeć i cel okazuje się, że dla przyjemności korzysta z niego 86,3% kobiet i 81,9% mężczyzn. Natomiast w celu poszukiwania niezbędnych informacji 63,2% kobiet i 60,4% mężczyzn. Statystycznie częściej, bez względu na cel, z zasobów Internetu korzysta więcej dziewcząt niż chłopców.

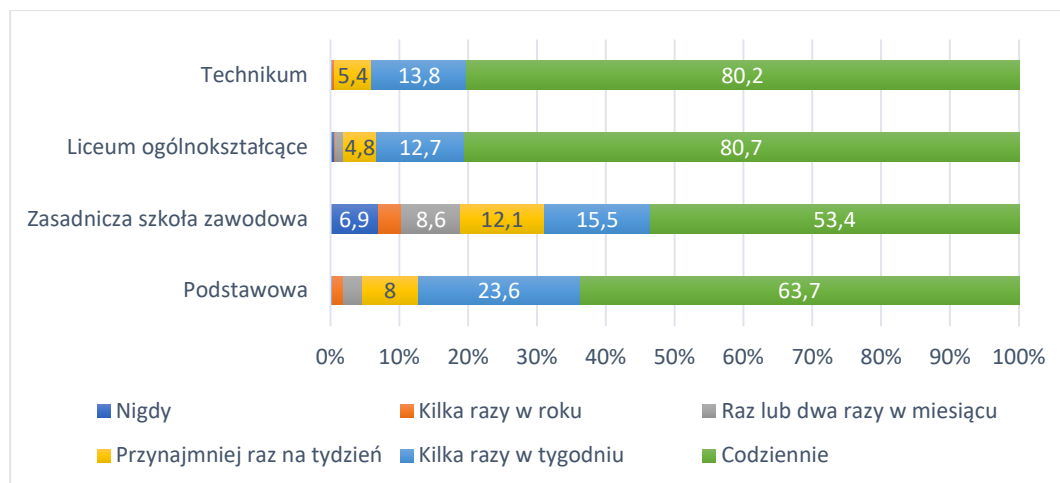

Wykres 42 Częstotliwość używania internetu przez uczniów ze względu na cel w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Z zestawienia aktualnych danych z wynikami raportu z 2015 r. można wywnioskować, że zdecydowanie zwiększyła się liczba dzieci i młodzieży korzystająca codziennie z Internetu. Wpływ na to mogły mieć przede wszystkim obostrzenia wynikające z przeciwdziałania covid-19 oraz prowadzenie nauki w formie zdalnej, która przyczyniła się do rozpowszechniania wykorzystania komputera w codziennym życiu. W 2015 r. codzienne korzystanie z Internetu deklarowało 50% uczniów, a w 2021 r. ok. 22% osób badanych. Nie ulega wątpliwości, że odsetek uczniów korzystających z Internetu dla przyjemności oraz poszukiwania informacji uległ zwiększeniu o blisko 20%.

Analizując zjawisko częstotliwości wykorzystywania Internetu przez uczniów w podziale na typ szkoły okazuje się, że nieco ponad 80% uczniów liceów i techników deklaruje codzienne korzystanie z Internetu. Z kolei 63,7% uczniów szkół podstawowych deklaruje codzienne korzystanie z Internetu, a 23,6% - kilka razy w tygodniu. Natomiast 53,4% uczniów zasadniczych szkół zawodowych korzysta z Internetu codziennie, a pozostałe 46,6% robi to rzadziej.

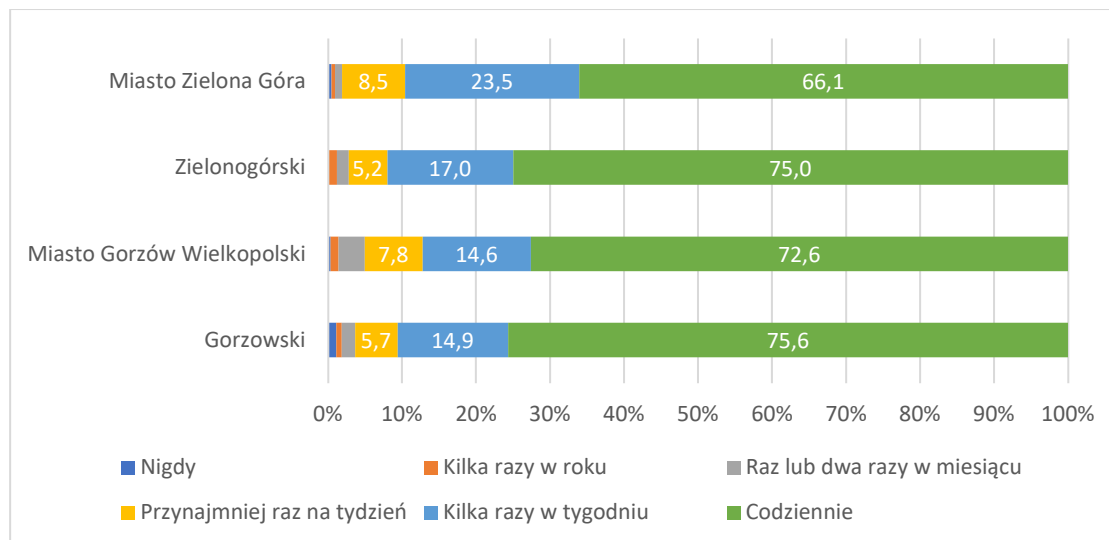

Wykres 43 Częstotliwość używania Internetu przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Częstotliwość codziennego używania Internetu przez uczniów w podziale na powiaty jest porównywalna. Jednakże warto zwrócić uwagę na niższy wskaźnik osób korzystających

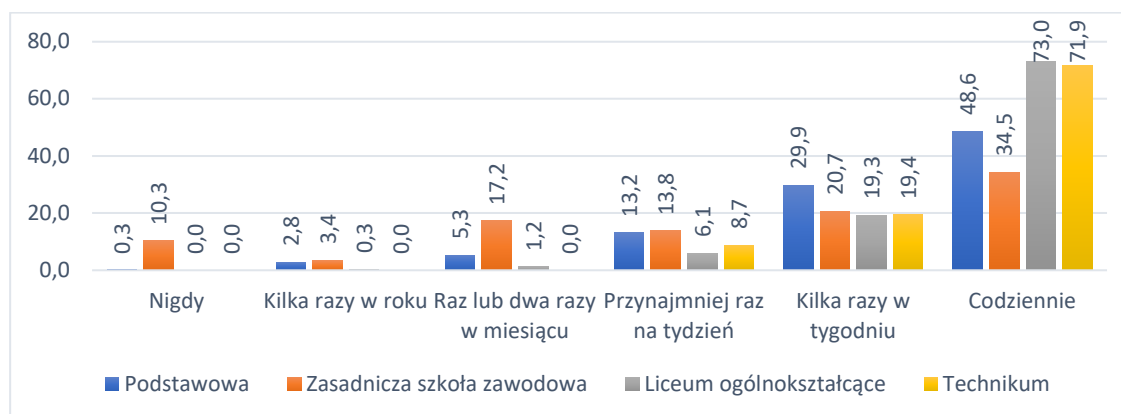
z Internetu codziennie przez uczniów w mieście Zielona Góra (66,1% badanych respondentów).

Wykres 44 Częstotliwość używania Internetu przez uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

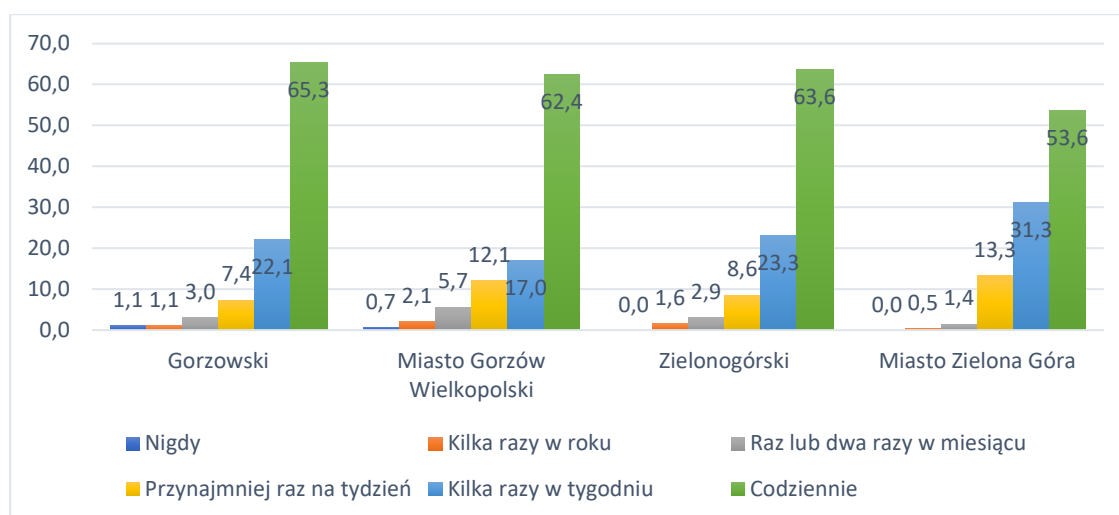
Używanie telefonu komórkowego z dostępem do Internetu służy uczniom przede wszystkim do poszukiwania niezbędnych informacji. Badając to zjawisko w podziale na typ szkoły okazuje się, że najczęściej (codziennie) to uczniowie liceów (73%) i techników (71,9%) wykorzystują Internet w tym celu. Uczniowie szkół podstawowych deklarują korzystanie z Internetu do poszukiwania informacji na poziomie 48,6%. Natomiast w tym samym celu Internet najrzadziej wykorzystywany jest przez uczniów zasadniczych szkół zawodowych (34,5%).

Wykres 45 Częstotliwość używania Internetu w celu poszukiwania informacji przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

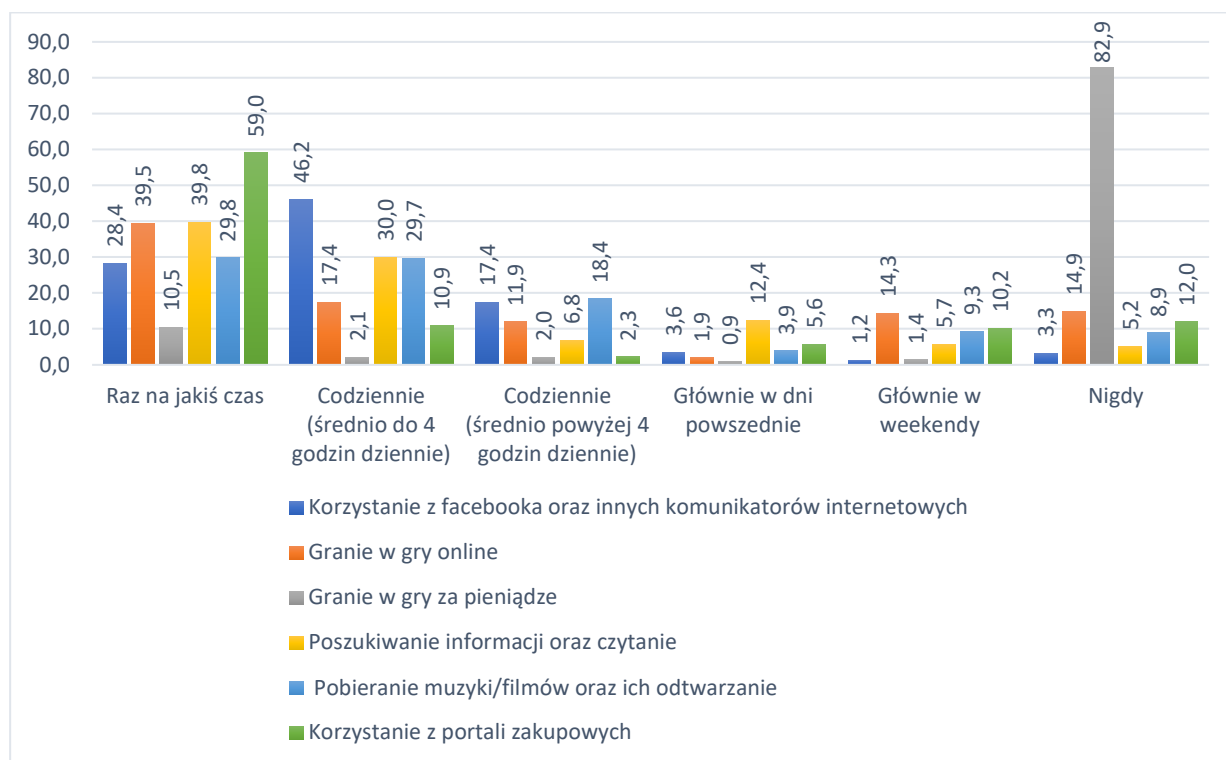
Częstotliwość używania Internetu w celu poszukiwania informacji jest wyższa wśród uczniów z powiatu zielonogórskiego i gorzowskiego oraz miasta Gorzów Wlkp. (ponad 60%), niż wśród uczniów z Zielonej Góry. Dane te potwierdzają, że w ogóle rzadziej korzystają oni z zasobów Internetu (53,6%).

Wykres 46 Częstotliwość używania Internetu w celu poszukiwania informacji przez uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

W badaniu poproszono uczniów o wskazanie czynności, które wykonują najczęściej korzystając z Internetu. Najczęściej (codziennie) deklarują korzystanie z Facebooka i innych komunikatorów internetowych - średnio po 4 godziny dziennie (46,2% respondentów). Tyle samo czasu poświęcają na poszukiwanie informacji i czytanie (30% badanych) oraz pobieranie muzyki i odtwarzanie filmów z wykorzystaniem Internetu (29,7%). Raz na jakiś czas wykorzystują Internet również w celach zakupowych, korzystając z portali zakupowych (59%), a także w graniu w gry online (39,5%). Natomiast 82,9% badanych uczniów nie wykorzystuje Internetu do grania w gry za pieniądze. Jedynie 10,5% badanych osób robi to co jakiś czas, a około 2% uczniów robi to systematycznie każdego dnia.

Wykres 47 Stopień zaangażowania w wykonywanie poszczególnych czynności [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

Internet to współcześnie narzędzie, które uczniowie różnych typów szkół wykorzystują codziennie do komunikacji, poszukiwania informacji czy rozrywki. 84,1% respondentów wykorzystuje codziennie Internet do rozrywki, a 61,9% do poszukiwania również pożądaných informacji. Wśród badanych uczniów najwięcej z Internetu korzystają licealiści (80,7%), a najrzadziej uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (53,4%). Zasoby Internetu wykorzystywane są przez uczniów najczęściej do komunikacji (FB oraz inne komunikatory), rzadziej w celu pobierania i odtwarzania muzyki i filmów, a także do gier online i robienia zakupów przez strony internetowe. 82,9% respondentów przyznaje, że nie wykorzystuje Internetu w celu grania w gry za pieniądze. Wśród uczniów korzystających codziennie z Internetu znajduje się większa liczba dziewcząt niż chłopców. Z zasobów Internetu stosunkowo rzadziej (bez względu na cel) korzystają uczniowie z miasta Zielona Góra.

Porównując tegoroczne wyniki badań z badaniami przeprowadzonymi w 2015 r. stwierdza się, że blisko o 20% wzrosła liczba uczniów korzystających codziennie z Internetu. Jak podkreślono w analizie, niniejszy wzrost może być skutkiem wprowadzenia i realizacji nauki zdalnej, która znacząco wpłynęła na częstsze sięganie do zasobów Internetu.

Z badań przeprowadzonych przez CBOS² wynika, że respondenci mający dzieci lub wnuki w wieku od 6 do 19 lat mieszkające z nimi w jednym gospodarstwie domowym (87%) deklarują, że przynajmniej jedno z tych dzieci korzysta z zasobów sieci internetowej. Najwięcej dzieci/młodzieży korzystających z Internetu jest w grupie w wiekowej 13–15 lat (94%), niewiele mniej (91%) – w przedziale wiekowym od 16 do 19 lat, a grupie najmłodszych od 6 do 12 lat stanowią oni 86%. Z przytoczonych danych wynika, że również uczniowie początkowych klas szkół podstawowych chętnie korzystają z sieci internetowej.

Badania wskazują, że uczniowie spędzają średnio 18 godzin tygodniowo na korzystaniu z Internetu. Jak wynika z obserwacji opiekunów, największą liczbę godzin przed monitorem spędzają osoby mające od 16 do 19 lat (przeciętnie 28 godzin). O 7 godzin mniej spędzają w sieci internetowej dzieci lub wnuki w wieku od 13 do 15 lat (21 godzin). Najmniej z Internetu korzystają najmłodszy (6–12 lat) – około 14 godzin tygodniowo. Porównując te wyniki do badań sprzed trzech lat można zauważyć, że liczba godzin spędzonych w sieci internetowej wzrosła – wówczas wynosiła średnio 15 godzin tygodniowo, teraz – 18.

Wykres 48 Średnia liczba godzin spędzanych w sieci przez dzieci i młodzież ogólnopolską

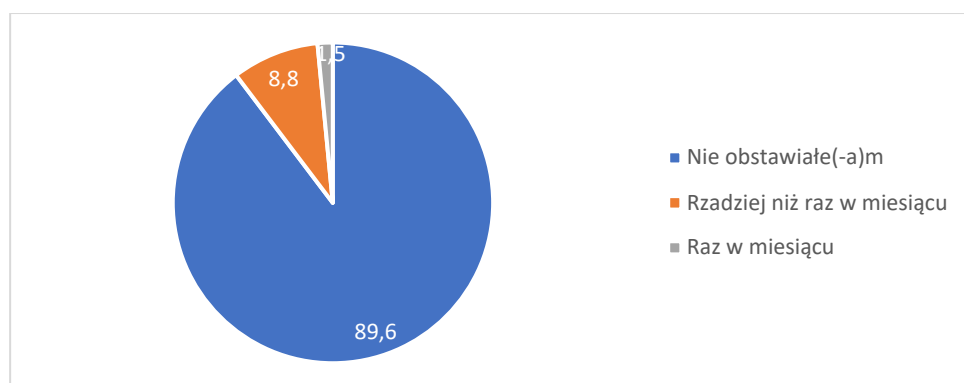
Źródło: *Dzieci i młodzież w internecie – korzystanie i zagrożenia z perspektywy opiekunów*, Komunikat z badań CBOS, Nr 129/2018, s. 2.

² *Dzieci i młodzież w internecie – korzystanie i zagrożenia z perspektywy opiekunów*, Komunikat z badań CBOS, Nr 129/2018

Wyniki badań ogólnopolskich są tożsame z wynikami przeprowadzonego badania w 2021 r. w województwie lubuskim wśród uczniów różnych typów szkół. Codzienne korzystanie z Internetu deklaruje 85% uczniów z województwa lubuskiego, przy czym wskaźnik ten dla całej Polski wynosi 87%.

Hazard

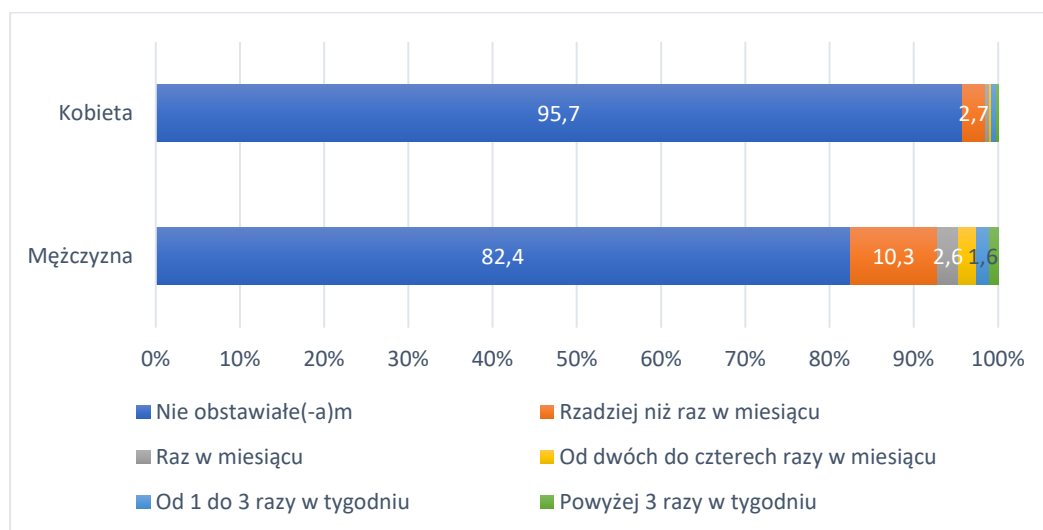
Dużym zagrożeniem dla uczniów jest hazard, a powszechność automatów do obstawiania pieniędzy wzrosła w Polsce, pomimo znacznych ograniczeń prawnych w ich legalnym użytkowaniu. Analizując zjawisko hazardu wśród uczniów stwierdza się, że 89,6% z nich nigdy nie grała za pieniądze. 8,8% respondentów przyznaje się do obstawiania pieniędzy w grach rzadziej niż raz w miesiącu, a 1,5% badanych uczniów robi to częściej, przynajmniej raz w miesiącu.

Wykres 49 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w różnych grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

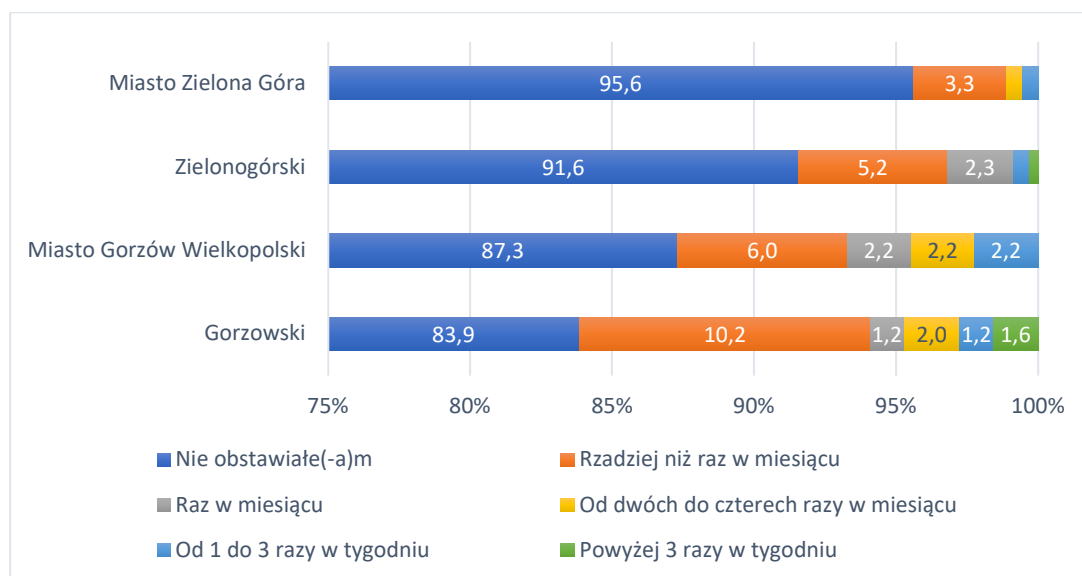
Wśród badanych uczniów liczba osób deklarujących obstawianie pieniędzy w grach jest wyższa wśród chłopców, niż dziewcząt (17,6% chłopców i 4,3% dziewcząt).

Wykres 50 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w różnych grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Statystycznie uczniowie z regionu gorzowskiego częściej obstawiali pieniądze w grach hazardowych, niż uczniowie z regionu zielonogórskiego.

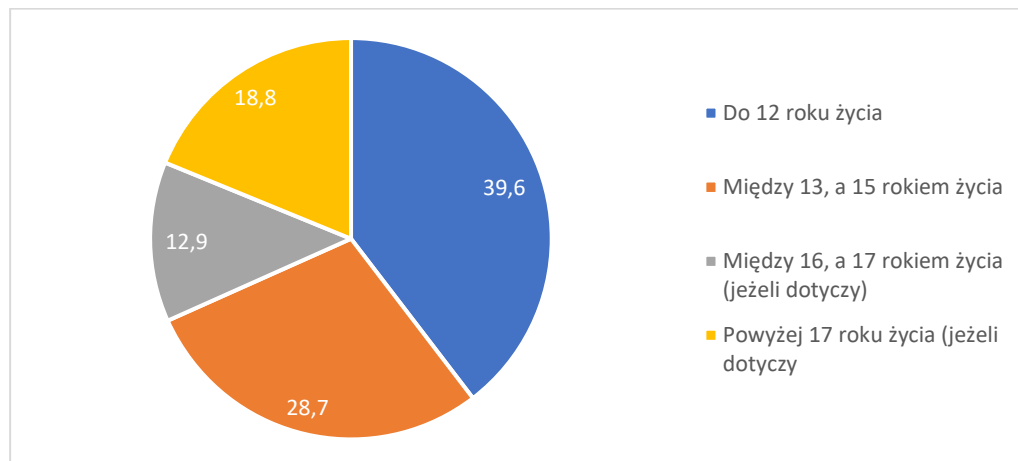

Wykres 51 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w różnych grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Wśród osób grających w gry za pieniądze znajduje się 39,6% graczy, którzy pierwszy raz obstawili pieniądze będąc w wieku do 12 roku życia. 28,7% badanych deklaruje, że pierwszy raz obstawiła pieniądze w grach w wieku między 13, a 15 rokiem życia. Czym starsi uczniowie, tym odsetek uczniów grających po raz pierwszy za pieniądze jest niższy. Zatem

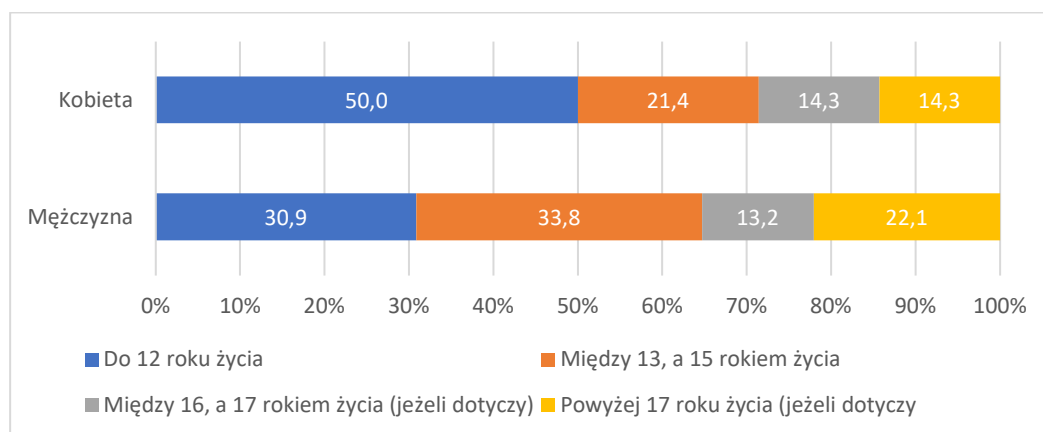
można przypuszczać, że nałogowi gracze rozpoczynają przygodę z hazardem już w okresie do 12 roku życia. Im młodszy wiek osób obstawiających pieniądze w grach, tym większe prawdopodobieństwo uzależnienia się od hazardu w przyszłości.

Wykres 52 Wiek osób, które po raz pierwszy obstawiły pieniądze w grach hazardowych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

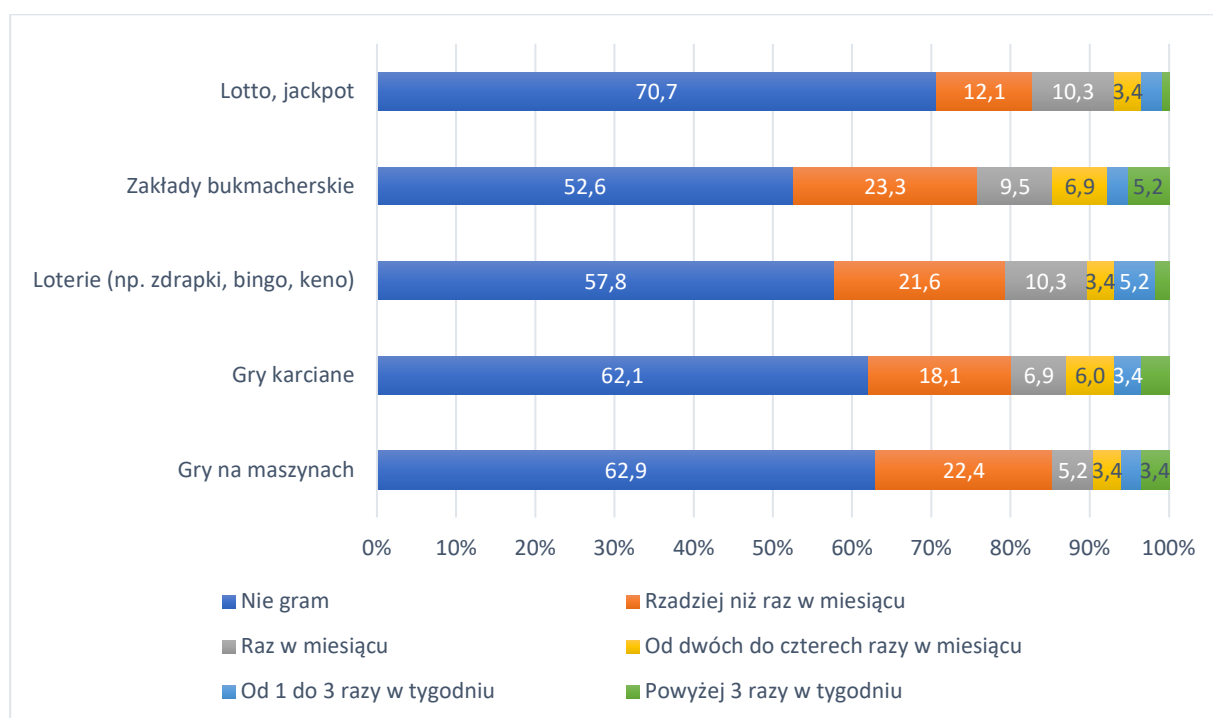
Analizując wiek respondentów obstawiających pieniądze w grach hazardowych okazuje się, że najwięcej dziewcząt (50%) po raz pierwszy obstawiła pieniądze w grach w wieku do 12 roku życia. Wśród chłopców przeważającym wiekiem był okres między 13 a 15 rokiem życia (33,8%), choć 30,9% biorących udział w badaniu chłopców również wskazuje wiek do 12 roku życia.

Wykres 53 Wiek osób, które po raz pierwszy obstawiły pieniądze w grach hazardowych w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

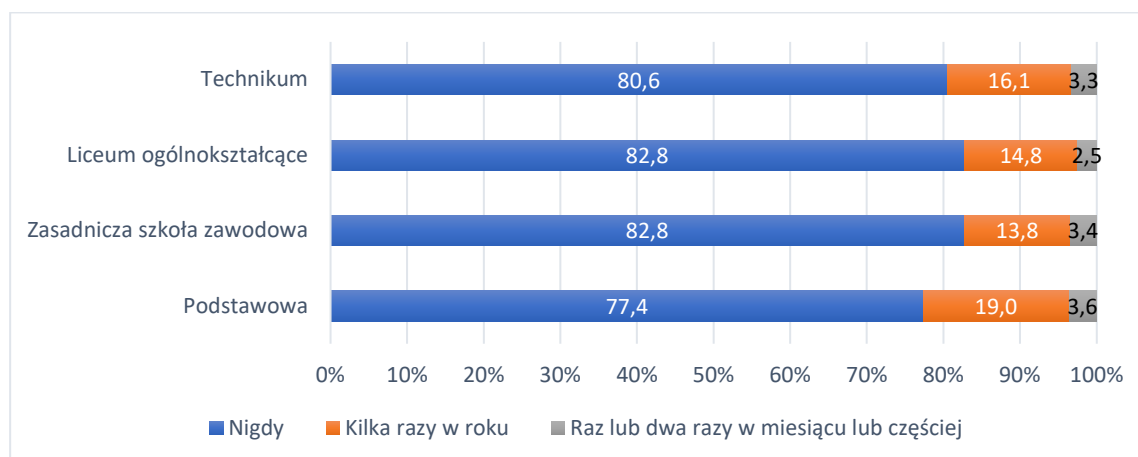
Jak pokazują badania do najczęstszych gier, w których uczniowie obstawiają pieniądze należą zakłady bukmacherskie (5,2%), w które uczniowie grają kilka raz w tygodniu. Ankietowani często grali również w grach na maszynach i karcianych (3,4%). Natomiast najwięcej graczy deklaruje grę za pieniądze rzadziej niż raz w miesiącu i są to zakłady bukmacherskie – 23,3% oraz gry na maszynach (automatach) – 22,4%, a także loterie (np. zdraпки, bingo, keno) – 21,6% i gry karciane – 18,1%.

Wykres 54 Rodzaje gier hazardowych, w które najczęściej grają uczniowie [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Analizując częstotliwość grania na automatach przez uczniów z różnych typów szkół można stwierdzić, że najczęściej (raz, dwa razy w miesiącu lub częściej) grają uczniowie ze szkół podstawowych (3,6%), a następnie uczniowie techników (3,3%). Również częstotliwość kilku razy do roku grania na automatach deklarują uczniowie szkół podstawowych (19%). Oznacza to, że zdecydowanie częściej graczami na automatach są dzieci ze szkół podstawowych, niż uczniowie szkół ponadpodstawowych. Również jest to niepokojący sygnał, w kontekście którego szybciej może dojść do uzależnienia od hazardu osób w tak młodym wieku.

Wykres 55 Częstotliwość grania na automatach (w których można wygrać pieniądze) przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Porównując odsetek uczniów grających w gry za pieniądze w latach 2015 i 2021 w podziale na poszczególne typy szkół można stwierdzić, że procent ten uległ zwiększeniu. W 2015 r. odsetek uczniów szkół podstawowych grających za pieniądze wynosił 8%, a w 2021 r. – 22,6%. Wśród uczniów liceów nastąpił wzrost o 3,3% (w 2015 r. - 14%). Spadek liczby osób grających w 2021 r. odnotowano wśród uczniów techników o 8,6% (w 2015 r. - 28%) i zasadniczych szkół zawodowych o 2,8% (w 2015 r. 20% uczniów grało za pieniądze).

Podsumowanie

Zjawisko hazardu, czy grania za pieniądze nie jest popularnym zajęciem młodych ludzi. 89,6% respondentów nie gra w gry, w których trzeba obstawiać pieniądze. 8,8% badanych gra rzadziej niż raz w miesiącu, a tylko 1,5% uczniów robi to częściej. Wśród uczniów deklarujących grę za pieniądze zdecydowanie częściej znajdują się uczniowie szkół podstawowych. Również niepokojącym sygnałem jest wiek osób, które po raz pierwszy obstawiły pieniądze w grach. Prawie 40% badanych uczniów zaczęła obstawiać pieniądze w grach w wieku do 12 lat. Najpopularniejszymi grami hazardowymi wśród uczniów są gry na maszynach (automatach), zakłady bukmacherskie oraz loterie.

Badanie ESPAD z 2019 r. dotyczyło również kwestii związanych z grami hazardowymi. Wśród gimnazjalistów takie doświadczenia posiadało 18,2% badanych, zaś w starszej kohorcie –

21,4% badanych. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem uczestniczyło w grach hazardowych 5,5% gimnazjalistów i 7,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Porównanie wyników z 2019 r. z wynikami wcześniejszych badań wskazuje na trend spadkowy odsetków badanych, którzy grali w gry hazardowe kiedykolwiek w życiu oraz tych, którzy robili to w czasie ostatnich 12 miesięcy. Wskaźnik grania w czasie ostatnich 30 dni w starszej kohorcie nie uległ zmianie, zaś w młodszej zmniejszył się dopiero w 2019 r. W obu badanych kohortach rozpowszechnienie grania w gry hazardowe jest większe wśród chłopców, niż wśród dziewcząt.

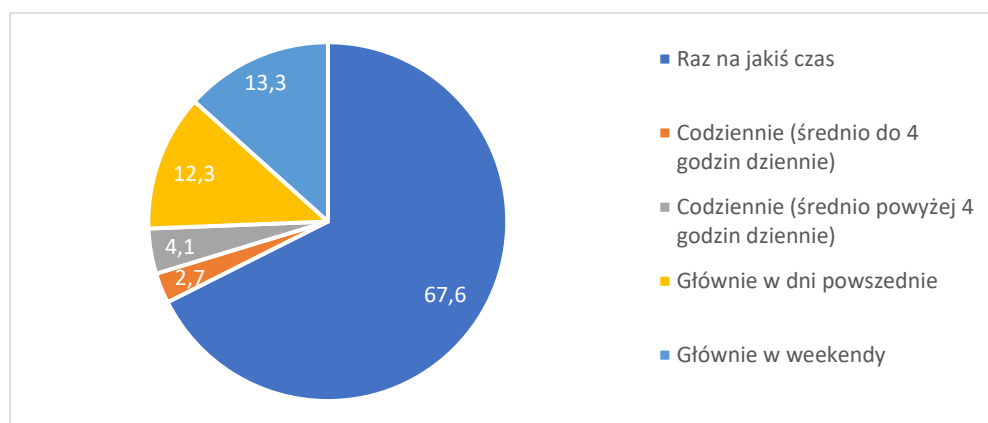
W młodszej kohorcie największą popularnością cieszyły się gry w karty lub kości (9,6%). Na drugim miejscu lokują się loterie (np. bingo, lotto) – 8,5%, a na trzecim – zakłady sportowe (7,4%). Najczęściej w te gry respondenci grali raz na miesiąc lub rzadziej. Z kolei w starszej kohorcie największą popularnością cieszyły się zakłady sportowe (10,2%), a następnie – loterie (9,5%) oraz gry w karty lub kości (9,0%). We wszystkie te gry respondenci grali najczęściej raz na miesiąc lub rzadziej. W obu grupach uczniów najmniejszą popularnością cieszyły się automaty (odpowiednio – 5,5% i 5,1%), na których najczęściej grano również raz w miesiącu.

Porównując wyniki danych z badania ogólnopolskiego z wynikami uzyskanymi podczas badania uczniów w 2021 r. w województwie lubuskim stwierdza się, że odsetek uczniów z województwa lubuskiego, którzy grają w gry za pieniądze jest niższy niż w Polsce. Porównywalne są dane, które wskazują, że hazard dotyczy większej liczby chłopców i mężczyzn, niż dziewcząt i kobiet, a także, że najpopularniejszymi grami hazardowymi wśród uczniów są zakłady bukmacherskie i różnego rodzaju loterie. W województwie lubuskim również popularne są automaty, które były rzadziej wskazywane przez uczniów podczas badania ESPAD.

Zakupy

Podczas przeprowadzanych badań uczniowie mogli odnieść się do kwestii związanych z dokonywaniem przez nich zakupów. Zdecydowana większość respondentów (67,6%)

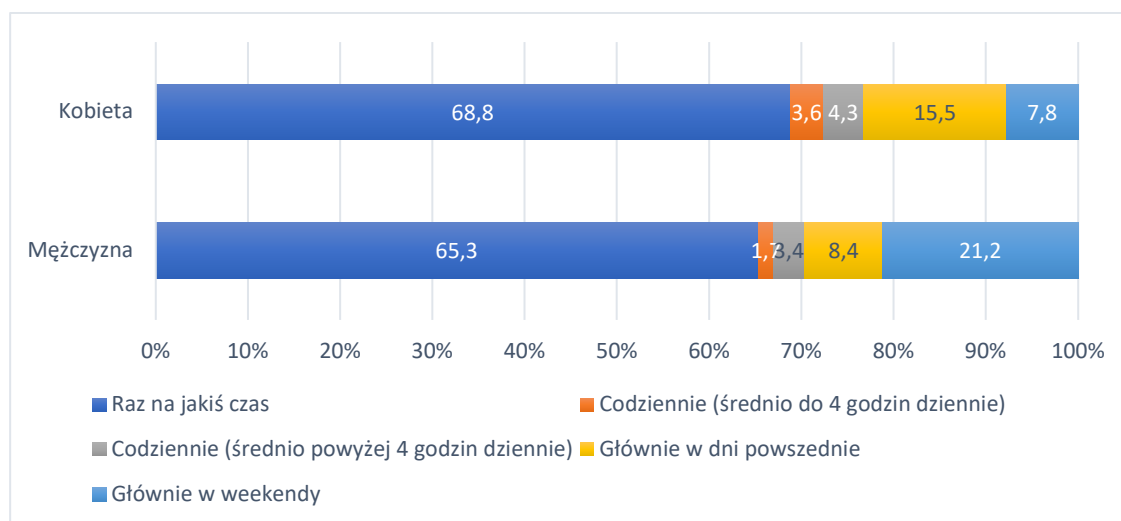
sporadycznie robi zakupy wykraczające poza podstawowe potrzeby. 13,3% badanych uczniów robi zakupy najczęściej w weekendy, a 12,3% - w dni powszednie. Niewielki jest odsetek dzieci i młodzieży robiących zakupy częściej. Średnio do 4 godzin dziennie przeznaczają na zakupy tylko 2,7% badanych, a więcej niż 4 godziny dziennie na robienie zakupów deklaruje 4,1% uczniów. Można przypuszczać, że są to pojedyncze osoby, albo wyniki te można traktować jako błąd statystyczny.

Wykres 56 Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności (wykraczające poza podstawowe potrzeby) [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

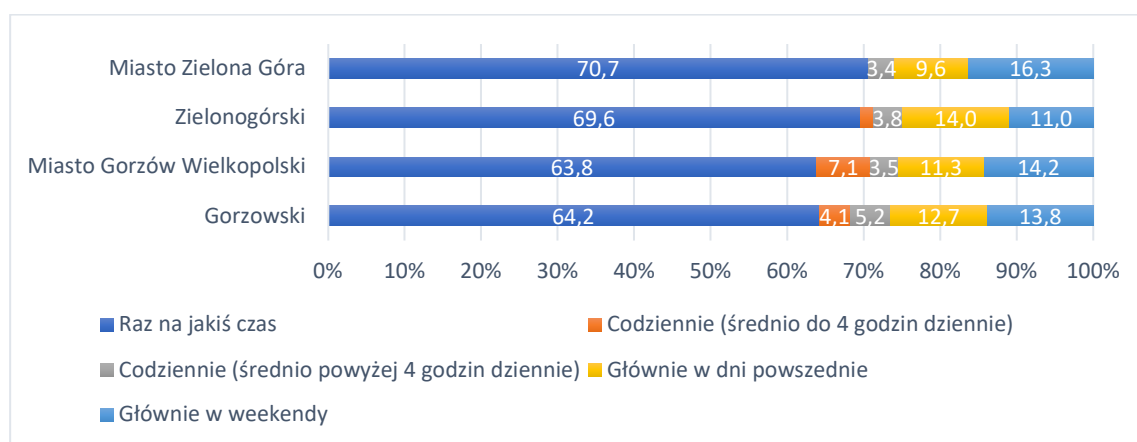
Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności raz na jakiś czas jest w niewielkim wymiarze dokonywana przez większą liczbę dziewcząt (68,8%), niż chłopców (65,3%). Chłopcy dokonują statystycznie takich zakupów głównie w weekendy (21,2%), a dziewczęta w dni powszednie (15,5%).

Wykres 57 Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności (wykraczające poza podstawowe potrzeby) w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

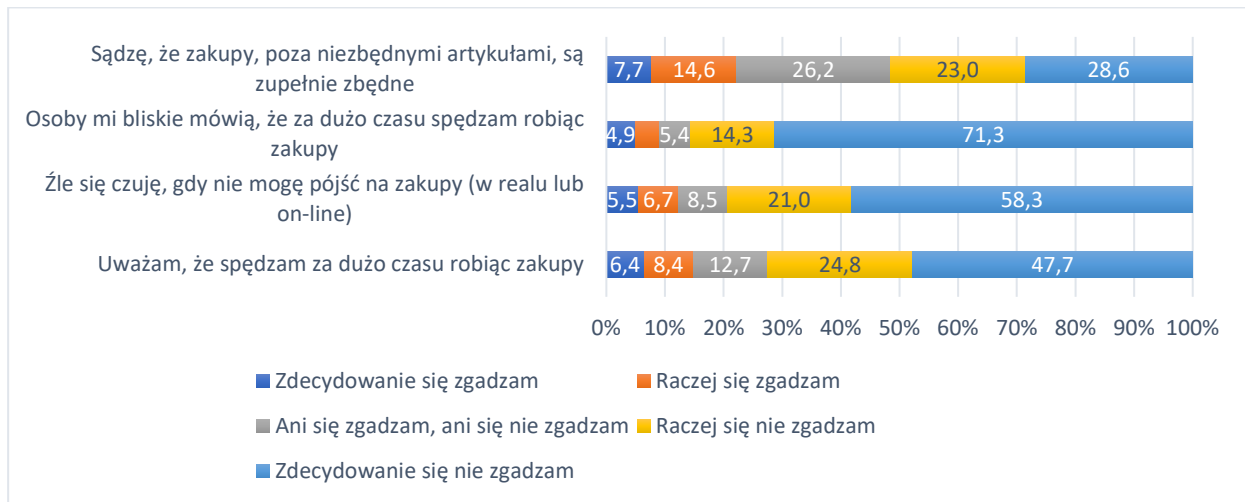
Dokonywanie zakupów wykraczających poza podstawowe potrzeby jest charakterystyczne dla uczniów z regionu gorzowskiego, gdzie zdiagnozowano większą liczbę uczniów robiących takie zakupy. W regionie zielonogórskim odsetek uczniów robiących zakupy ponadprogramowe jest wyższy (70,7% i 69,6%), niż wśród uczniów z regionu gorzowskiego (63,8% i 64,2%).

Wykres 58 Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności (wykraczające poza podstawowe potrzeby) w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

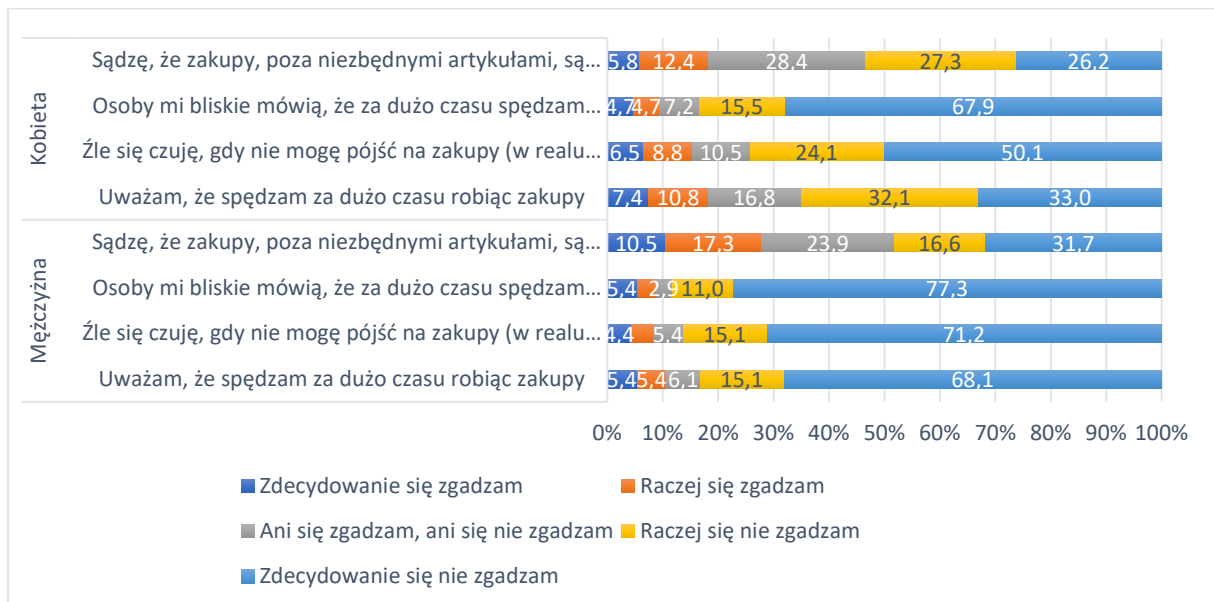
Badania wykazują, że zjawisko nadmiernego robienia zakupów i wydawania pieniędzy nie dotyczy uczniów, co może wynikać z posiadania przez nich ograniczonych funduszy. Jednak 28,6% badanych uczniów twierdzi, że zakupy poza niezbędnymi artykułami, nie są zupełnie zbędne. To może świadczyć o przyjemności, jaką sprawia badanej młodzieży chodzenie po galeriach, sklepach. Również może wynikać z przyjemności samego kupowania i stanu posiadania wielu różnych rzeczy. Niewielki odsetek uczniów bardzo lubi robić zakupy i dużo czasu poświęca na ich robienie. 12,2% badanych uczniów twierdzi, że źle się czuje, gdy nie może pójść na zakupy, a 14,8% respondentów uważa, że zbyt dużo czasu poświęca na ich robienie. Te osoby, które przejawiają syndrom zamiłowania do robienia zakupów i posiadania wielu zbędnych rzeczy, tylko po to, aby poczuć się szczęśliwym przez chwilę, w momencie ich robienia.

Wykres 59 Ocena sytuacji związanych z robieniem zakupów przez uczniów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Kobiety statystycznie częściej robią i lubią robić zakupy wykraczające poza podstawowe potrzeby. Jak pokazują badania zakupy często poprawiają kobietom humor i samopoczucie. Ocena sytuacji związanych z robieniem zakupów przez uczniów w podziale na płeć wykazuje, że większy wskaźnik dziewcząt nie zgadza się ze stwierdzeniem, że są one zbędne (73,8%) i stosunkowo większa ich liczba wskazuje na to, że spędza za dużo czasu robiąc zakupy (67%).

Wykres 60 Ocena sytuacji związanych z robieniem zakupów przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

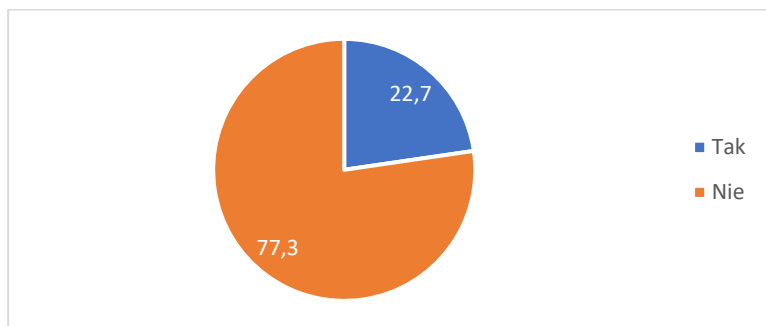
Podsumowanie

Zjawisko zamiłowania do robienia zakupów nie należy do najczęstszych aktywności dzieci i młodzieży, choć jest ono statystycznie bardziej popularne w grupie dziewcząt, niż chłopców. Uczniowie najczęściej robią zakupy raz na jakiś czas, a ich potrzeba wynika przede wszystkim z procesu dorastania, np. wymiany garderoby. Większa część badanych respondentów częściej robi zakupy w weekendy, choć po wprowadzeniu zakazu handlu w niedziele odsetek uczniów robiących zakupy w dni powszednie jest porównywalny. Prawie 30% badanych nie zgadza się z sądem, że zakupy, poza niezbędnymi artykułami, są zupełnie zbędne. Średnio 12% z nich bardzo lubi robić zakupy i źle się czuje, gdy nie może tego robić. Badana młodzież ma jednak świadomość, że zbyt wiele czasu poświęca na robienie zakupów. Zakupoholizm nie jest zjawiskiem, który dotyczy badanych uczniów z województwa lubuskiego, jednakże może dotyczyć w przyszłości tych niewielu osób, które uwielbiają tę czynność i wciąż kupują sobie nowe rzeczy, które w rzeczywistości są im zbędne do codziennego funkcjonowania.

Palenie papierosów

Papierosy należą do pierwszych substancji szkodliwych, po które sięgają uczniowie już od szkoły podstawowej. Współcześnie oprócz zwykłych papierosów bardzo popularne stały się papierosy elektroniczne, których palenie trudniej jest wyczuć niż tradycyjne papierosy. Jednakże zdobycie ich jest trudniejsze, gdyż są one zdecydowanie droższe. Popularność palenia papierosów wzrasta wraz z wiekiem, co potwierdza fakt, że w szkołach średnich pali zdecydowanie więcej uczniów, niż w szkołach podstawowych. Wiąże się to również z ukończeniem przez nich 18 lat i możliwością bezproblemowego zakupu papierosów.

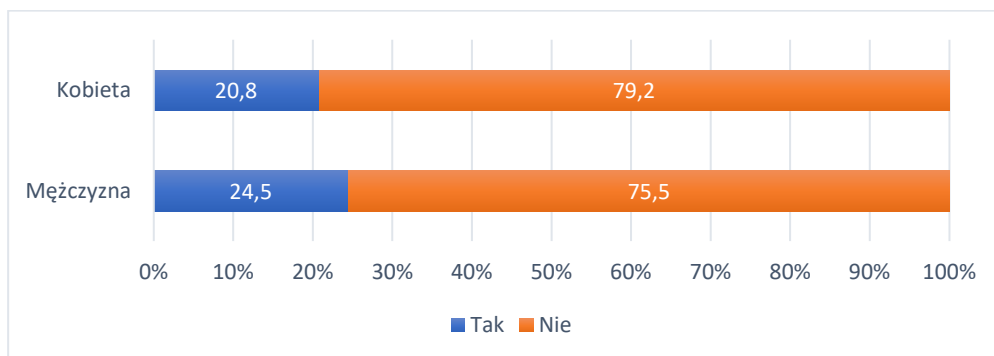
Dane dotyczące palenia papierosów wśród uczniów są optymistyczne. Zdecydowana większość, bo 77,3% badanych uczniów deklaruje, że nie pali papierosów, a 22,7% uczniów, że pali.

Wykres 61 Palenie papierosów wśród uczniów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

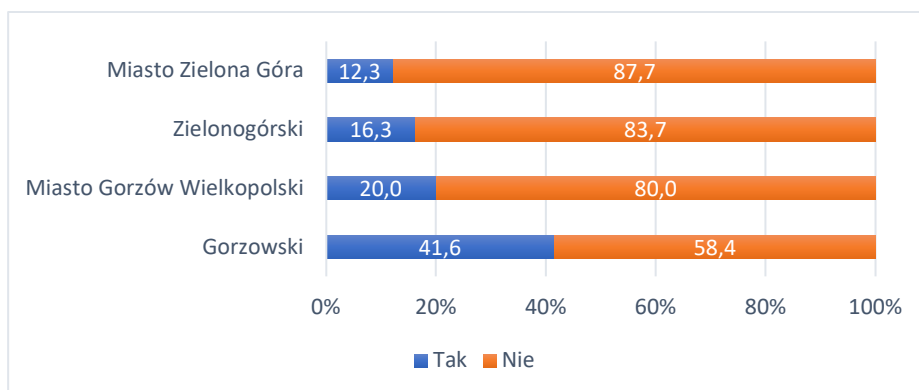
Wśród uczniów deklarujących palenie papierosów znajduje się 24,5% chłopców oraz 20,8% dziewcząt.

Wykres 62 Palenie papierosów wśród uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Najwięcej uczniów deklarujących palenie papierosów zamieszkuje powiat gorzowski (41,6%), a najmniej miasto Zielona Góra (12,3%).

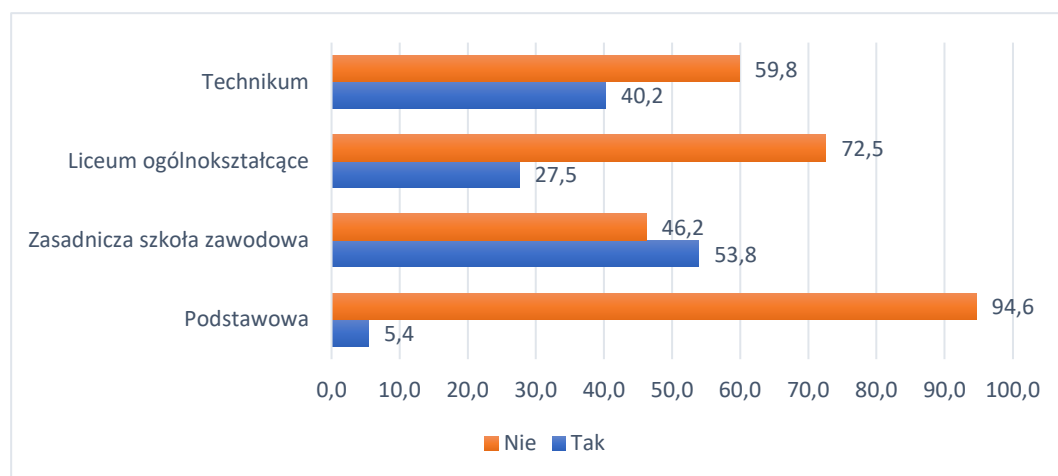

Wykres 63 Palenie papierosów wśród uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Pozyskane aktualnie dane zestawione z wynikami raportu z 2015 r. wskazują, że odsetek osób palących papierosy zmniejszył się. W 2015 r. palenie papierosów deklarowało 30% respondentów, a w 2021 r. – 22,7%. Okazuje się zatem, że „moda” na palenie wśród uczniów zanika i przestaje być oznaką „dorosłości”. Odsetek palących uczniów szkół podstawowych w 2015 r. wynosił 8%, a w 2021 r. 5,4%. W dalszym ciągu osób palących jest więcej w szkołach ponadpodstawowych, niż w podstawowych.

Analizując zjawisko palenia papierosów wśród dzieci i młodzieży w podziale na typ szkoły można stwierdzić, że uczniowie szkół podstawowych sięgają po papierosy stosunkowo rzadziej, niż uczniowie szkół średnich. Badania potwierdzają, że 94,6% uczniów szkół podstawowych nie pali papierosów w ogóle. Tylko 5,4% uczniów tych szkół przyznaje się do systematycznego palenia papierosów. Z kolei wśród szkół ponadpodstawowych do palenia papierosów przyznaje się najwięcej uczniów zasadniczych szkół zawodowych (53,8%), następnie uczniów techników (40,2%), a na końcu liceów (27,5%).

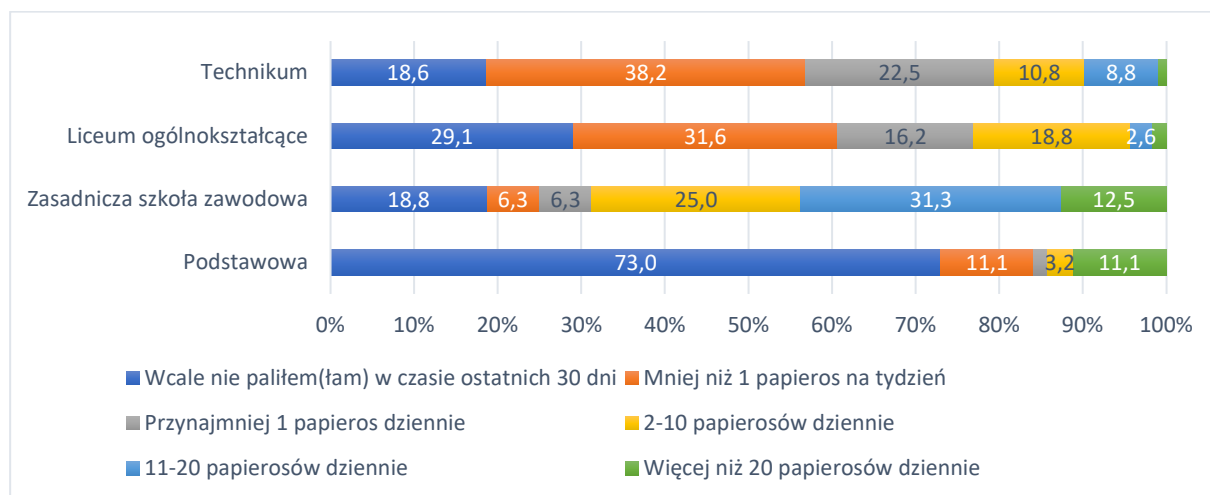

Wykres 64 Palenie papierosów wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Deklarowana częstotliwość palenia papierosów wśród palących uczniów szkół podstawowych wynosi więcej niż 20 papierosów dziennie przez 11,1% uczniów. Tyle samo palących osób ze szkół podstawowych deklaruje palenie sporadyczne, czyli mniej niż jeden papieros na tydzień. Osoby z liceów i techników należą do palaczy sporadycznych, gdyż w ciągu ostatnich 30 dni wypalili mniej niż 1 papieros na tydzień (38,2% uczniów techników i 31,6% uczniów liceów). Z kolei palący uczniowie zasadniczych szkół zawodowych należą do

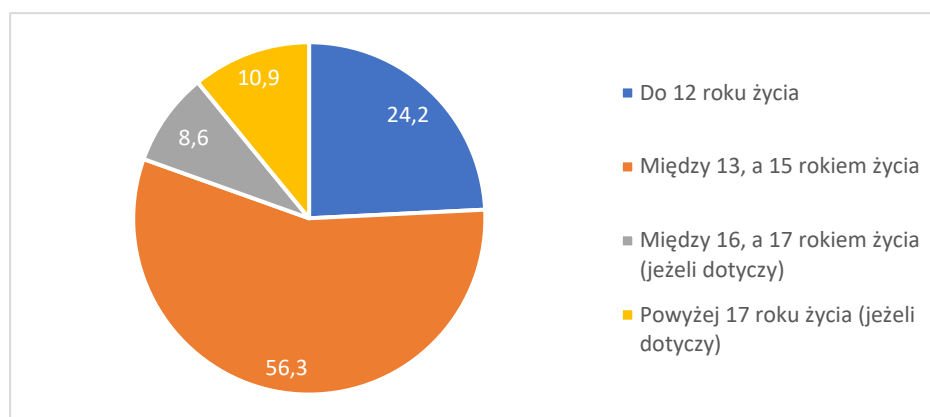
palaczy, którzy w 12,5% wypalają paczkę paierosów dziennie, 31,3% - deklaruje palenie od 11 do 20 papierosów dziennie oraz 25% uczniów przyznaje się do palenia od 2 do 10 papierosów dziennie.

Wykres 65 Liczba wypalanych papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

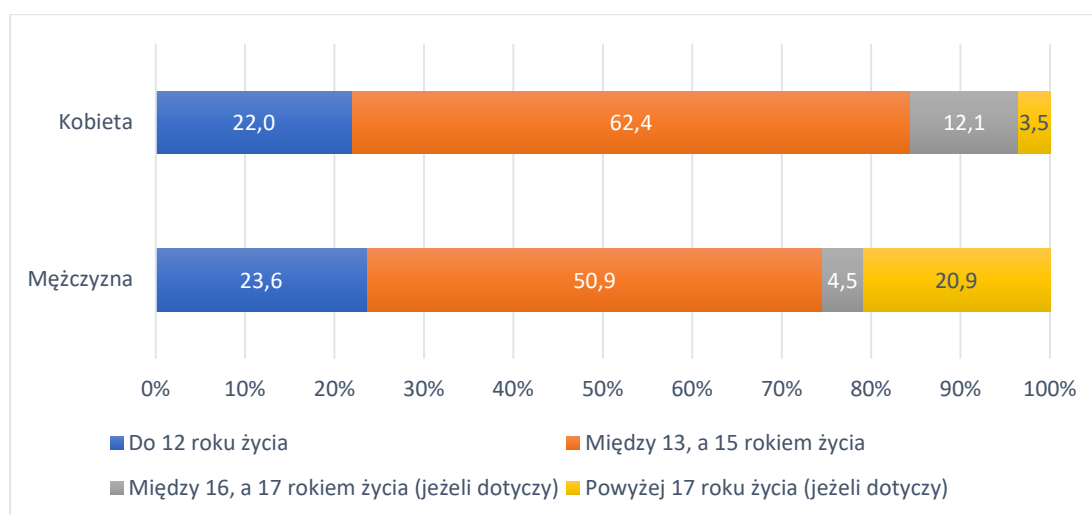
Okresem, w którym największy odsetek osób zaczyna palić papierosy jest wiek szkoły podstawowej, co potwierdzają palacze uczący się obecnie w różnych typach szkół. Według respondentów największy odsetek palaczy zaczął palić papierosy w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia (56,3%). Duża część uczniów zaczyna palić/popalać do 12 roku życia (24,2%). Po pierwszego papierosa sięgnęło 8,6% badanych uczniów mając 16-17 lat, a w wieku powyżej 17 lat zaczęło palić 10,9% badanych uczniów.

Wykres 66 Wiek respondentów, w którym zapalili pierwszego papierosa [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Największy odsetek uczniów wybierających palenie papierosów deklaruje, że w wieku 13-15 lat rozpoczął palenie. Wśród tej grupy uczniów taką deklarację złożyło 62,4% dziewcząt oraz 50,9% chłopców. Statystycznie więcej chłopców zaczyna palić w wieku powyżej 17 roku życia (20,9%).

Wykres 67 Wiek respondentów, w którym zapalili pierwszego papierosa w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Wiek zapalenia pierwszego papierosa nie uległ zmianie, a sięgnięcie po pierwszego papierosa ma miejsce w młodym wieku. W 2015 r. osoby palące ze szkół podstawowych deklarowały wiek do 12 roku życia (100%), a uczniowie szkół ponadpodstawowych zapalili pierwszego papierosa między 13 a 15 rokiem życia (58,8%).

Podsumowanie

77,3% badanych uczniów deklaruje, że nie pali papierosów. 22,7% przyznaje się do palenia lub popalania papierosów. Wiek, w którym sięgnęli po pierwszego papierosa ponad połowa palaczy określiła jako wiek pomiędzy 13 a 15 rokiem życia, czyli na etapie kończenia szkoły podstawowej. Wśród palących uczniów większą ich część stanowią chłopcy (24,5%), niż dziewczęta (20,8%). Najwięcej uczniów deklarujących palenie papierosów zamieszkuje powiat gorzowski (41,6%). Wśród osób deklarujących palenie większość z nich uczęszcza do zasadniczych szkół zawodowych, a najmniejsza ich liczba występuje w szkołach podstawowych. W zasadniczych szkołach zawodowych największy odsetek palaczy wypala

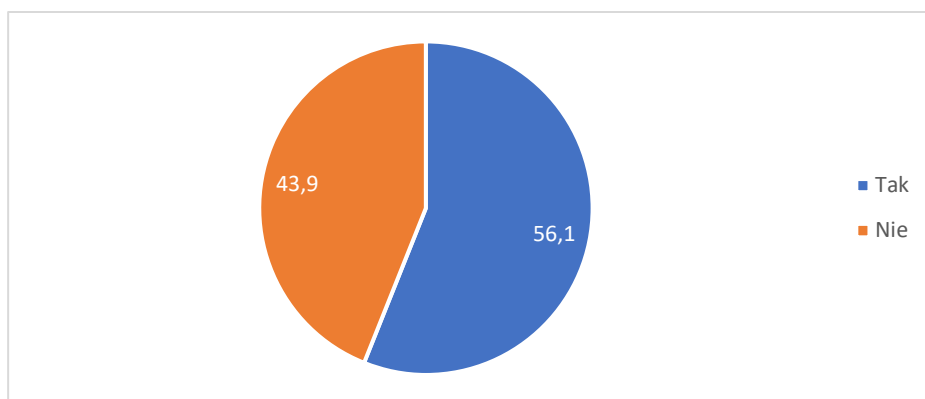
średnio od 11 do 20 papierosów dziennie. W licach i technikach najwięcej osób palących przyznaje się do wypalania około jednego papierosa w tygodniu. Natomiast palący uczniowie ze szkół podstawowych dzielą się na dwie grupy: jedni wypalają jednego papierosa na tydzień, a druga grupa przyznaje się do systematycznego palenia (liczba wypalanych przez nich dziennie papierosów wynosi ponad 20).

Wyniki badania ogólnopolskiego ESPAD 2019 wskazują, że w czasie całego życia, jakiegokolwiek doświadczenia z paleniem miało 49,9% uczniów klas trzecich gimnazjów i 65,5% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić frakcję osób, które paliły nie więcej niż 5 razy w swoim życiu. Frakcja ta liczy 20,1% młodszych i 20,8% starszych osób. Jednocześnie 15,7% uczniów z pierwszej grupy i 27,2% z drugiej paliło 40 razy lub więcej. Te ostatnie frakcje badanych, to osoby, których palenie wyszło poza fazę eksperymentowania. Odsetki uczniów, którzy podejmowali próby z paleniem, są podobne wśród chłopców, jak wśród dziewcząt. Prawidłowość ta obowiązuje w obu badanych kohortach. Badani ze starszej kohorty w większym odsetku, niż młodszy uczniowie zaliczali się do grupy palących rzadziej niż raz dziennie (11,0% uczniowie z młodszej kohorty i 16,7% uczniowie ze starszej kohorty). Odsetki palących codziennie w ilości przekraczającej 10 papierosów dziennie w obu kohortach są podobne (wśród uczniów gimnazjów – 3,0%, a wśród młodzieży ze starszych klas – 4,8%).

Analiza porównawcza obu badań wskazuje, że w palenie papierosów jest mniej popularne wśród uczniów z województwa lubuskiego, niż w całej Polsce. Średnio wśród polskich uczniów odsetek palących wynosi ponad 50%, podczas gdy w województwie lubuskim 22,7%. Palących w podziale na płeć jest porównywalna liczba: tyle samo pali dziewcząt, jak i chłopców, choć w województwie lubuskim odnotowano nieco większy odsetek palących chłopców (24,5%), niż dziewcząt (20,8%). Również porównywalne są wyniki badań w kwestii związanej z wiekiem palących. Dla danych ogólnopolskich wskazuje się tendencję, iż więcej uczniów ze szkół średnich, niż uczniów młodszych pali papierosy. W województwie lubuskim również mniej osób ze szkół podstawowych deklaruje palenie, niż uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Można stwierdzić, że po likwidacji gimnazjów liczba trzynasto- i czternastolatków, którzy palą papierosy uległa obniżeniu.

Spożywanie alkoholu

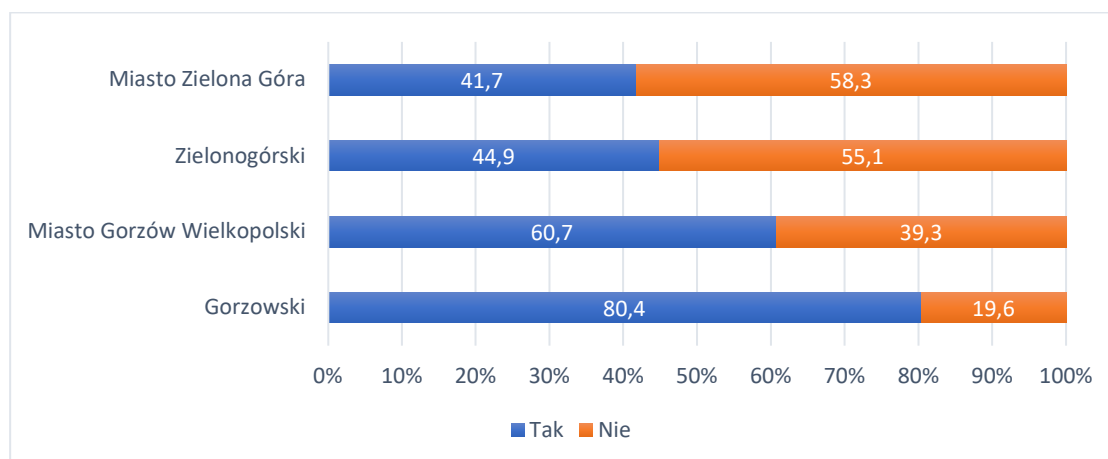
Alkohol jest najczęstszym środkiem psychoaktywnym, po który sięgają uczniowie szkół województwa lubuskiego. Porównując liczbę osób pijących alkohol z liczbą osób palących papierosy należy stwierdzić, iż uczniowie z województwa lubuskiego sięgają po alkohol ponad dwa razy częściej, niż po papierosy. Palenie papierosów deklarowało 21% badanych uczniów, przy czym spożywanie alkoholu aż 56,1% dzieci i młodzieży. Wydaje się, że alkohol jest atrakcyjniejszą substancją dla młodych ludzi niż papierosy.

Wykres 68 Spożywanie alkoholu wśród uczniów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

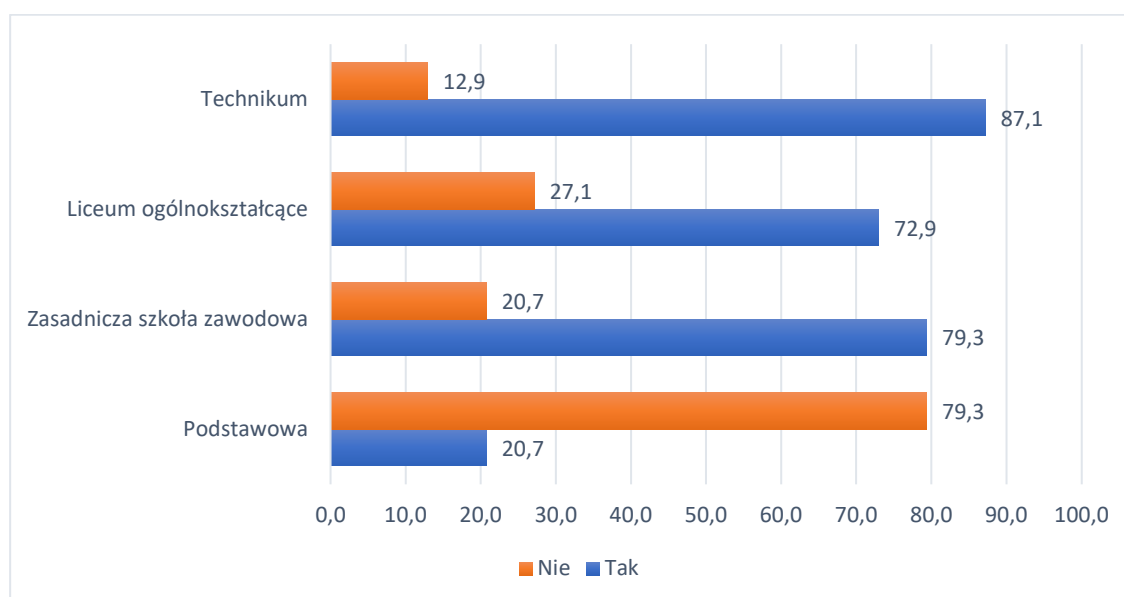
Wśród uczniów biorących udział w badaniu najwięcej osób deklarujących spożywanie alkoholu odnotowano w regionie gorzowskim. W powiecie gorzowskim aż 80,4% uczniów przyznaje się do spożywania alkoholu, a w samym mieście Gorzów Wlkp. odnotowano 60,7% uczniów spożywających alkohol. Zdecydowanie mniej osób deklarujących picie odnotowano w regionie zielonogórskim. W powiecie jest ich 44,9%, a w mieście Zielona Góra do spożywania alkoholu przyznaje się 41,7% badanych.

Wykres 69 Spożywanie alkoholu wśród uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

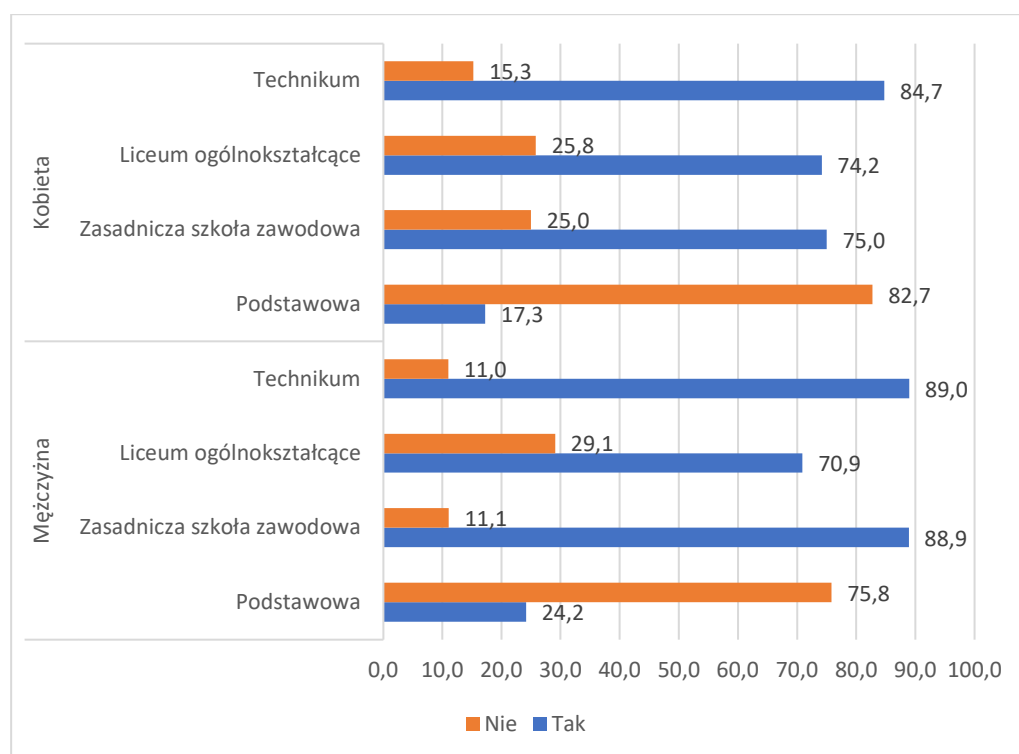
Zdecydowana większość uczniów spożywających alkohol to uczniowie szkół ponadpodstawowych. Najwięcej alkoholu spożywają uczniowie techników (87,1%), następnie zasadniczych szkół zawodowych (79,3%) i na końcu uczniowie liceów, którzy deklarują sięganie po alkohol w 72,9%. Z kolei wśród uczniów szkół podstawowych 20,7% deklaruje spożywanie alkoholu, natomiast 79,3% jego niespożywanie. Wyższy wskaźnik osób ze szkół ponadpodstawowych spożywających alkohol wynika z faktu, iż w tego typu szkołach uczniowie osiągnęli pełnoletniość i zgodnie z prawem mogą już samodzielnie zakupić alkohol.

Wykres 70 Spożywanie alkoholu wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

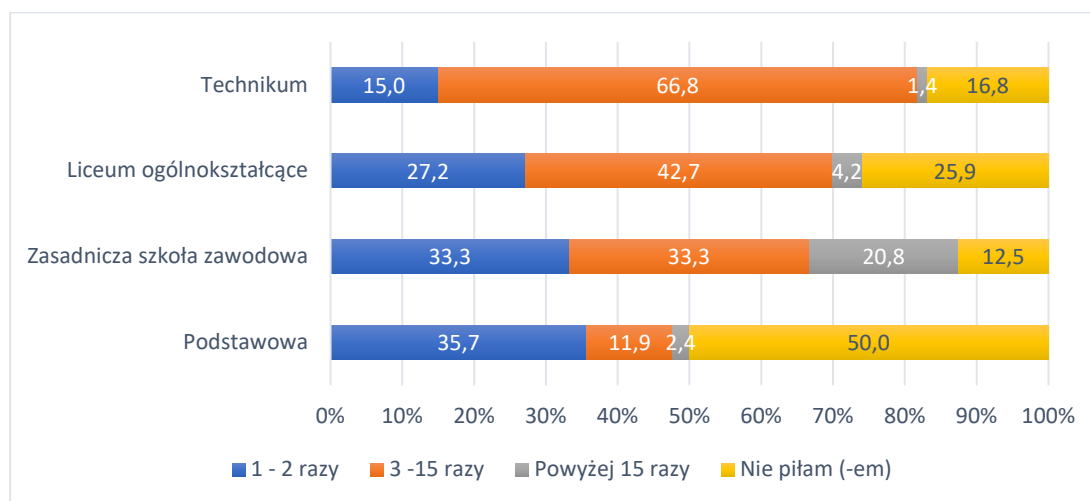
Do spożywania alkoholu przyznaje się większa liczba chłopców z techników (89%) oraz z zasadniczych szkół zawodowych (88,9%). W liceach ogólnokształcących picie alkoholu deklaruje większa liczba kobiet (74,2%). Z kolei w szkołach podstawowych stosunek osób pijących wynosi 24,2% chłopców do 17,3% dziewcząt.

Wykres 71 Spożywanie alkoholu wśród uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Analizując częstotliwość picia alkoholu w przeciągu ostatniego miesiąca w podziale na typ szkoły okazuje się, że najczęściej po alkohol sięgają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (20,8%). W ciągu ostatnich 30 dni spożywali alkohol powyżej 15 razy, co wskazuje na to, że średnio co drugi dzień byli pod wpływem alkoholu. Od 3 do 15 razy w miesiącu pod wpływem alkoholu pozostawali najczęściej uczniowie technikum (66,8%) oraz liceum (42,7%). Z kolei do okazjonalnego spożywania alkoholu (1-2 razy w miesiącu) przyznaje się 35,7% uczniów szkół podstawowych, 33,3% zasadniczych szkół zawodowych i 27,2% uczniów liceów.

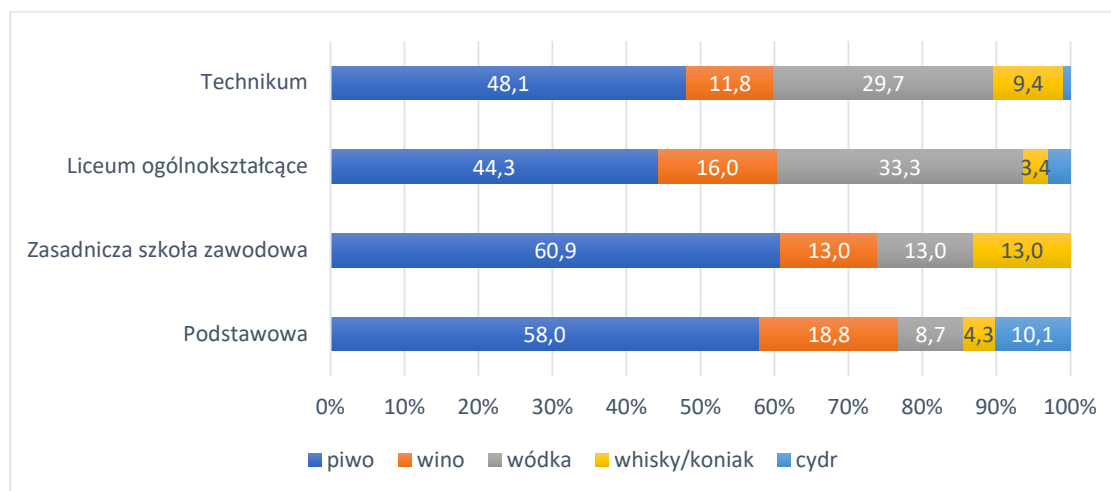
Wykres 72 Częstotliwość spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

W 2021 roku w porównaniu z 2015 r. odsetek dzieci i młodzieży pijącej alkohol uległ niewielkiemu zwiększeniu w szkołach podstawowych, natomiast obniżył się w szkołach ponadpodstawowych. Analizując sytuację spożywania alkoholu w przeciągu ostatnich 30 dni wynika, że większość uczniów szkół średnich spożywa obecnie mniej alkoholu niż miało to miejsce w 2015 r. Zwiększeniu uległa jedynie liczba pijących 1-2 razy w ciągu miesiąca wśród uczniów szkół podstawowych. W 2015 r. odsetek uczniów szkół podstawowych pijących 1-2 raz w miesiącu wynosił 33%, a w 2021 r. – 35,7%. W przypadku pozostałych typów szkół odsetek pijących uczniów 1-2 razy w miesiącu uległ obniżeniu o 11% w liceach, o 25% w technikumach i o 6% w zasadniczych szkołach zawodowych.

Do najpopularniejszych alkoholi spożywanych przez uczniów w podziale na typ szkoły należy zdecydowanie piwo. Takie same wskazania odnotowano w przeprowadzanych badaniach w 2015 r. Może to wynikać z pewnego rodzaju łatwości w dostępie do tego alkoholu, jak również z niewielkich kosztów jego zakupu. Pozostałe alkohole są stosunkowo droższe i zapewne ograniczone budżety młodych ludzi uniemożliwiają im częsty ich zakup. Jak pokazują badania, zdecydowanie częściej wódkę kupują i spożywają uczniowie techników oraz liceów niż uczniowie z pozostałych typów szkół.

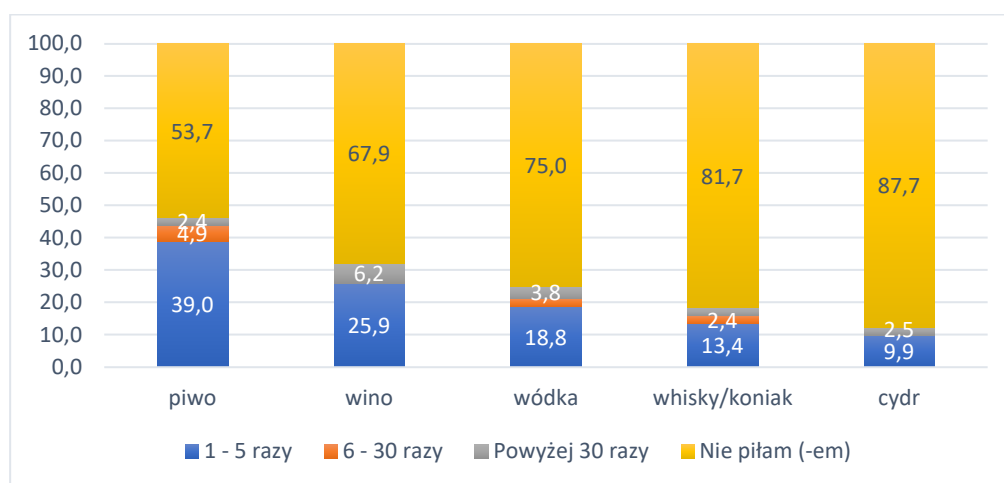
Do częstego picia piwa przyznaje się 60,9% młodzieży z zasadniczych szkół zawodowych, 44,3% z liceów oraz 48,1% z techników. W szkołach podstawowych aż 58% uczniów spożywa piwo oraz najwięcej, bo 18,8% badanych spożywało również wino i cydr (10,1%).

Wykres 73 Spożycie alkoholu w ostatnim czasie przez uczniów w podziale na typ alkoholu i typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

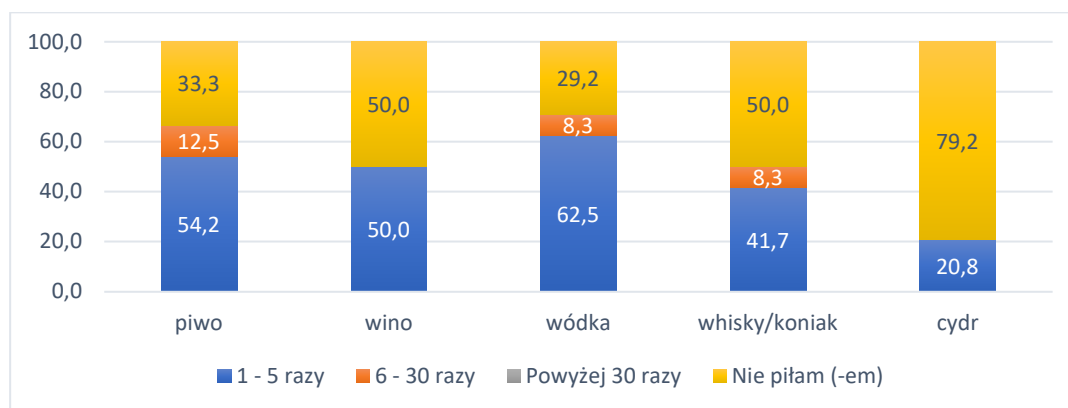
Analizując częstotliwość picia oraz rodzaj alkoholu, po który najczęściej sięgają młodzi ludzie stwierdza się, że uczniowie szkół podstawowych najczęściej spożywają piwo (39%), potem wino (25,9%), a w następnej kolejności wódkę (18,8%) i whisky/koniak (13,4%). Spożywanie przez nich cydru wynosi prawie 10%, z czego wynika, że stosunkowo częściej mają oni dostęp do tego alkoholu niż uczniowie liceów czy techników.

Wykres 74 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w szkole podstawowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

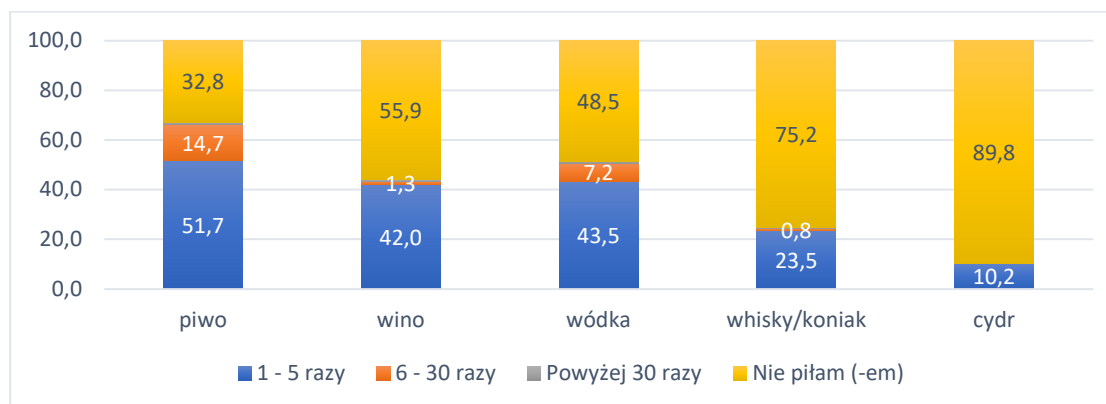
Wśród uczniów zasadniczych szkół zawodowych najpopularniejszym alkoholem, który najczęściej spożywają jest piwo i wódka. Spożywanie piwa o częstotliwości 6-30 razy deklaruje 12,5% uczniów, przy czym wódki 8,3%. Również tyle samo uczniów (10,5%) spożywała whisky/koniak (od 6 do 30 razy). Częstotliwość picia piwa od 1 do 5 razy deklaruje 54,2% osób, przy czym wódki aż 62,5%, a whisky 41,7%. Do sporadycznego spożywania wina przyznaje się 50% respondentów, którzy również sporadycznie sięgali po cydr (20,8%).

Wykres 75 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w zasadniczej szkole zawodowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

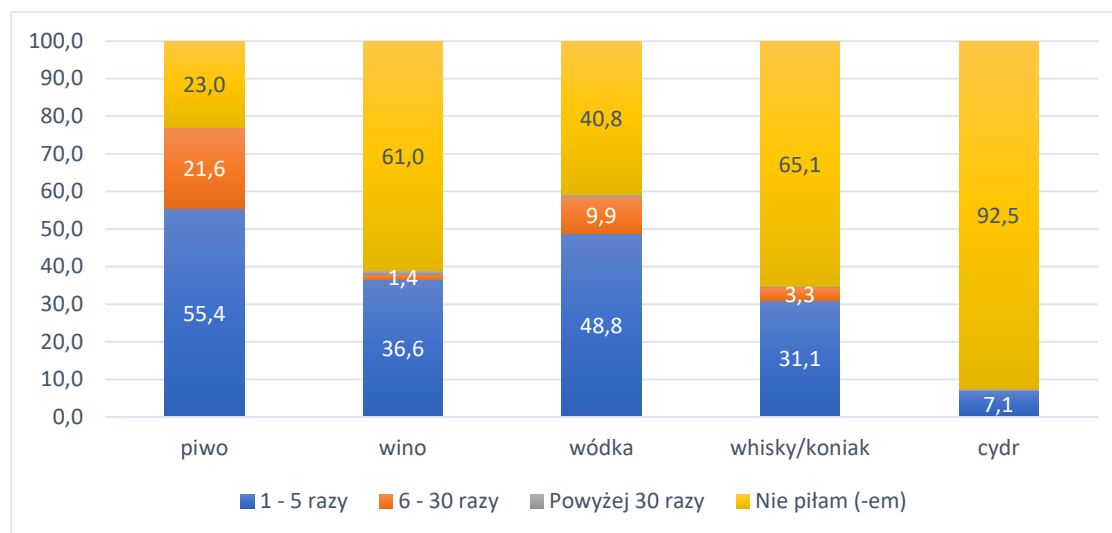
Uczniowie liceów pijąc alkohol najczęściej sięgają po piwo. 67,2% respondentów deklaruje jego spożywanie (od 1 do 5 razy – 51,7% i częściej – 15,5%). Badanie pokazuje, że spożywanie wódki oraz wina jest porównywalne. Po te trunki sięga ok. 44% respondentów (wino), przy czym po wódkę sięga częściej 7,3% badanych. Whisky czy koniak spożywa 24,8% uczniów liceów, jednak robi to sporadycznie.

Wykres 76 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w liceum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

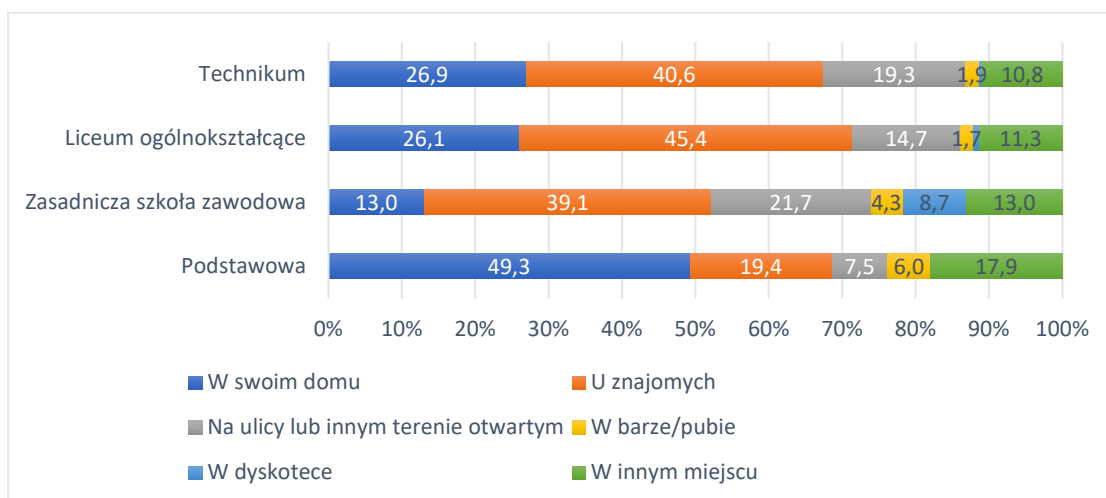
Piwo należy również do najpopularniejszego alkoholu spożywanego przez uczniów techników. 77% respondentów tego typu szkół deklaruje jego spożywanie, w tym 55,4% kilka razy, a 21,6% od 6 do 30 razy. Na drugim miejscu alkoholem najczęściej wybieranym przez uczniów techników jest wódka. Spożywa ją 59,2% młodzieży (10,4% bardzo często oraz 48,8% kilka razy). Spożywanie wina oraz whisky deklaruje niespełna 40% respondentów.

Wykres 77 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w technikum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

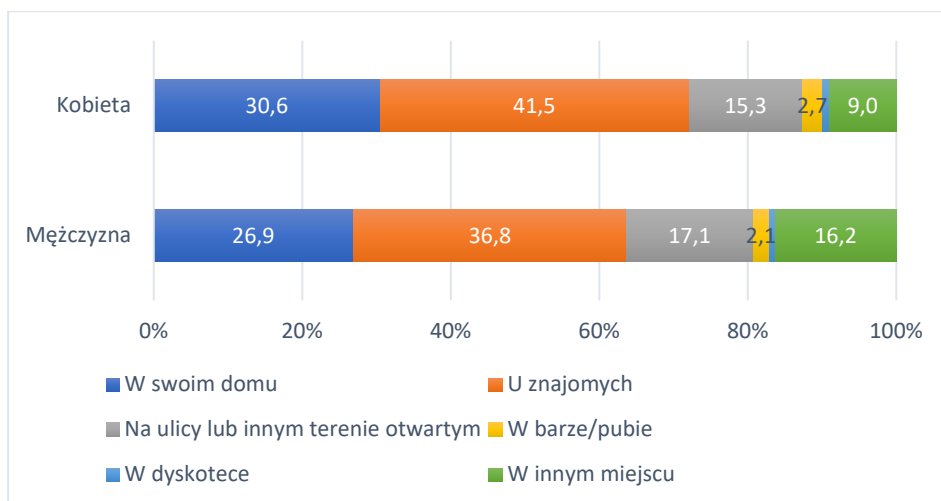
Badając miejsce spożywania alkoholu przez uczniów okazuje się, że uczniowie szkół podstawowych najczęściej spożywają alkohol we własnych domach (49,3%). W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych częstotliwość spożywania alkoholu w domu jest zdecydowanie niższa, choć również popularna wśród uczniów liceów (26,1%). Zdecydowanie częściej lubuska młodzież pije alkohol u znajomych: 40,6% uczniów techników, 39,1% zasadniczych szkół zawodowych i 45,4% młodzieży z liceów. Praktykowaną formą spożywania alkoholu przez młodzież szkół ponadpodstawowych jest również picie alkoholu „na ulicy” lub na innym terenie otwartym. Badani zdecydowanie najrzadziej spożywają alkohol w miejscach typowo do tego przeznaczonych, tj. bary, pijalnie, puby.

Wykres 78 Miejsce spożywania alkoholu przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Uczniowie spożywają alkohol najczęściej u znajomych (41,5% dziewcząt i 36,8% chłopców) oraz w domu (30,6% dziewcząt i 26,9% chłopców). Niewiele wyższy wskaźnik wśród chłopców, niż dziewcząt wskazuje również na inne miejsca spożywania alkoholu (inne niż były wymienione w ankiecie – 16,2%).

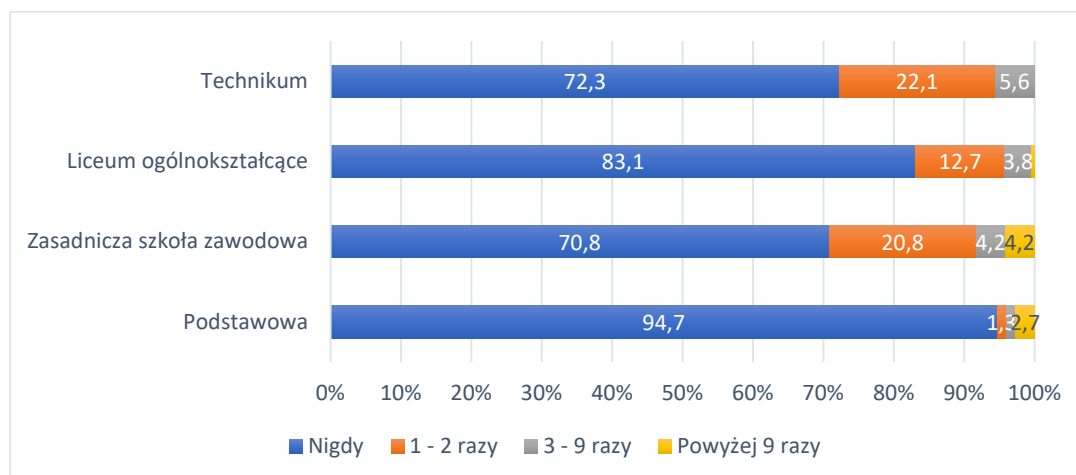

Wykres 79 Miejsce spożywania alkoholu przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Badając zjawisko „upicia się” wśród lubuskich uczniów, w podziale na typy szkół, okazuje się, że dotyczy ono w 4,2% uczniów zasadniczych szkół zawodowych oraz 2,7% uczniów szkół podstawowych. Oni też deklarują częstotliwość „upicia się” powyżej 9 razy. Jednakże

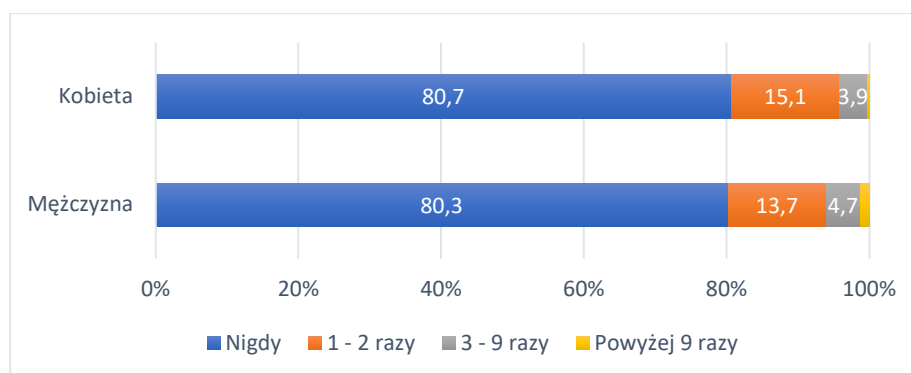
najwięcej uczniów, którym zdarzyło się „upić” odnotowano w technikach (22,1%), a także w zasadniczych szkołach zawodowych (20,8%). Wśród uczniów liceów sytuacja dotyczy 12,7% respondentów.

Wykres 80 Częstotliwość „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Statystycznie do „upicia się” w ostatnim miesiącu w ilości 1-2 razy przyznaje się 15,1% dziewcząt i 13,7% chłopców. Wyższy wskaźnik częstotliwości „upicia się” występuje wśród chłopców, który wynosi 4,7% w porównaniu do dziewcząt, gdzie wskaźnik ten określono na poziomie 3,9%.

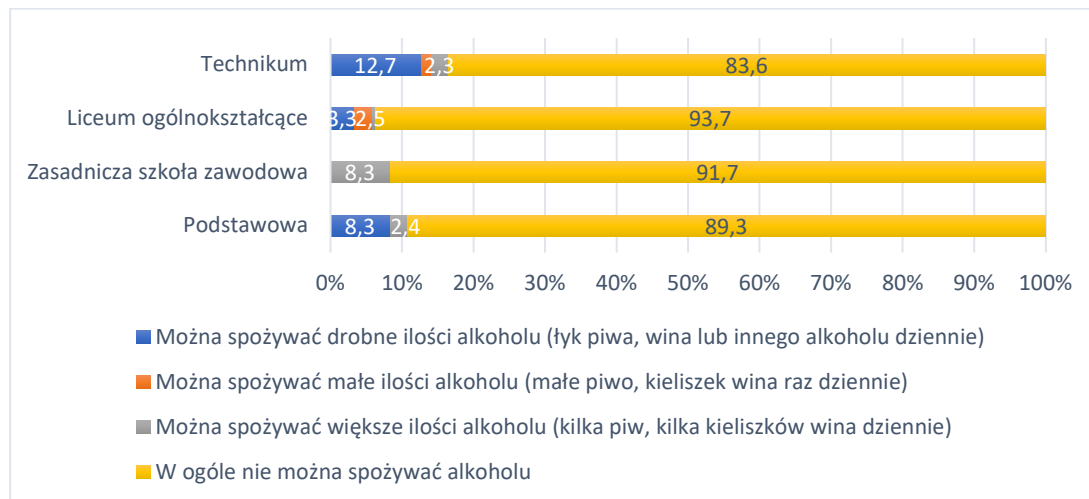

Wykres 81 Częstotliwość „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Wiadomym jest, że nie wolno spożywać alkoholu przez kobiety będące w ciąży. Szkodzi to nie tylko przyszłej matce, ale również nienarodzonemu dziecku. Wpływ alkoholu na rozwijający się płód jest bardzo szkodliwy, szczególnie w nadmiarze spożywanego

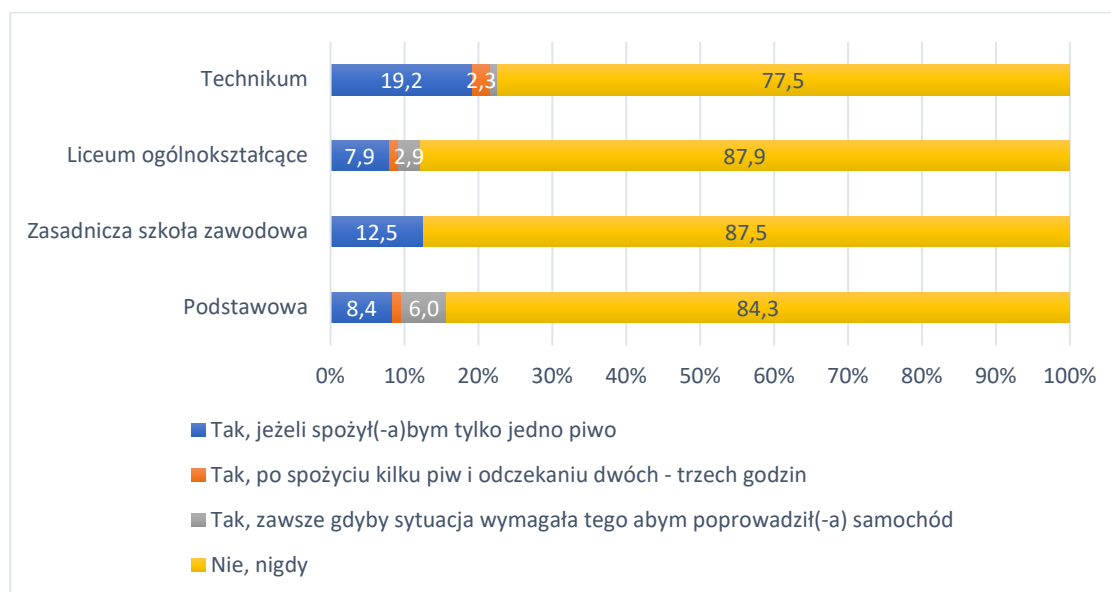
alkoholu. Uczniowie z lubuskich szkół posiadają wiedzę na ten temat i w zdecydowanej większości podzielają stanowisko, że nie wolno pić alkoholu w ciąży. Ok. 90% respondentów jest tego zdania.

Wykres 82 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły na temat spożywania alkoholu w ciąży [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podobnie znajomość przepisów dotyczących jazdy pod wpływem alkoholu wydaje się być znana wśród badanych uczniów. Większość z nich sądzi, że nigdy nie wolno prowadzić pojazdów mechanicznych po wypiciu alkoholu. Jednakże niektórzy uczniowie techników, czy zasadniczych szkół zawodowych posiadają na ten temat bardziej liberalne poglądy. Twierdzą, że można prowadzić samochód pod wpływem alkoholu w przypadku, gdy wypito się jedno piwo. Oczywiście jest to błędne myślenie, gdyż każdy organizm zareaguje inaczej po wypiciu „jednego piwka”, a prowadzenie pod wpływem alkoholu jest zabronione. Ocena uczniów w zakresie tego zagadnienia jest niepokojącym sygnałem, który sugeruje, że nie napotkają oni barier czy hamulców w momencie spożywania alkoholu, a następnie wsiadania za kierownicę pojazdów mechanicznych.

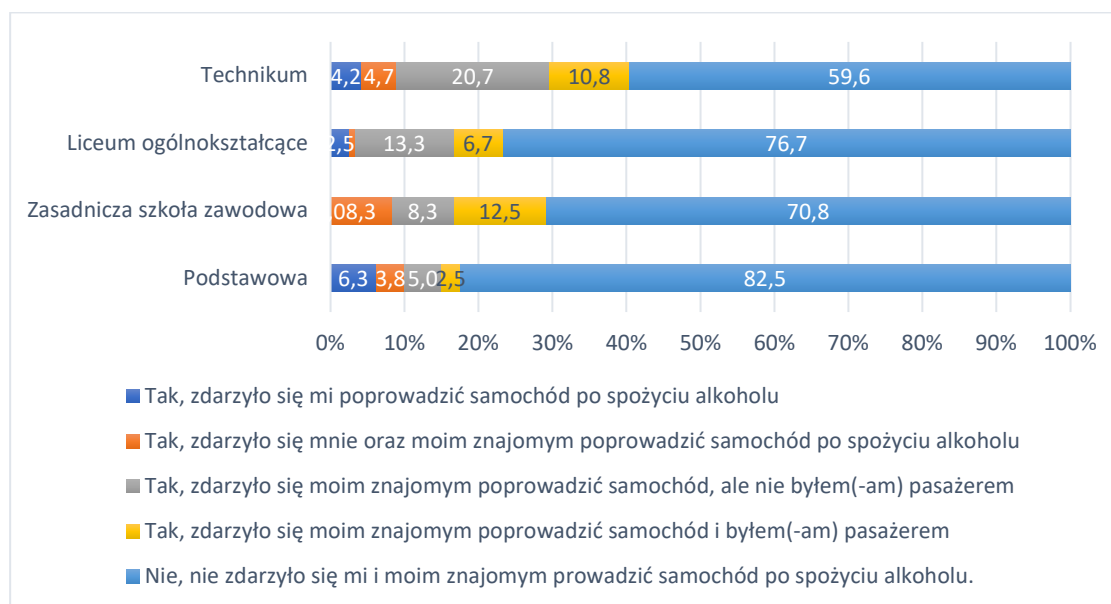

Wykres 83 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły na temat prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowując obszar badania odnoszący się do kwestii „spożywania alkoholu” i nawiązując do poprzedniego pytania, poproszono uczniów o samoocenę dotyczącą prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu. Z uwagi na to, że uczniowie szkół podstawowych nie posiadają prawa jazdy, najliczniej stwierdzili oni, że nigdy nie prowadzili samochodu pod wpływem alkoholu.

Również ocena uczniów szkół ponadpodstawowych dotycząca prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu jest w większości pozytywna - średnio ok. 65% uczniów tych szkół nigdy nie kierowało pojazdami będąc pod wpływem alkoholu. Statystycznie jednak najwięcej takich sytuacji mieli uczniowie techników (4,2%) oraz liceów (2,5%). W pozostałych przypadkach respondenci byli świadkami lub pasażerami osób kierujących pod wpływem alkoholu, co również jest sytuacją niepokojącą, gdyż łącznie prawie 36% uczniów techników i 29,1% zasadniczych szkół zawodowych znalazło się w takiej sytuacji.

Wykres 84 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły na temat sytuacji prowadzenia samochodów pod wpływem alkoholu [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

Spożywanie alkoholu przez uczniów województwa lubuskiego jest bardziej popularne i częściej praktykowane, niż palenie papierosów. 56,1% badanych respondentów deklaruje spożywanie alkoholu. Najwięcej badanych z tej grupy znajduje się wśród uczniów szkół ponadpodstawowych, głównie techników (87,1%). Spożywanie alkoholu w podziale na płeć wskazuje na to, że więcej chłopców z takich szkół jak: technika, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły podstawowe, niż dziewcząt spożywa alkohol. Najpopularniejszym alkoholem dostępnym dla dzieci i młodzieży jest piwo. Jego spożycie deklaruje 58% uczniów szkół podstawowych, 60,9% zasadniczych szkół zawodowych, 44,3% liceów oraz 48,1% techników. Najczęściej alkohol spożywany był w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Miejsce spożywania alkoholu uzależnione jest od typu szkół. Uczniowie szkół podstawowych najczęściej piją alkohol w domu, natomiast uczniowie szkół ponadpodstawowych u znajomych. Zjawisko „upicia się” przydarzyło się większości osobom, które deklarują częste spożywanie alkoholu. Najczęściej upijają się uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (29,2%), następnie techników (27,7%), potem uczniowie liceów (16,9%) i szkół podstawowych (5,3%). Lubuscy uczniowie w zdecydowanej większości nie popierają spożywania alkoholu przez kobiety będące w ciąży. Natomiast mniej stanowczo podchodzą

do kwestii kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu. Prawie 30% badanych uczniów zasadniczych szkół zawodowych i ponad 40% uczniów techników samo prowadziło lub było świadkiem/pasażerem osób kierujących po wypiciu alkoholu.

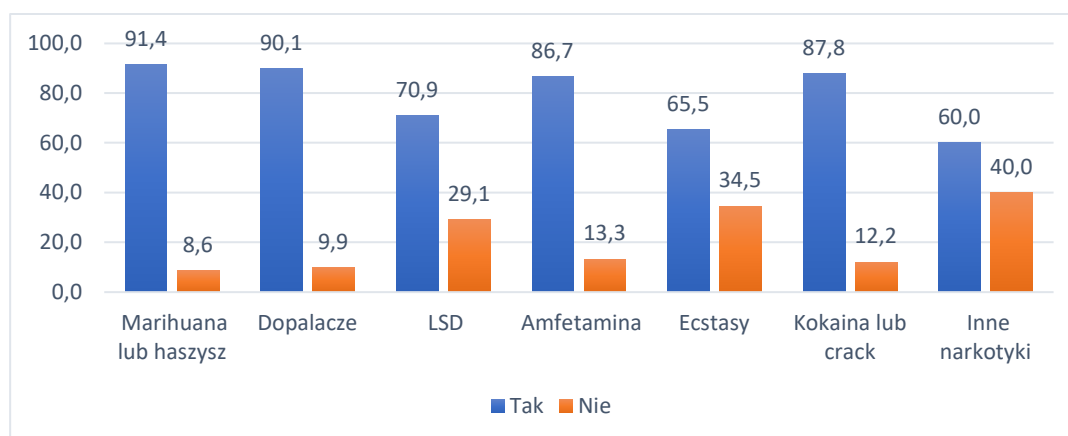
Dokonując porównania wyników z przeprowadzanych badań w 2015 r. i 2021 r. stwierdza się, że odsetek dzieci i młodzieży, którzy spożywają alkohol jest na porównywalnym poziomie. W 2015 r. alkohol był najczęstszym środkiem psychoaktywnym, po który sięgali uczniowie szkół województwa lubuskiego (dwa razy częściej niż po papierosy). W 2021 r. 56,1% respondentów deklaruje spożywanie alkoholu, a 22,7% palenie papierosów. Zatem odsetek pijących względem palących jest ponad dwa razy większy. W obu badaniach najmniej uczniów spożywających alkohol odnotowano ze szkół podstawowych, a najwięcej wśród uczniów techników i zasadniczych szkół zawodowych.

Według badania ESPAD 2019 próby picia ma za sobą 80,0% gimnazjalistów z klas trzecich i 92,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiegokolwiek napoje alkoholowe 67,9% młodszych uczniów i 89,0% uczniów starszych. W 2019 r. rozpowszechnienie picia alkoholu nie wykazywało zróżnicowania ze względu na płeć. Wartości wskaźników picia kiedykolwiek w życiu, w czasie ostatnich 12 miesięcy oraz w czasie ostatnich 30 dni dla chłopców i dziewcząt nie różniły się istotnie między sobą. Prawidłowość ta dotyczyła zarówno piętnasto-szesnastolatków, jak i siedemnasto-osiemnastolatków. Rodzaje napojów alkoholowych pitych podczas ostatniej okazji odzwierciedlają ranking rozpowszechnienia picia poszczególnych napojów alkoholowych. Podczas ostatniej okazji uczniowie z młodszej kohorty wybierali najczęściej piwo (51,4%). Na drugim miejscu była wódka (23,7%), a na trzecim miejscu wino (15,2%). W starszej kohorcie ten ranking przedstawiał się podobnie. Na pierwszym miejscu także znalazło się piwo (62,3%), na drugim – wódka (34,4%), a na trzecim miejscu wino (18,5%).

Oba przeprowadzone badania wskazują na analogiczne wyniki. Doświadczenia alkoholowe posiada porównywalny odsetek uczniów z województwa lubuskiego, jak i z całej Polski, także w odniesieniu do płci. Podobne są również upodobania dotyczące spożywanych alkoholi. Najpopularniejsze jest piwo, potem wódka i wino. W niektórych typach szkół i często wśród grupy dziewcząt wino jest spożywane częściej niż wódka. Jednakże te trzy alkohole są najczęściej spożywane przez lubuską jak i ogólnopolską młodzież i dzieci.

Używanie substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i papierosy

W toku realizowanego badania wśród uczniów szkół województwa lubuskiego zapytano respondentów ze wszystkich typów szkół o zażywanie narkotyków oraz znajomość poszczególnych rodzajów środków psychoaktywnych innych niż papierosy i alkohol. Okazuje się, że zdecydowana większość uczniów zna lub słyszała o różnych substancjach psychoaktywnych. Najbardziej znanym narkotykiem jest marihuana i haszysz, o których słyszało 91,4% respondentów.

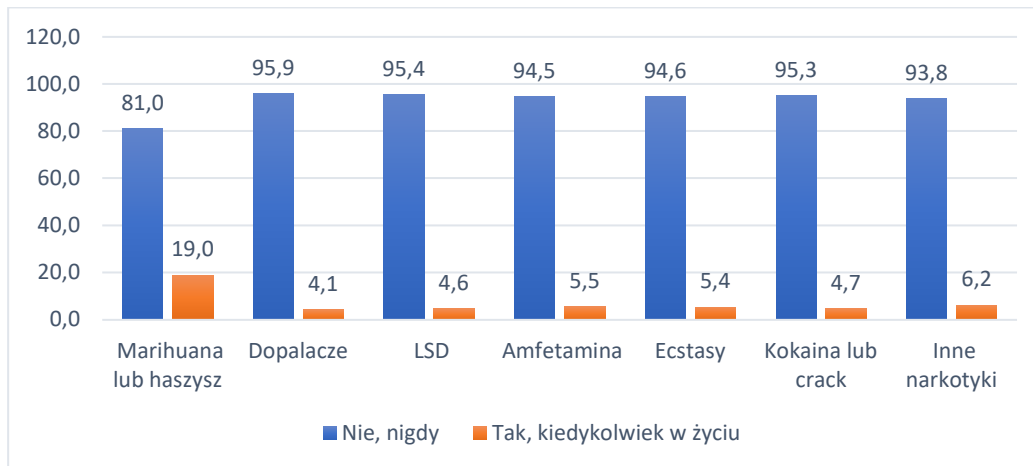

Wykres 85 Znajomość substancji psychoaktywnych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Porównując dane z lat 2015 i 2021 odnoszące się do znajomości substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej stwierdza się, że znajomość ich pozostaje na porównywalnym poziomie. Najbardziej znanym narkotykiem jest wciąż marihuana i haszysz, ale niewiele mniej znane są dopalacze (w 2015 r. – 91%), LSD (w 2015 r. – 81%). O 5% zwiększyła się w 2021 r. wśród badanych uczniów wiedza w zakresie kokainy lub cracku.

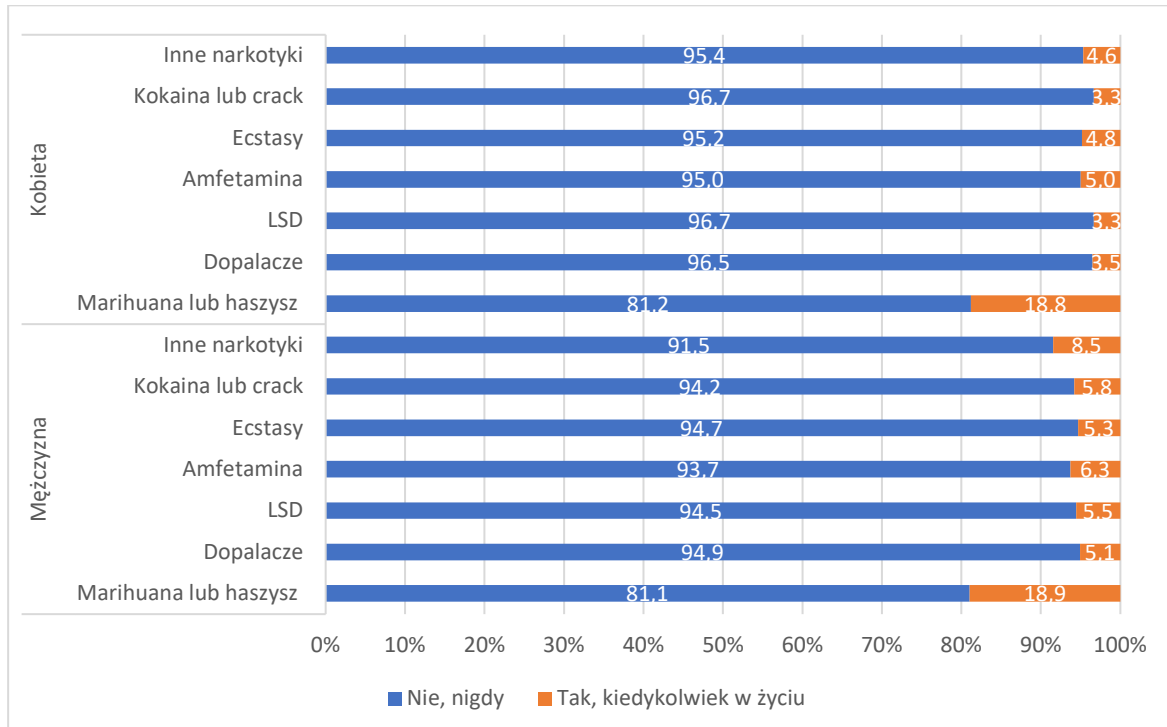
Marihuana i haszysz to również substancje, które jak pokazują badania, były zażywane najczęściej przez respondentów (19%). Pozostałe narkotyki były zażywane przez niewielki odsetek badanych (od 4% do 6,2%).

Wykres 86 Używanie substancji psychoaktywnych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

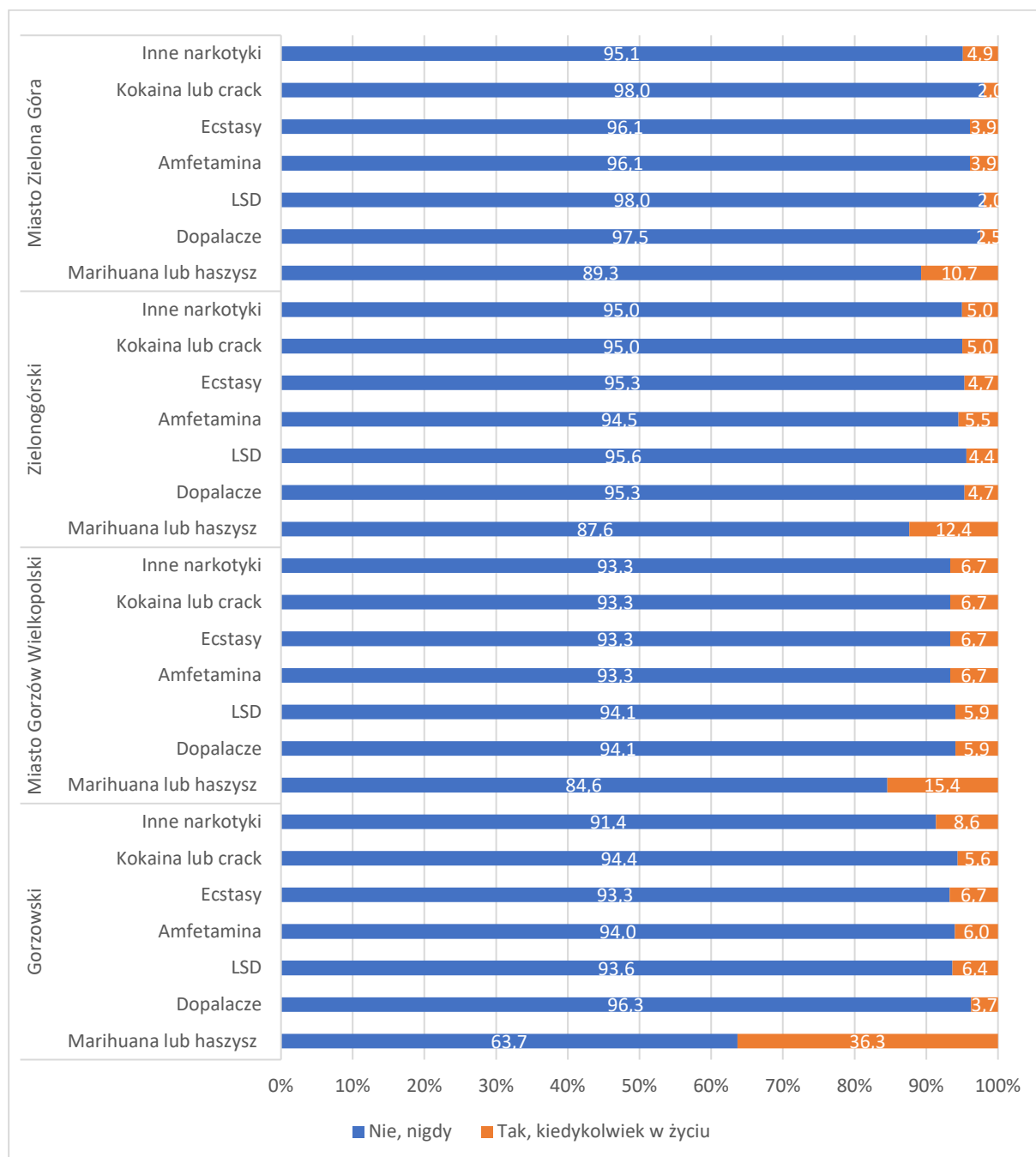
Najbardziej popularny środek psychoaktywny jest zażywany przez taką samą liczbę chłopców, jak i dziewcząt (18,8% i 18,9%). W przypadku pozostałych narkotyków statystycznie niewielki odsetek chłopców częściej deklaruje zażywanie wymienionych substancji uzależniających.

Wykres 87 Używanie substancji psychoaktywnych w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Marihuana i haszysz są najpopularniejszymi środkami zażywanyymi wśród uczniów z powiatu gorzowskiego. Aż 36,3% uczniów deklaruje, że kiedykolwiek próbowało tego narkotyku. W pozostałych powiatach wskaźnik osób deklarujących zażywanie marihuany jest stosunkowo niższy i wynosi: dla miasta Gorzów Wlkp. 15,4%, dla powiatu zielonogórskiego 12,4%, a dla miasta Zielona Góra 10,7%.

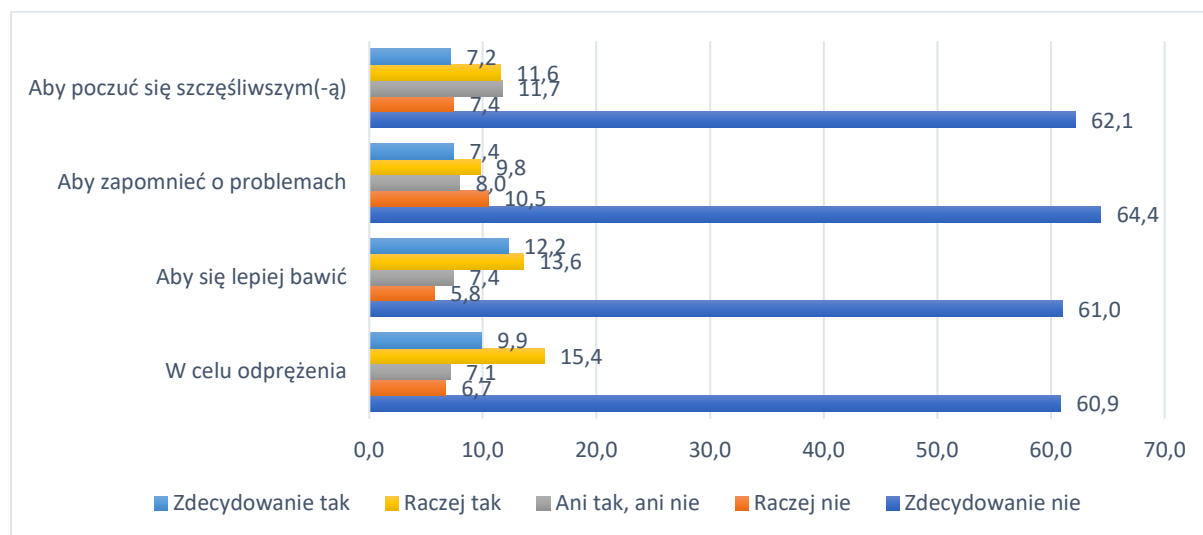

Wykres 88 Używanie substancji psychoaktywnych w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

W niewielkim zakresie zmniejszył się odsetek uczniów zażywających substancje psychoaktywne. Palenie marihuany w 2015 r. deklarowało 17% uczniów, czyli niewiele mniej niż w 2021 r. Jednakże zażywanie dopalaczy zmniejszyło się o 7%, LSD o 1,6% oraz amfetaminy o 3%. W przypadku pozostałych narkotyków odsetek osób zażywających je pozostaje na porównywalnym poziomie, jak w 2015 r. (w granicach 5% zażywających).

Substancje psychoaktywne nie należą do popularnych substancji uzależniających, po które sięgają lubuscy uczniowie. Ponad 60% ankietowanych uznaje, że żaden z powodów wskazanych podczas badania nie jest powodem, dla którego należałoby sięgać po te substancje. Jednakże analizując główny powód zażywania narkotyków przez młodzież wskazują oni przede wszystkim na dobrą zabawę (25,8%) oraz na odprężenie się (25,3%). Część respondentów jest zdania, że zażywa się substancje psychoaktywne, aby zapomnieć o problemach (17,2%), a także aby poczuć się przez chwilę szczęśliwszym (18,8%). Nasuwa to wniosek, że zdecydowana większość uczniów, która próbowała narkotyków zrobiła to z ciekawości i pragnienia chwilowego poczucia się lepiej, rozluźnienia oraz dobrej zabawy.

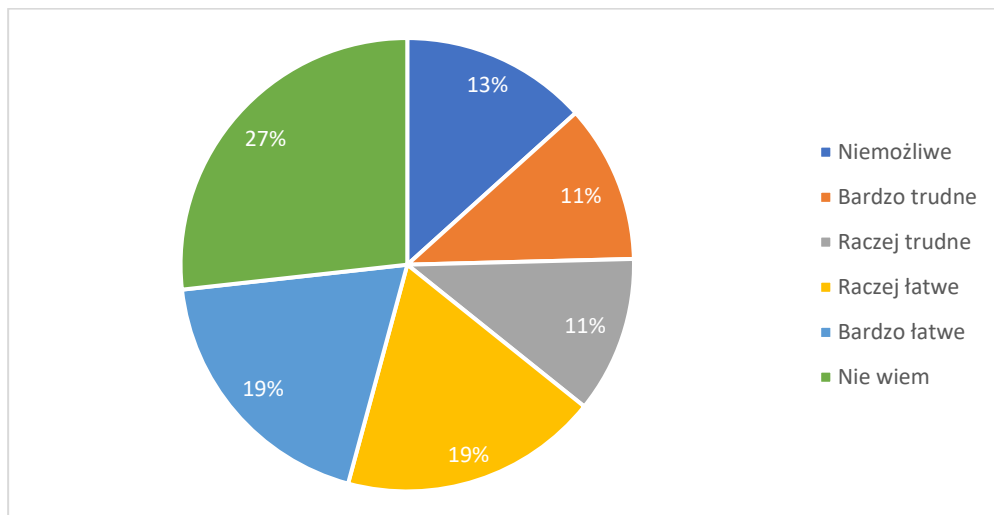

Wykres 89 Główne powody używania substancji psychoaktywnych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Zdobycie substancji zakazanych wydawałoby się trudne, gdyż nie można ich kupić, tak jak alkoholu czy papierosów w zwykłym sklepie. Pytając uczniów o trudność zdobycia najbardziej popularnego narkotyku (marihuany) okazuje się, że 37,5% uczniów uznaje to za łatwe lub bardzo łatwe (19%). 27% badanych odpowiedziało, że nie wie jak zdobyć narkotyki i

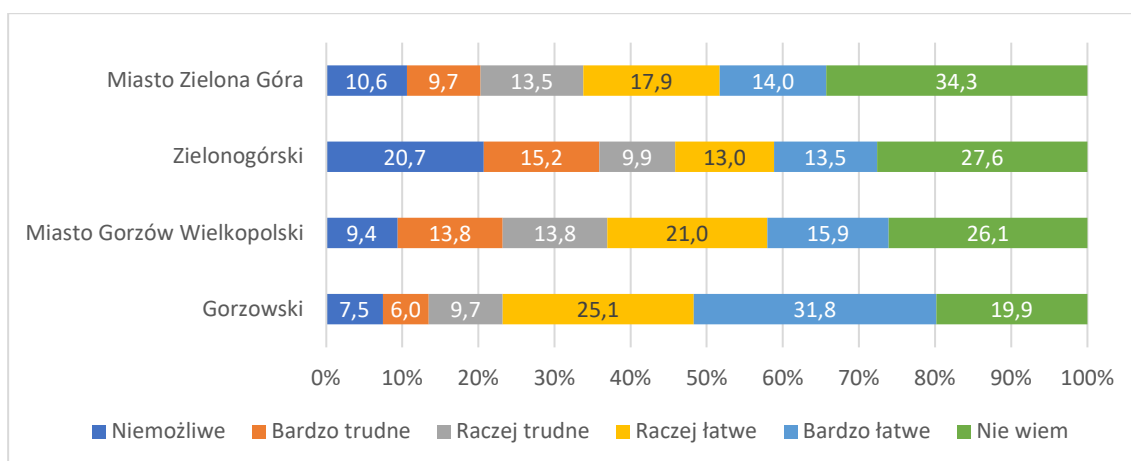
najprawdopodobniej są to osoby, które nigdy nie próbowały tej substancji, przez co nie były zainteresowane jej zdobyciem. Z kolei za niemożliwe, bardzo trudne i trudne zdobycie marihuany uważa 35% respondentów.

Wykres 90 Ocena zdobycia marihuany [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

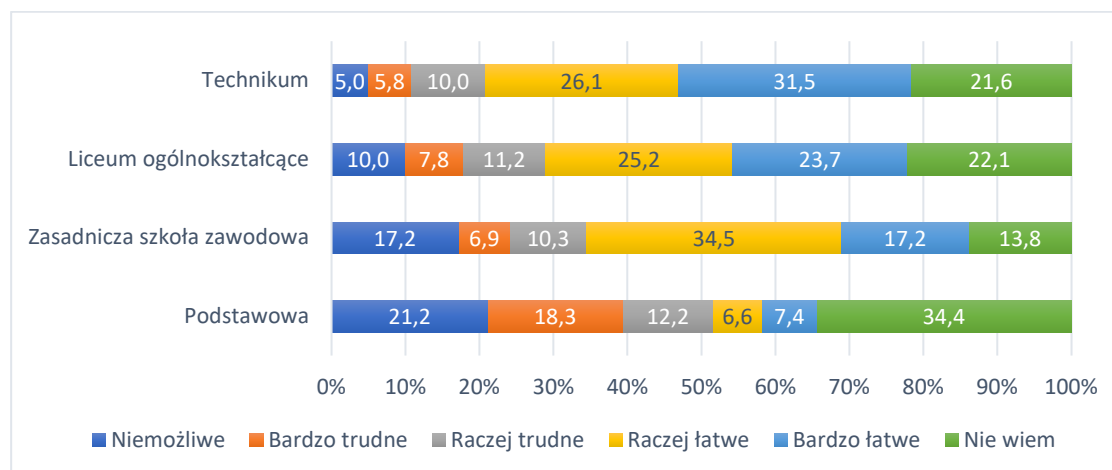
Marihuana zażywana jest najczęściej wśród uczniów z powiatu gorzowskiego. Tym samym ocena trudności zdobycia tego narkotyku przez tych uczniów została określona na poziomie 31,8% jako „bardzo łatwe”. Marihuana jako środek niemożliwy do zdobycia została określona przez 20,7% uczniów z powiatu zielonogórskiego.

Wykres 91 Ocena zdobycia marihuany w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ocena zdobycia marihuany przez uczniów ze względu na typ szkoły pokazuje, że najłatwiej oceniają jej zdobycie uczniowie szkół ponadpodstawowych: techników (57,6%), potem uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (51,7%) i liceów (48,9%). Dla uczniów szkół podstawowych zdobycie tej substancji psychoaktywnej jest w większości niemożliwe lub bardzo trudne (39,5%).

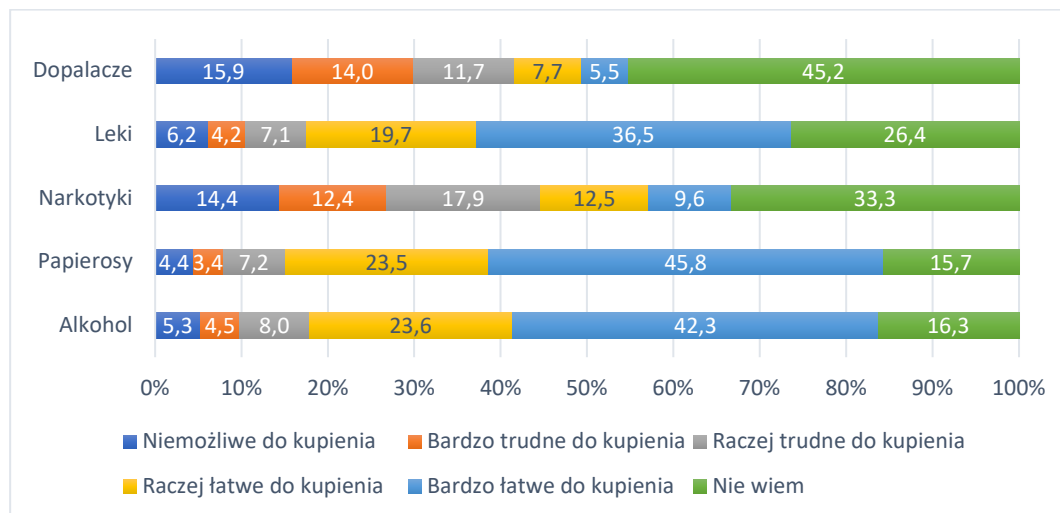
Wykres 92 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły w zakresie zdobycia marihuany [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Porównując ocenę zdobycia marihuany przez uczniów różnych typów szkół w województwie lubuskim na przestrzeni roku 2015 oraz 2021 okazuje się, że jest to substancja trudniejsza do zdobycia dla zdecydowanej większości uczniów. Wzrost trudności zdobycia/kupienia marihuany wskazują uczniowie techników o 2,4% (w 2015 r. – 60%) i liceów o 9,1% (w 2015 r. – 58%). Z kolei dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych łatwość zdobycia marihuany wzrosła o 1,7% (w 2015 r. – 50%), a dla szkół podstawowych o 5% (w 2015 r. – 9%).

Dostępność wymienionych w ankiecie środków psychoaktywnych w środowisku lokalnym, tj. dopalaczy, leków, narkotyków, alkoholu i papierosów, została przez respondentów oceniona przychylnie (w przeważającej mierze jako „bardzo łatwe do zdobycia”). Uważają oni, że niniejsze substancje łatwo jest kupić na lokalnym rynku, a w szczególności papierosy (45,8%), alkohol (42,3%) oraz leki (36,5%). Mniej dostępne są narkotyki (9,6%) oraz dopalacze (5,5%). W przypadku dostępności dopalaczy prawie połowa uczniów nie miała

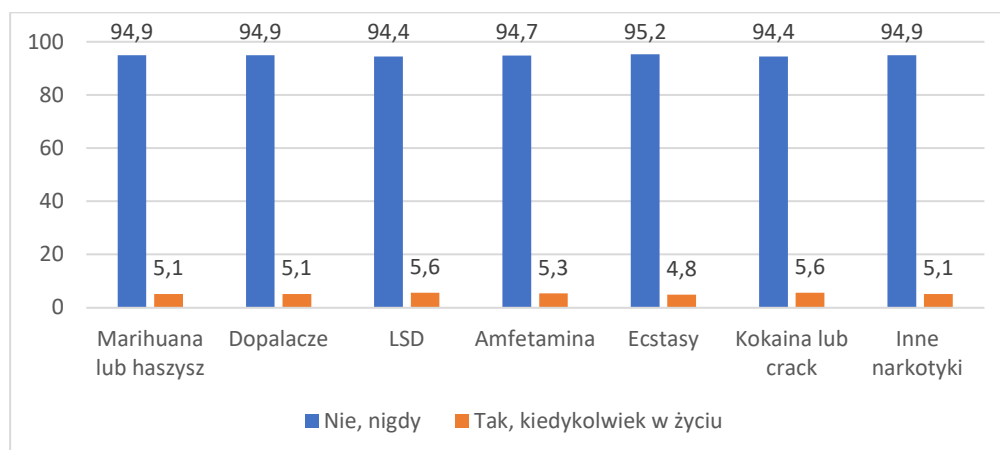
wiedzy w tym zakresie (45,2%). Niewiele mniej osób nie potrafiło również ocenić dostępności narkotyków (33,3%).

Wykres 93 Dostępność środków psychoaktywnych w środowisku lokalnym [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

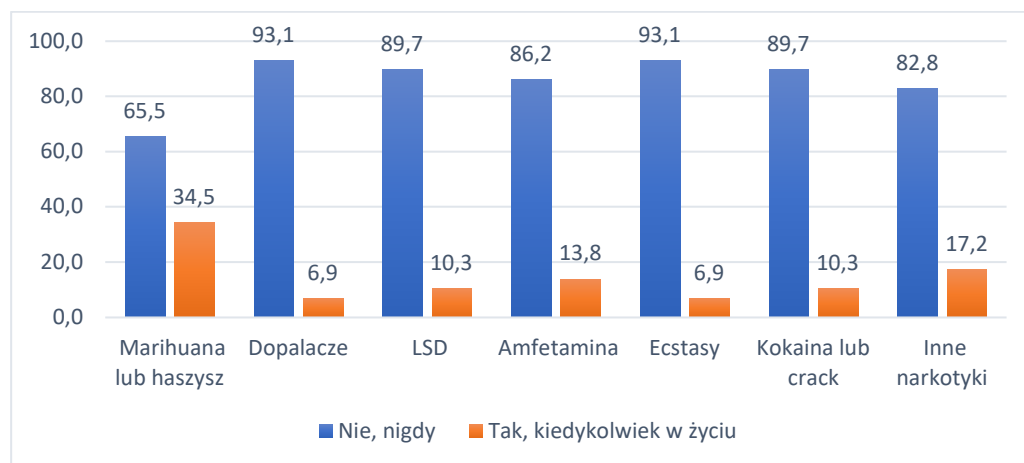
Analizując zjawisko zażywania substancji psychoaktywnych wśród uczniów różnych typów szkół w województwie lubuskim poproszono respondentów poszczególnych szkół o wskazanie, które z wymienionych substancji kiedykolwiek zażywali/próbowali. Odsetek uczniów szkół podstawowych zażywających narkotyki jest stosunkowo niewielki, jednakże ok. 5% ankietowanych uczniów próbowało wszystkich ze wskazanych w badaniu środków psychoaktywnych.

Wykres 94 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów szkoły podstawowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

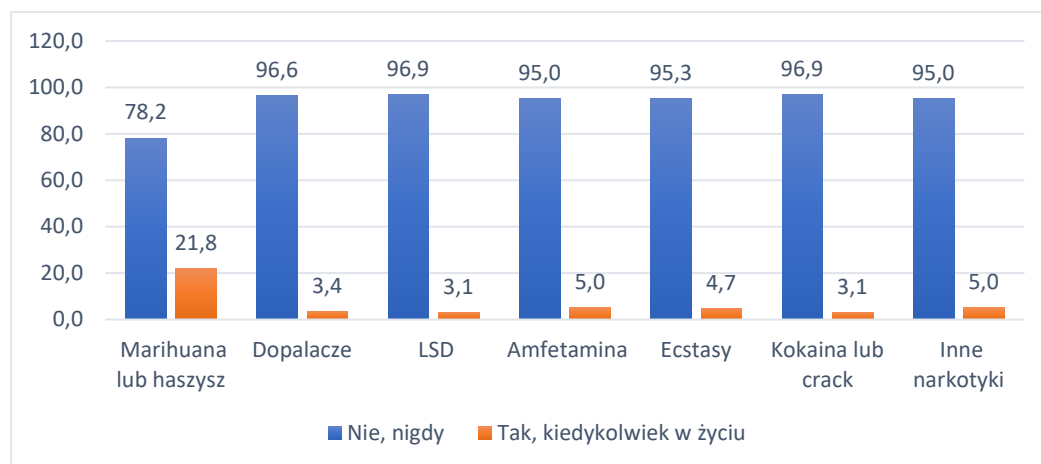
Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych przyznają się w większym odsetku do zażywania narkotyków, wśród których najczęściej deklarują palenie marihuany lub haszyszu (34,5%), zażywanie amfetaminy (13,8%) oraz innych narkotyków, które nie zostały wymienione w badaniu (17,2%). Pozostałe substancje psychoaktywne były zażywane przez niewielką liczbę uczniów tego typu szkół.

Wykres 95 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów zasadniczej szkoły zawodowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

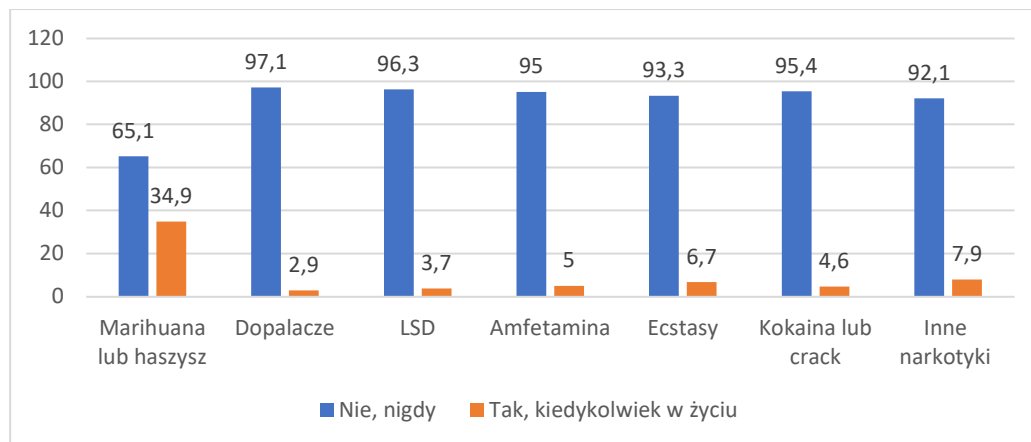
Uczniowie liceów deklarują najczęściej palenie marihuany lub haszyszu (21,8%), a także zażywanie innych substancji niewymienionych w ankiecie (5%). Niewielki odsetek badanych respondentów tego typu szkoły zażywał kiedykolwiek dopalacze, LSD, amfetaminę, czy też kokainę lub crack.

Wykres 96 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów liceum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Z kolei uczniowie techników deklarują zażywanie również najczęściej marihuany lub haszyszu (34,9%), a także ecstasy (6,7%), kokainy (4,6%) oraz innych narkotyków (7,9%).

Wykres 97 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów technikum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

Zażywanie substancji psychoaktywnych wśród uczniów różnych typów szkół w województwie lubuskim należy do rzadszych aktywności, niż spożywanie alkoholu czy palenie papierosów. Może wynikać to z wyższych cen tego towaru lub trudności w ich zdobyciu. Zażywanie narkotyków deklaruje ok. 5% badanych uczniów, przy czym palenie marihuany 19%. Marihuana uchodzi za najpopularniejszą z substancji psychoaktywnych, po którą sięgają młodzi ludzie. Również narkotyk ten jest oceniany przez 38% respondentów za substancję łatwo dostępną. Analizując zjawisko zażywania różnych substancji psychoaktywnych przez uczniów w podziale na typ szkoły okazuje się, że marihuana jest najpopularniejszym narkotykiem z jakim mieli do czynienia uczniowie szkół podstawowych (5,1%), liceów (21,8%) i techników (34,9). Natomiast uczniowie zasadniczych szkół zawodowych deklarują częstsze sięganie również po inne narkotyki niż marihuana (65,4%). Przyznają się do zażywania amfetaminy (13,8%), LSD i kokainy (10,3%), czy też dopalaczy i ecstasy (6,9%).

Dane z przeprowadzonych badań ESPAD 2019 pokazują, że w obu badanych grupach (uczniowie gimnazjum i uczniowie szkół ponadpodstawowych) na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania z narkotykami znajdują się marihuana i

haszysz (21,4% wśród gimnazjalistów oraz 37,2% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Na drugim miejscu są leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (15,1% wśród gimnazjalistów oraz 18,3% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych), a na trzecim miejscu substancje wziewne (8,6% wśród gimnazjalistów oraz 6,9% wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych).

Wśród gimnazjalistów co najmniej trzyprocentowe rozpowszechnienie osiągnęły jeszcze leki przeciwbólowe w celu odurzania się (6,6%), amfetamina (4,2%), ecstasy (3,3%), LSD lub inne halucynogeny (3,2%), metamfetamina (3,0%).

Wśród starszych uczniów analogiczna jest lista środków, których używało kiedykolwiek w życiu co najmniej 3% badanych. Lista ta obejmuje leki przeciwbólowe w celu odurzania się (5,9%), ecstasy (5,1%), amfetaminę (4,7%), LSD lub inne halucynogeny (4,2%) oraz kokainę (3,1%). W przypadku większości substancji rozpowszechnienie eksperymentowania wśród starszej młodzieży jest podobne lub trochę wyższe niż w młodszej grupie. Do doświadczeń z substancjami wziewnymi częściej przyznaje się młodzież ze szkół gimnazjalnych.

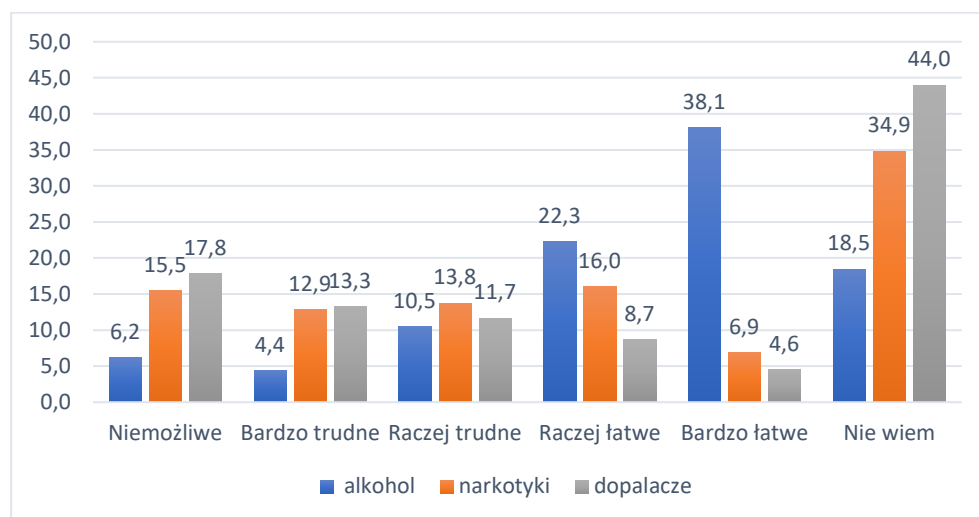
Związek między używaniem substancji a płcią występuje na obu poziomach nauczania. Chłopcy częściej deklarują próby używania praktycznie wszystkich substancji, poza lekami uspokajającymi i nasennymi. Eksperymentowanie z lekami uspokajającymi i nasennymi znacząco bardziej rozpowszechnione jest wśród dziewcząt. Także próby łączenia alkoholu z tabletkami spotyka się częściej wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Porównując wyniki badań z województwa lubuskiego przeprowadzone w 2021 r. do danych ogólnopolskich można zauważyć, że większy odsetek uczniów z terenu województwa próbował kiedykolwiek narkotyków (ok. 5%). W skali kraju wskaźnik ten wynosi ok. 3%. Najpopularniejszą substancją psychoaktywną jest marihuana, której zażywanie deklaruje także porównywalna liczba trzynasto- i czternastolatków, jak i uczniów szkół średnich.

Substancje psychoaktywne wśród uczniów

W poprzednich częściach raportu omówiono wyniki badań dotyczące palenia papierosów, spożywania alkoholu czy zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów różnych typów szkół w województwie lubuskim. W niniejszej części przedstawione zostaną wyniki porównawcze np. w zakresie dostępności ww. substancji czy ich zażywania, aby ukazać zjawisko czy też problem, które są charakterystyczne dla danego typu szkoły.

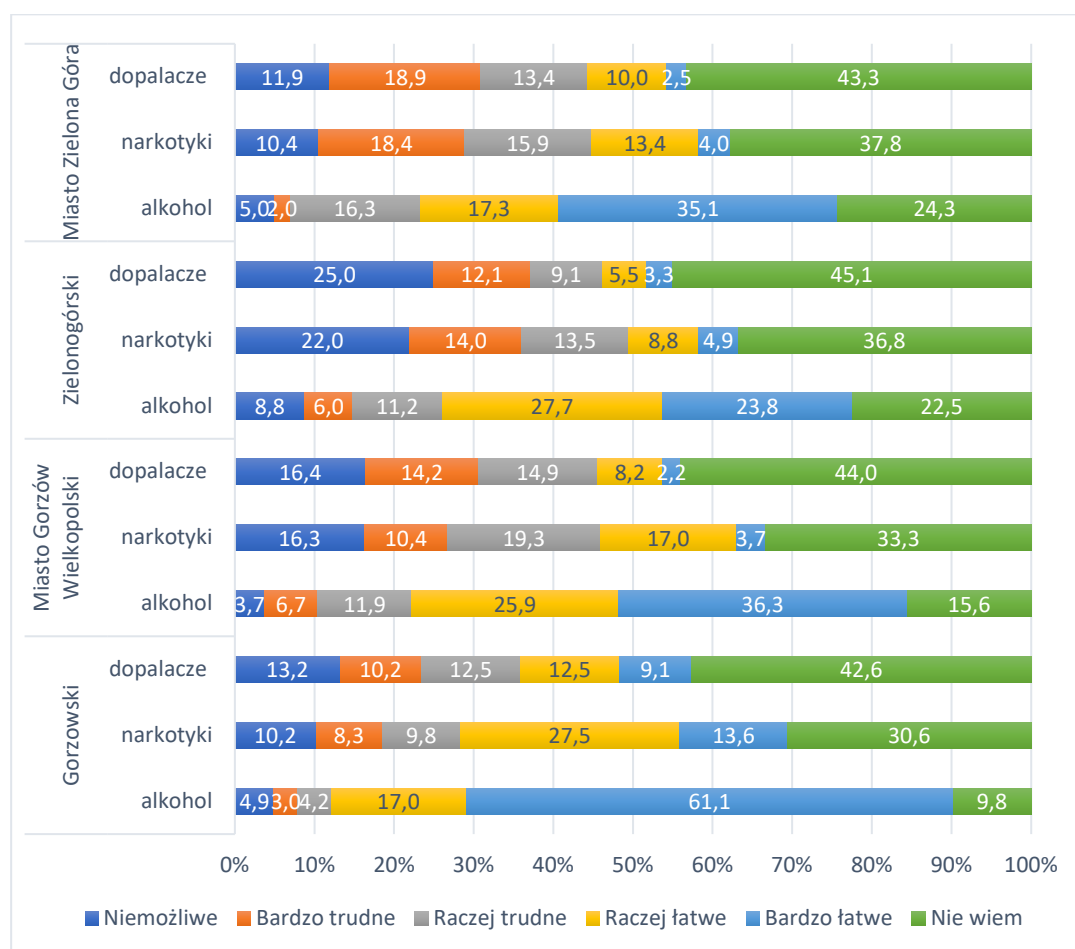
Ocena zdobycia poszczególnych substancji, czyli alkoholu, dopalaczy i narkotyków ukazuje, że dla uczniów nie jest żadnym problemem zdobycie przede wszystkim alkoholu (60,4%). Zdecydowanie trudniej jest im zdobyć dopalacze (13,3%) czy narkotyki (22,9%). Za niemożliwe zdobycie dopalaczy uznaje 17,8% badanych, 15,5% ocenia za niemożliwe zdobycie narkotyków, a tylko 6,2% uczniów twierdzi, że niemożliwe jest zdobycie przez nich alkoholu. Może to wynikać z faktu, że alkohol, podobnie jak papierosy, są substancjami, które dostępne są w przeważającej mierze domów. Rodzice spożywają alkohol i palą papierosy, dlatego są to towary łatwo osiągalne dla młodych ludzi. Posiadanie narkotyków czy dopalaczy jest nielegalne, nie kupi się ich w sklepie, dlatego uchodzą za towar trudniej dostępny, przez co również mniej osiągalnych dla uczniów.

Wykres 98 Trudność zdobycia poszczególnych substancji [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ocena zdobycia poszczególnych substancji uzależniających w podziale na powiaty wskazuje, że najmniej trudności ze zdobyciem alkoholu, narkotyków czy dopalaczy posiadają uczniowie powiatu gorzowskiego. Może to wskazywać na fakt dużego rozwoju i dystrybucji środków zakazanych wśród mieszkańców tego regionu. Statystycznie można przypuszczać, że w regionie gorzowskim znajduje się większy odsetek osób uzależnionych od wymienionych substancji psychoaktywnych, również wśród grupy uczniów.

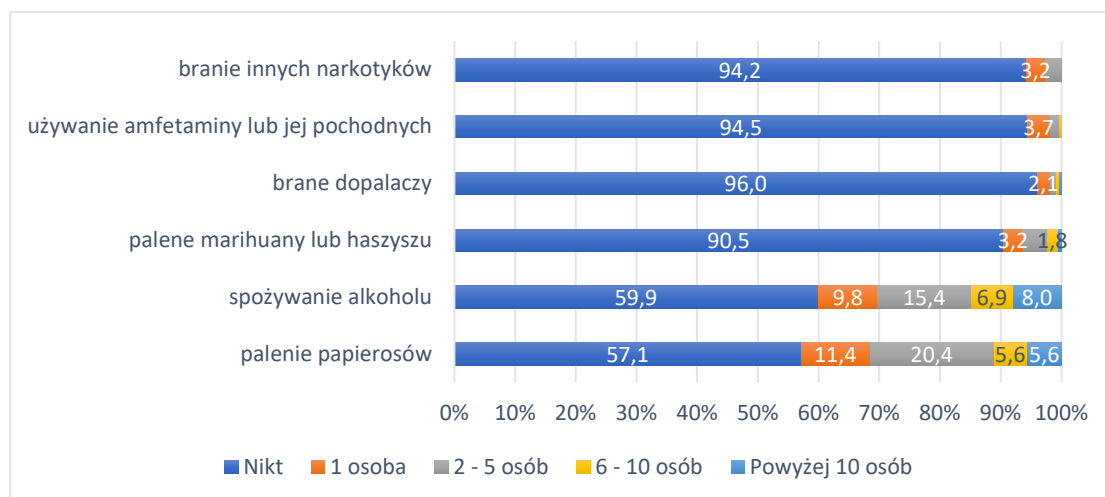
Wykres 99 Trudność zdobycia poszczególnych substancji w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Porównanie aktualnych wyników z danymi z raportu z 2015 r. wskazuje, że ocena dostępności poszczególnych substancji uzależniających jest porównywalna. Najłatwiej w opinii respondentów jest nabyć papierosy i alkohol, trudniej jest zdobyć narkotyki i dopalacze. Największą trudność w 2021 r. odnotowano ze zdobyciem dopalaczy. W 2015 r.

ocenę łatwości w zdobywaniu tych substancji deklarowano na poziomie 12,4%, a w 2021 r. na poziomie 4,6%.

Używki w szkołach podstawowych w województwie lubuskim dotyczą w większości substancji psychoaktywnych łatwo dostępnych, czyli alkoholu i papierosów. Tak jak wspomniano wcześniej, z nimi również już od najmłodszych lat mają kontakt dzieci dorastające w rodzinach, gdzie osoby dorosłe spożywają alkohol, palą papierosy lub zażywają narkotyki. Wpływ najbliższego otoczenia stanowi często wzór do naśladowania. Łącznie w ocenie uczniów szkół podstawowych alkohol spożywany jest przez blisko 40% uczniów, a papierosy palone są przez blisko 43% uczniów. Niespełna 10% uczniów szkół podstawowych sięga po inne substancje uzależniające, tj. amfetamina, dopalacze, marihuanę czy inne narkotyki.

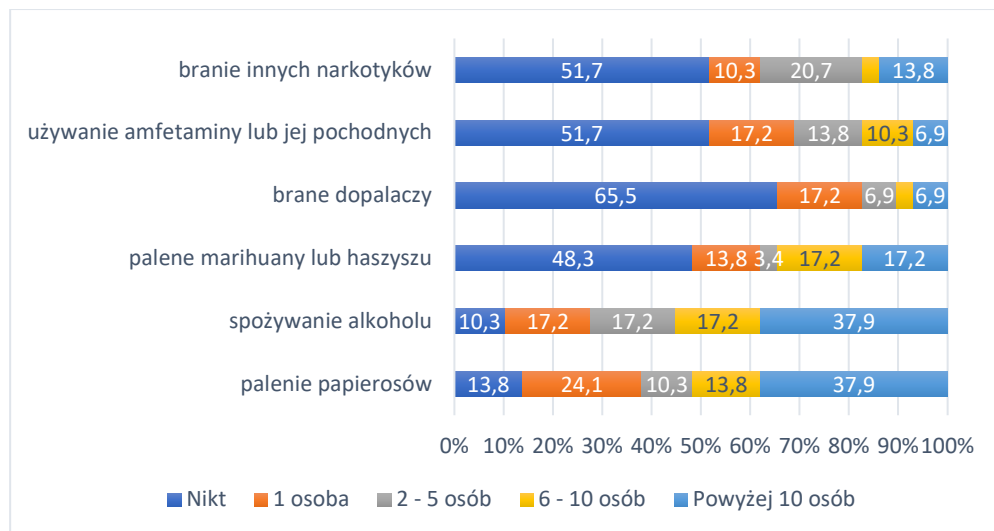

Wykres 100 Liczba osób zażywających używki w szkole podstawowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Odsetek uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych zażywających substancje uzależniające jest o wiele wyższy niż w szkołach podstawowych. W ocenie uczniów z tych szkół tylko 13,8% uczniów nie pali papierosów w ogóle, a 10,3% nie spożywa alkoholu. Pozostałe osoby kiedykolwiek paliły lub piły. W przypadku zażywania innych substancji psychoaktywnych (amfetamina, dopalacze, marihuana) odsetek uczniów zażywających te substancję jest niższy, niż palących i pijących. Palenie marihuany lub haszyszu deklaruje łącznie ponad 50% badanych, zażywanie dopalaczy ponad 30%, używanie amfetaminy lub jej pochodnych prawie 50%, a branie innych narkotyków prawie 50%. Wśród uczniów

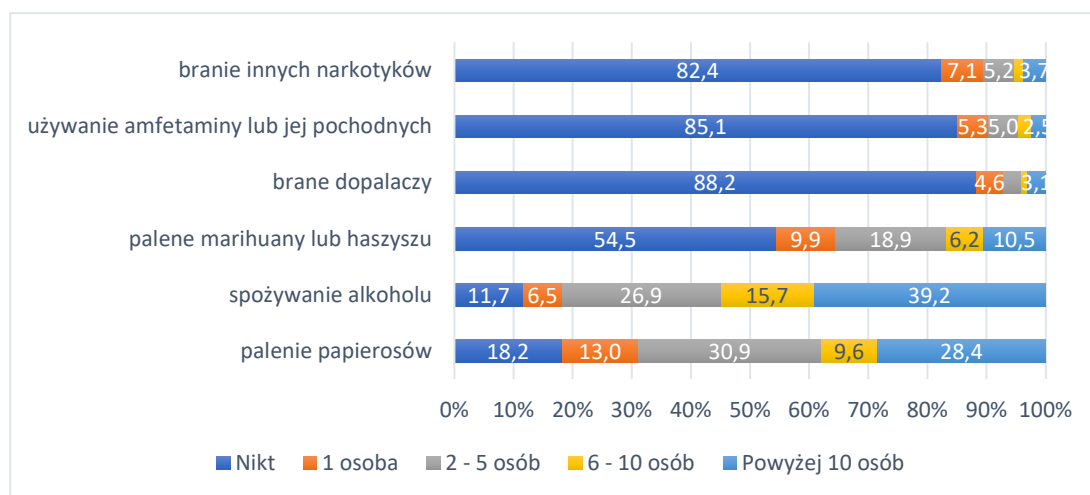
zasadniczych szkół zawodowych znajduje się największy odsetek uczniów zażywających inne używki uzależniające niż papierosy czy alkohol.

Wykres 101 Liczba osób zażywających używki w zasadniczej szkole zawodowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

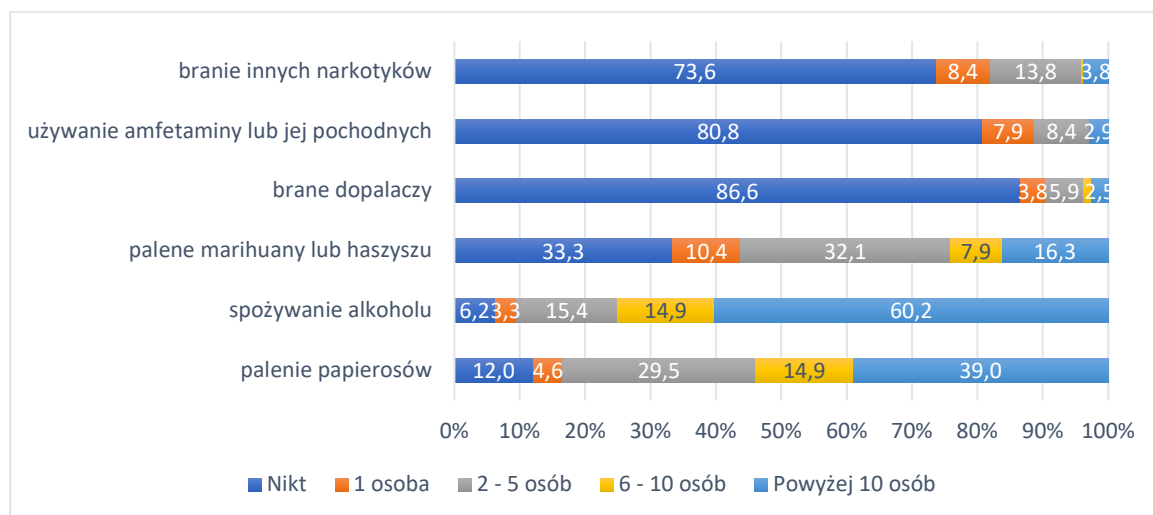
Ocena uczniów liceów na temat używek przedstawia się następująco: odsetek osób pijących alkohol wynosi niecałe 90%, a palących papierosy ponad 80%. Do palenia marihuany przyznało się ok. 55% badanych. W przypadku innych substancji uzależniających odsetek osób ich zażywających jest niewielki. 16% bierze inne narkotyki, 12,8% próbowało amfetaminy lub jej pochodnych, a tylko niespełna 12% sięgnęło kiedykolwiek po dopalacze.

Wykres 102 Liczba osób zażywających używki w liceum ogólnokształcącym [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Natomiast 6,2% uczniów techników nie spożywa alkoholu, a 12% również nie pali papierosów. Palenie marihuany było praktykowane wśród 66,7% uczniów tego typu szkół. Również niewielki odsetek uczniów należy do osób zażywających inne substancje psychoaktywne. Średnio 86,6% uczniów techników nie bierze dopalaczy, amfetaminy czy innych narkotyków. Jednak liczba osób zażywających te substancje jest wyższa niż w liceach.

Wykres 103 Liczba osób zażywających używki w technikum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

Uczniowie lubuskich szkół oceniają zdobycie alkoholu jako najłatwiejsze spośród substancji psychoaktywnych (60,4%). Zdecydowanie trudniej jest im zdobyć dopalacze (25%), czy narkotyki (26,7%). W szkołach podstawowych najpopularniejsze substancje, których próbują uczniowie to papierosy i alkohol. Są to środki łatwo dostępne, występujące w każdym niemal domu, co sprawia, że uczniowie szkół podstawowych nie mają problemu z ich zdobyciem. W szkołach ponadpodstawowych typu liceum czy technikum znajduje się niewielka liczba osób, które nie piją czy nie palą. W liceach ok. 20% uczniów nie pali i ok. 12% nie pije, a w technikach ok. 6% uczniów nie pije oraz 12% nie pali papierosów. Pozostałe osoby należą do grupy pijących i palących.

Z kolei w zasadniczych szkołach zawodowych tylko 14% uczniów należy do niepijących lub niepalących. Palenie marihuany jest popularniejsze w szkołach ponadpodstawowych (66,7%

w technikach, 45,5% w liceach oraz 51,7% w zasadniczych szkołach zawodowych). Inne substancje uzależniające, tj. amfetamina i jej pochodne, dopalacze, czy inne narkotyki są stosunkowo częściej zażywane przez uczniów zasadniczych szkół zawodowych niż liceów czy techników. Liczba osób biorących te substancje jest wyższa prawie dwu, trzy krotnie, niż w pozostałych typach szkół. Analizując zagadnienie zażywania substancji psychoaktywnych wśród uczniów z lubuskich szkół okazuje się, że problemu z dostępem do tych substancji w zasadzie nie mają uczniowie z powiatu gorzowskiego. Tam odnotowano najwyższy wskaźnik łatwości oceny zdobycia alkoholu, narkotyków i dopalaczy, jak również odnotowano największą liczbę osób zażywających te substancje.

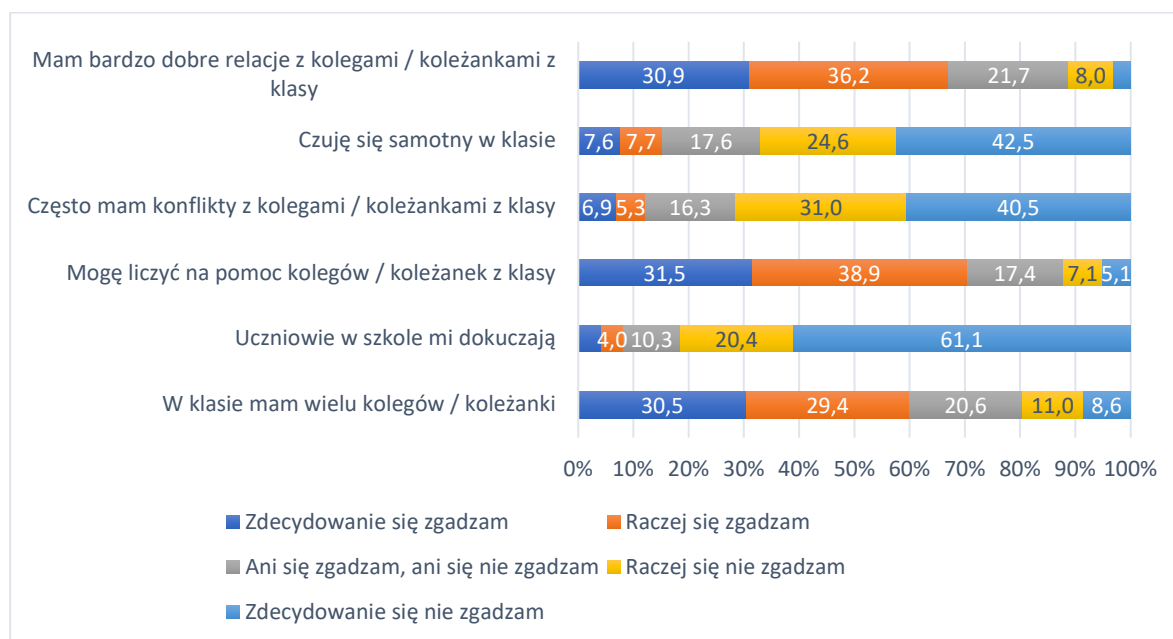
„Ja” na tle grupy społecznej

Życie w grupie społecznej, a mianowicie funkcjonowanie młodzieży w jednej klasie szkolnej należy do trudnych aktywności. Do licznych nieporozumień dochodzi najczęściej w szkołach podstawowych, gdzie młodzi ludzie dopiero kształtują swoją osobowość. Okres dojrzewania to również czas buntu, poczucia bycia niezrozumianym przez otoczenie, czy brak akceptacji siebie z różnych powodów. Kształtowanie postaw społecznych w tym okresie uchodzi za najtrudniejsze wyzwanie, jakie staje przed uczniem. W szkole średniej relacje międzyludzkie wyglądają już zupełnie inaczej, choć nie wyklucza się w nich konfliktów czy nieporozumień. Jednakże pełnoletność zaczyna stawiać pewne wymagania i zdecydowanie większe obowiązki.

Podczas badania ankietowego na grupie uczniów różnych typów szkół poproszono respondentów o ocenę samego siebie na tle grupy rówieśniczej w różnych kontekstach: samooceny, jak również swojej pozycji w grupie społecznej. Niewielki odsetek badanych przyznaje, że czuje się samotnym w klasie (15,3%). Zdecydowana większość (67,1%) nie odczuwa odrzucenia, czy izolacji na tle grupy klasowej. Również niewielka część respondentów twierdzi, że ma konflikt z kolegami z klasy (12,2%). Jednak większości osób konflikty nie dotyczą (71,5%). To sprawia, że mogą liczyć na pomoc i wsparcie kolegów z klasy (70,4%) i tym samym mają wielu kolegów w zespole klasowym (59,9%). Większy

odsetek uczniów (67,1%) posiada bardzo dobre relacje z kolegami i koleżankami z klasy. Tym samym z ich strony nie odczuwa złośliwości, dokuczania, wyśmiewania.

Badania wykazują, że większość uczniów odnajduje się w swojej grupie społecznej, co pozytywnie wpływa na ich samorozwój i budowanie odpowiednich relacji międzyludzkich. Jednakże należy mieć na uwadze, że w każdej szkole znajduje się niewielki odsetek uczniów, którzy są nieakceptowani, wyśmiewani. Osoby te często bardzo źle czują się we własnej klasie, a brak rozwiązywania konfliktów klasowych może doprowadzić do negatywnych konsekwencji psycho-emocjonalnych. Zatem warto zwrócić uwagę na tę grupę osób, które odizolowują się od reszty zespołu, stoją na uboczu, nie angażują się w życie klasowe. Osoby takie potrzebują większego zainteresowania i pomocy w przezwyciężaniu swoich lęków, obaw, niepowodzeń itp. Należy podejmować działania mające na celu zminimalizowanie zjawiska wykluczenia społecznego wśród uczniów.

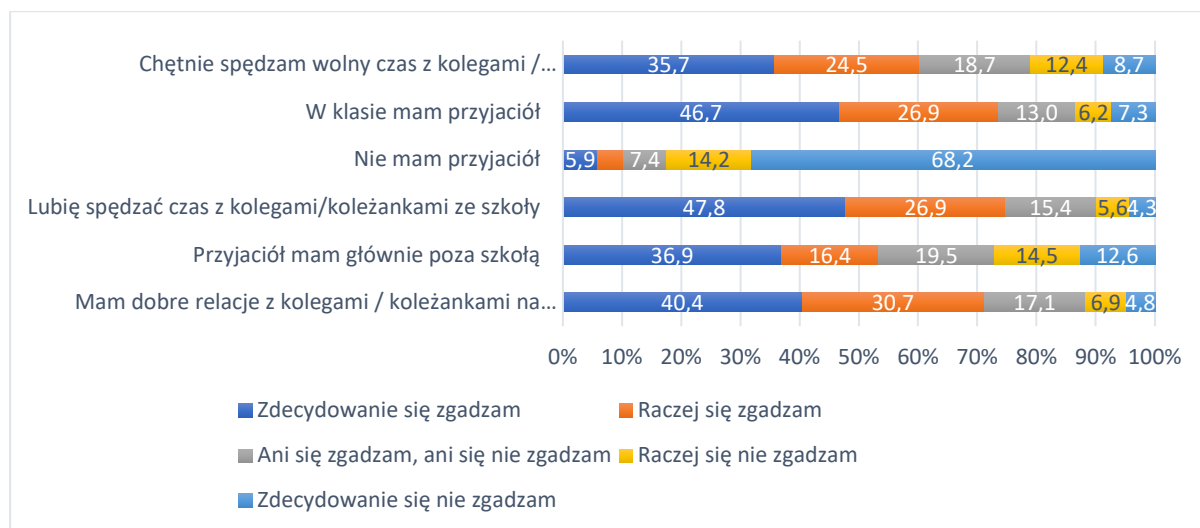

Wykres 104 Ocena uczniów na temat zespołu klasowego [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Pierwsze przyjaźnie i bliższe znajomości kształtują się już od najmłodszych lat, głównie od momentu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Wiele z nich kontynuowanych jest przez kolejne lata, a czasem nawet całe życie. Badanie pokazuje, że 67,6% uczniów posiada przyjaciół, w tym 46,7% we własnych zespołach klasowych. Część z nich (36,9%) ma również

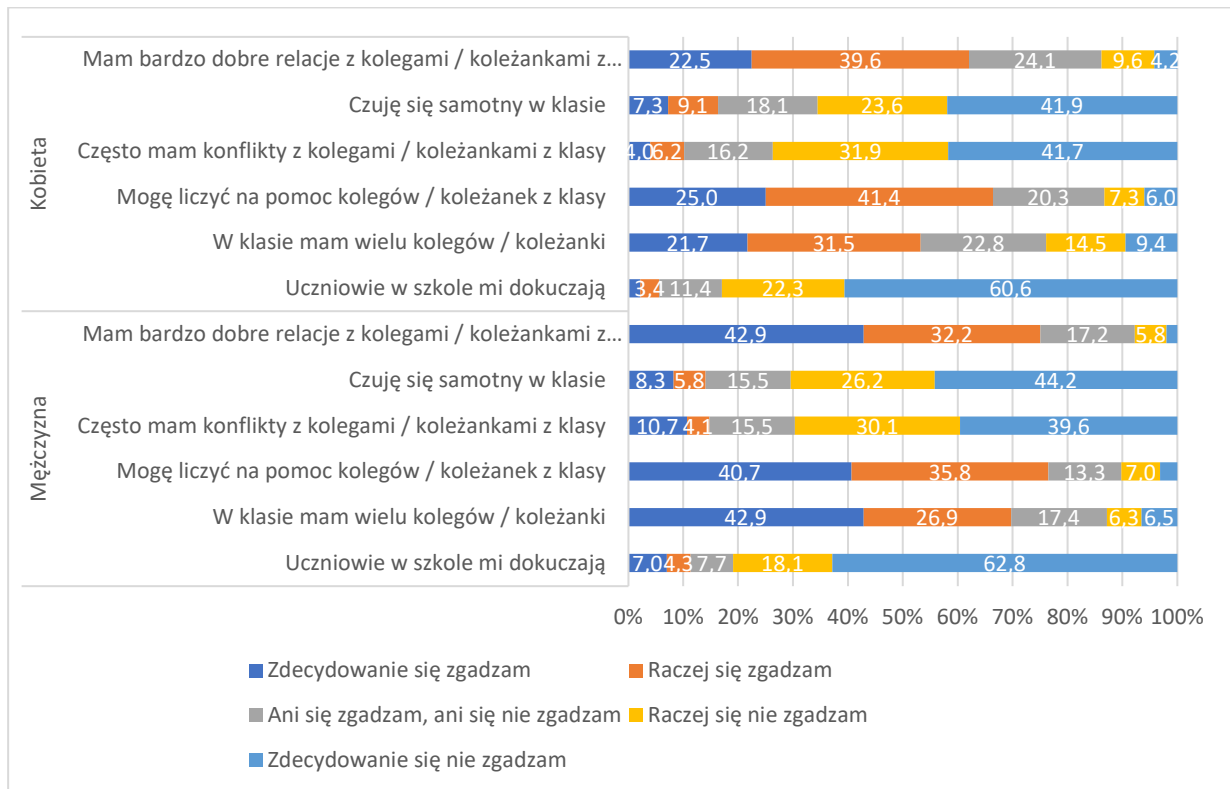
innych przyjaciół spoza szkoły. 66,8% respondentów posiada dobre relacje z kolegami i koleżankami z klasy, a 71,1% lubi spędzać z nimi czas, w tym także czas wolny poza szkołą. Okazuje się, że młodzi ludzie pozytywnie kształtują swoje relacje z rówieśnikami, co jest dobrym symptomem w budowaniu relacji społecznych.

Wykres 105 Ocena uczniów na temat koleżeństwa i przyjaźni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ocena uczniów na temat zespołu klasowego w podziale na płeć przedstawia poniższy wykres, z którego wynika, że bardziej pozytywne zdanie na temat zespołu klasowego posiadają chłopcy niż dziewczęta.

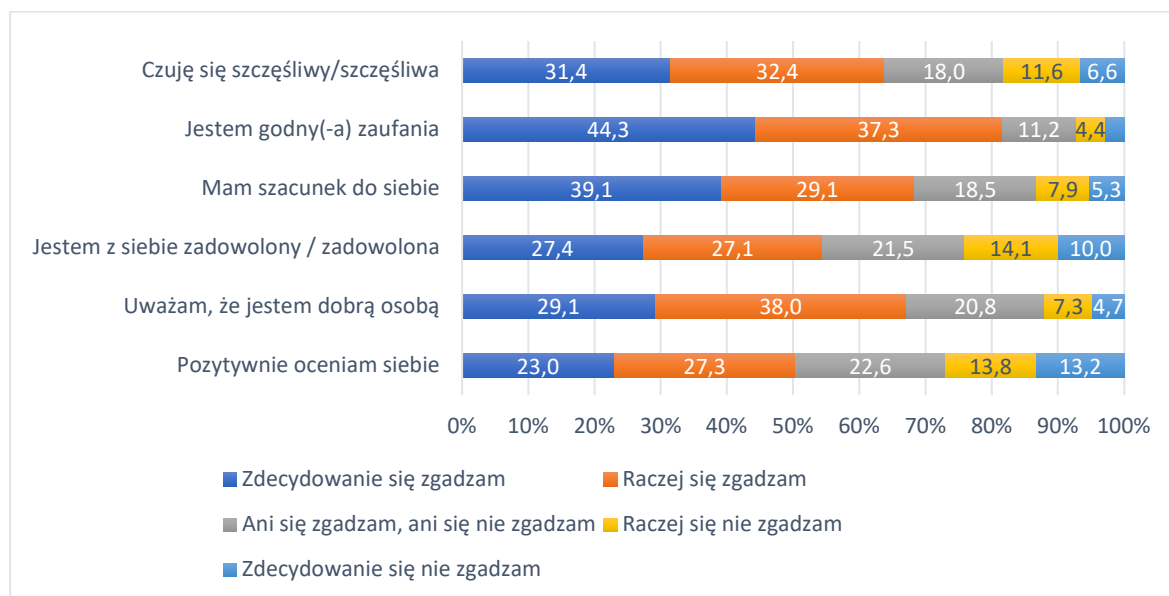

Wykres 106 Ocena uczniów na temat zespołu klasowego w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Dokonywanie samooceny nie należy do łatwych zadań. Często nie lubimy lub nie potrafimy siebie oceniać, jednakże z oceną innych również się często nie zgadzamy. Uczniowie podczas badania zostali poproszeni o dokonanie własnej oceny w kontekście cech wykazanych na poniższym wykresie. Wyniki oceny są pozytywne. Duży odsetek badanej młodzieży uważa, że są szczęśliwi, godni zaufania, zadowoleni z siebie i pozytywnie oceniają siebie. Taka ocena może świadczyć o poczuciu własnej wartości i prawidłowym rozwoju psychofizycznym. 68,2% badanych uczniów ma szacunek do siebie (39,1% zdecydowanie się zgadza, 29,1% - raczej się zgadza). 81,6% ankietowanych uważa, że są godni zaufania (44,3% zdecydowanie się zgadza, 37,3% - raczej się zgadza). 67,1% badanych ma zdanie, że są dobrymi osobami (29,1% zdecydowanie się zgadza, 38% - raczej się zgadza). Zadowolenie z siebie wykazuje 54,3% badanych (27,4% zdecydowanie się zgadza, 27,1% - raczej się zgadza). Tym samym 63,8% respondentów czuje się szczęśliwa.

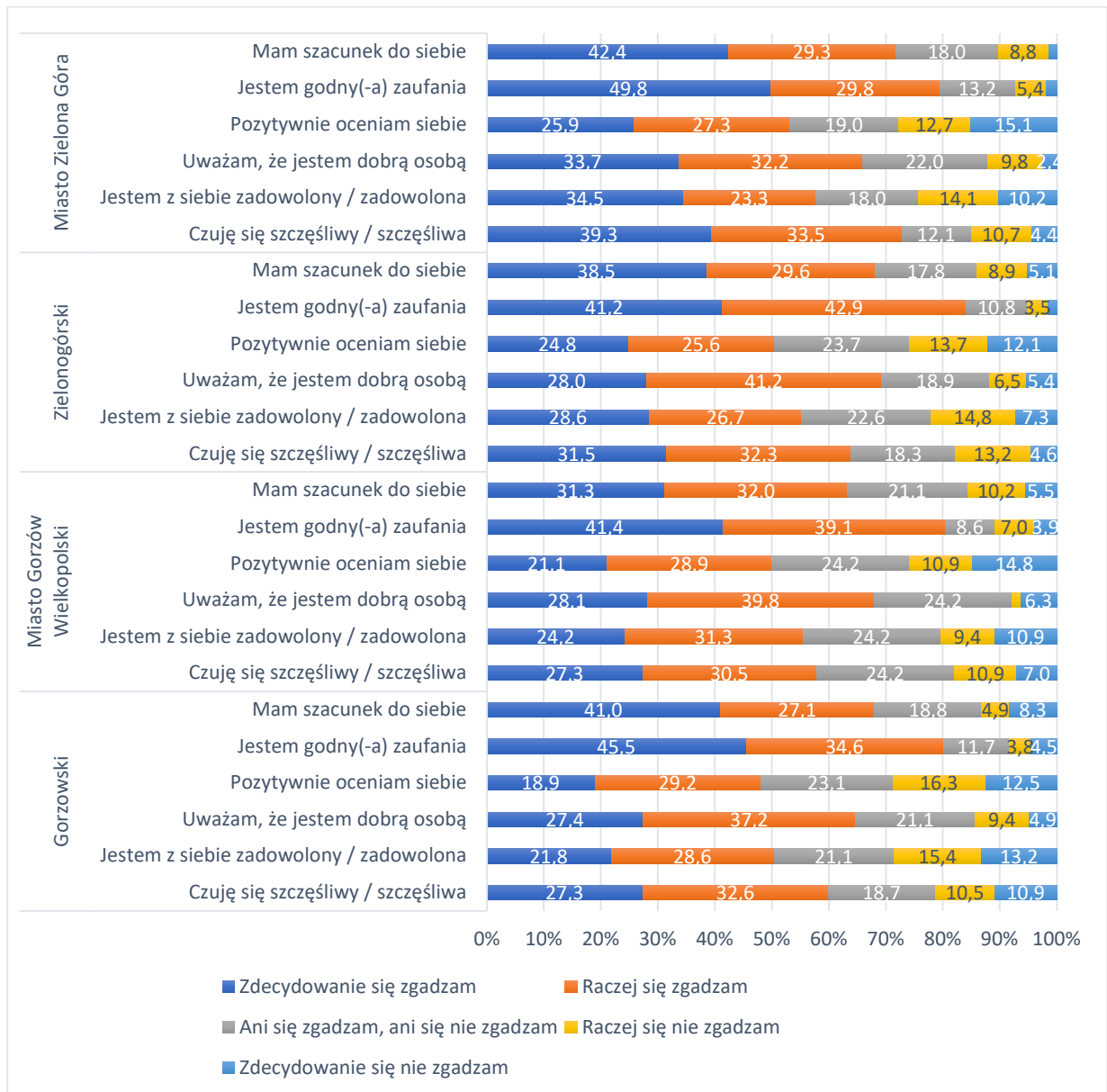
W tej ocenie nie brakuje odrobiny krytycyzmu, gdyż na twierdzenie „pozytywnie oceniam siebie” 50,3% badanych potwierdziło to twierdzenie, a pozostali bardziej krytycznie odnieśli się do samego siebie.

Wykres 107 Samoocena [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Samoocena dokonana przez uczniów w poszczególnych powiatach jest porównywalna, a wyniki jej kształtują się prawie na identycznym poziomie, co zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres 108 Samoocena respondentów w podziale na powiaty [%]

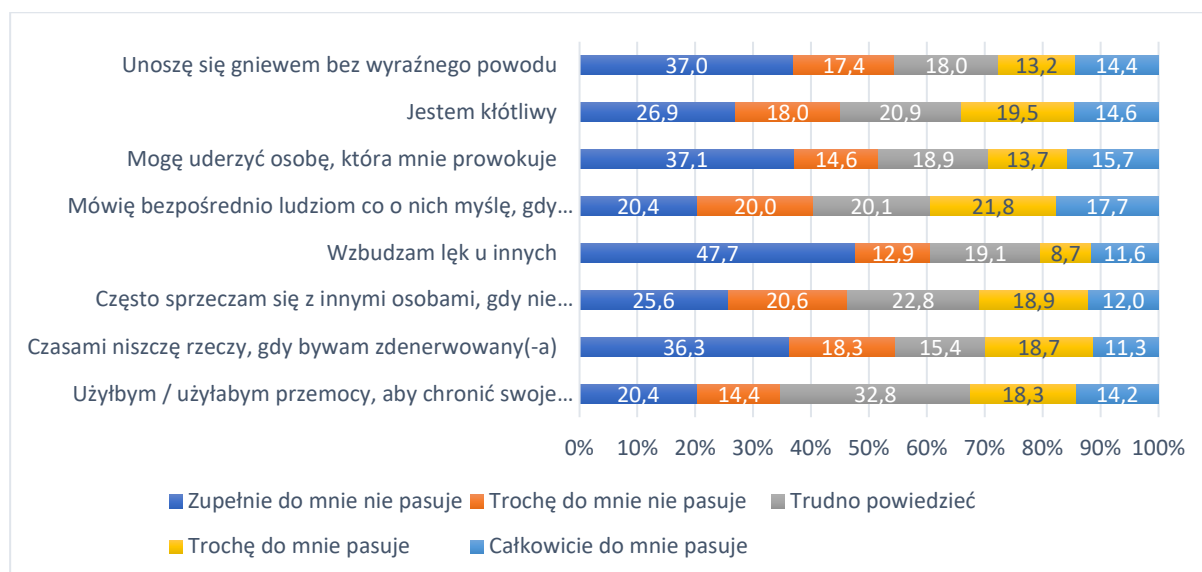
Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Samoocena własnego zachowania jest jeszcze trudniejszym zadaniem, przed którym stanęli uczniowie podczas badania. Odpowiedzi wskazują, że zdania respondentów nie są wyłącznie pozytywne.

Wykres numer 108 przedstawia stosunkowo dużo wskazań „trudno powiedzieć”, zwłaszcza w porównaniu ze wskazaniami względnymi typu „trochę” (pasuje vs. nie pasuje).

Do unoszenia się gniewem bez wyraźnego powodu przyznaje się 27,6% badanych, z czego 14,4% z nich wybiera stwierdzenie „całkowicie do niego pasuje”, a 13,2% jest zdania, że

„trochę do mnie pasuje”. Z kolei 37% respondentów uważa, że nie unosi się gniewem bez wyraźnego powodu. Kłótniowość jest cechą 34,1% uczniów, mówienie ludziom prawdy w oczy – 39,5%. Część respondentów (32,5%) byłaby w stanie użyć przemocy, aby chronić swoje prawa. Jednakże takie zachowania jak: „jestem w stanie uderzyć osobę, która mnie prowokuje” nie jest cechą charakterystyczną zachowania dla połowy uczniów. Również respondenci nie uważają siebie za osoby, które wzbudzają lęk u innych (60,6%). Ci, którzy są agresywni i niszczą rzeczy, gdy ktoś ich zdenerwuje stanowią 54,6% ogółu badanych. Ocena własnego zachowania ukazuje jednak, że większy odsetek badanej młodzieży i dzieci nie wykazuje niepokojących sygnałów wychowawczych. Jednakże, tak jak w przypadku uczniów odizolowanych, którzy nie czują się dobrze w swojej klasie, należy zwrócić szczególną uwagę na osoby wykazujące się nadpobudliwością, agresją, czy nieodpowiednimi zachowaniami. Osoby takie najczęściej uchodzą za prowodyrów klasowych, którzy nie unikają konfliktów i kłótni z kolegami, czy koleżankami. Na nich również trzeba mieć „baczne oko”, aby przeciwdziałać niepożądanym konfliktom klasowym.

Wykres 109 Samoocena własnego zachowania [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

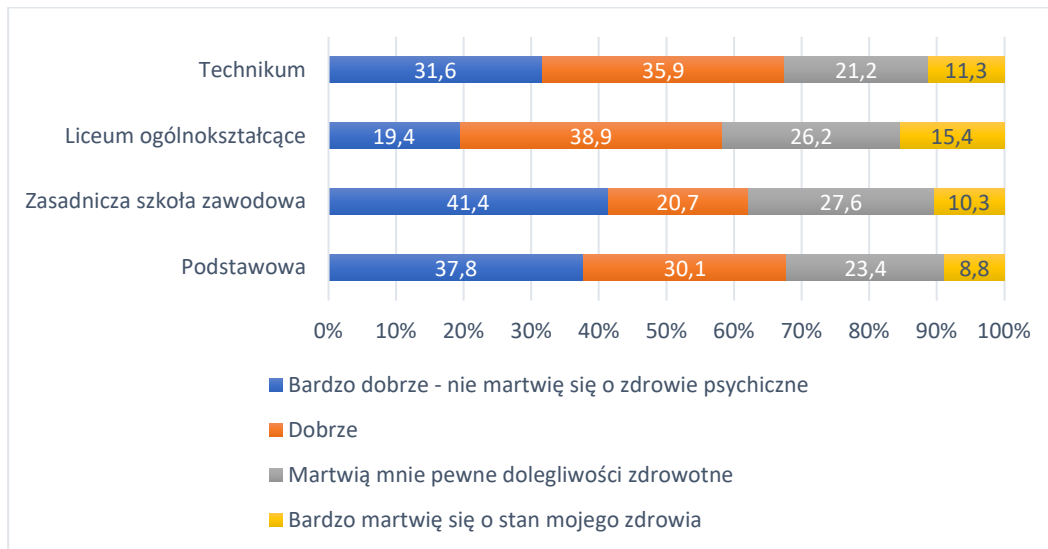
Dokonanie samooceny i oceny własnego zachowania w budowaniu relacji społecznych w zespole klasowym jest trudnym zadaniem dla każdego ucznia. Na ogół uczniowie posiadają wysoką samoocenę. Uważają siebie za mało konfliktowych, niewzbudzających nieporozumień, czy niewłaściwych zachowań. Dobrze czują się we własnej grupie rówieśniczej, jak również uważają, że posiadają wielu kolegów i koleżanek w klasie, z którymi lubią często spędzać wolny czas. Ponad połowa respondentów ocenia pozytywnie również swoje zachowanie w codziennym funkcjonowaniu na tle zespołu klasowego.

Zdrowie psychiczne

Kończąc badanie wśród młodzieży szkolnej z województwa lubuskiego poproszono uczniów z różnych typów szkół biorących udział w badaniu o ocenę stanu ich zdrowia. Zdrowie psychiczne w kontekście pandemii uważa się za jeden z obszarów najbardziej obciążonych u młodych ludzi, którzy zostali zamknięci w domach i musieli nauczyć się „uczyć zdalnie”. Badając ten obszar położono nacisk na ogólny stan zdrowia psychicznego uczniów oraz na aspekty nastroju: odczuwania nastrojów pozytywnych i negatywnych, a także na ocenę własnego wyglądu, czy też doświadczania hejtu w internecie.

Na wstępie tej części badania poproszono uczniów o ocenę własnego stanu zdrowia psychicznego. Największy odsetek uczniów nieodczuwających jakichkolwiek dolegliwości związanych ze stanem psychicznym dotyczy uczniów zasadniczych szkół zawodowych (41,4%). Z kolei o stan swojego zdrowia psychicznego najbardziej martwią się uczniowie liceów (15,4%), potem zasadniczych szkół zawodowych (10,3%), a następnie techników (11,3%) i szkół podstawowych (8,8%).

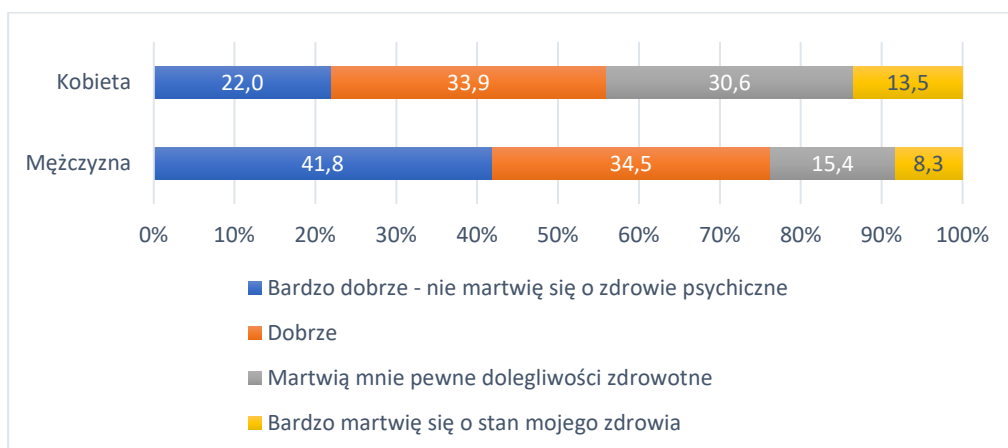
Wysoka wartość wskazań dotyczyła również kwestii „martwią mnie pewne dolegliwości zdrowotne”. Zaniepokojenie odczuwa 27,6% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 26,2% uczniów liceów ogólnokształcących, 23,4% - szkół podstawowych i 21,2% - techników.

Wykres 110 Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów ze względu na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ocena stanu zdrowia psychicznego w podziale na płeć wykazuje, że zdecydowana większość chłopców nie martwi się o swoje zdrowie psychiczne (41,8%). Z kolei prawie dwukrotnie większy odsetek dziewcząt martwi się o stan swojego zdrowia, gdzie 30,6% z nich dostrzega pewne dolegliwości związane ze zdrowiem, a 13,5% bardzo martwi się o pogorszenie jego stanu.

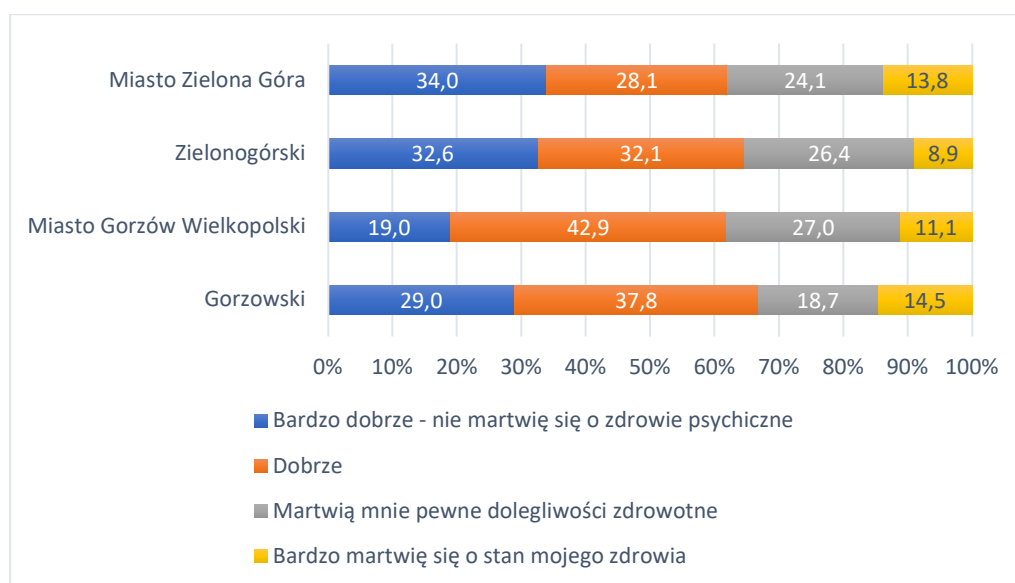

Wykres 111 Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów ze względu na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Statystycznie najwięcej uczniów martwiących się stanem swojego zdrowia psychicznego odnotowano w powiecie gorzowskim (14,5%). Jednakże w przeważającej mierze uczniowie biorący udział w badaniu bez względu na powiat nie martwią się o stan pogorszenia zdrowia

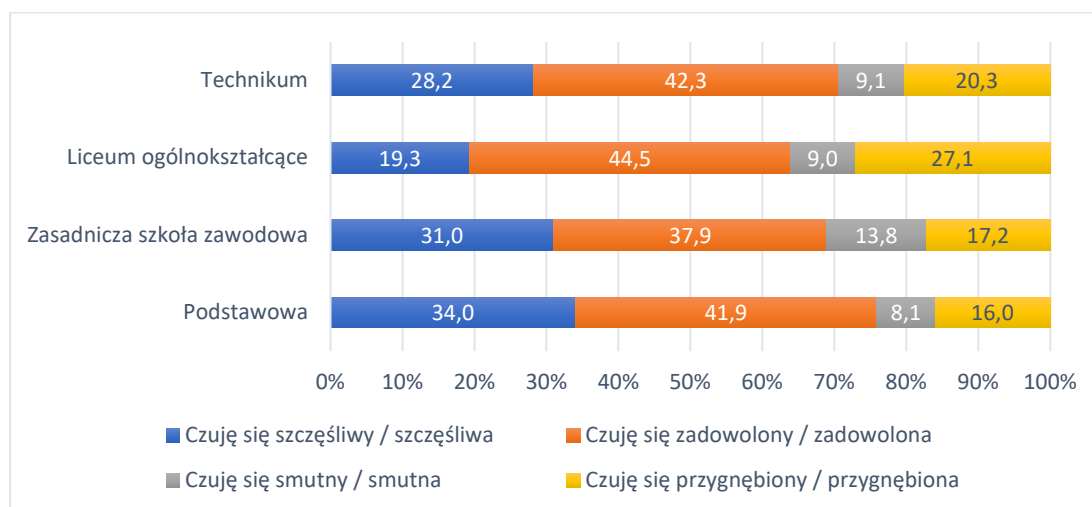
psychicznego i oceniają je na poziomie dobrym. Należy podkreślić, że w odpowiedziach „nie martwię się o zdrowie psychiczne” odnotowano duże różnice. Największy odsetek respondentów z Zielonej Góry nie martwi się o zdrowie psychiczne (34%), podczas gdy uczniów niemartwiących się o zdrowie psychiczne z Gorzowa Wlkp. było już tylko 19%.

Wykres 112 Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów ze względu na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

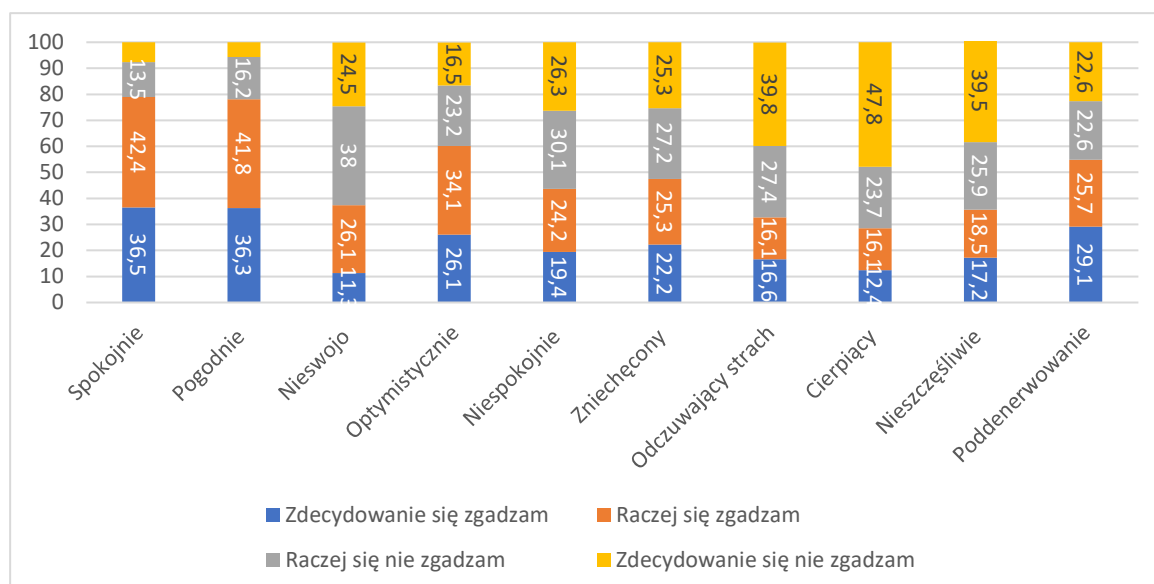
Oceniając aktualny nastrój blisko 40% uczniów (z każdego typu szkół) czuje się dobrze. Szczęście w przeważającej mierze odczuwają uczniowie szkół podstawowych (34%) oraz techników (28,2%). Z kolei stan przygnębienia towarzyszy najliczniej uczniom liceów (27,1%), potem techników (20,3%) oraz uczniom zasadniczych szkół zawodowych (17,2%). Oznacza to, że w najlepszej kondycji psychicznej są uczniowie szkół podstawowych. Z kolei uczniowie szkół ponadpodstawowych dzielą się na grupę osób zadowolonych i szczęśliwych oraz przygnębionych i smutnych. Można więc stwierdzić, że większy odsetek osób stanowi grupa pierwsza (osoby szczęśliwe i zadowolone).

Wykres 113 Ocena aktualnego nastroju uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

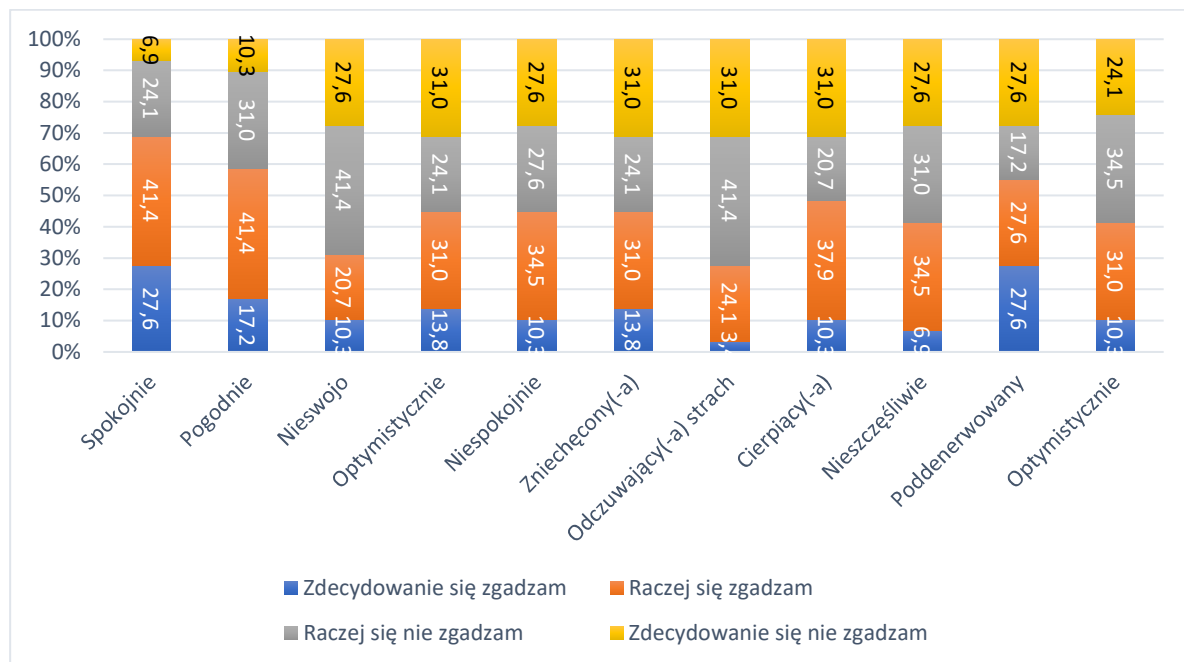
Oceniając poszczególne stany uczuć, które towarzyszyły uczniom szkół podstawowych w ostatnim tygodniu można powiedzieć, że uczniowie podstawówek czuli się zazwyczaj spokojnie (78,9%) i pogodnie (78,1%), posiadali optymistyczne nastawienie (60,2%), ale czasami byli poddenerwowani (54,8%). Część respondentów odczuwała również negatywne uczucia, tj. niepokój (43,6%), czuła się nieswojo (37,6%) lub też odczuwała strach (32,7%), zniechęcenie (27,5%), czy cierpiąca z różnych powodów (28,5%).

Wykres 114 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów szkoły podstawowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

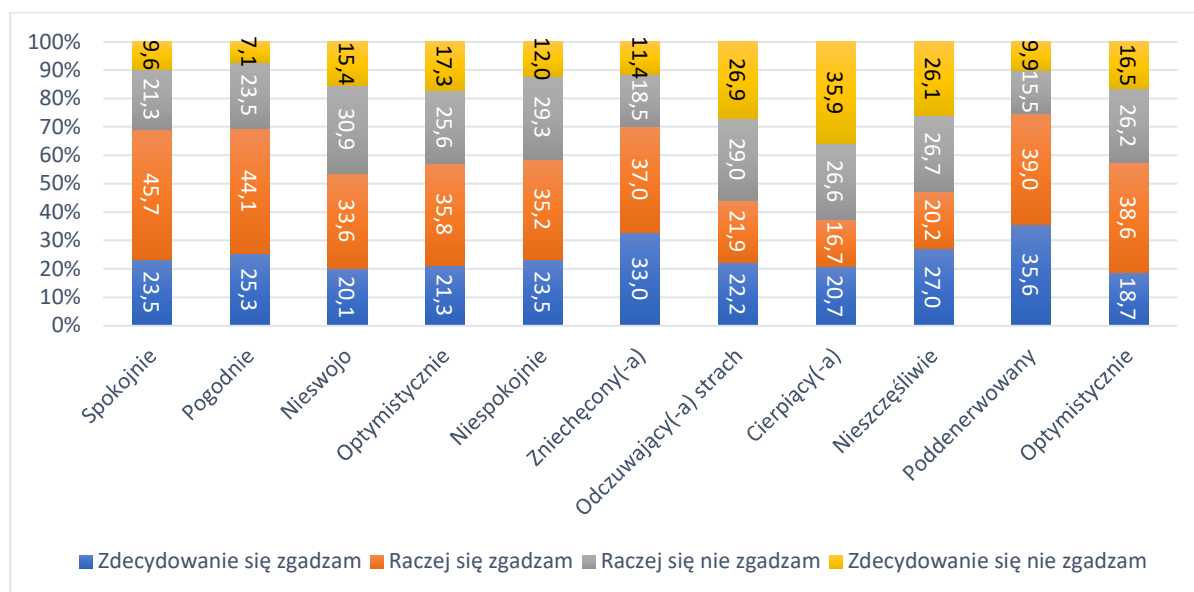
Uczniowie zasadniczych szkół zawodowych w ostatnim tygodniu również czuli się spokojni (69%) i pogodni (60,8%). 27,6% osób odczuwało zdecydowanie podenerwowanie, a niespokojnie, cierpiąco i nieszczęśliwie czuło się od 40 do 50% badanych. Stany uczuć u uczniów zasadniczych szkół zawodowych były zmienne, co może wynikać z różnorodnych przyczyn.

Wykres 115 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów zasadniczej szkoły zawodowej [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

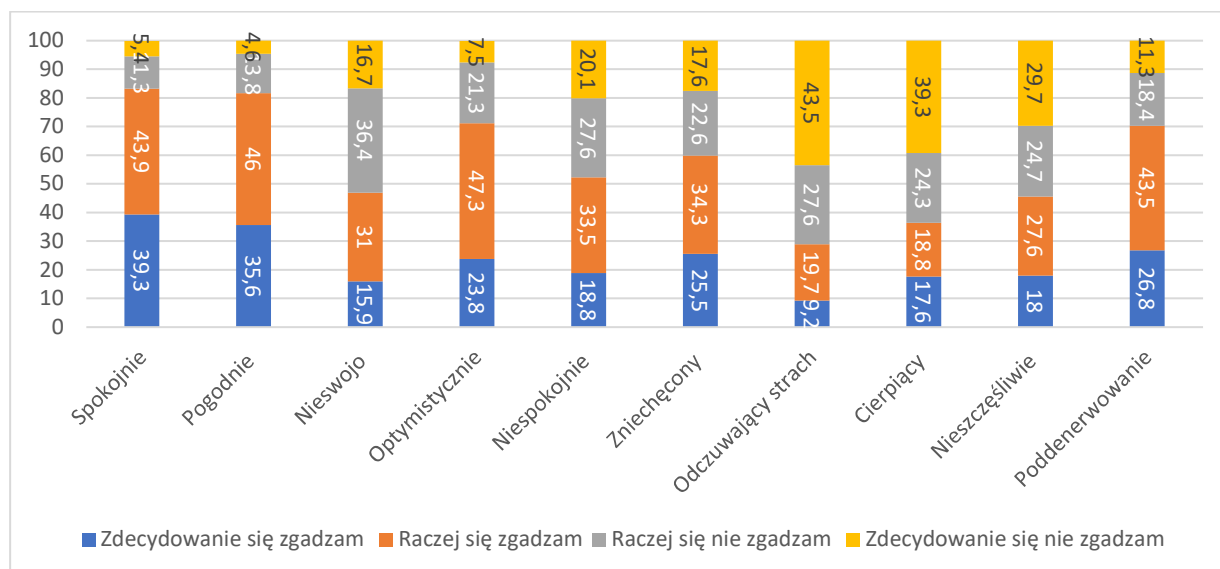
Zmienne stany uczuć towarzyszyły w ostatnim tygodniu również uczniom liceów. Przeważnie czuli się spokojnie i pogodnie (ok. 70%), ale częściej odczuwali również zniechęcenie (70%), podenerwowanie (74,6%), czy też czuli się nieswojo (53,7%) oraz niespokojnie (58,7%).

Wykres 116 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów liceum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

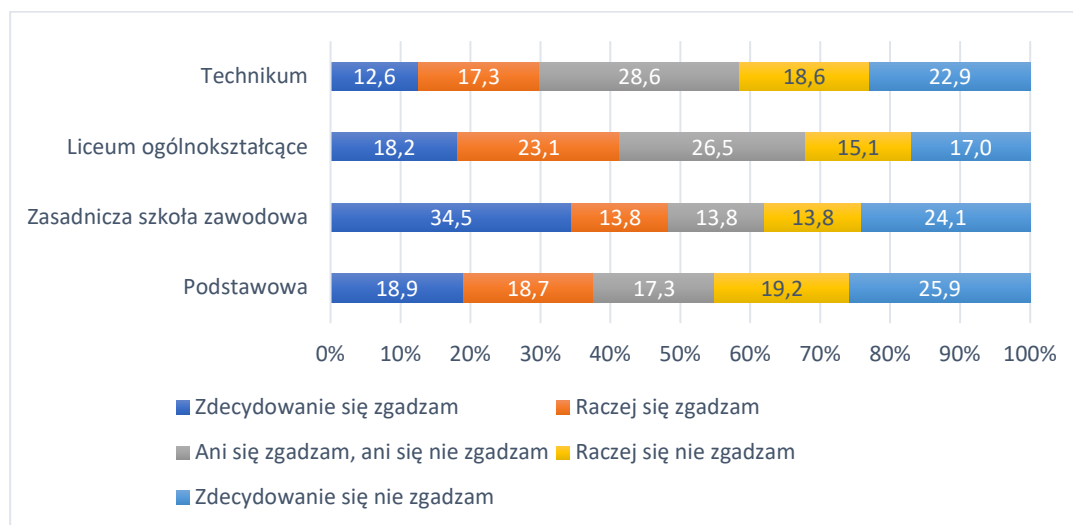
Natomiast uczniowie techników w ostatnim tygodniu czuli się nad wyraz spokojni i pogodni. Ok. 80% ankietowanych odczuwało taki stan uczuć. 70,1% posiadało także optymistyczne nastawienie do życia. Jednak w tej grupie uczniów znalazły się osoby, które odczuwały podenerwowanie (70,2%), zniechęcenie (49,8%), czy czuły się niespokojnie (52,3%).

Wykres 117 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów technikum [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

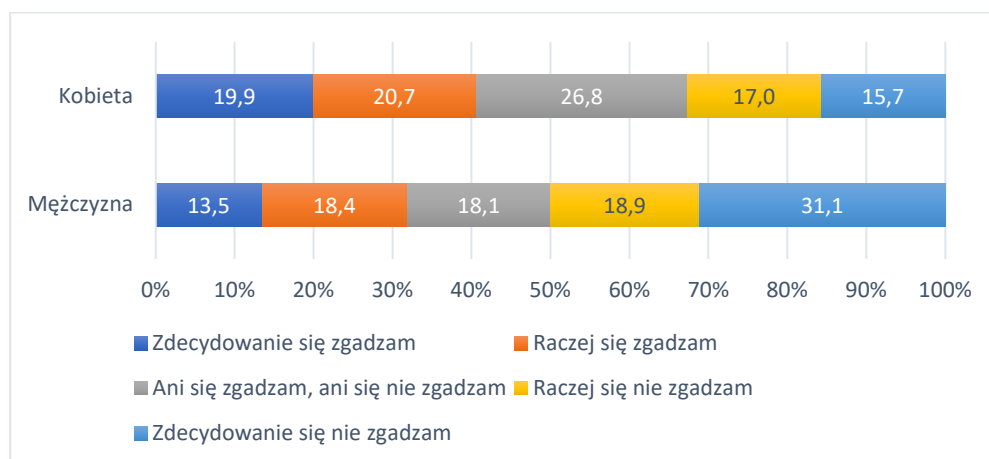
Analizując tą sytuację i obawy przed pogorszeniem stanu zdrowia wśród uczniów w podziale na typ szkoły, można stwierdzić, że najwięcej obaw posiadają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (34,5%), następnie szkół podstawowych (18,9%), liceów (18,2%), a na końcu techników (12,6%). Ocena ta wydaje się być bardzo interesująca, gdyż młodzi ludzie boją się wahań psychicznych i pogorszenia swojego stanu zdrowia, co wynikać może z niestabilności emocjonalnej, występujących różnego rodzaju problemów, np. rodzinnych, przyjacielskich, w relacjach społecznych lub też mogą wynikać z obaw o przyszłość (egzamininy, praca, obowiązki itp.). Należy pamiętać, że współczesny świat nie jest stabilny i nic, co w nim funkcjonuje nie jest stałe. Przykładem może być pandemia, która zdominowała ludzkie życie i „przewróciła” je w wielu przypadkach do góry nogami. Obawę przed ponowną zmianą życia mogą również odczuwać uczniowie, którzy jako jedna z najliczniejszych grup społecznych doświadczyła znacznej zmiany życia i nauczania (brak zajęć pozalekcyjnych, realizacji pasji, hobby, spotkań z przyjaciółmi, nauka zdalna).

Wykres 118 Obawa przed pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

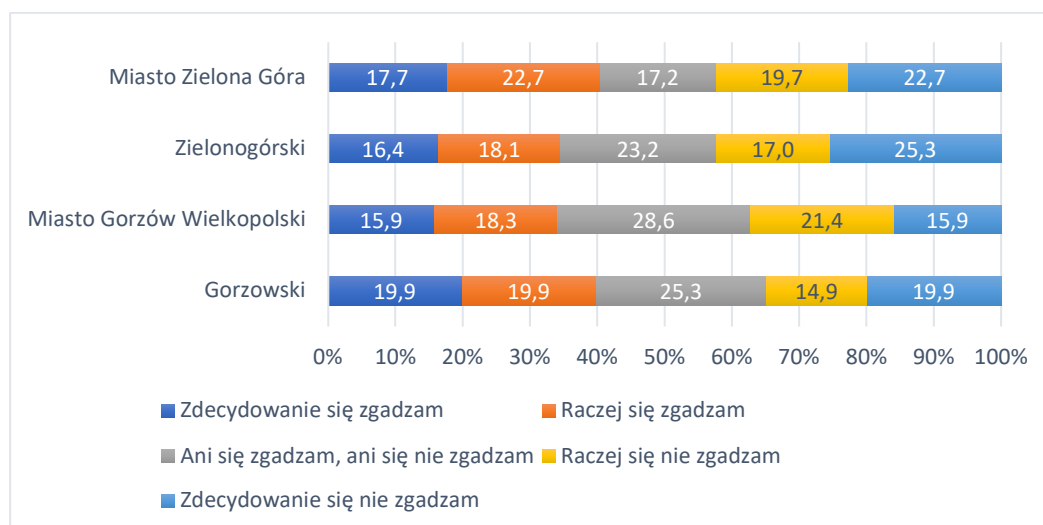
Obawę przed pogorszeniem się stanu zdrowia odczuwa 40,6% dziewcząt i 31,9% chłopców, co wskazuje, że to dziewczęta bardziej martwią się o swoje zdrowie psychiczne.

Wykres 119 Obawa przed pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Analizując zjawisko obawy przed pogorszeniem się stanu zdrowia wśród dzieci i młodzieży w podziale na płeć okazuje się, że najczęściej uczniów, u których występuje taka obawa zamieszkuje Zieloną Górę (40,5%) oraz powiat gorzowski (39,58%).

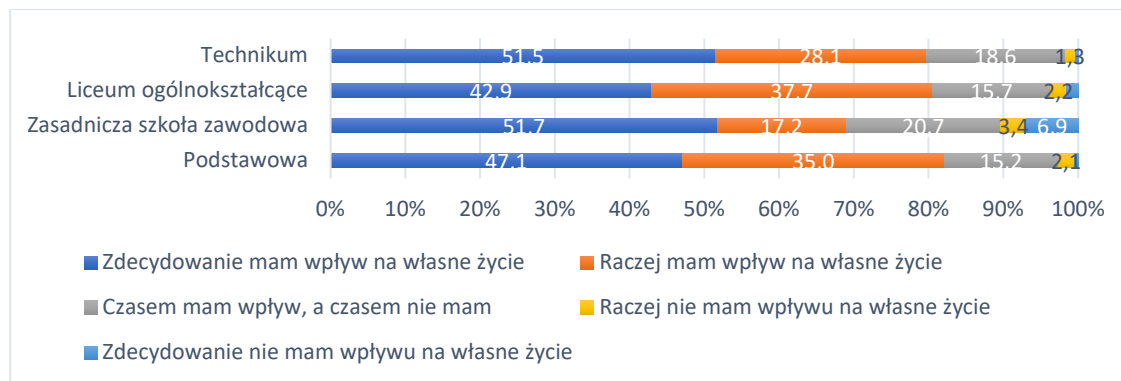

Wykres 120 Obawa przed pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Respondenci w ocenie wpływu na własne życie w większości uznali, że posiadają zdecydowany wpływ na własny los. Takiego zdania jest 51,7% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 51,5% techników oraz 47,1% uczniów szkół podstawowych. Mniejszy odsetek uczniów liceów jest przekonany o tym, że ma zdecydowany wpływ na własne życie (42,9%), a tyle samo twierdzi, że raczej ten wpływ posiada. Wśród nich znajdują się również uczniowie,

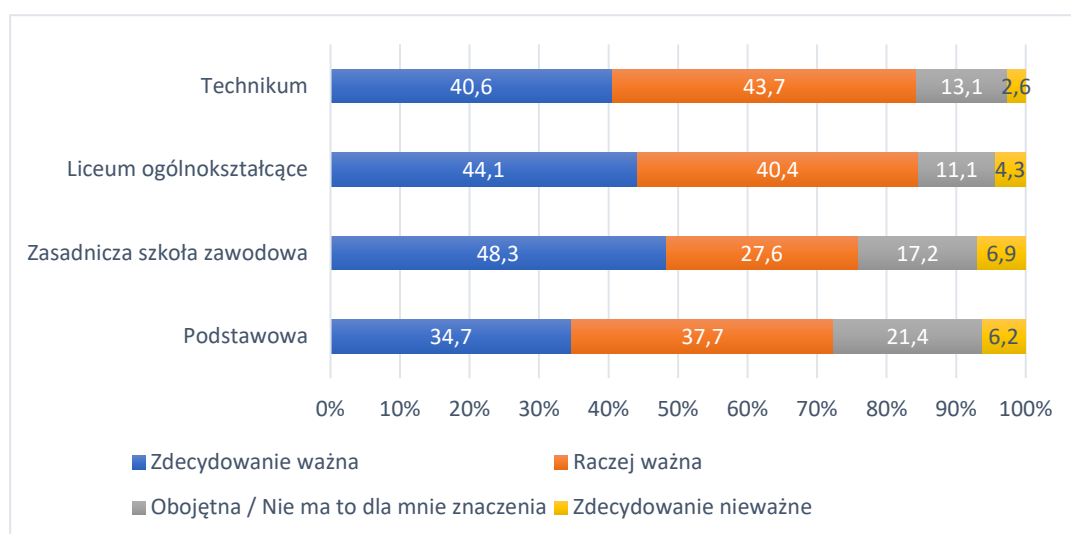
którzy twierdzą zdecydowanie, że nie posiadają wpływu na własne życie, jednak jest ich niewielki odsetek, bliski błędowi statystycznemu.

Wykres 121 Ocena wpływu na własne życie wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

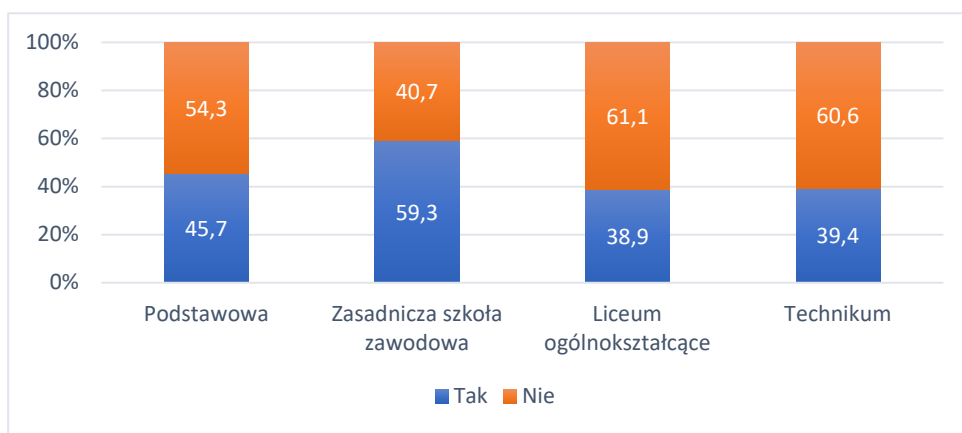
Ocena własnego wyglądu jest istotną kwestią głównie dla dziewcząt (81,3%). Niewątpliwie to kobiety przywiązują większą wagę do wyglądu, modnej fryzury i ubrań czy też do własnej sylwetki. Zapytano uczniów o tę kwestię i okazuje się, że uczniowie szkół ponadpodstawowych przywiązują większą uwagę do wyglądu, niż uczniowie podstawówek. Zdecydowanie ważny i raczej ważny jest wygląd dla 84,3% uczniów techników, 84,5% licealistów, 75,9% uczniów zasadniczych szkół zawodowych oraz dla 72,4% uczniów szkół podstawowych.

Wykres 122 Ocena wyglądu i dbania o sylwetkę wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

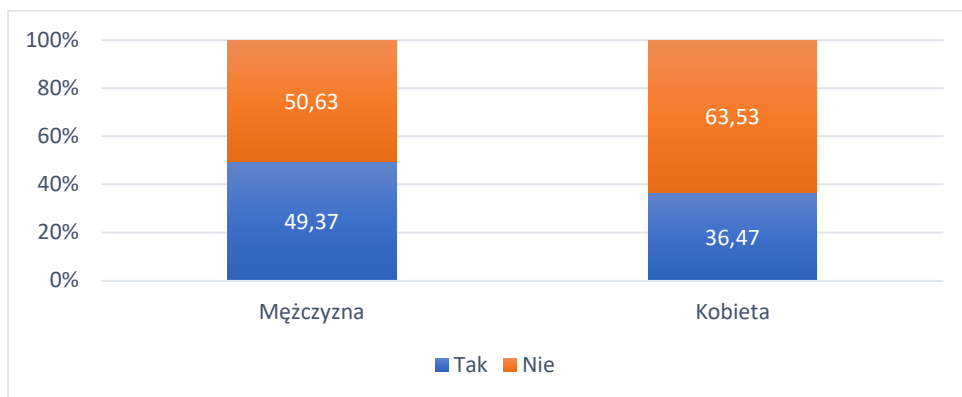
Współczesne życie społeczne, które przeniosło się w dużej mierze do Internetu, stwarza wiele zagrożeń również dla młodych ludzi. Zjawisko hejtu staje się coraz bardziej popularne i jest jedną z form prześladowania, znęcania się, stosowania przemocy psychicznej. Oceniając zagadnienie hejtu okazuje się, że ponad 40% respondentów spotkało się z tym zjawiskiem. Najliczniejszą grupę znających hejt stanowią uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (59,3%), a następnie szkół podstawowych (45,7%). Rzadziej z sytuacją hejtu mieli do czynienia uczniowie liceów (38,9%) i techników (39,4%).

Wykres 123 Ocena uczniów na temat spotkania się z sytuacją hejtu w Internecie [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

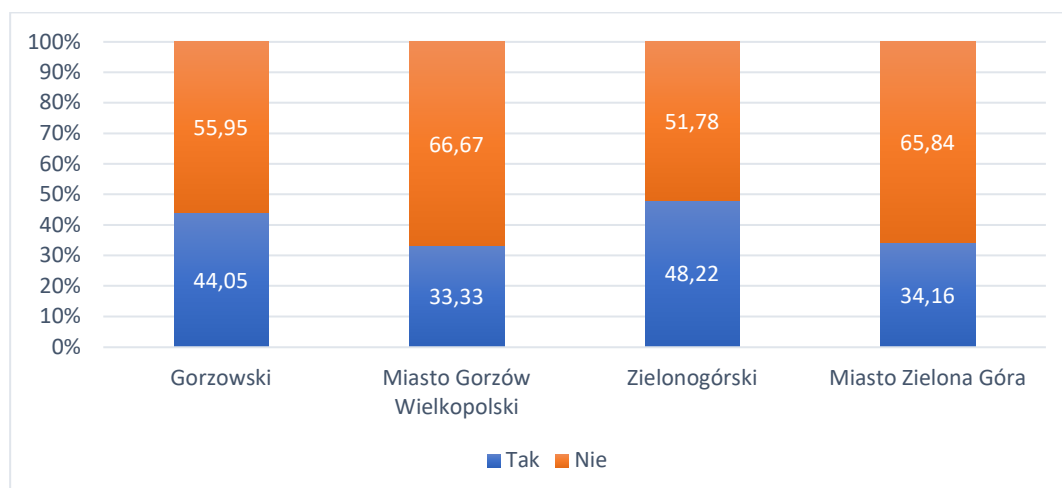
Z sytuacją hejtu w Internecie spotkało się 49,37% mężczyzn i 36,47% kobiet.

Wykres 124 Ocena uczniów na temat spotkania się z sytuacją hejtu w Internecie w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

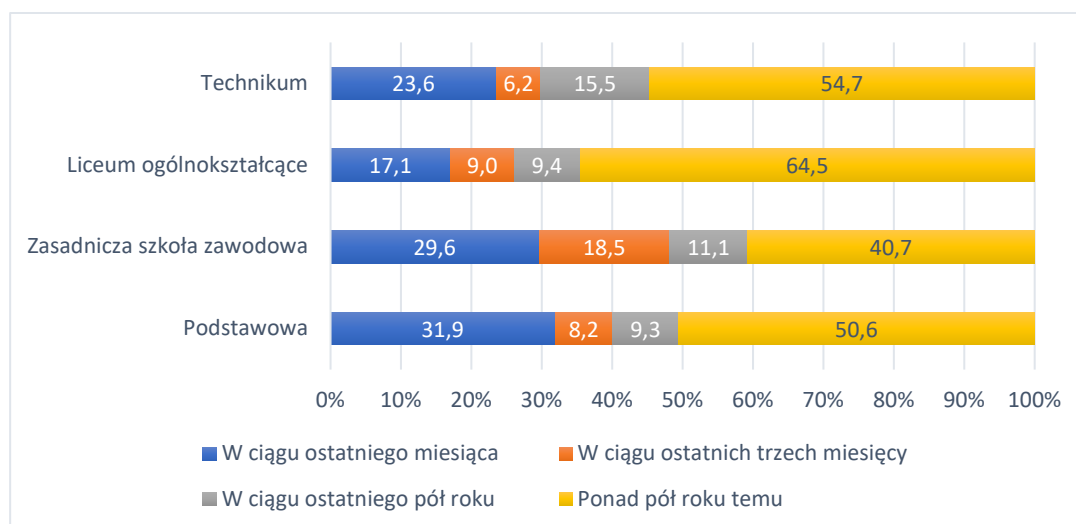
Najwięcej wskazań dotyczących spotkania się uczniów z hejtem w Internecie odnotowano wśród respondentów z powiatu zielonogórskiego (48,22%) oraz gorzowskiego (44,05%).

Wykres 125 Ocena uczniów na temat spotkania się z sytuacją hejtu w Internecie w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ponad połowa respondentów z techników, liceów i szkół podstawowych uznała, że sytuacja hejtu, z którym się spotkała miała miejsce ponad pół roku temu, w momencie nauki zdalnej. Częstsze korzystanie z komputera i Internetu stwarzało dogodne warunki do rozwijania się tego typu przemocy psychicznej. W ostatnim czasie sytuacji hejtu doświadczyli uczniowie szkół podstawowych (31,9%), następnie zasadniczych szkół zawodowych (29,6).

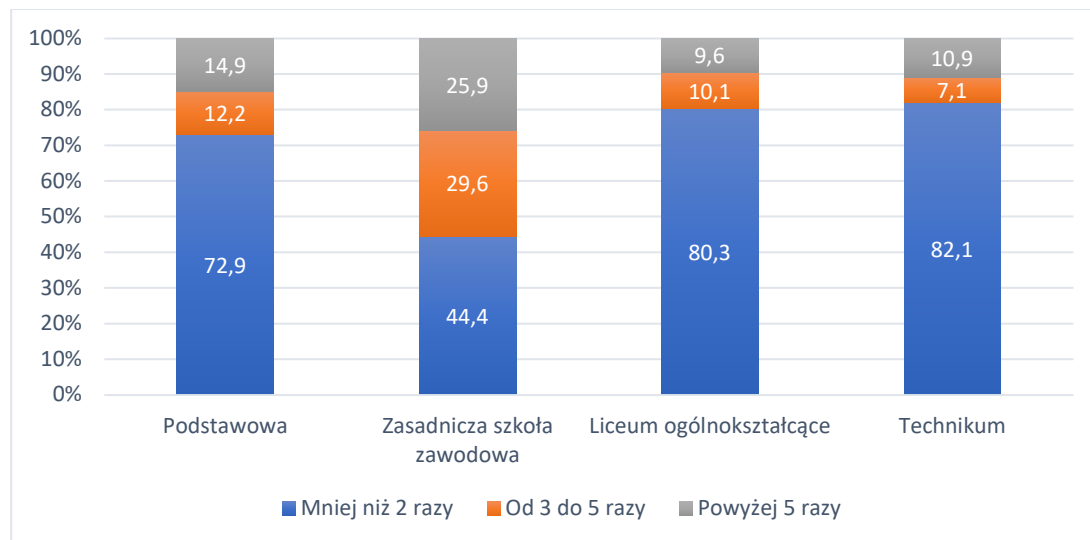

Wykres 126 Ocena czasu, w którym hejt skierowany był do respondentów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Zjawisko występowania hejtu dotyczy głównie szkół podstawowych i zasadniczych zawodowych. W zasadniczych szkołach zawodowych odnotowano największą liczbę hejtów

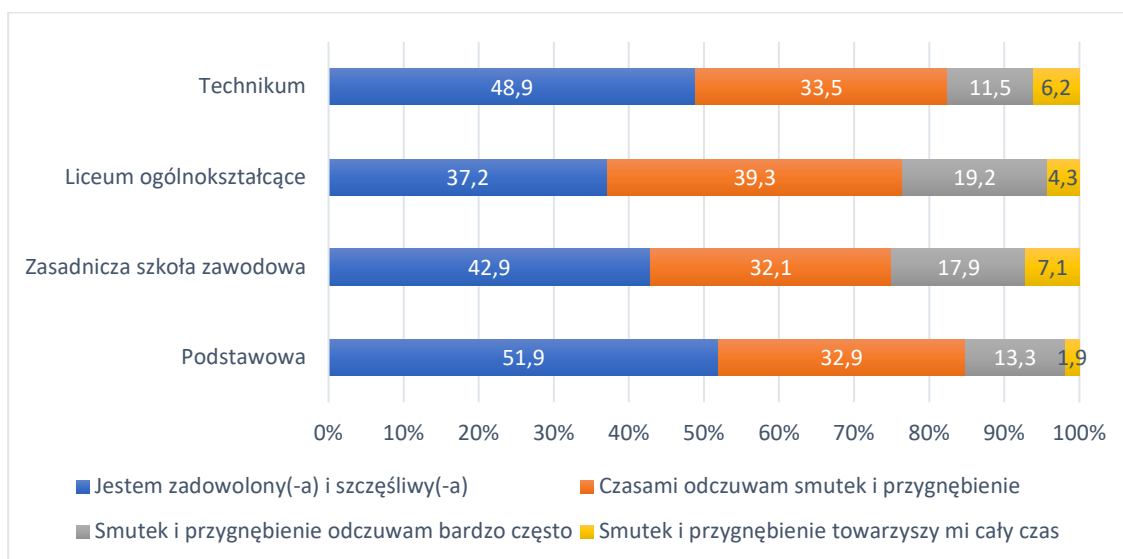
(55,5%), a w podstawowych (27,1%). Najmniej incydentów hejtu odnotowano w technikach (mniej niż 2 razy – 82,1%).

Wykres 127 Częstotliwość hejtu w Internecie skierowanego do respondentów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

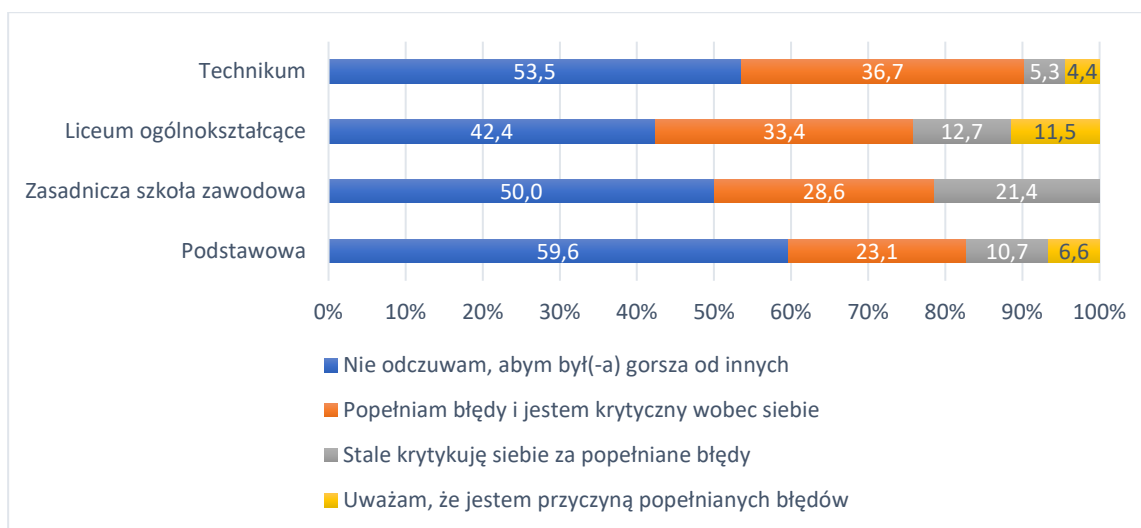
Na zakończenie badań wśród uczniów z lubuskich szkół poproszono respondentów o ogólną ocenę własnego samopoczucia na co dzień. Bycie szczęśliwym i zadowolonym dotyczy najbardziej uczniów szkół podstawowych (51,9%), potem techników (48,9%) i zasadniczych szkół zawodowych (42,9%). Tylko 37,2% uczniów liceów deklaruje, że czuje szczęście i zadowolenie. Większy odsetek osób z tych szkół częściej odczuwa smutek i przygnębienie (39,3%). Stosunkowo częściej uczniowie liceów odczuwają bardzo często smutek i przygnębienie, niż pozostali uczniowie z innych szkół (19,2%). Badanie pokazuje, że ok. 5% wszystkich badanych uczniów cierpi na wieczny smutek i przygnębienie, które towarzyszą im cały czas. Jest to grupa uczniów należąca do osób najbardziej narażonych na pogorszenie się stanu psychicznego w przyszłości. Odczuwanie smutku i przygnębienia, które utrzymuje się stosunkowo długo i nie wynika np. z traumatycznego wydarzenia życiowego jest uważane za syndrom poważniejszych zaburzeń psychicznych. Odsetek tych osób jest niewielki, jednak należy obserwować osoby wykazujące się odczuwaniem nadmiernego smutku i przygnębienia, gdyż bardzo łatwo jest przeoczyć pierwsze objawy stanów depresyjnych u dzieci czy młodzieży, które niejednokrotnie posiadają tragiczny finał.

Wykres 128 Ocena samopoczucia „na co dzień” wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Samoocena uczniów została również dokonana pod kątem popełnianych błędów. Największy odsetek uczniów zasadniczych szkół zawodowych (ok. 60%) nie uważa, aby był gorszy od innych. Do największej ilości popełnianych błędów i bycia krytycznym wobec siebie przyznaje się 36,7% uczniów techników i 33,4% liceów. Z kolei najwięcej osób stale się krytykujących za popełniane błędy uczęszcza do zasadniczych szkół zawodowych (21,4%).

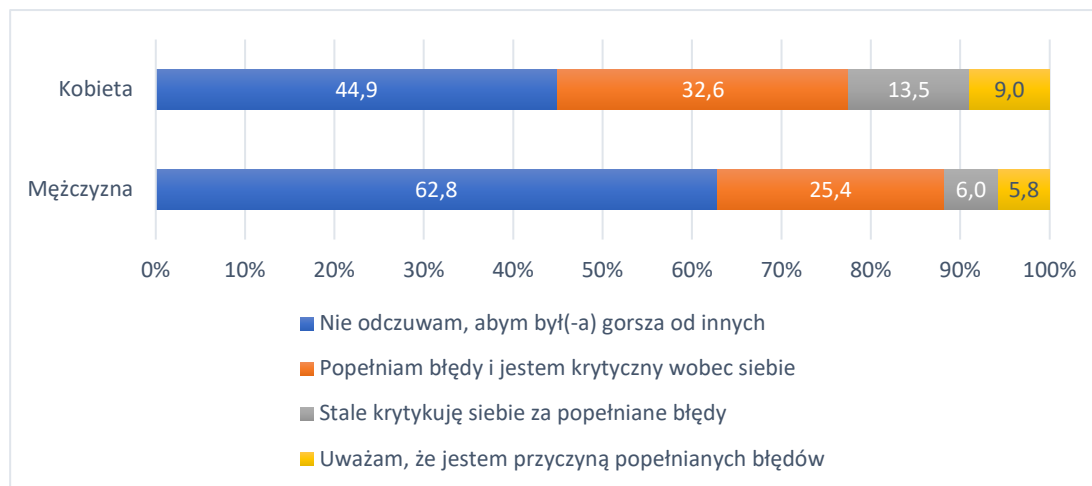

Wykres 129 Ogólna samoocena uczniów ze względu na typ szkoły [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Ogólna samoocena uczniów w podziale na płeć wskazuje, że 44,9% dziewcząt nie odczuwa, aby była gorsza od innych, jednak wskaźnik ten jest wyższy w grupie chłopców i wynosi

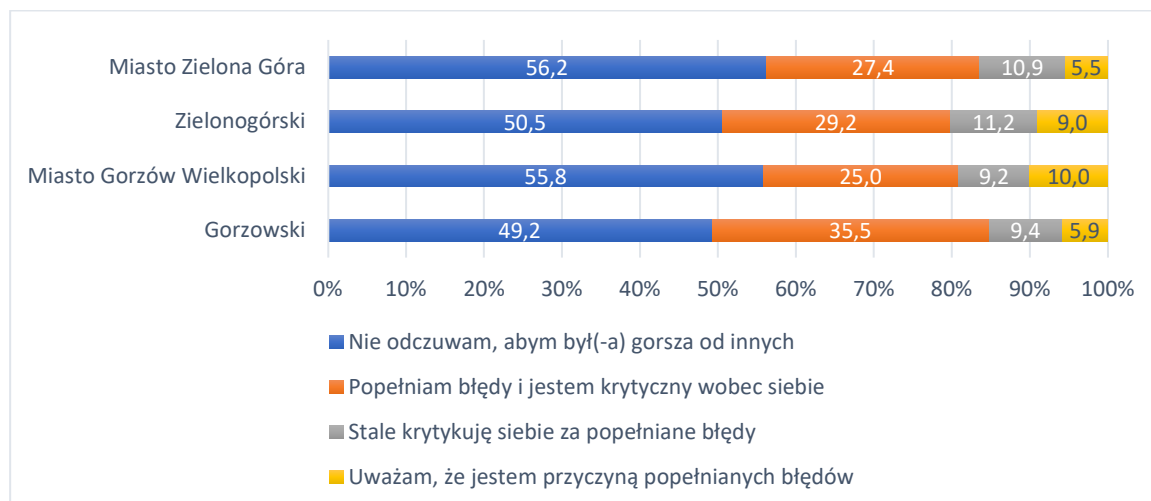
62,8%. Dziewczęta są również bardziej krytyczne w stosunku do siebie (32,6%), w porównaniu z chłopcami (25,4%). Również to kobiety stale siebie krytykują za popełniane błędy (13,5%) i uważają, że są przyczyną popełnianych błędów (9%).

Wykres 130 Ogólna samoocena uczniów ze względu na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Samoocena dokonana przez uczniów biorących udział w badaniu wskazuje na to, że w każdym z analizowanych powiatów uczniowie oceniali siebie podobnie, co prezentuje poniższy wykres. Jednakże warto podkreślić, że w miastach odnotowuje się wyższe wartości niż w powiatach.

Wykres 131 Ogólna samoocena uczniów ze względu na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 1000

Podsumowanie

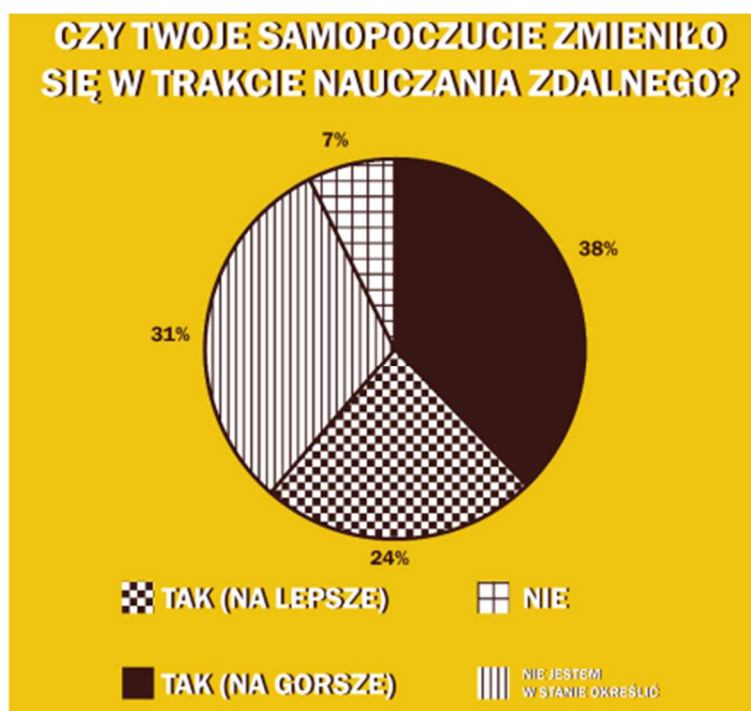
Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów lubuskich szkół jest dobra. Prawie 65% badanych osób określiło swój stan jako dobry lub bardzo dobry. Najlepsze samopoczucie i zadowolenie z siebie wykazują uczniowie szkół podstawowych. Uczniowie szkół ponadpodstawowych odczuwają więcej niepokojących sygnałów dotyczących stanu swojego zdrowia psychicznego. Prawie połowa badanych obawia się pogorszenia ich stanu psychicznego w najbliższej przyszłości. Uczucia, jakie towarzyszą uczniom na co dzień są różne i zmienne. Dominuje spokój i pogoda ducha, jednakże duży odsetek uczniów odczuwa często stany podenerwowania, niepewności i strachu. Coraz częściej zaobserwować można u uczniów stany ogólnego zniechęcenia, które mogą być konsekwencją pandemii, zamknięcia w domu, braku normalnej aktywności.

Oceniając własne życie ok. 50% uczniów jest przekonana, że posiada duży i zdecydowany wpływ na swoje życie. Wygląd i dbanie o sylwetkę jest istotnym zagadnieniem dla młodych ludzi, choć większą wagę do tego przywiązują uczniowie szkół ponadpodstawowych. Ze zjawiskiem hejtu w internecie spotkało się blisko 40% respondentów. Hejt jako forma przemocy psychicznej najczęściej spotykał uczniów szkół podstawowych (45,7%) i zasadniczych szkół zawodowych (59,3%). Częstotliwość występowania sytuacji z użyciem hejtu w przeważającej mierze miała miejsce ponad pół roku temu, w momencie realizacji nauki zdalnej, siedzenia w domu oraz wiązała się z brakiem różnych aktywności poza domem.

Na zakończenie badania uczniów z lubuskich szkół poproszono o ogólną ocenę własnego samopoczucia na co dzień. Ogólnie można stwierdzić, że ok. 45% badanych jest zadowolona i szczęśliwa. 35% czasami odczuwa smutek i przygnębienie, ok. 16% uczniów odczuwa smutek i przygnębienie bardzo często, a pozostałym 5% respondentom smutek i przygnębienie towarzyszy cały czas. Obawę przed pogorszeniem się stanu zdrowia psychicznego odczuwa większa liczba dziewcząt, niż chłopców.

Wiele badań ogólnopolskich wśród dzieci i młodzieży w 2020 r. było poświęconych ich zdrowiu psychicznemu w kontekście pandemii, zamknięcia szkół i wprowadzenia nauki

zdalnej. W wyniku zaistniałej sytuacji zdrowie psychiczne uczniów uległo zdecydowanemu pogorszeniu. Jak donosi „Raport o stanie zdrowia psychicznego uczennic i uczniów. Ocena zmian w wyniku pandemii COVID-19”³ aż 38% uczniów uważa, że ich samopoczucie zmieniało się pod wpływem nauczania zdalnego, a 31% nie jest w stanie tego określić.

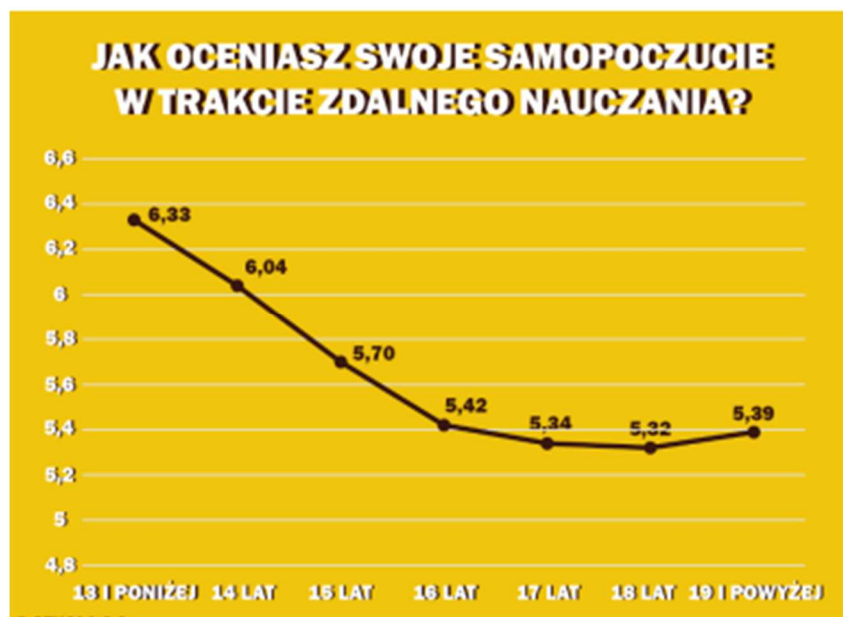

Wykres 132 Zmiana samopoczucia uczniów w wyniku nauczania zdalnego [%]

Źródło: Raport o stanie zdrowia psychicznego uczennic i uczniów. Ocena zmian w wyniku pandemii COVID-19. Szkoła 2.0. Od uczniów do uczniów, marzec 2021, s. 7.

Na poniższym wykresie widać, w jakim stopniu w skali 1-10, uczennice i uczniowie oceniają swoje aktualne samopoczucie. Pierwszą widoczną informacją jest fakt, że najwyższy średni wynik to 6,33, który został określony przez osoby w wieku 13 lat i poniżej. Wykres ewidentnie wskazuje na to, że im starsza jest badana osoba, tym gorzej znosi izolację i zdalne nauczanie. Z odpowiedzi otwartych wynika, że starsza młodzież ciężiej znoszą zamknięcie w domach i traktują to w pewnym stopniu jako odebranie im czasu, który nigdy już nie wróci.

³ Raport o stanie zdrowia psychicznego uczennic i uczniów. Ocena zmian w wyniku pandemii COVID-19. Szkoła 2.0. Od uczniów do uczniów, marzec 2021.

Wykres 133 Ocena samopoczucia w trakcie zdalnego nauczania [%]

Źródło: Raport o stanie zdrowia psychicznego uczennic i uczniów. Ocena zmian w wyniku pandemii COVID-19. Szkoła 2.0. Od uczniów do uczniów, marzec 2021, s. 8.

Dokonując porównania niniejszych badań z badaniami przeprowadzonymi wśród dzieci i młodzieży z województwa lubuskiego w 2021 r. można przypuszczać, że jedną z przyczyn pogorszenia się stanu zdrowia psychicznego jest pandemia i jej skutki: zdalne nauczanie, izolacja, w których centrum znajduje się uczeń (np. strach przed ponownym zamknięciem szkół, obawa przed nadmiarem obowiązków szkolnych lub własną niewiedzą i brakami w opanowaniu materiału, które powstały w wyniku zdalnego nauczania itp.)

II CZĘŚĆ BADANIA

Diagnoza używania substancji psychoaktywnych przez osoby dorosłe zamieszkujące województwo lubuskie

Metryczka respondentów

Badania przeprowadzone zostały również wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego, a reprezentatywna próba 422 ankiet została wyznaczona w oparciu o liczbę mieszkańców w określonym przedziale wiekowym w powiatach oraz z podziałem na płeć. Poniższe tabele przedstawiają liczbę badanych mieszkańców w podziale na mężczyzn i kobiety.

MĘŻCZYŹNI	19 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 65
PODREGION GORZOWSKI (powiaty)					
Gorzowski	3	4	4	3	2
Międzyrzeczki	2	3	3	2	2
Słubicki	2	2	2	2	1
Strzelecko – drezdenecki	2	2	2	2	1
Sulęciński	1	2	2	1	1
Gorzów Wlkp.	5	6	6	4	3
PODREGION ZIELONOGÓRSKI (powiaty)					
Krośnieński	2	3	3	2	2
Nowosolski	3	4	4	3	2
Świebodziński	2	3	3	2	2
Wschowski	2	2	2	1	1
Zielonogórski	3	4	4	3	2
Żagański	3	4	4	3	2
Żarski	4	5	5	4	3
Zielona Góra	5	7	7	5	3

Tabela 1 Próba badawcza (mężczyźni)

Źródło: opracowanie własne

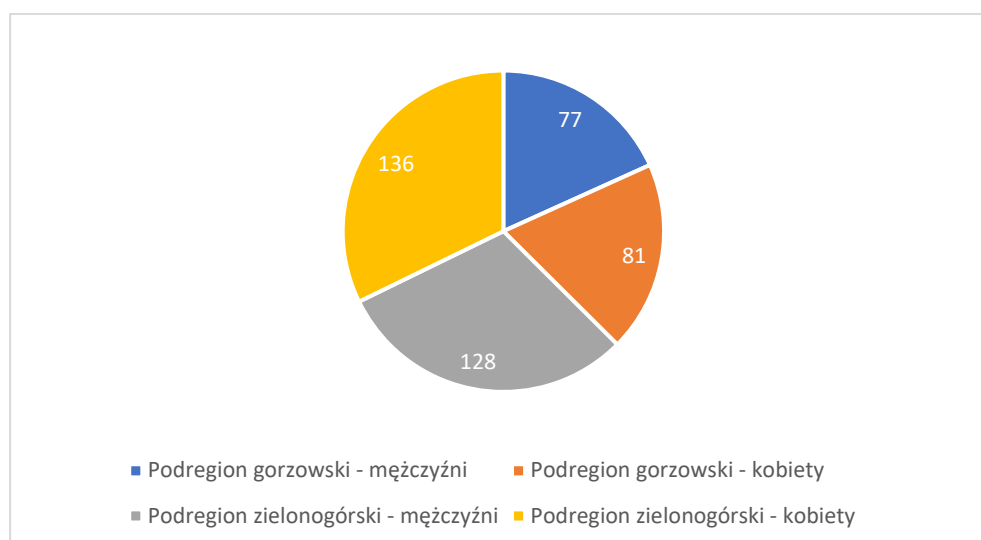
KOBIETY	19 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 65
PODREGION GORZOWSKI (powiaty)					
Gorzowski	3	4	4	3	2
Międzyrzeczki	2	3	3	2	2
Słubicki	2	2	2	2	1
Strzelecko – drezdenecki	2	3	2	2	1
Sulęciński	1	2	2	1	1

Gorzów Wlkp.	5	7	6	5	4
PODREGION ZIELONOGÓRSKI (powiaty)					
Krośnieński	2	3	3	2	2
Nowosolski	4	5	4	3	3
Świebodziński	2	3	3	2	2
Wschowski	2	2	2	2	1
Zielonogórski	3	4	4	3	2
Żagański	3	4	4	3	2
Żarski	4	5	5	4	3
Zielona Góra	6	8	7	6	4

Tabela 2 Próba badawcza (kobiety)

Źródło: opracowanie własne

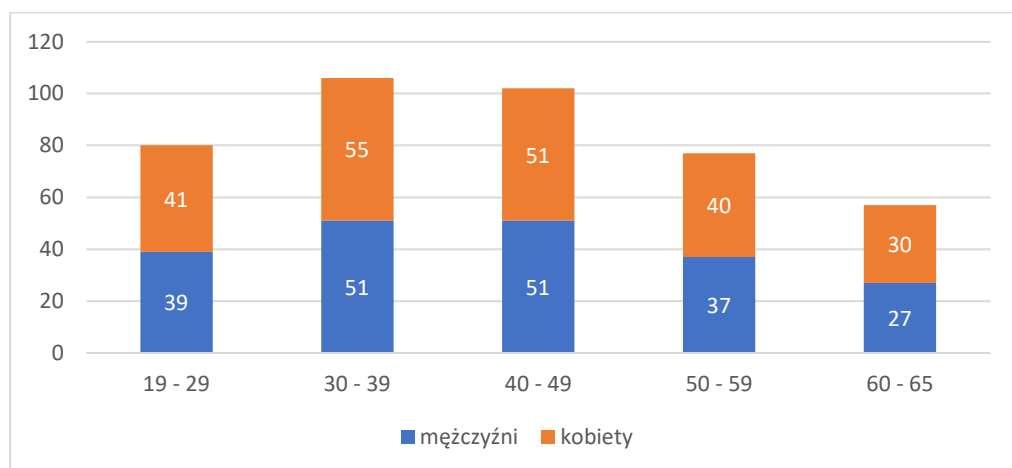
W badaniu wzięto udział 205 mężczyzn (z tego 128 z podregionu zielonogórskiego i 77 z podregionu gorzowskiego) oraz 217 kobiet (z tego 136 z podregionu zielonogórskiego i 81 z podregionu gorzowskiego).

Wykres 134 Liczba respondentów w podziale na płeć i podregion

Źródło: opracowanie własne

Największą liczbę respondentów stanowiły osoby w wieku 30-39 lat – 106 osób (w tym 55 kobiet i 51 mężczyzn), następnie osoby w wieku 40-49 lat – 102 osoby (w tym 51 kobiet i 51 mężczyzn). Najmniej liczną grupę respondentów z województwa lubuskiego stanowią osoby starsze w wieku 60-65 lat – 57 osób (w tym 30 kobiet i 27 mężczyzn).

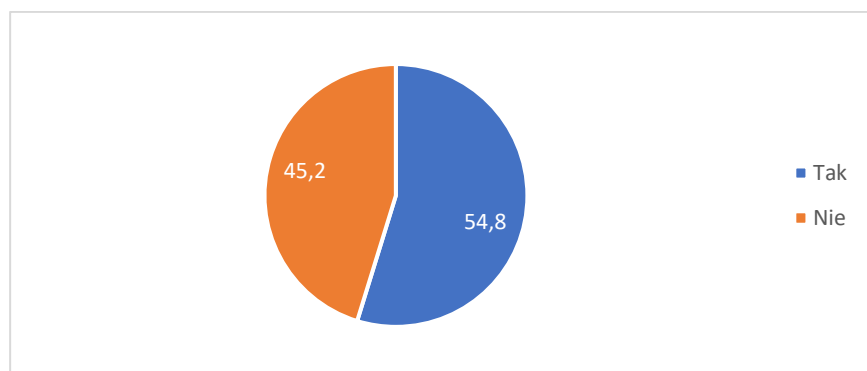

Wykres 135 Liczba respondentów w podziale na wiek i płeć

Źródło: opracowanie własne

Aktywność

Badanie wśród osób dorosłych województwa lubuskiego rozpoczęto od zbadania ich aktywności społecznej. Okazuje się, że 54,8% badanych poświęca więcej czasu na codziennego obowiązki, rezygnując tym samym ze spotkań z przyjaciółmi i znajomymi. Mniejsza połowa zachowuje równowagę między swoimi obowiązkami, a przyjemnościami wynikającymi z utrzymywania pozytywnych kontaktów społecznych.

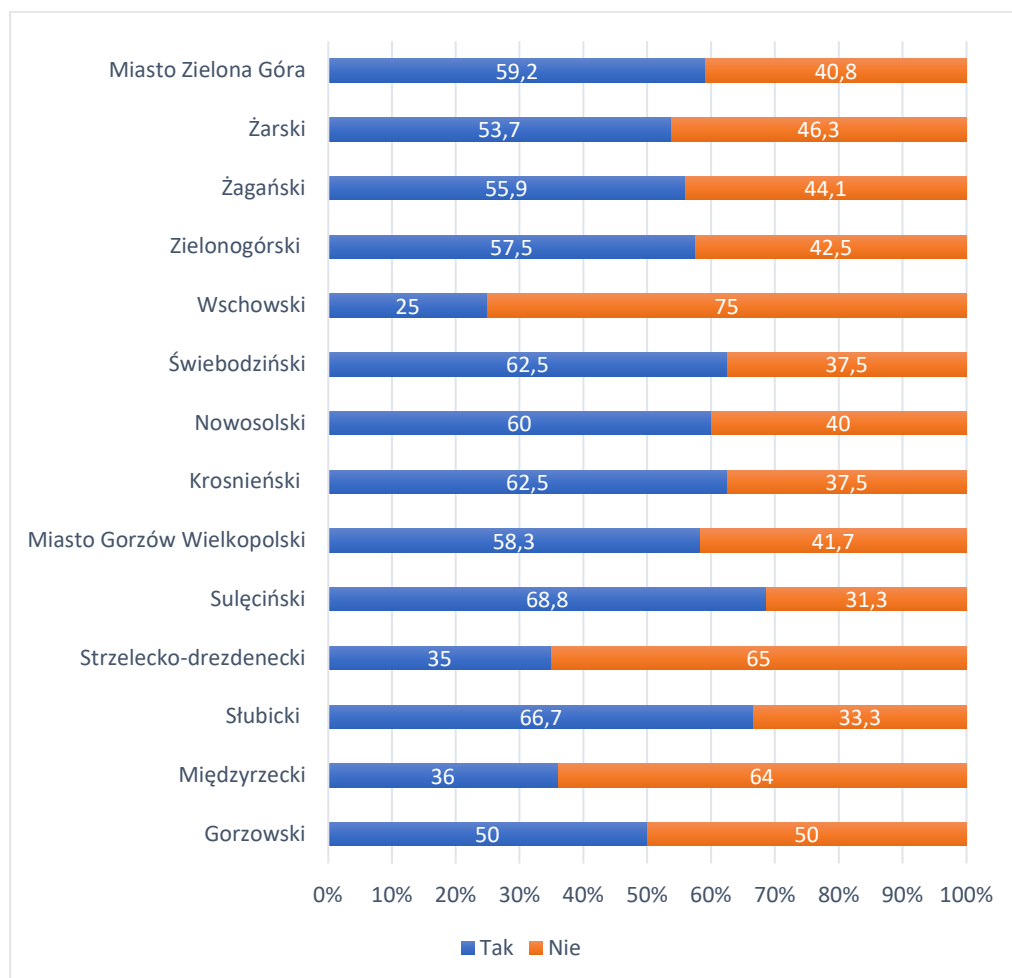

Wykres 136 Ocena respondentów na temat poświęcania zbyt wiele czasu na obowiązki niż spotkania z przyjaciółmi, hobby czy rozrywki [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Uwzględniając podział na powiaty okazuje się, że mieszkańcy powiatu wschowskiego, strzelecko-drezdeneckiego i międzyrzeckiego więcej czasu poświęcają na spotkania z przyjaciółmi, hobby i inne rozrywki, niż wypełnianie własnych obowiązków. Aż 75%

respondentów z powiatu wschowskiego, 65% badanych z powiatu strzelecko-drezdeneckiego i 64% respondentów z powiatu międzyrzeckiego więcej czasu poświęca na rozrywki, niż obowiązki. Z kolei najwięcej czasu na wypełnianie swoich obowiązków poświęcają mieszkańcy powiatu sulęcińskiego (68,8%), słubickiego (66,7%), krośnieńskiego i świebodzińskiego (62,5%).

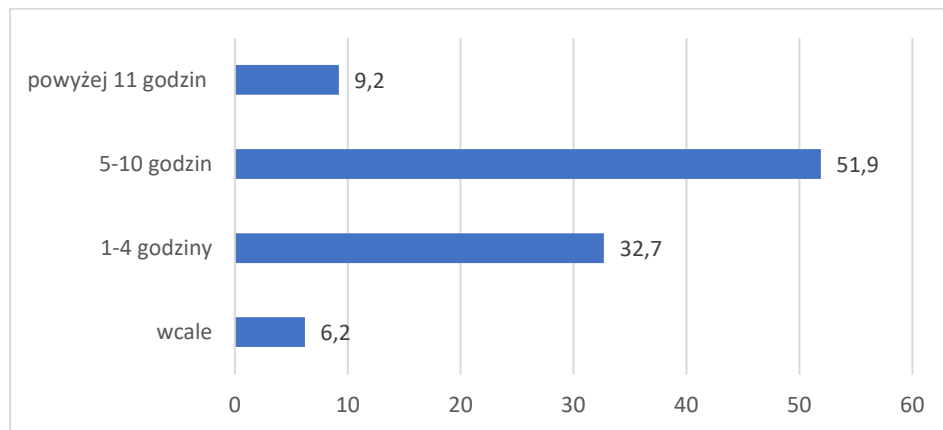

Wykres 137 Ocena respondentów na temat poświęcania zbyt wiele czasu na obowiązki niż spotkania z przyjaciółmi, hobby czy rozrywki w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Utrzymywanie pozytywnych relacji społecznych jest ważne z punktu dbania o własne zdrowie psychiczne. Do relacji społecznych zalicza się przede wszystkim spotkania z przyjaciółmi i znajomymi, podczas których zapomina się o codziennych obowiązkach i natłoku spraw życia codziennego. 51,9% ankietowanych z województwa lubuskiego deklaruje, że średnio 5-10 godzin w tygodniu poświęca na spotkania ze znajomymi. 32,7%

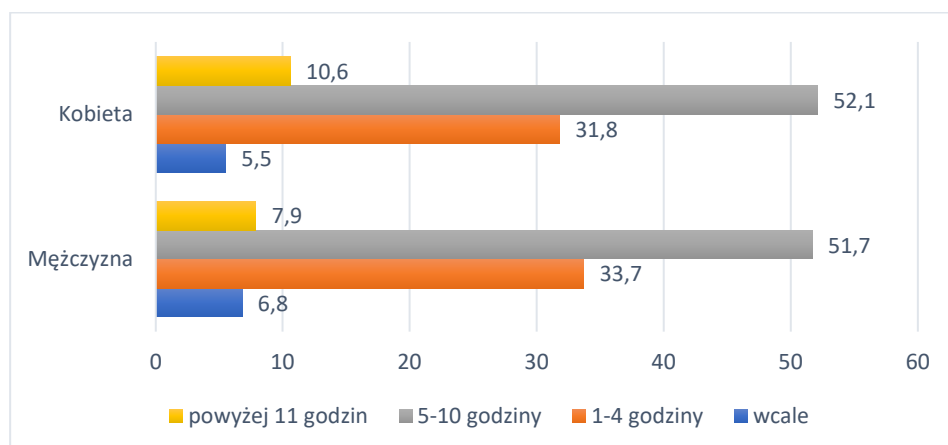
badanych poświęca na tego typu przyjemności od 1 do 4 godzin w tygodniu, a 9,2% - aż powyżej 11 godzin. Ponad 6% ankietowanych osób deklaruje, że nie spotyka się ze znajomymi w ogóle.

Wykres 138 Średnia tygodniowa liczba godzin spędzonych w towarzystwie przyjaciół/znajomych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

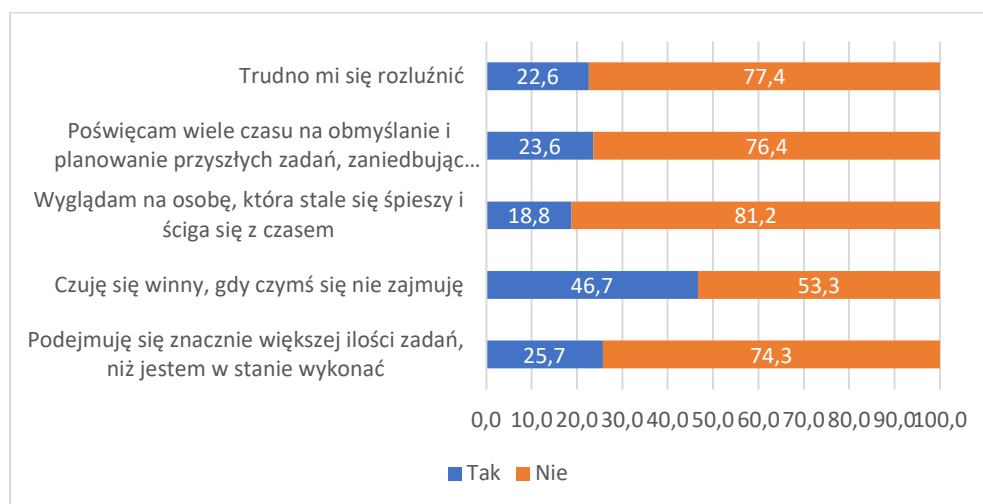
Deklarowana liczba godzin spędzanych w tygodniu z przyjaciółmi czy znajomymi wynosi ok. 5-10 godzin. Taki czas deklaruje 52,1% kobiet oraz 51,7% mężczyzn. Zdecydowanie więcej kobiet (10,6% badanych) deklaruje, że w tygodniu swój wolny czas w wymiarze powyżej 11 godzin poświęca na spotkania z przyjaciółmi, przy czym wśród mężczyzn wskaźnik ten wynosi 7,9%. Jednocześnie więcej mężczyzn przyznaje się, że nie spotyka się ze znajomymi systematycznie (każdego tygodnia – 6,8%), przy czym odsetek takich kobiet wynosi 5,5%.

Wykres 139 Średnia tygodniowa liczba godzin spędzonych w towarzystwie przyjaciół/znajomych w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

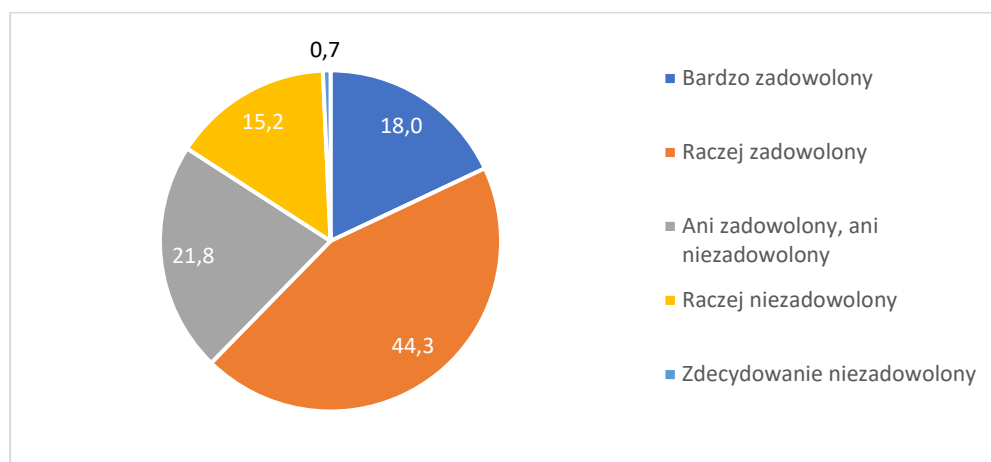
Pozytywnie ocenione zostały aktywności związane z wykonywaniem własnych zadań i obowiązków. Zdecydowana większość respondentów (średnio 70%) nie posiada trudności z rozluźnieniem się, zbytnim obmyślaniem planowanych działań, ścigania się z czasem w codziennych obowiązkach, czy też nie podejmuje się znacznie większej ilości zadań, niż jest się w stanie wykonać. Oznacza to, że większość respondentów posiada umiejętność równoważenia własnych obowiązków i łączenia ich z przyjemnościami, hobby, zainteresowaniami itp. Jednakże warto zwrócić uwagę na osoby, które czują się winne, gdy nic nie robią. Aż 46,7% badanych odczuwa winę z powodu „nic nierobienia”, co może świadczyć o syndromie pracobolizmu wśród tej części badanych respondentów.

Wykres 140 Samoocena w realizacji niektórych czynności [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

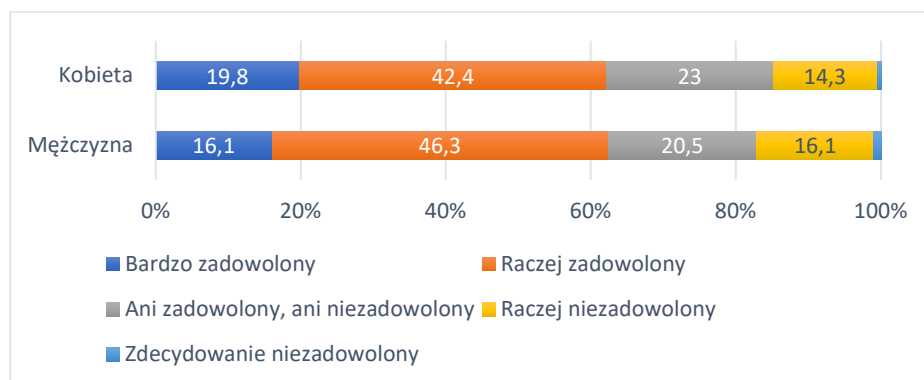
Analizując zadowolenie z sytuacji finansowej respondentów okazuje się, że 44,3% badanych jest raczej zadowolona ze swojej sytuacji finansowej. Z kolei 18% wykazuje wielkie zadowolenie, a 21,8% badanych posiada neutralną ocenę swoich finansów. 15,2% badanych deklaruje raczej swoje niezadowolenia, a tylko niespełna 1% respondentów jest zdecydowanie niezadowolona. Oznacza to, że mieszkańcy województwa lubuskiego posiadają w większości dobrą, zadowalającą sytuację finansową, która zapewnia im bezpieczeństwo i stabilizację życiową.

Wykres 141 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

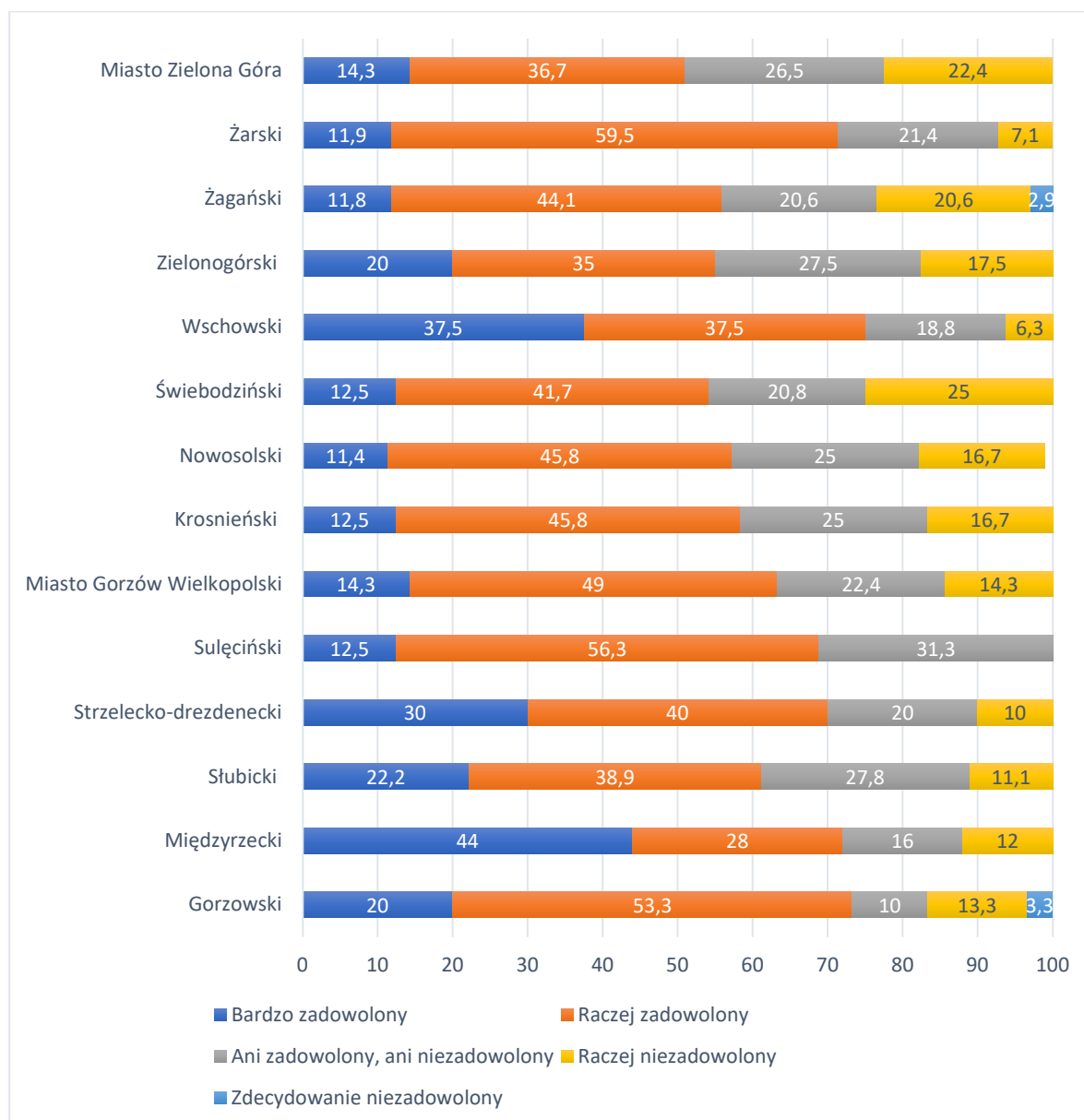
Z własnej sytuacji finansowej jest zadowolonych 46,3% mężczyzn i 42,4% kobiet. Więcej kobiet (19,8%), niż mężczyzn (16,1%) jest bardzo zadowolona ze swojej sytuacji finansowej.

Wykres 142 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

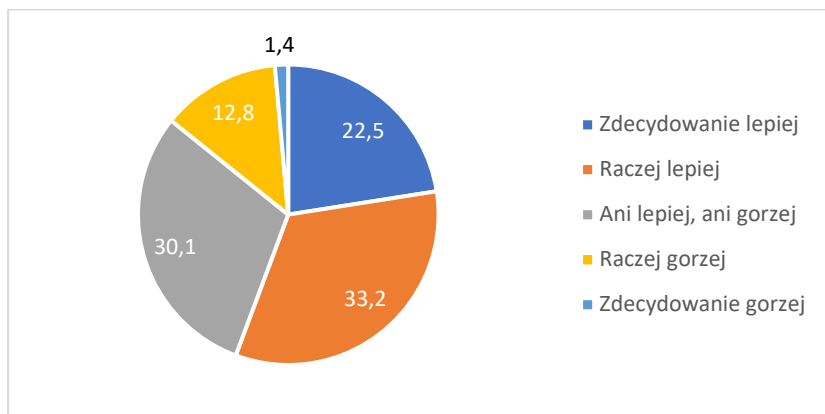
Najbardziej zadowolonymi z sytuacji finansowej są mieszkańcy powiatu międzyrzeckiego (44%), wschowskiego (37,5%) oraz strzelecko-drezdeneckiego (30%). Z kolei niezadowolenie z sytuacji finansowej wykazują mieszkańcy powiatu świebodzińskiego (25%), miasta Zielona Góra (22,4%) oraz z powiatu żagańskiego (20,6%).

Wykres 143 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

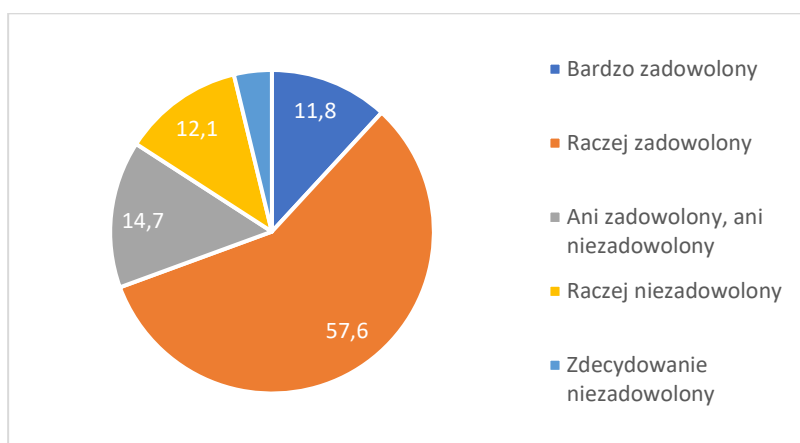
Porównując własną sytuację finansową na tle innych rodzin z miejscowości okazuje się, że respondenci oceniają w 33,2% swoją sytuację jako lepszą, a 22,5% badanych – jako zdecydowanie lepszą. 30,1% osób deklaruje podobny poziom finansów swojej rodziny w porównaniu z innymi rodzinami, a ok. 1,4% określa ją jako gorszą lub zdecydowanie gorszą. Okazuje się, że pod względem finansowym mieszkańcy województwa lubuskiego wykazują w większości zadowolenie i satysfakcję.

Wykres 144 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny na tle innymi rodzin w miejscowości [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Prawie 70% badanych respondentów jest usatysfakcjonowana stanem własnego zdrowia, co jest pozytywnym wydzźwiękiem w kwestiach zdrowotnych i zdrowego stylu życia. Niewątpliwie przekłada się to na prawidłowe utrzymywanie zdrowia psychicznego i ogólnej satysfakcji z życia mieszkańców województwa lubuskiego. 11,8% badanych jest bardzo zadowolona ze swojego zdrowia, a 57,6% raczej zadowolona. 14,7% posiada neutralne podejście do własnego stanu zdrowia, a tylko 3,8% badanych deklaruje swoje zdecydowane niezadowolenie w kontekście braku zdrowia.

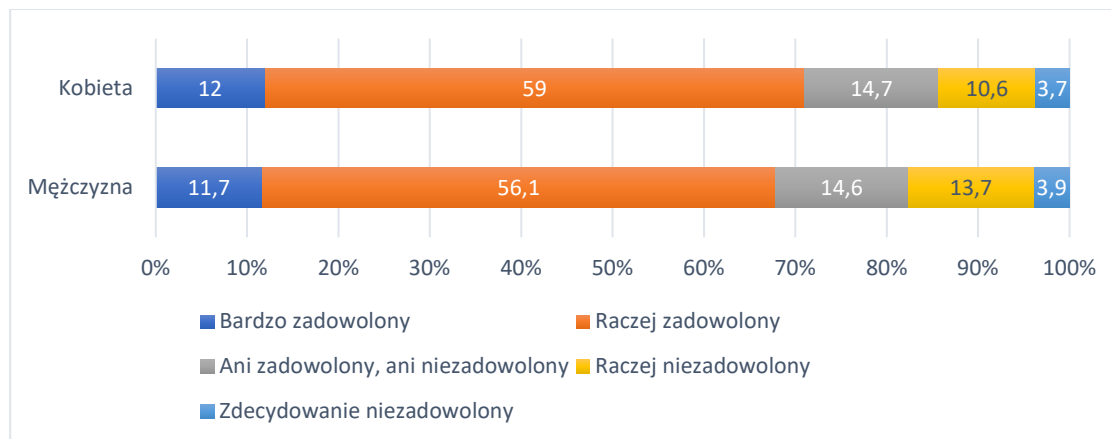

Wykres 145 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu zdrowia [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Ze stanu swojego zdrowia bardziej zadowolone są kobiety, niż mężczyźni z województwa lubuskiego. 12% kobiet jest bardzo zadowolona ze swojego stanu zdrowia, a 59% kobiet jest

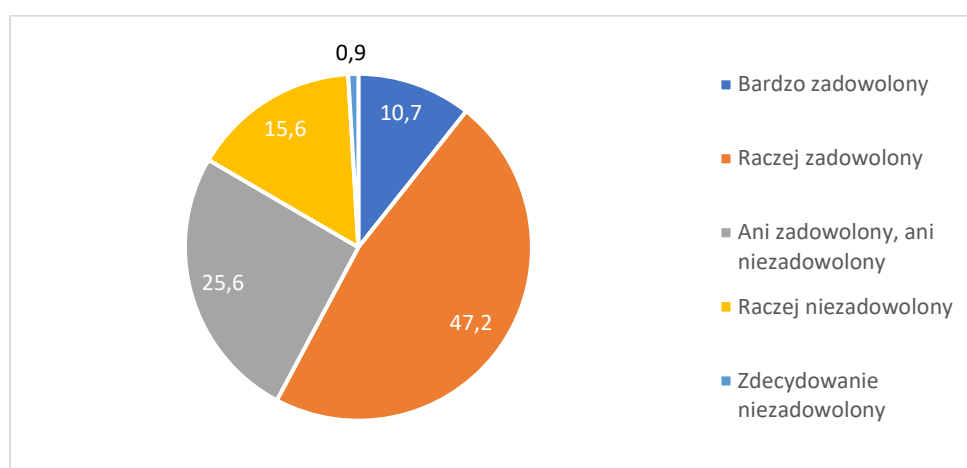
raczej zadowolona. Wśród mężczyzn wartości te wynoszą: 11,7% respondentów jest bardzo zadowolona ze swojego zdrowia, a 56,1% wykazuje umiarkowane zadowolenie.

Wykres 146 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu zdrowia w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

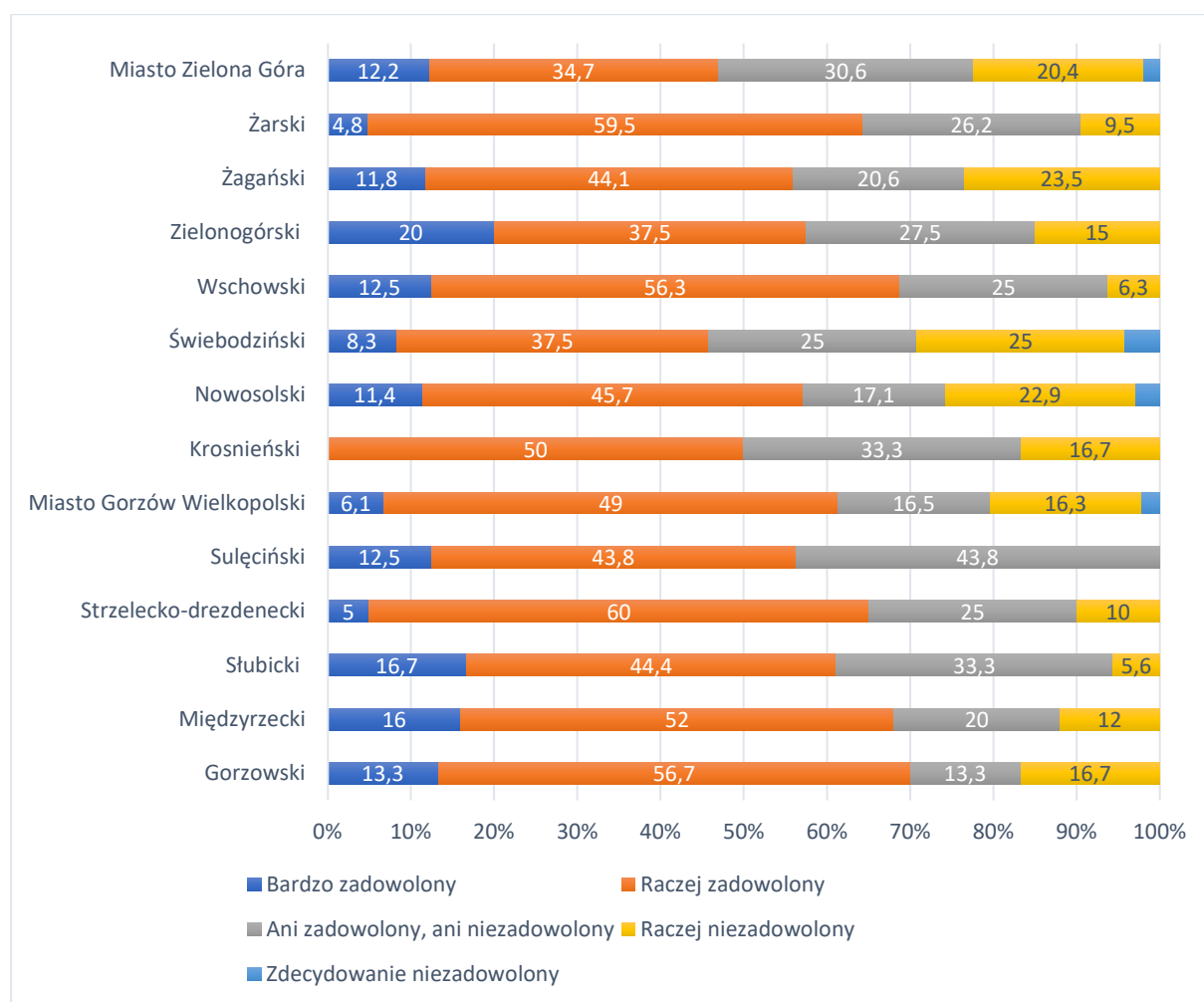
Prawie 58% badanych jest usatysfakcjonowana stanem posiadania rzeczy materialnych. Dobra sytuacja finansowa rodzin przekłada się na stan posiadania przez nich wielu rzeczy materialnych, tj. dobre telefony, laptopy i inne tego typu urządzenia. 10,7% badanych jest bardzo zadowolona, a 47,2% raczej zadowolona. 25,6% osób posiada neutralne podejście do własnego stanu posiadania, a tylko 0,9% badanych nie jest zadowolona ze stanu posiadania, którym dysponują.

Wykres 147 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu posiadania [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Najbardziej zadowolonymi ze swojego stanu posiadania są mieszkańcy powiatu zielonogórskiego (20%), słubickiego (16,7%) oraz międzyrzeckiego (16%). Zdecydowane niezadowolenie ze stanu posiadania wykazują mieszkańcy powiatu świebodzińskiego, nowosolskiego, a także mieszkańcy miast Zielonej Góry i Gorzowa Wlkp.

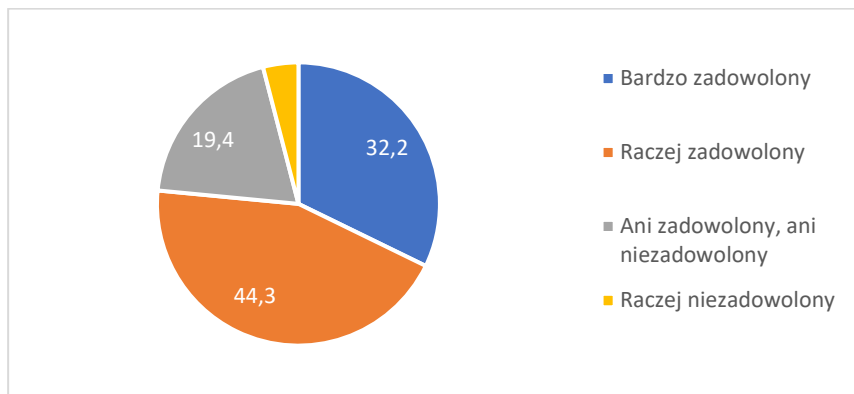

Wykres 148 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu posiadania w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Dobra sytuacja finansowa, odpowiedni stan posiadania rzeczy materialnych, a także zadowolenie ze stanu swojego zdrowia przekładają się również na pozytywną ocenę samego siebie. Prawie 80% respondentów biorących udział w badaniu jest zadowolona z samego siebie (32,2% bardzo zadowolona, 44,3% - wykazuje zadowolenie). 19,2% badanych deklaruje neutralny stosunek do samego siebie, a tylko nieliczna część badanych (4%) jest raczej niezadowolona z siebie. Ocena zadowolenia z siebie przekłada się w dużej mierze na

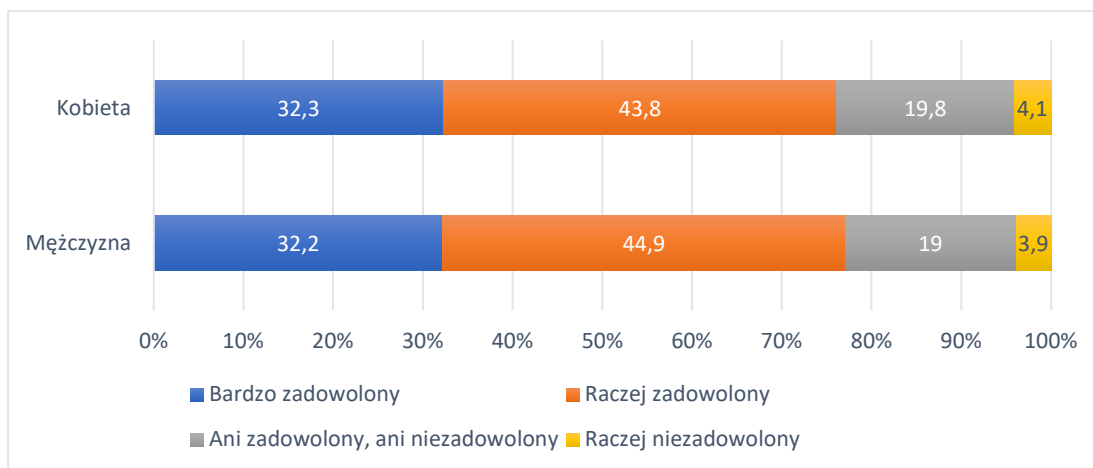
własne zdrowie psychiczne. Stąd wniosek, że 4% respondentów może posiadać obniżoną wartość, doświadczać negatywnych doznań lub borykać się z różnymi problemami, z którymi nie potrafi się uporać.

Wykres 149 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z samego siebie [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Analizując zjawisko zadowolenia z samego siebie w podziale na płeć, okazuje się, że nie ma znaczących różnic uwzględniając kategorię płci. Porównywalny odsetek kobiet i mężczyzn jest bardzo zadowolony z siebie (32,3% kobiet i 32,2% mężczyzn). Stan niezadowolenia wśród kobiet i mężczyzn jest na takim samym poziomie (4,1% kobiet i 3,9% mężczyzn).

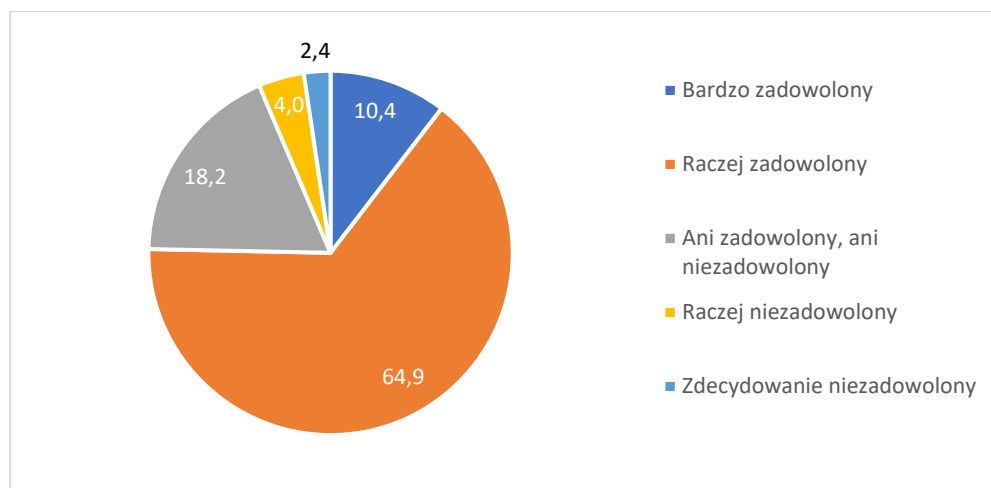

Wykres 150 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z samego siebie w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Również prawie 75% badanych osób stwierdza, że jest zadowolona ze swoich przyjaciół i znajomych. Posiadanie prawdziwych przyjaciół współcześnie stanowi istotną wartość,

dlatego pocieszającym jest fakt, że tylu respondentów wskazuje na dobre relacje ze znajomymi i przyjaciółmi. 18,2% badanych deklaruje neutralny stosunek do posiadanych znajomych czy przyjaciół, a tylko ok. 6% jest zdecydowanie niezadowolona ze stanu posiadania przyjaciół, co oznaczać może, że ich w ogóle nie posiada.

Wykres 151 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z przyjaciół/znajomych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

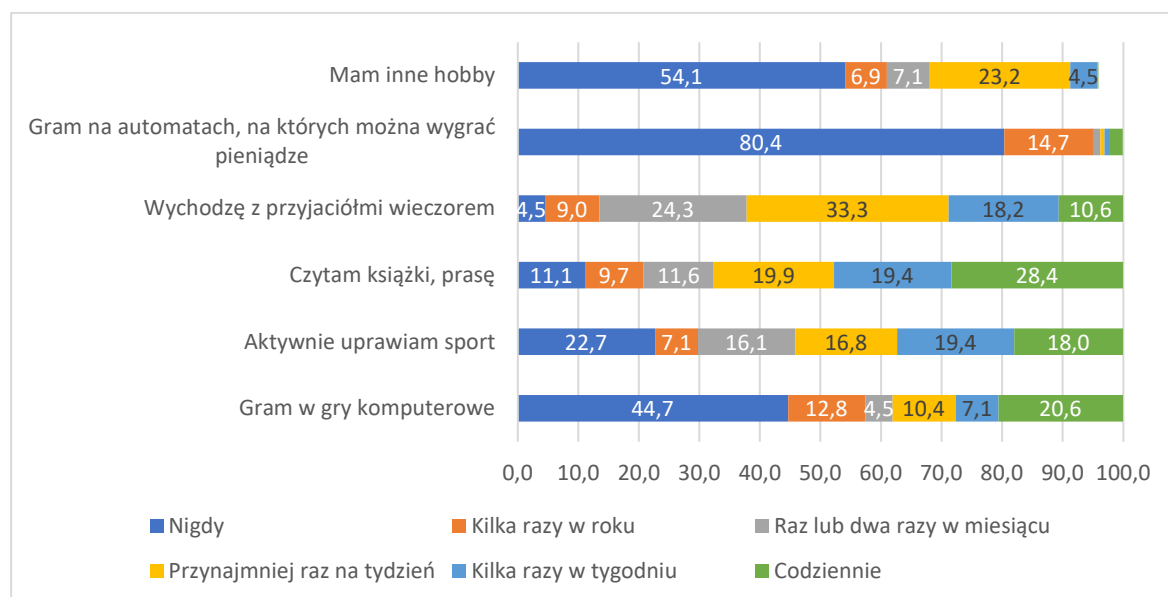
Podsumowanie

Prawie 55% respondentów deklaruje, że poświęca więcej czasu na obowiązki niż przyjemności i spotkania z przyjaciółmi. Jednakże wielu z nich potrafi znaleźć równowagę pomiędzy pracą, a przyjemnościami. Ponad połowa badanych spędza średnio od 5 do 10 godzin w tygodniu na spotkaniach ze znajomymi i przyjaciółmi, a ponad 30% badanych określa ten czas pomiędzy 1-4 godziny. Zdecydowana większość respondentów (średnio 70%) nie posiada trudności z rozluźnieniem się, zbytnim obmyśleniem planowanych działań, ścigania się z czasem w codziennych obowiązkach, czy też nie podejmuje się znacznie większej ilości zadań, niż jest w stanie wykonać. Ponad połowa badanych jest zadowolona ze swojej sytuacji finansowej oraz ze stanu posiadania rzeczy materialnych (np. smartfony, tablety itp.). Również ponad połowa respondentów nie narzeka na swój stan zdrowia. Niespełna 3,8% osób biorących udział w badaniu określiło, że są bardzo niezadowoleni ze swojego stanu zdrowia. Zadowolenie z sytuacji finansowej, stanu zdrowia i stanu posiadania

przekłada się na zadowolenie 75% respondentów z samego siebie, własnych osiągnięć i prowadzonego trybu życia. Ta sama część mieszkańców województwa lubuskiego jest usatysfakcjonowana stanem posiadania dobrych znajomych, przyjaciół, na których mogą liczyć i spędzać z nimi czas.

Czas wolny

Wykonywanie różnych aktywności w czasie wolnym wśród mieszkańców województwa lubuskiego przedstawia się zupełnie inaczej, niż w przypadku badania dzieci i młodzieży lubuskich szkół. Duży odsetek tych ostatnich swój czas wolny poświęca na gry na komputerze oraz uprawianie sportu. Wśród dorosłych respondentów widać inne zainteresowania, przez co kategoria odpowiedzi jest różnorodna. Do codziennych czynności wykonywanych w czasie wolnym, które deklarują mieszkańcy, należy przede wszystkim czytanie książek lub prasy – 28,4%, aktywne uprawianie sportu – 18%, czy też granie w gry online – 20,6%. 10,6% badanych lubi również spędzać swój czas wolny ze znajomymi. Zdecydowana większość badanych osób nie poświęca swojego czasu wolnego na gry hazardowe (80,4%).

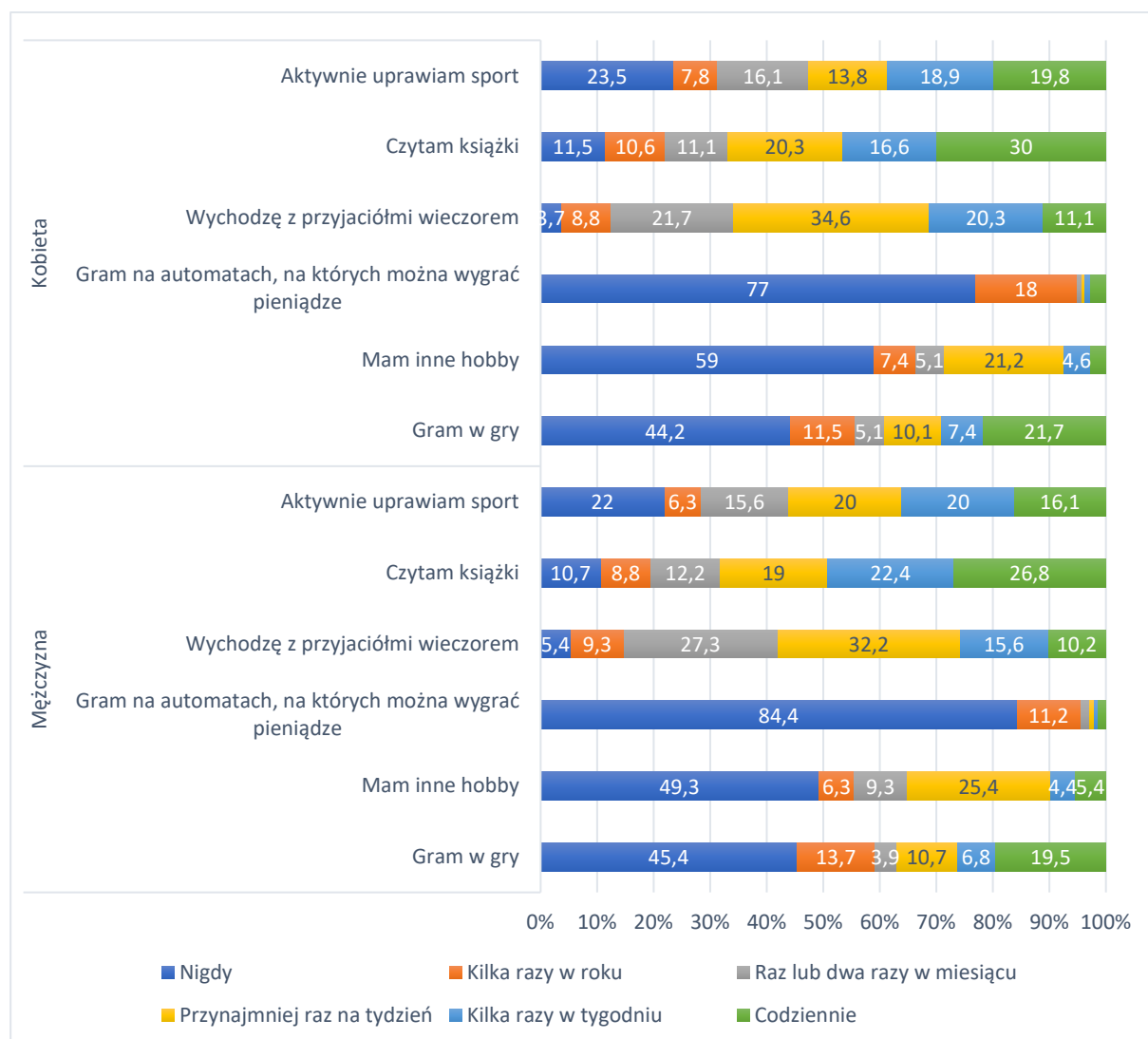
Wykres 152 Czynności wykonywane najczęściej w czasie wolnym przez respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Porównania wyników badań (z badaniami przeprowadzonymi w 2015 r.) dowodzą, że na przestrzeni lat nie zmieniły się nawyki mieszkańców województwa lubuskiego w

wykonywanych czynnościach w czasie wolnym. Podobny odsetek osób w czasie wolny aktywnie uprawia sport, czyta książki, czy też wychodzi z przyjaciółmi wieczorami.

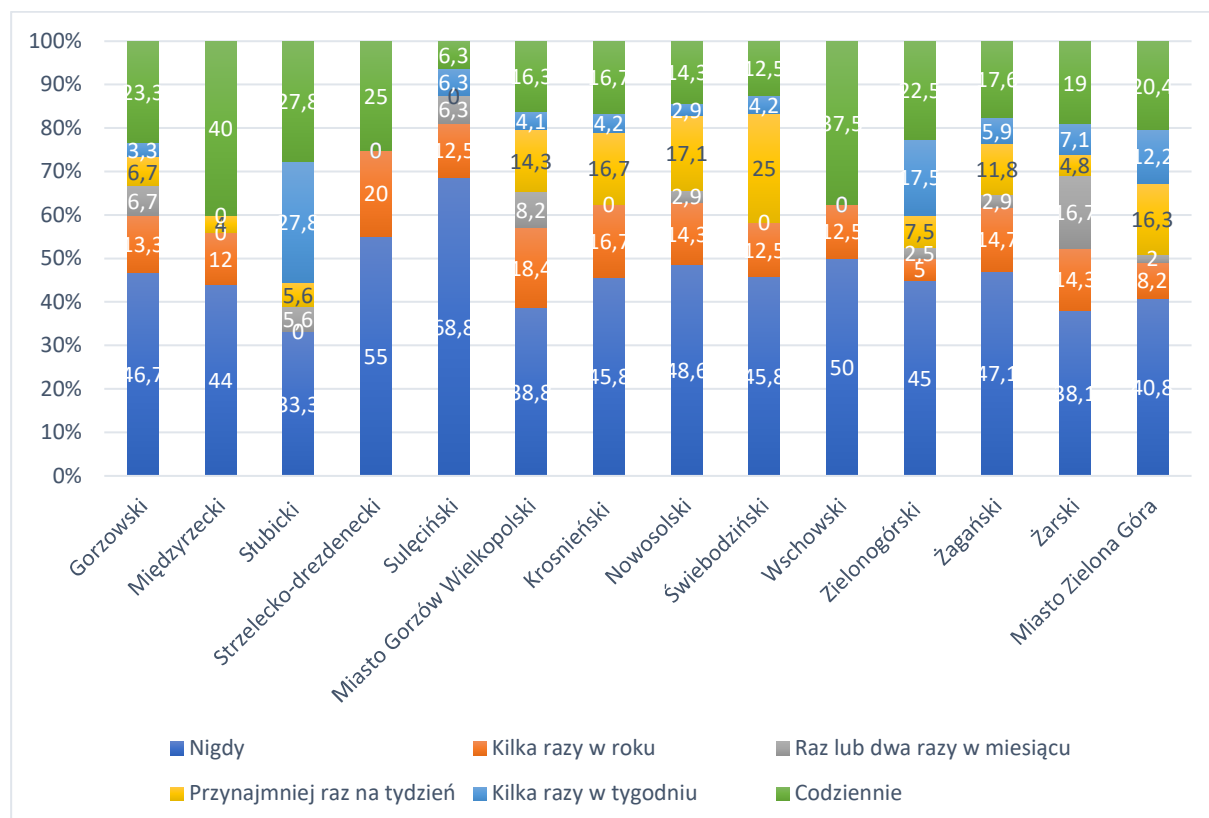
Różna aktywność w czasie wolnym jest domeną w większej liczbie kobiet, niż mężczyzn. Analiza różnych aktywności przedstawionych w badaniu ankietowym wskazuje, że kobiety częściej, niż mężczyźni w czasie wolnym (codziennie) aktywnie uprawiają sport (19,8%), czytają książki (30%), spotykają się ze znajomymi (11,1%). Jednakże większy odsetek kobiet realizujących codzienne czynności w czasie wolnym deklaruje również granie w gry (21,7% kobiet i 19,5% mężczyzn).

Wykres 153 Czynności wykonywane najczęściej w czasie wolnym przez respondentów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Do najbardziej aktywnych mieszkańców z województwa lubuskiego, którzy codziennie lub kilka razy w tygodniu poświęcają swój wolny czas na różne aktywności, należą mieszkańcy powiatu międzyrzeckiego (40%) i wschowskiego (37,5%). Z kolei największy odsetek biernych mieszkańców, którzy nie deklarują żadnych z wymienianych w badaniu aktywności zamieszkują powiat sulęciński (58,8%) i strzelecko-drezdenecki (55%).

Wykres 154 Czynności wykonywane najczęściej w czasie wolnym przez respondentów w podziale na powiat [%]

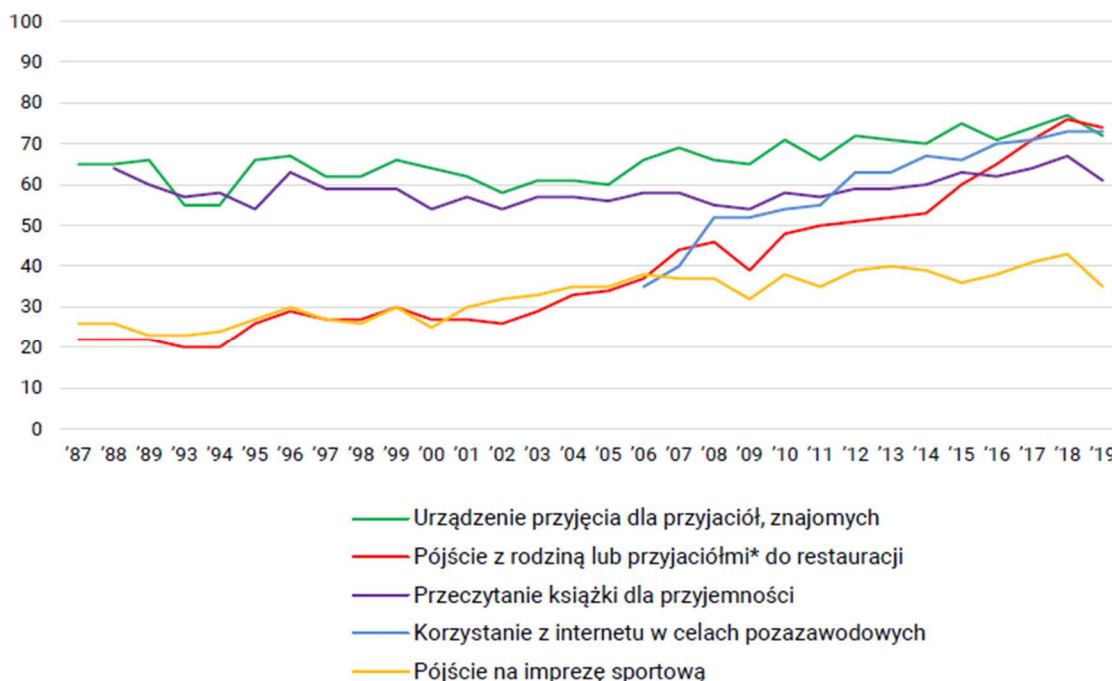
Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podsumowanie

Czas wolny to czas w ciągu dnia czy tygodnia, który można poświęcić na własne przyjemności i hobby. Badanie przeprowadzone wśród mieszkańców województwa lubuskiego wykazuje, że aktywniejsze są kobiety, które częściej niż mężczyźni uprawiają sport, czytają książki, spotykają się ze znajomymi i przyjaciółmi lub grają w gry. Do codziennych czynności wykonywanych w czasie wolnym, które deklarują mieszkańcy, należą przede wszystkim czytanie książek lub prasy – 28,4%, aktywne uprawianie sportu – 18%, czy też granie w gry

online – 20,6%. 10,6% badanych lubi również spędzać swój czas wolny ze znajomymi. Zdecydowana większość badanych osób nie poświęca swojego czasu wolnego na gry hazardowe (80,4%).

Komunikat z badań CBOS „Aktywność i doświadczenia Polaków w 2019 r.” (Nr 17/2020) zawiera informacje na temat spędzania czasu wolnego przez Polaków. Z wyników badań wynika, że spadła ogólna aktywność Polaków związana z przyjemnym spędzaniem czasu wolnego. O 5 punktów procentowych mniej osób urządziło w 2019 r. przyjęcie dla przyjaciół, znajomych (72%), a o 6 punktów procentowych mniej – przeczytało książkę dla przyjemności (61%). Niemal tyle samo osób, co rok wcześniej poszło z rodziną lub przyjaciółmi do restauracji (74% - o 2 punkty procentowe mniej). Nie zmienił się zaś odsetek korzystających z Internetu w celach niezwiązanych z pracą (73%). Warto zauważyć, że rosnący od 2006 r. trend wyhamował. Największy spadek dotyczy uczestnictwa w imprezie sportowej – w 2019 r. przynajmniej raz w tego typu wydarzeniu wzięło udział 35% osób, czyli 8 punktów procentowych mniej niż w 2018 r.

Wykres 155 Aktywność Polaków w czasie wolnym [%]

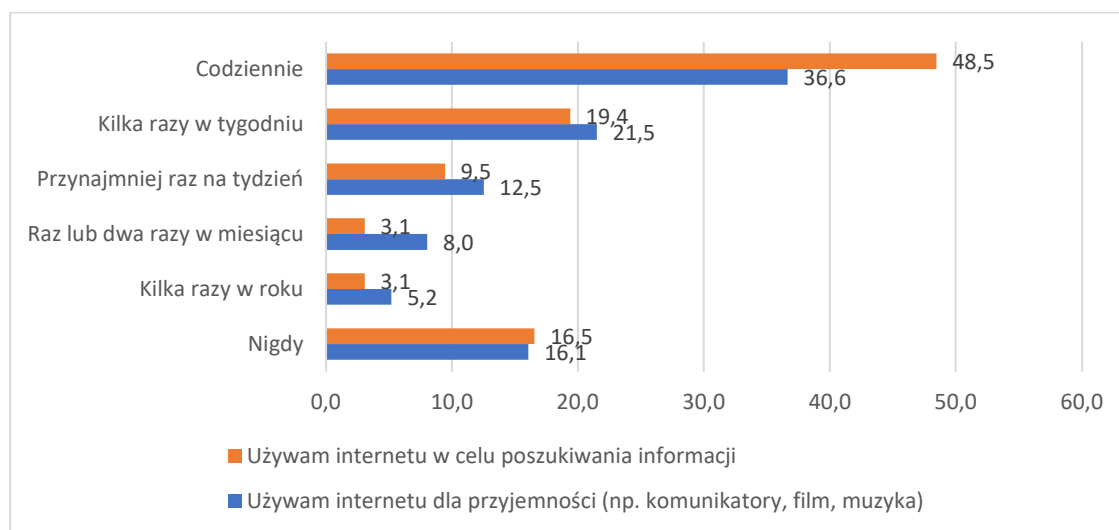
Źródło: Komunikat z badań CBOS „Aktywność i doświadczenia Polaków w 2019 r.”, Nr 17/2020, s. 3.

Porównując wyniki z badań ogólnopolskich do wyników badań z województwa lubuskiego w 2021 r. można stwierdzić, że aktywność mieszkańców województwa lubuskiego nie uległa większym wahanom, pozostaje na porównywalnym poziomie w porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w 2015 r. Jednakże odnotowano niewielki wzrost liczby kobiet, które w czasie wolnym aktywnie uprawiają sport, a także częściej wolny czas poświęcają na grę w gry. Kobiety również w większym odsetku niż mężczyźni (30% do 26,8%) czytają książki w czasie wolnym. Badania ogólnopolskie również potwierdzają tę zależność.

Zgodnie z badaniami CBOS z 2019 r. czytanie książek dla przyjemności było znacznie częstsze wśród kobiet, niż wśród mężczyzn – odsetki osób, które deklarowały, że przeczytały przynajmniej raz książkę dla przyjemności wynosiły odpowiednio 71% i 50%. Udział deklarujących czytanie książek jest znacząco niższy wśród badanych o wykształceniu zasadniczym zawodowym lub podstawowym/gimnazjalnym (38-39%), a wyższy wśród respondentów z wykształceniem co najmniej średnim (68-85%). Deklaracje czytania książek dla przyjemności są tym częstsze, im wyższe zarobki na osobę w gospodarstwie domowym i większe miejsce zamieszkania respondentów. Najniższe odsetki czytających przynajmniej raz w 2019 r. książkę dla przyjemności były wśród rolników (38%) i robotników (43-45%).

Korzystanie z Internetu/telefonu

Używanie telefonów i Internetu jest również wykorzystywane codziennie przez sporą część mieszkańców województwa lubuskiego, jednakże odmiennie przedstawiają się proporcje korzystania z Internetu ze względu na cel. Uczniowie w badaniu wskazali, że częściej używają Internetu dla rozrywki, natomiast dorośli mieszkańcy w 48,5% używają Internetu w celu poszukiwania informacji. Zdecydowanie rzadziej niż codziennie używają Internetu w celach rozrywkowych. Około 16% badanych nie używa Internetu w ogóle, można przypuszczać, że tych odpowiedzi udzielili najstarsi respondenci, którzy nie zawsze potrafią wykorzystywać zasoby Internetu.

Wykres 156 Używanie internetu w podziale na cel [%]

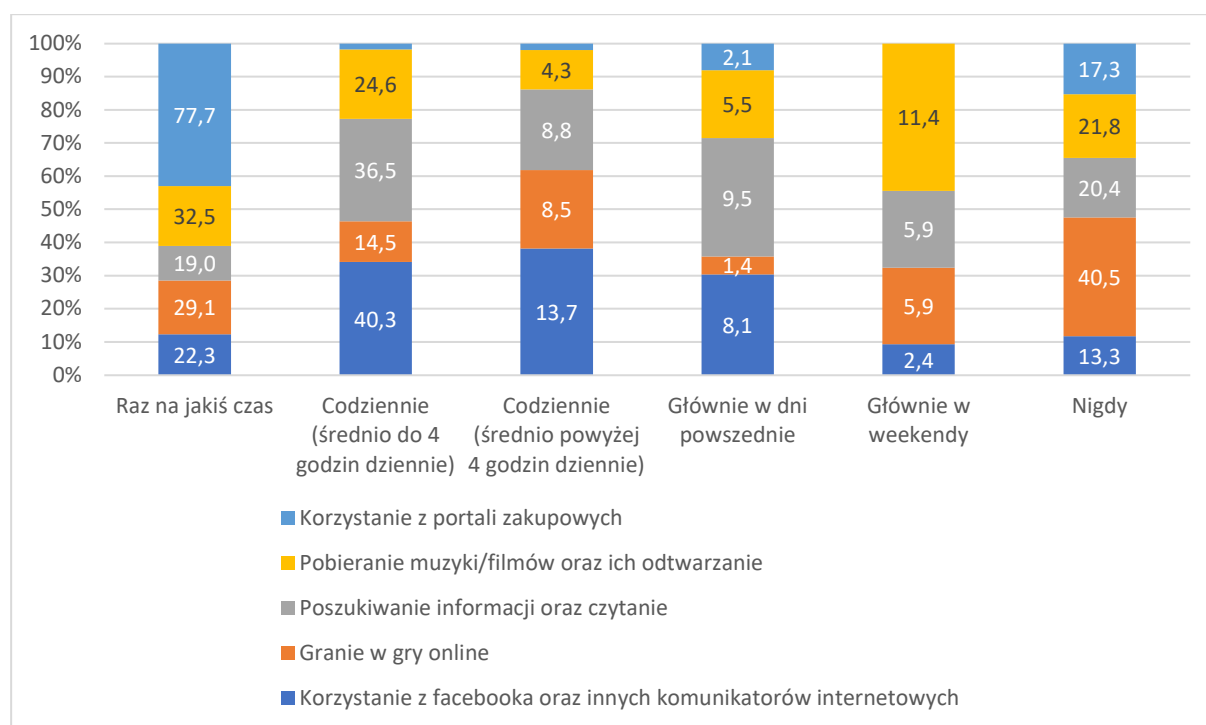
Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podczas przeprowadzonego badania wśród osób dorosłych z województwa lubuskiego w 2015 r. wskazano, że większość respondentów używa Internetu w celu poszukiwania niezbędnych informacji. Przedstawiając wyniki z 2015 r. odnośnie korzystania z Internetu należy podkreślić, iż częstotliwość obsługi Internetu była uzależniona od wieku respondentów. Najmłodsze osoby zdecydowanie najczęściej korzystały z Internetu codziennie. Jednakże niniejsza kategoria użytkowników została podzielona na jednostki korzystające z niego do 4 godzin oraz powyżej 4 godzin. W obu tych kategoriach przeważały osoby w wieku 19 – 29 lat. Należy podkreślić, iż codziennie w Internecie spędzało czas ponad 65% młodych mieszkańców województwa lubuskiego. W pozostałych kategoriach wiekowych odsetek osób codziennie wykonujących czynności w Internecie spadł do około 35% – 40%. Warto wskazać, iż około 1/5 respondentów w wieku 60 – 65 lat nie korzystała w 2015 r. w ogóle z Internetu.

W 2021 r. cel używania Internetu wśród dorosłych osób nie zmienił się w stosunku do roku 2015 i w dalszym ciągu Internet wykorzystywany jest głównie do poszukiwania niezbędnych informacji.

Do codziennego korzystania z portali społecznościowych przyznaje się 40,3% respondentów, którzy poświęcają na to średnio 4 godziny dziennie. Również spory odsetek badanych (36,5%) korzysta z Internetu codziennie w celu poszukiwania niezbędnych informacji.

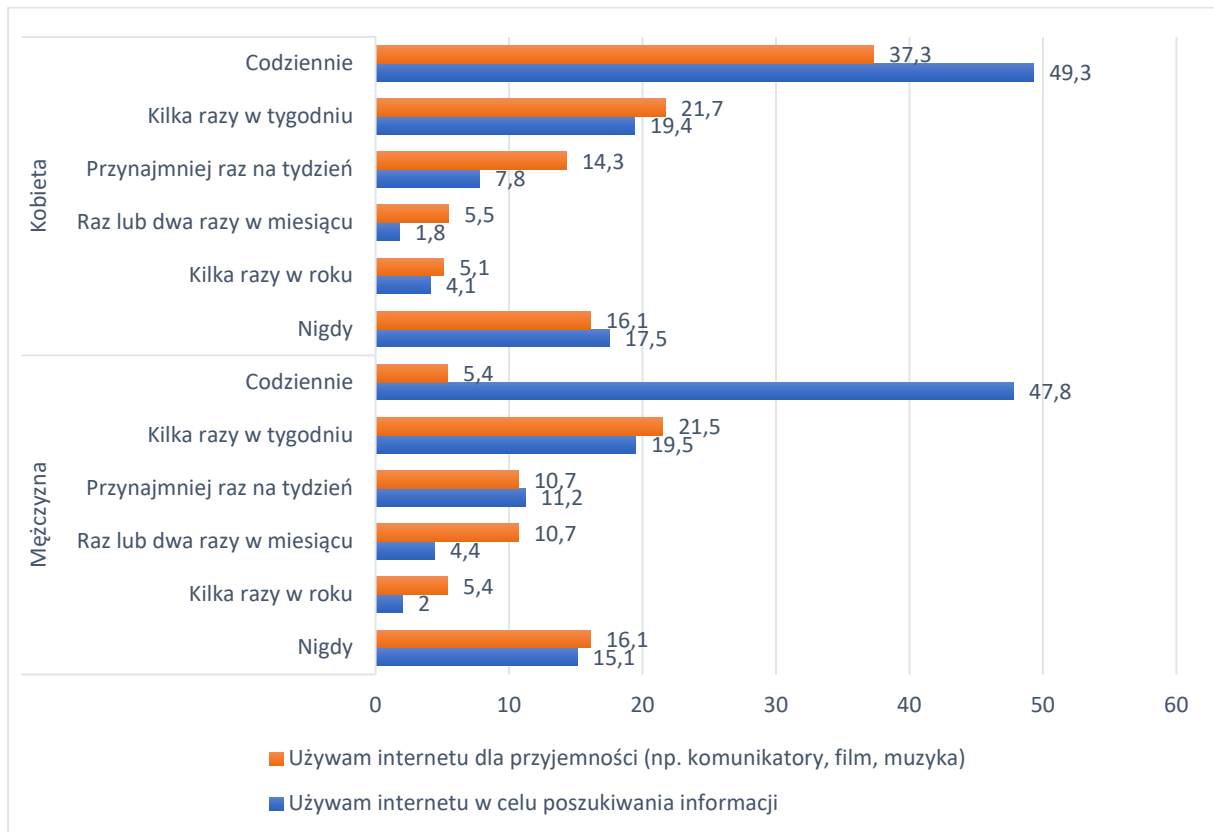
Powyżej 4 godzin dziennego korzystania z Internetu deklarują osoby korzystające najczęściej z portali społecznościowych (13,7%). Najwięcej, bo 77,7% respondentów raz na jakiś czas korzysta z portali zakupowych. Z kolei czas weekendowy respondenci najczęściej poświęcają na ściąganie muzyki, filmów lub ich odtwarzanie (11,4%).

Wykres 157 Korzystanie z telefonu i internetu [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Badanie pokazuje, że zdecydowanie większa liczba kobiet używa codziennie Internetu dla przyjemności. Aż 37,3% kobiet każdego dnia korzysta z portali społecznościowych i wykorzystuje zasoby Internetu dla przyjemności. Natomiast odsetek mężczyzn deklarujących wykorzystywanie Internetu codziennie dla przyjemności wynosi zaledwie 5,4%. Internet jako źródło informacji jest wykorzystywane codziennie przez 49,3% kobiet i 47,8% mężczyzn.

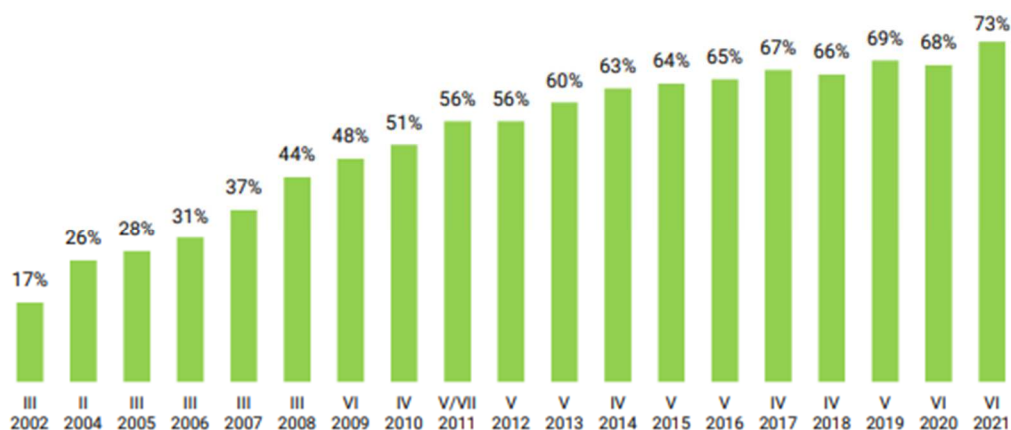
Wykres 158 Korzystanie z telefonu i internetu podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podsumowanie

Badani mieszkańcy województwa lubuskiego najczęściej korzystają z Internetu w celu poszukiwania niezbędnych informacji (48,5%). Z kolei 36,6% badanych wykorzystuje w codziennym użytkowaniu Internet w celach rozrywkowych. Do tej grupy zaliczają się głównie kobiety (37,7%), które dla celów przyjemnościowych i rozrywkowych korzystają codziennie z zasobów internetowych. Aż 40,3% badanych korzysta każdego dnia średnio po 4 godziny z portali społecznościowych, a 36,5% badanych poświęca ten czas na poszukiwanie informacji w Internecie. Badani mieszkańcy województwa lubuskiego weekendowy czas poświęcają na ściąganie muzyki i odtwarzanie filmów, a od czasu do czasu korzystają również z portali zakupowych (77,4%). Internet służy im przede wszystkim w celach informacyjnych oraz komunikacyjnych (do porozumiewania się za pomocą różnego rodzaju portali społecznościowych).

Komunikat z badań CBOS „Korzystanie z Internetu” (Nr 83/2021) podaje, że w 2021 r. zarejestrowano rekordowy odsetek Polaków korzystających z Internetu. Przynajmniej raz w tygodniu online jest niemal trzy czwarte dorosłych (73%), czyli o 5 punktów procentowych więcej niż przed rokiem.

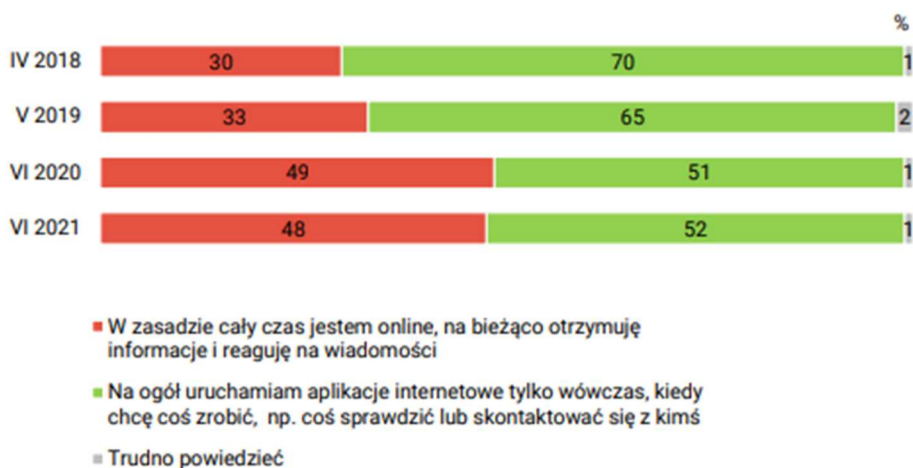

Wykres 159 Korzystający z internetu w latach 2002-2021

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Korzystanie z Internetu” (Nr 83/2021), s. 1.

Jak podaje CBOS obecność online zależy głównie od wieku, a w mniejszym stopniu także od wykształcenia, które odgrywa rolę w przypadku starszych respondentów. Korzystanie z Internetu jest niemal powszechne wśród osób poniżej 45 roku życia, a także częste wśród badanych mających od 45 do 54 lat, spośród których trzy czwarte również jest online. Użytkownicy Internetu stanowią dwie trzecie wśród ankietowanych w wieku 55–64 lata. Z kolei offline pozostaje sześciu na dziesięciu badanych mających od 65 do 74 lat i ogromna większość najstarszych ankietowanych (75+). W stosunku do 2020 r. największy przyrost użytkowników korzystających z Internetu nastąpił w grupach: 55–64 lata (o 10 punktów procentowych), 65–74 lata (o 7 punktów) i 35–44 lata (wzrost o 6 punktów).

Więcej, niż co drugi badany korzystający z Internetu (52%) uruchamia aplikacje internetowe tylko wtedy, gdy chce coś zrobić, np. coś sprawdzić lub skontaktować się z kimś. Nieco mniej osób (49%) deklaruje stałą obecność online, polegającą na tym, że na bieżąco otrzymują informacje i mogą na nie reagować. Wzrost popularności tego drugiego stylu korzystania z sieci zarejestrowano w 2020 r. i obecnie się on utrzymuje. Przed rokiem 2020 był on charakterystyczny tylko dla jednej trzeciej użytkowników.

Wykres 160 Sposoby korzystanie z internetu, które nie są związane z pracą zawodową [%]

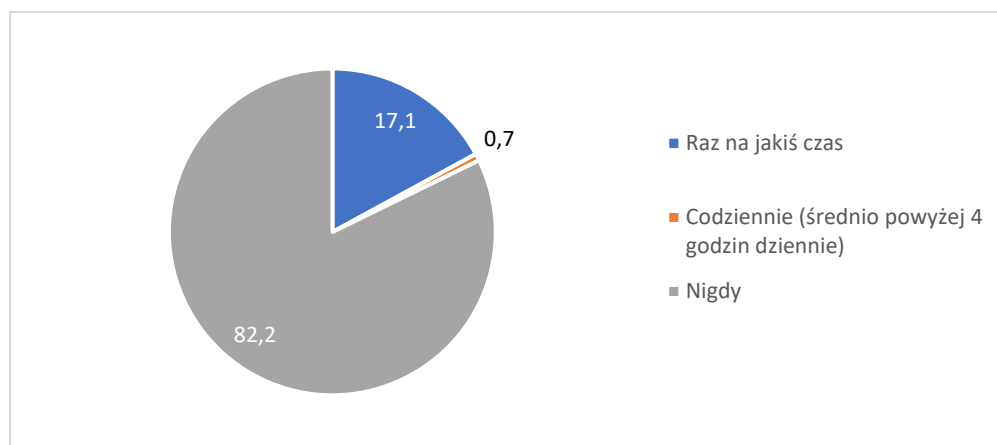
Źródło: Komunikat z badań CBOS „Korzystanie z Internetu” (Nr 83/2021), s. 5.

Wyniki badań z 2021 r. w województwie lubuskim w porównaniu z danymi ogólnopolskimi wskazują na to, że mieszkańcy województwa lubuskiego statystycznie częściej sięgają po zasoby Internetu w celu poszukiwania niezbędnych informacji, niż ogół społeczeństwa (stosunek 51% do 48,5%). Warto podkreślić, że badania przeprowadzone wśród uczniów lubuskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych potwierdzają, że uczniowie częściej są cały czas online (cele rozrywkowe, komunikacyjne), co jest tożsame z wynikami ogólnopolskimi.

Hazard

Hazard nie należy do czynności, które mieszkańcy województwa lubuskiego wykonują często. Aż 82,2% respondentów nigdy nie grała za pieniądze. Niewielka część badanych (17,1%) obstawia pieniądze w grach raz na jakiś czas, a tylko 0,7% ankietowanych deklaruje codzienne granie za pieniądze. Jednakże wynik ten jest bliski błędowi statystycznemu. W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w 2015 r. odsetek osób deklarujących hazard uległ obniżeniu (z 2% do 0,7%).

Wyniki przeprowadzonego badania w województwie lubuskim w 2015 r. były zbieżne z danymi zaprezentowanymi przez CBOS⁴, ponieważ odsetek osób nieobstawiających pieniędzy wynosił około 60% respondentów we wszystkich kategoriach wiekowych. Istniał niski odsetek osób grających w gry, w których można wygrać pieniądze, częściej niż trzy razy w tygodniu. Występował on jedynie wśród osób powyżej 60 roku życia, jednakże wynosił zaledwie 2%. Najczęściej badani mieszkańcy grali rzadziej niż raz w miesiącu oraz od dwóch do czterech razy w miesiącu. Szczególnie taka częstotliwość grania była najpopularniejsza wśród osób w wieku 19-29 lat.

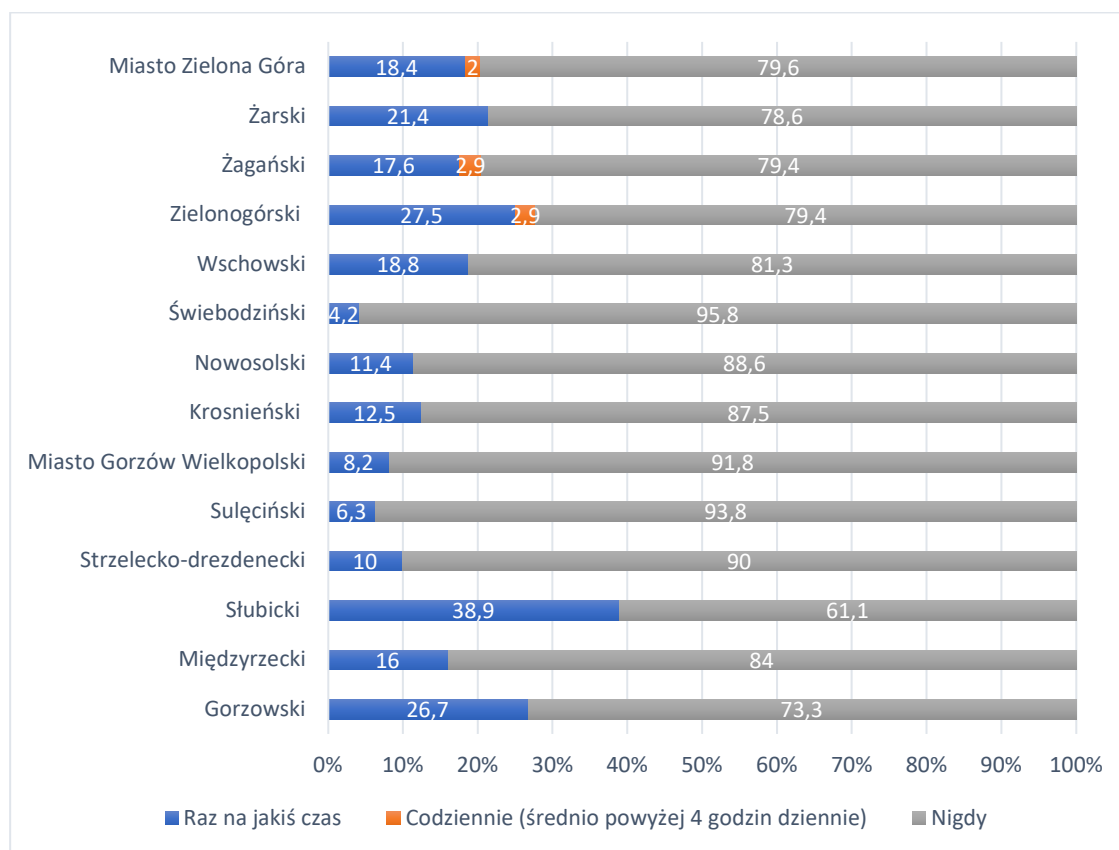

Wykres 161 Granie w gry za pieniądze wśród mieszkańców województwa lubuskiego [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Analizując zjawisko hazardu wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego można stwierdzić, że dotyczy ono niewielkiej grupy osób z powiatu żarskiego, zielonogórskiego i mieszkańców miasta Zielona Góra. Tam respondenci biorący udział w badaniu przyznali się do codziennego uprawiania hazardu w wymiarze powyżej 4 godzin dziennie. Zjawisko sporadycznego grania w gry za pieniądze odnotowano również wśród mieszkańców powiatu słubickiego (38,9%), zielonogórskiego (27,5%) oraz gorzowskiego (26,7%).

⁴ Komunikat z badań CBOS nr 76/2015 „Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści.... Uzależnienia od zachowań”

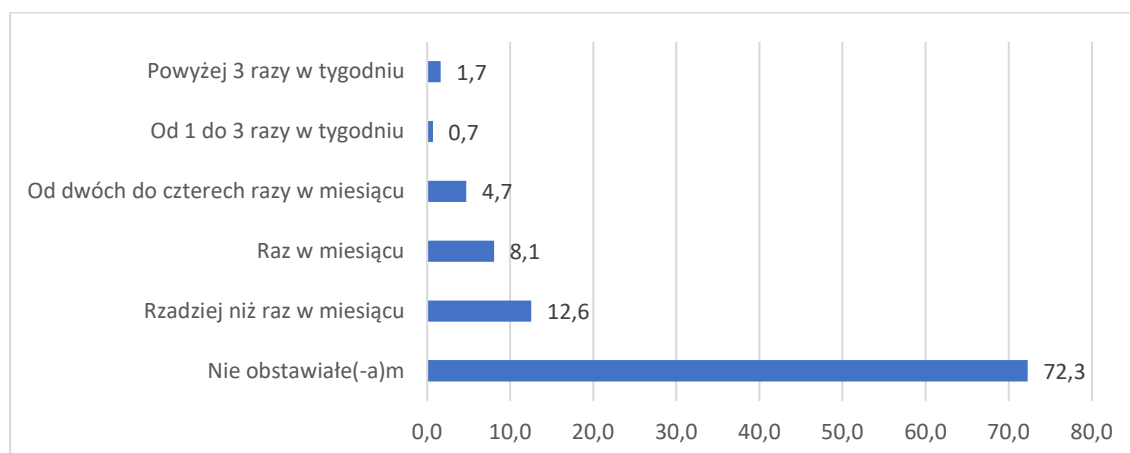

Wykres 162 Granie w gry za pieniądze wśród mieszkańców w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Porównując wyniki badań z 2021 r. do przeprowadzonych badań w 2015 r. można jednoznacznie stwierdzić, że zmniejszył się udział mieszkańców województwa, którzy grają w gry hazardowe. Obecnie hazard nie należy do czynności często stosowanych przez mieszkańców lubuskiego. W 2015 r. wskaźnik osób nieobstawiających w ogóle pieniędzy w grach wynosił ok. 60%, a obecnie wynosi ok. 80%.

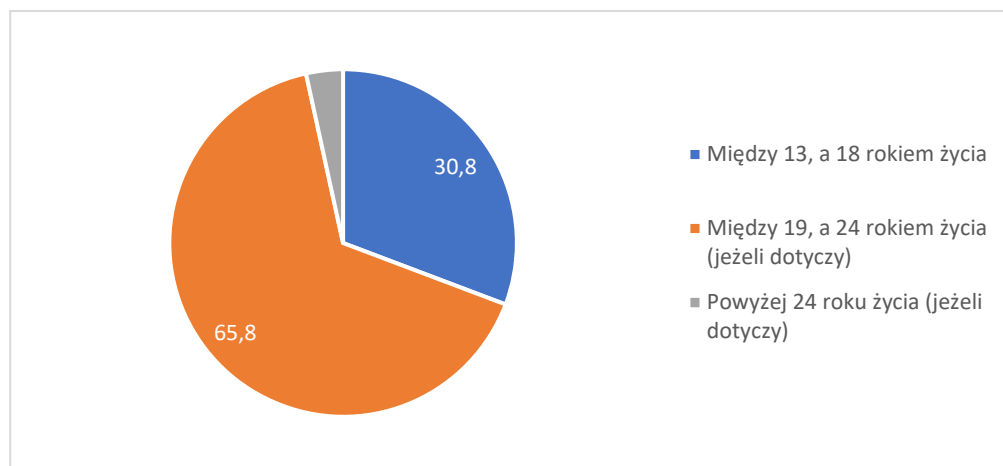
W przeciągu ostatnich 12 miesięcy niewielki odsetek badanych obstawiał pieniądze w grach hazardowych. Raz w miesiącu obstawianie pieniędzy deklaruje 8,1% osób, a rzadziej niż raz w miesiącu – 12,6%. Częstsze granie za pieniądze deklaruje niewielki odsetek badanych respondentów z lubuskiego. Aż 72,3% badanych nie grała za pieniądze w ostatnim roku, co świadczy o tym, że gry hazardowe nie są popularne wśród mieszkańców województwa lubuskiego. Jednakże należy zwrócić uwagę na osoby, które deklarują granie za pieniądze częstsze niż trzy razy w tygodniu, gdyż mogą być one uzależnione od gier hazardowych i borykać się z problemem dotyczącym zaprzestania obstawiania pieniędzy w grach.

Wykres 163 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Większość osób grających w gry za pieniądze deklaruje, że pierwszy raz zagrali w wieku między 19 a 24 rokiem życia (65,8%). Spora część badanych rozpoczęła „przygodę” z hazardem dużo wcześniej, w wieku między 13 a 18 rokiem życia (30,8%). Niewielki odsetek badanych zagrał pierwszy raz za pieniądze w późniejszym okresie, w wieku powyżej 24 roku życia. Dane te pokrywają się z danymi uczniów, którzy również deklarowali, że w wieku do 12 roku życia zaczęli grać za pieniądze (47,8%).

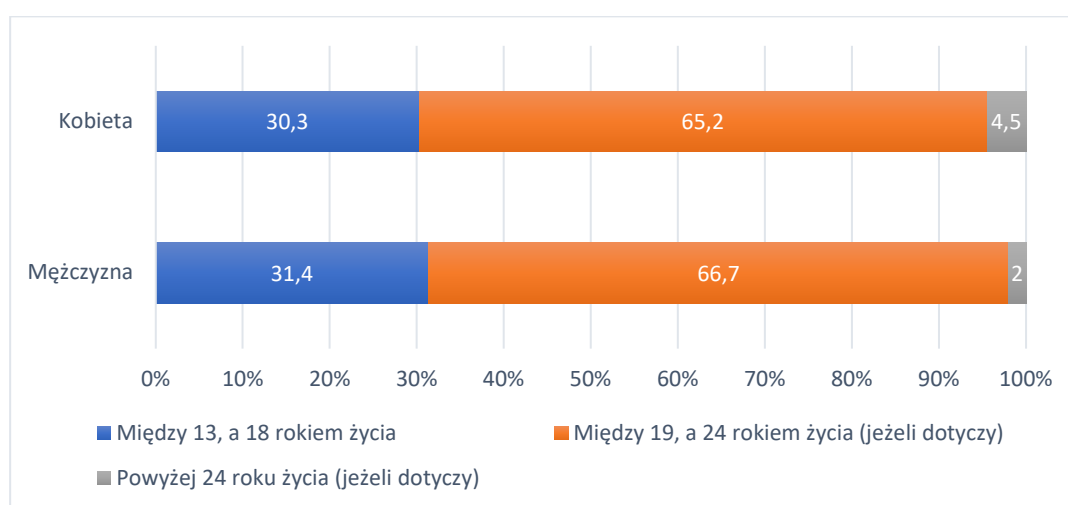
Wykres 164 Wiek respondentów, w jakim pierwszy raz obstawili pieniądze w grach hazardowych [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Wiek respondentów obstawiających pieniądze w grach na przestrzeni ostatnich 6 lat (w porównaniu z badaniami z 2015 r.) nie uległ większym zmianom. W dalszym ciągu respondenci deklarują, że rozpoczynają swoją przygodę z hazardem w wieku 19-24 lat. W 2015

r. najwięcej wskazań dotyczyło wieku z przedziału 18-19 lat, kiedy to osoby deklarujące hazard uzyskały pełnoletność.

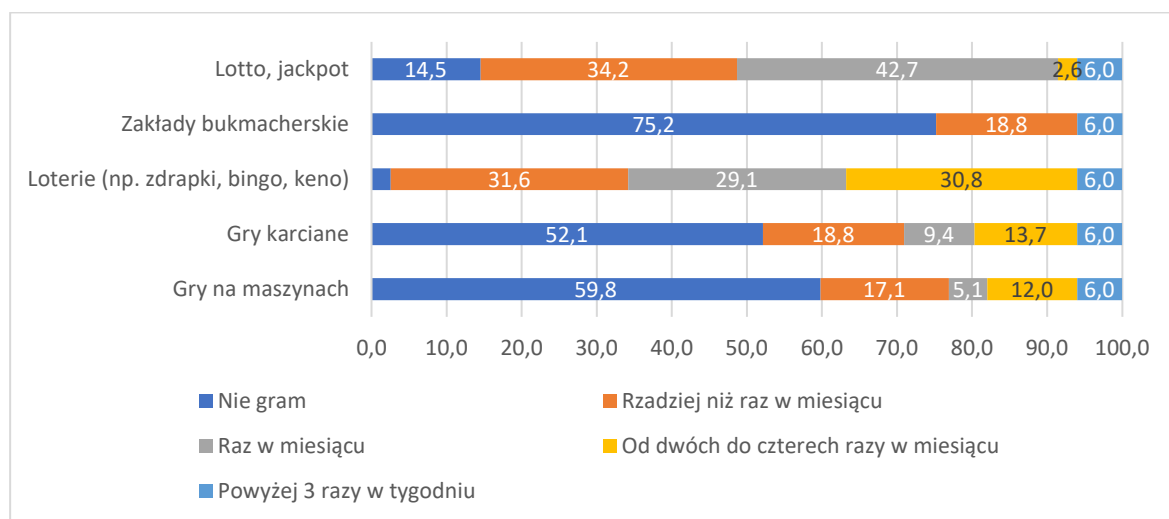
Uwzględniając płeć respondentów, którzy deklarowali obstawianie pieniędzy w grach hazardowych, okazuje się, że porównywalna liczba kobiet i mężczyzn w wieku 13-18 lat oraz w wieku 19-24 lat rozpoczęła obstawianie pieniądze w grach. Większy odsetek kobiet (4,5%), niż mężczyzn (2%) deklaruje, że po raz pierwszy obstawił pieniądze w grach w wieku powyżej 24 roku życia. Wynika z tego, że mężczyźni szybciej zaczynają grę za pieniądze niż kobiety.

Wykres 165 Wiek respondentów, w jakim pierwszy raz obstawili pieniądze w grach hazardowych w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Najczęstszymi grami, w których dorosłe osoby z województwa lubuskiego obstawiają pieniądze są: lotto, jackpot (42,7% - raz w miesiącu, 34,2% - rzadziej niż raz w miesiącu) oraz loterie (typu zdrapki, bingo, keno), w których 31,6% respondentów obstawia pieniądze rzadziej niż raz w miesiącu, 30,8% od dwóch do czterech razy w miesiącu, a 29,21% raz w miesiącu. Około 18% badanych gra również rzadziej niż raz w miesiącu w gry karciane oraz na maszynach.

Wykres 166 Rodzaje gier hazardowych, w które najczęściej respondenci obstawiają pieniądze [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

W dalszym ciągu najpopularniejszymi grami hazardowymi są lotto i różnego rodzaju loterie. Porównując rodzaje gier najczęściej wybieranych w 2015 r. z tymi z 2021 r. wynika, że niewielki, choć większy, odsetek mieszkańców województwa lubuskiego gra również w gry na maszynach (wzrost o 0,1%) oraz w gry karciane (wzrost o 5,8%) i zakłady bukmacherskie (wzrost o 5,8%).

Podsumowanie

Dorośli mieszkańcy województwa lubuskiego w większej mierze nie obstawiają pieniędzy w grach hazardowych (82,2%). Zaledwie 17,1% deklaruje granie za pieniądze. Osoby, które grają w gry hazardowe rozpoczęły swoją przygodę najczęściej w wieku między 19 a 24 rokiem życia (65,8%). W okresie ostatnich 12 miesięcy niewielki odsetek badanych obstawiał pieniądze w grach (ok. 28% łącznie z różną częstotliwością). 1,7% respondentów deklaruje, że obstawia pieniądze w grach częściej niż trzy razy w tygodniu. Najczęstszymi grami, w które grają mieszkańcy województwa lubuskiego to lotto, jackpot, a także różnego rodzaju loterie. W gry karciane i w gry na automatach sporadycznie gra 18% respondentów. Badanie wskazuje, że w gry hazardowe częściej grają mężczyźni niż kobiety.

Porównując wyniki badań z 2021 r. i 2015 r. stwierdza się, że w województwie lubuskim zmniejszył się odsetek osób grających w gry hazardowe. Z kolei wyniki badań

przeprowadzonych przez CBOS w raporcie z badań „Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019” wskazują na fakt, że 37% Polaków powyżej 15. roku życia uprawia hazard. To prawie o 3% więcej niż w roku 2015. Jednocześnie widać wzrost w grupie osób grających tylko w jedną grę.

Jak zdefiniowano w raporcie, gracze to osoby, które zagrały na pieniądze przynajmniej raz w ciągu ostatniego roku przed badaniem, w przynajmniej jedną z gier wymienionych na liście. Najpopularniejsze gry wśród Polaków to: gry liczbowe – gry Totalizatora Sportowego (27,4%), zdraпки (16,3%), loterie/konkursy SMS-owe (6,3%) i automaty do gier z tzw. niskimi wygranymi (3,8%). Ranking popularności poszczególnych gier nie uległ zmianom w porównaniu z poprzednim badaniem. Zaobserwowano jednak zwiększenie odsetka grających w zdraпки, przy jednoczesnym spadku popularności loterii i konkursów SMS-owych. W raporcie CBOS wskazano również częstotliwość podejmowanych aktywności hazardowych. Najwięcej, bo 2,6 proc. tzw. *heavy userów* (osób, które grają codziennie lub kilka razy w tygodniu), jest wśród grających w gry Totalizatora Sportowego.

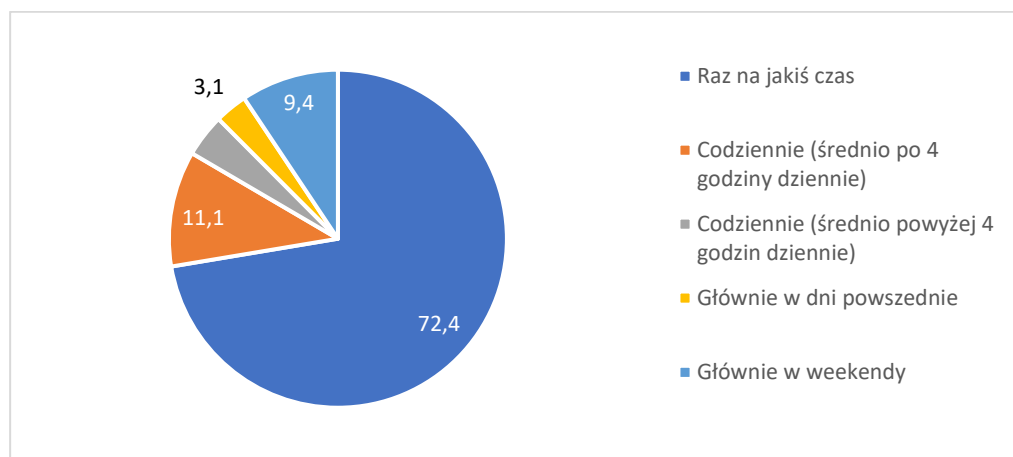
W porównaniu z badaniem z 2015 r. częstotliwość grania na pieniądze wśród ogółu Polaków spadła. Najbardziej spektakularne spadki nastąpiły w przypadku gier na automatach. Jak wskazano w raporcie: „Prawdopodobnie mamy tu do czynienia z efektem nowelizacji ustawy hazardowej, która miała miejsce w 2017 r. i ograniczyła możliwość grania na pieniądze, między innymi grania na automatach z tzw. niskimi wygranymi”.

Porównując dane uzyskane z badania w województwie lubuskim z danymi ogólnopolskimi CBOS można stwierdzić, że są one tożsame. Hazard dotyczy niewielkiej liczby mieszkańców województwa lubuskiego i Polski. Statystycznie za pieniądze grają częściej mężczyźni, a najpopularniejszymi grami hazardowymi pozostają: loterie i zdraпки.

Zakupy

Częstotliwość robienia nadplanowych zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby nie należą do czynności wykonywanych często przez mieszkańców województwa

lubuskiego. Aż 72,4% badanych osób uznała, że robi takie zakupy raz na jakiś czas. 11,1% respondentów deklaruje, że takich zakupów dokonuje codziennie średnio po 4 godziny każdego dnia - osoby te mogą być narażone na problem zakupoholizmu, który jest chorobą. Jednakże zdecydowana większość respondentów posiada umiar oraz racjonalnie gospodaruje swoim budżetem domowym, potrzebą kupowania i posiadania rzeczy zbędnych.

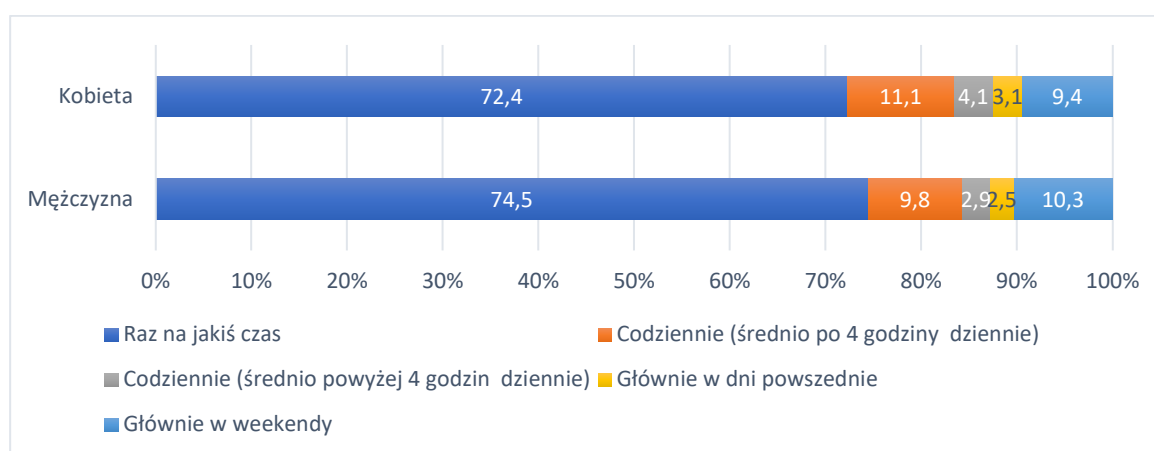
Wykres 167 Częstotliwość robienia zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby (zakupy dla przyjemności) [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Wyniki tegorocznych badań wobec wyników badań z 2015 r. wskazują, że obecnie mieszkańcy województwa lubuskiego są bardziej powściągliwi przed robieniem niepożądanych zakupów. W 2015 r. odnotowano 54% ludności, która deklarowała takie zakupy raz na jakiś czas, a w 2021 r. jest już ich 72,4%. Tym samym zmniejszył się odsetek osób robiących zakupy codziennie z częstotliwością średnio po 4 godziny dziennie (o 2,9%). W 2015 r. 11% respondentów z województwa lubuskiego dokonywała nieplanowanych zakupów głównie podczas weekendów, obecnie odsetek ten wynosi 9,4%.

Wzrost liczby osób robiących zakupy nadplanowe odnotowano w grupie osób robiących je codziennie z częstotliwością powyżej 4 godzin dziennie (wzrost o 1,1% w porównaniu z 2015 r.). Są to osoby należące do grupy osób narażonych na zakupoholizm. Warto podkreślić, że wraz z rozwojem sprzedaży internetowej różnych produktów wzrasta ogólna liczba osób realizujących zakupy przez Internet.

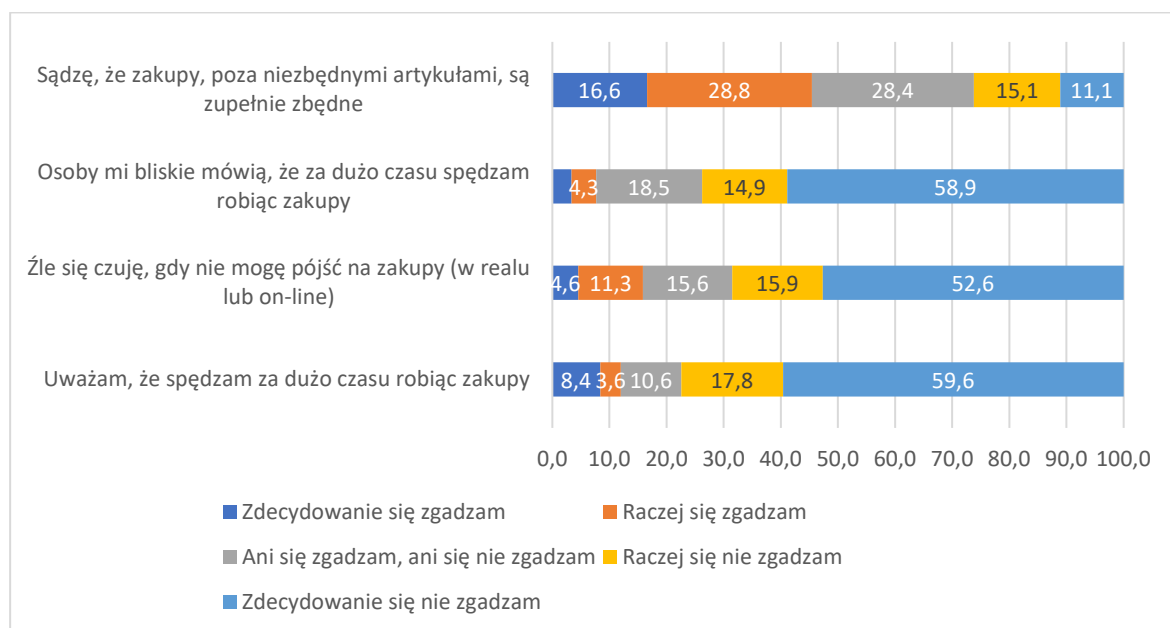
Zakupy są domeną i - niekiedy obowiązkiem - głównie kobiet. Badając zjawisko robienia zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby dnia codziennego okazuje się, że większość kobiet również dokonuje takich zakupów statystycznie częściej niż mężczyźni. Badane kobiety z województwa lubuskiego deklarują robienie zakupów codziennie średnio po 4 godziny (11,1%) oraz powyżej 4 godzin (4,1%), przy czym mężczyzn robiących zakupy „ponadprogramowych” każdego dnia jest mniejszy odsetek (9,8% i 2,9%). Większość mężczyzn dokonuje zakupów raz na jakiś czas (74,5%) i deklaruje ich realizację głównie w weekendy (10,3%).

Wykres 168 Częstotliwość robienia zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby respondentów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Powściągliwość w dokonywaniu nadmiernych i zbędnych zakupów przekłada się również na ocenę respondentów na temat stwierdzeń dotyczących robienia zakupów. Dość duży odsetek badanych osób nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby bliskie mówią im, za duża czasu poświęcają na robienie zakupów (58,9%), źle się czują, gdy nie mogą ich robić (52,6%), ani też, że spędzają zbyt dużo czasu na zakupach (59,6%). Część respondentów (28,8%) uważa także, że zakupy, poza niezbędnymi artykułami, są zupełnie zbędne, a 11,1% badanych nie zgadza się z tą opinią.

Wykres 169 Ocena respondentów na temat stwierdzeń dotyczących robienia zakupów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

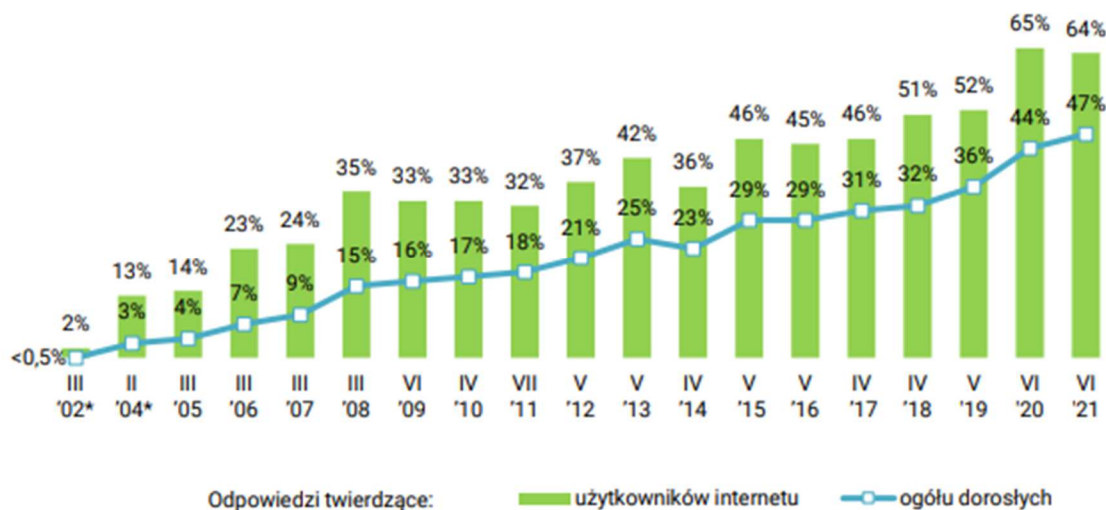
Podsumowanie

Mieszkańcy województwa lubuskiego dokonują zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby przede wszystkim raz na jakiś czas (72,4%), zatem większość z nich należy do osób nagminnie wydających niepotrzebnie pieniądze. Wśród tej grupy większy odsetek stanowią kobiety. Tylko 15% badanych deklaruje codzienne robienie zakupów, które wykraczają poza zapotrzebowanie. Ok. 11% osób biorących udział w badaniu twierdzi, że nieplanowane zakupy częściej robi w weekendy, niż w dni powszednie i są to głównie mężczyźni (10,3%). W opinii respondentów nie borykają się oni z problemem zakupoholizmu, nie spędzają zbyt wielu godzin na ich robieniu oraz nie czują się źle gdy ich nie robią. Jednakże ok. 30% badanych nie potwierdza sądu, że zakupy poza niezbędnymi artykułami są zupełnie zbędne. Często nieplanowane zakupy poprawiają humor i wpływają ogólnie na lepszy nastrój i samopoczucie.

W badaniach przeprowadzonych przez CBOS i opublikowanych w komunikacie z badań „Korzystanie z Internetu” (83/2021) wynika, że przez ostatni rok przybyło osób kupujących i

sprzedających przez Internet. Widoczny wzrost wynika zapewne z sytuacji epidemiologicznej w kraju, która przyczyniła się do sprzedaży online wielu produktów i usług.

CBOS donosi, że w miesiącu poprzedzającym badanie zakupy w Internecie zrobiło, podobnie jak rok wcześniej, niemal dwie trzecie jego użytkowników (64%, czyli 47% ogółu dorosłych). Wysoki odsetek kupujących online wpisuje się we wcześniejszy trend rosnącej popularności zakupów w sieci, jednak jego skokowy wzrost sprzed roku wynika prawdopodobnie w przeważającej mierze z sytuacji epidemicznej, która przekonała lub zmusiła do zakupów internetowych osoby, które wcześniej tego nie robiły. Najwięcej kupujących przez Internet jest wśród młodszych użytkowników w wieku 18–24 lata (80%) i 25–34 lata (76%), osób mających wyższe wykształcenie (80%) i uzyskujących najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (3000 zł i więcej – 74%), natomiast najmniej – wśród starszych internautów (mających od 55 do 64 lat – 42% oraz 65 lat i więcej – 34%), deklarujących wykształcenie zasadnicze zawodowe (41%) lub podstawowe (49%) i uzyskujących niskie (ale nie najniższe) dochody per capita (od 1000 zł do 1499 zł – 52%).

Wykres 170 Respondenci, którzy w ciągu miesiąca kupili coś przez internet [%]

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Korzystanie z Internetu” (Nr 83/2021), s. 8.

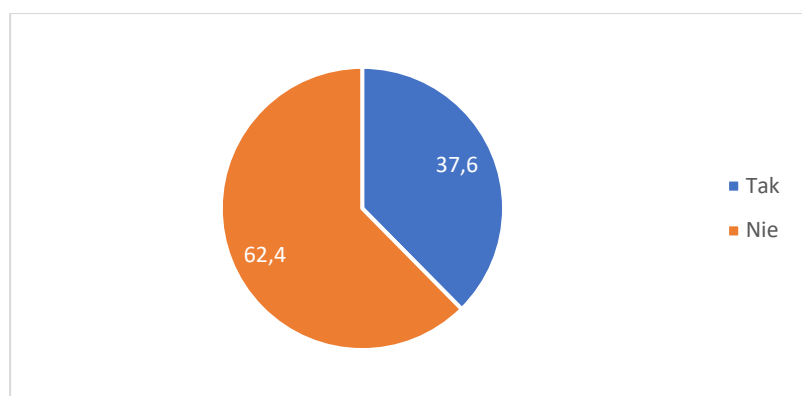
Tegoroczne wyniki badań CBOS pokazują, że zmiany w zakupach online, które odnotowano przed rokiem, czyli w początkowej fazie epidemii koronawirusa w Polsce, utrwaliły się. Najchętniej kupowana za pośrednictwem sieci w miesiącu poprzedzającym badanie była

odzież i obuwie, a w dalszej kolejności kosmetyki, sprzęt elektroniczny oraz książki. Do rzadziej kupowanych zaliczają się zabawki i inne artykuły dziecięce, artykuły motoryzacyjne, sprzęt sportowy, leki, żywność, bilety na autobus, pociąg lub samolot, jak również dostęp do usług lub treści i multimedia (programy, gry komputerowe, muzyka, filmy).

Badanie nie wskazuje jednak czy dokonywane zakupy wykraczały poza podstawowe potrzeby i trudno jest je porównać z wynikami badań przeprowadzonymi w województwie lubuskim.

Palenie papierosów

Palenie papierosów wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego deklaruje 37,6% respondentów. Pozostali (62,4%) stanowią osoby niepalące.

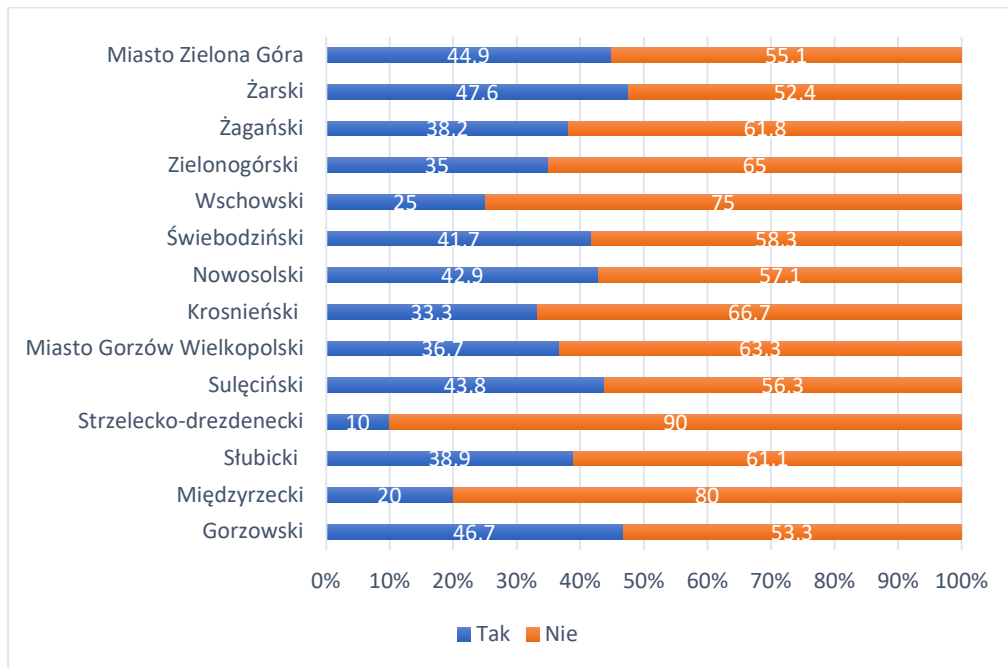

Wykres 171 Palenie papierosów wśród respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

W porównaniu z wynikami badań z 2015 r. okazuje się, że zmniejszył się odsetek osób palących. W 2015 r. palenie papierosów deklarowało ok. 50% respondentów, podczas gdy obecnie wskaźnik ten wynosi 37,6%.

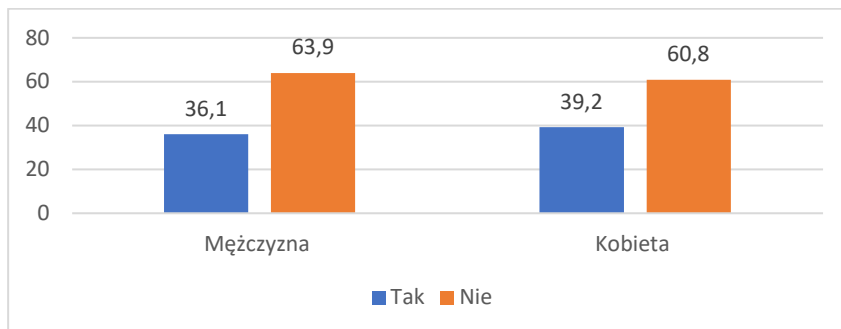
Największy odsetek osób palących wśród respondentów biorących udział w badaniu zamieszkuje powiat żarski (47,6%), gorzowski (46,7%), miasto Zieloną Górę (44,9%) oraz powiat sulęciński (43,8%). Z kolei najmniej osób deklarujących palenie znajduje się w powiecie strzelecko-drezdeneckim (10%), międzyrzeckim (20%) i wschowskim (25%).

Wykres 172 Palenie papierosów wśród respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

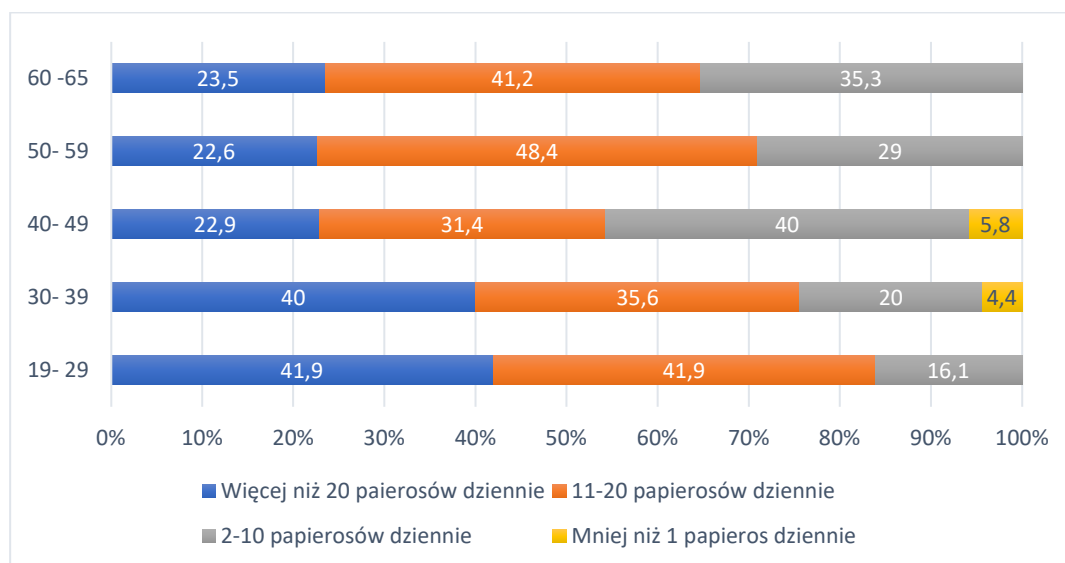
Wśród osób palących papierosy w województwie lubuskim 36,1% stanowią mężczyźni oraz 39,2% kobiety, co świadczy o tym, że osobami palącymi w większej mierze są kobiety.

Wykres 173 Palenie papierosów wśród mieszkańców w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Do wypalania niewielkiej ilości papierosów przyznaje się mały odsetek respondentów. Mniej niż jednego papierosa na tydzień wypalają osoby w wieku 30-39 lat (4,4%) oraz 40-49 lat (5,8%). Z kolei największą ilość wypalanych papierosów deklaruje 41,9% osób młodych, będących w wieku 19-29 lat, następnie osoby w wieku 30-39 lat (40%) i osoby starsze w wieku 60-65 lat. Najwięcej, bo 48,4% respondentów znajdujących się w wieku 50-59 lat wskazuje, że wypala dziennie od 11 do 20 papierosów, czyli około jednej paczki dziennie.

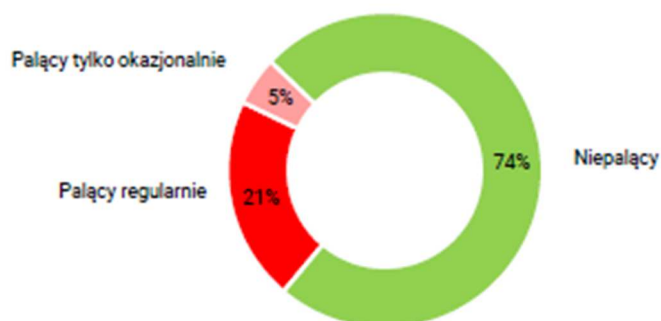
Wykres 174 Palenie papierosów w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na wiek respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podsumowanie

Palenie papierosów wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego deklaruje 37,6% badanych. W porównaniu z 2015 r. zmniejszył się odsetek osób deklarujących palenie papierosów o 12,4%. Osoby palące to przede wszystkim kobiety, które stanowią 39,2%. Wśród palących osób 36,1% stanowią mężczyźni. Najwięcej, bo 48,4% respondentów znajdujących się w wieku 50-59 lat, wskazuje, że wypala dziennie od 11 do 20 papierosów. Więcej niż jedną paczkę dziennie wypala 41,9% osób młodych, będących w wieku 19-29 lat, następnie osoby w wieku 30-39 lat (40%) i osoby starsze w wieku 60-65 lat. Najwięcej palaczy zamieszkuje powiat żarski (47,6%), gorzowski (46,7%), miasto Zieloną Górę (44,9%) oraz powiat sulęciński. Najwięcej osób niepalących znajduje się w powiecie strzelecko-drezdeneckim (90%), międzyrzeckim (80%) i wschowskim (75%).

Porównując wyniki badań przeprowadzonych w województwie lubuskim w 2021 r. z wynikami badań ogólnopolskich dokonanych przez CBOS w komunikacie z badań „Palenie papierosów” (Nr 104/2019) wynika, że lubuszanie należą do osób częściej deklarujących palenie niż ogół badanych dorosłych z Polski. Z badań CBOS wynika, że papierosy pali jedna czwarta dorosłych Polaków (26%) – co piąty regularnie, a co dwudziesty – okazjonalnie. Jednakże odsetek palących jest obecnie najniższy w historii badań CBOS.

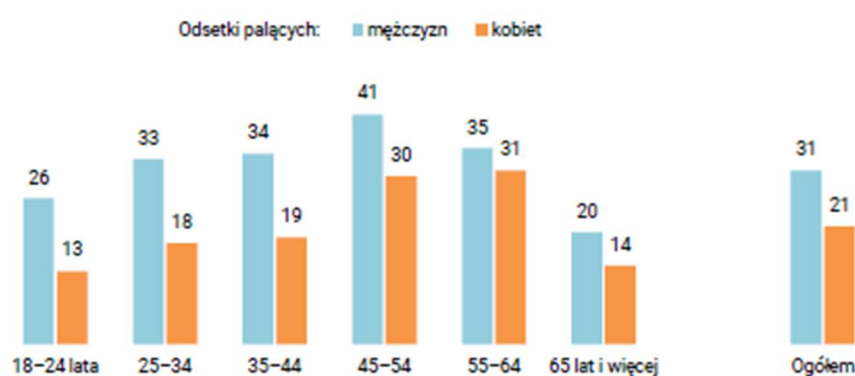

Wykres 175 Odsetek osób palących [%]

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Palenie papierosów”, Nr 104/2019, s. 1.

Jak donosi CBOS popularność palenia jest zależna od płci badanych. Po papierosa sięga jedna trzecia mężczyzn (31%), w tym regularnie pali 26%. Jest to wyraźna różnica w porównaniu do kobiet, spośród których pali 21%, a regularnie – 17%. Widoczny w ostatnich latach spadek liczby palących dokonał się głównie za sprawą mężczyzn.

Najczęściej palą badani między 45 a 54 rokiem życia (35%) oraz między 55 a 64 rokiem życia (32%). Palenie najmniej popularne jest wśród osób w wieku 18–24 lata. We wszystkich grupach wiekowych mężczyźni palą częściej niż kobiety, a najbardziej zbliżone odsetki osób palących notujemy wśród osób mających od 55 do 64 lat.

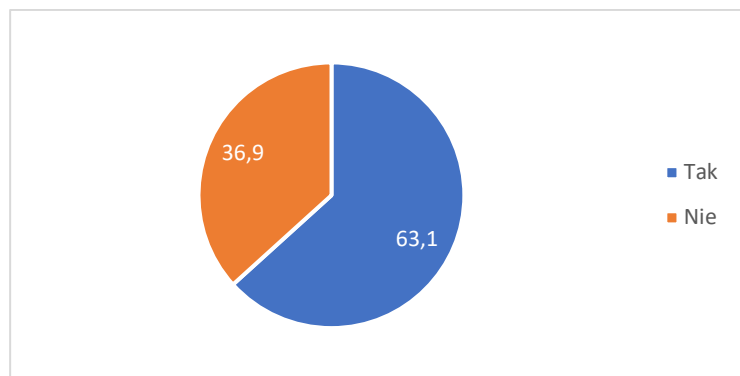
Wykres 176 Liczba osób palących w podziale na płeć i wiek

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Palenie papierosów”, Nr 104/2019, s. 3.

Porównując wyniki badań z województwa lubuskiego z wynikami ogólnopolskimi stwierdza się, że w województwie lubuskim więcej palaczy znajduje się wśród kobiet. Jednakże wiek respondentów deklarujących palenie jest zbliżony w obu badaniach. Do najczęstszych palaczy w województwie lubuskim i w Polsce należą osoby starsze w wieku ok. 50-60 lat.

Spożywanie alkoholu

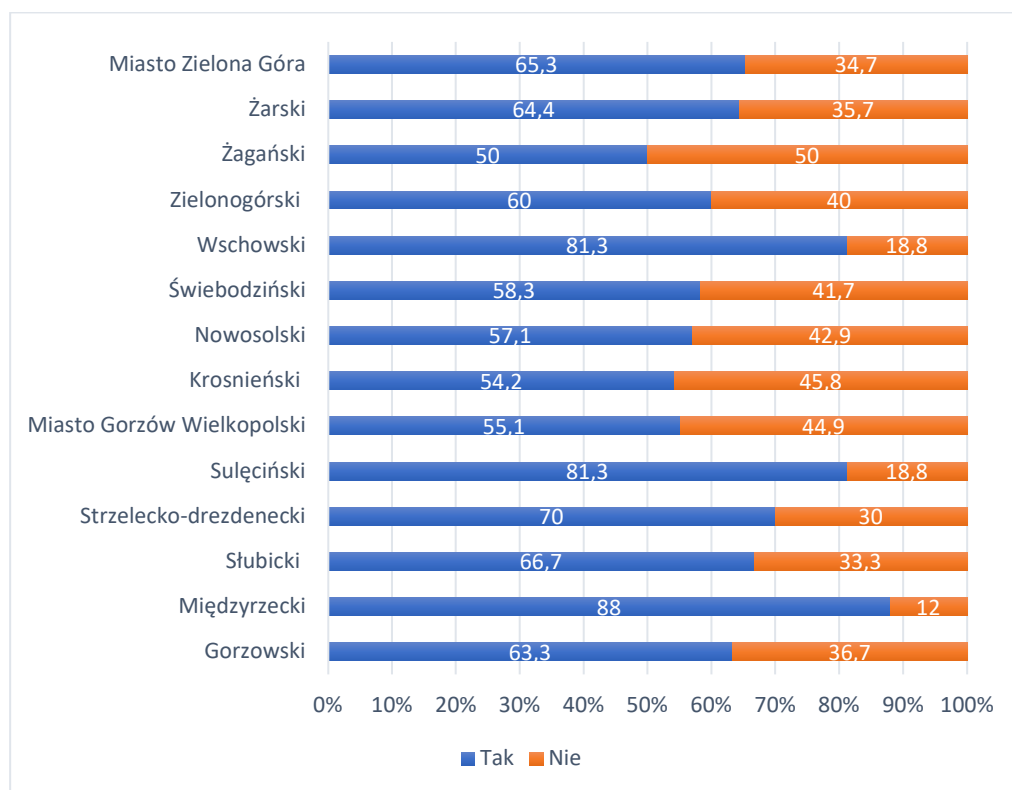
Liczba osób dorosłych deklarujących spożywanie alkoholu jest większa niż palących papierosy. Również badania wśród dzieci i młodzieży wykazały, że więcej osób spożywa alkohol niż pali. 63,1% respondentów dorosłych spożywa alkohol, ale spory odsetek badanych (36,9%) z województwa lubuskiego deklaruje, że nie spożywa alkoholu.

Wykres 177 Spożywanie alkoholu wśród respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Największy odsetek osób spożywających alkohol pochodzi z powiatu międzyrzeckiego (88%), wschowskiego oraz sulęcińskiego (81,3%). Jedynie w powiecie żagańskim odnotowano taką samą liczbę pijących, jak i niepijących alkohol (50%). W pozostałych powiatach liczba osób deklarujących spożywanie alkoholu jest większa niż abstynentów.

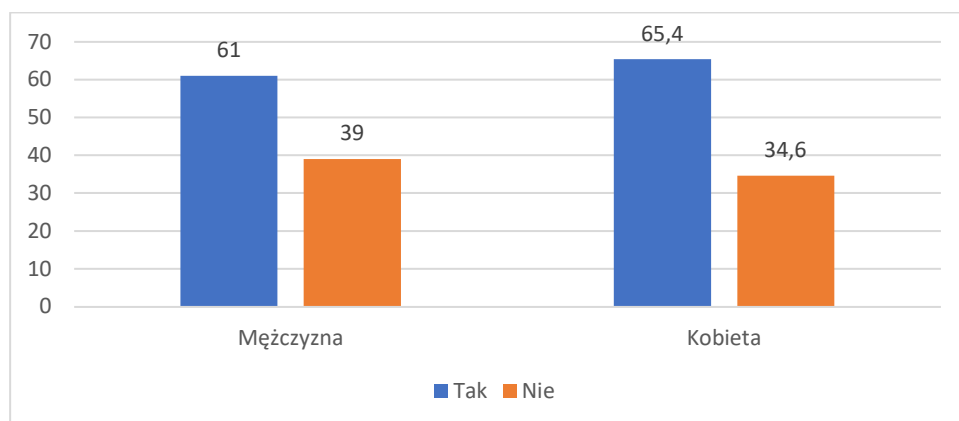

Wykres 178 Spożywanie alkoholu wśród respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

W porównaniu do wyników badań przeprowadzonych w 2015 r. nie stwierdza się różnicy w odsetku mieszkańców deklarujących spożywanie alkoholu. Wówczas wskaźnik ten wahał się w granicach 50-70%, w zależności od powiatu, a obecnie odsetek deklarujących spożywanie alkoholu wynosi ogółem 63,2%. W 2021 r. również nie badano częstotliwości spożywania alkoholu, w związku z czym ogólnie wyróżnia się osoby, które piją alkohol – bez wskazania jak często po niego sięgają.

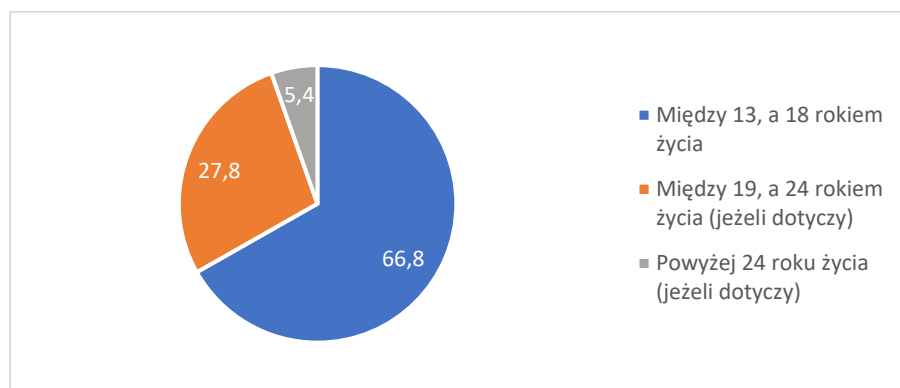
Wśród osób spożywających regularnie alkohol znajduje się 61% mężczyzn i 65,4% kobiet. Okazuje się, że kobiety z województwa lubuskiego częściej niż mężczyźni zażywają wskazane substancje psychoaktywne, więcej z nich pali i pije, niż ma to miejsce wśród mężczyzn.

Wykres 179 Spożywanie alkoholu wśród mieszkańców w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Respondenci spożywający alkohol deklarują, że wiek, w którym pierwszy raz pili alkohol wynosił między 13 a 18 rokiem życia. Tak odpowiedziało 66,8% badanych. 27,8% osób spróbowało alkohol w wieku pomiędzy 19 a 24 rokiem życia, a niewielki odsetek respondentów (5,4%) w wieku powyżej 24 lat.

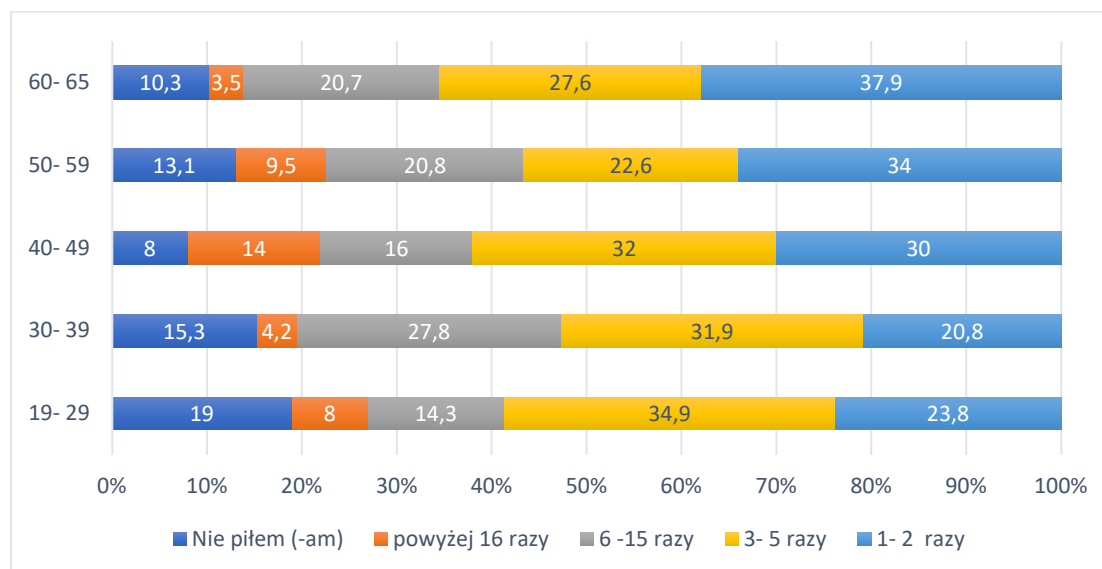

Wykres 180 Wiek respondentów, w którym pierwszy raz spożyli alkohol [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Analizując spożycie alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przez respondentów w podziale na wiek okazuje się, że najczęściej alkohol jest spożywany przez osoby w wieku 40-49 lat, które deklarują, że w ostatnich 30 dniach pili alkohol więcej niż 16 razy (14%). Oznacza to, że średnio co drugi dzień sięgali oni po alkohol. Najwięcej respondentów wskazało, że spożywało alkohol 1-2 razy w ciągu ostatniego miesiąca i były to osoby w wieku 60-65 lat

(37,9%) oraz osoby młode w wieku 19-29 lat, które wskazały, że spożywały alkohol 3-5 razy (34,9%). Można stwierdzić, iż najczęściej osoby pijące spożywają alkohol średnio od 3 do 5 razy w ciągu miesiąca. Taką częstotliwość deklarował największy odsetek badanych.

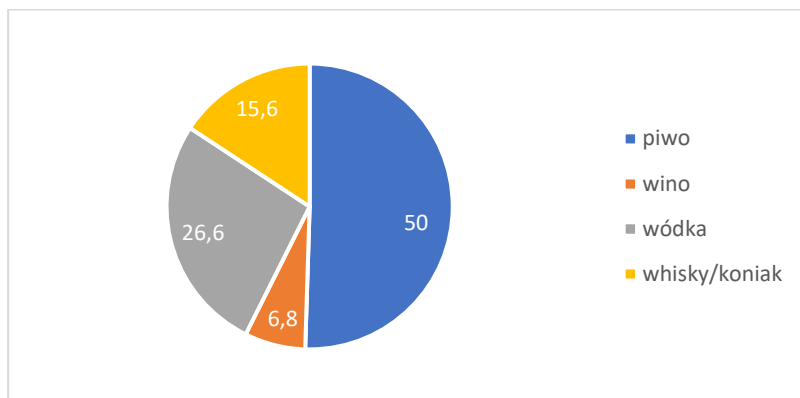

Wykres 181 Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na wiek respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Porównując częstotliwość picia alkoholu w ostatnich 30 dniach w 2015 r. z częstotliwością deklarowania picia w 2021 r. stwierdza się, że nie uległ on drastycznym zmianom. Porównywalna liczba respondentów wskazywała w 2021 r. częstotliwość spożywania alkoholu, jak respondenci podczas badania w 2015 r.

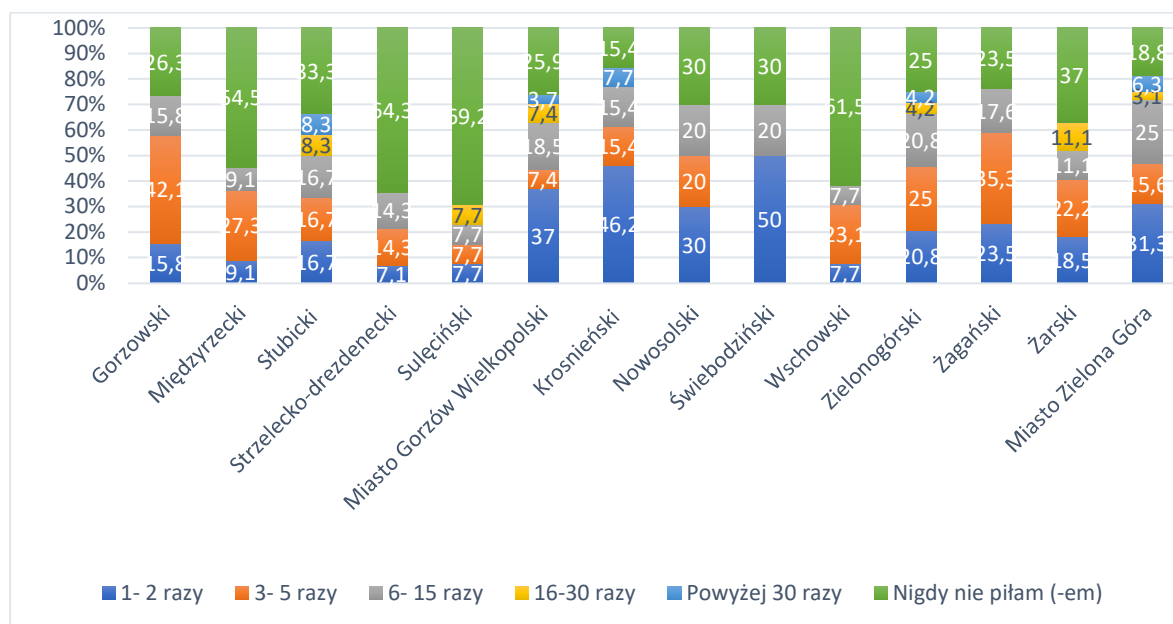
Podobnie jak dzieci i młodzież, również dorośli mieszkańcy województwa lubuskiego wskazują, że najczęściej spożywają piwo. 50% badanych określiło piwo jako najczęściej spożywany przez nich alkohol. Następnie najwięcej respondentów pije wódkę (26,6%), potem whisky i koniak (15,6%), a najmniej osób pije wino (6,8%).

Wykres 182 Ocena najczęściej spożywanego alkoholu [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

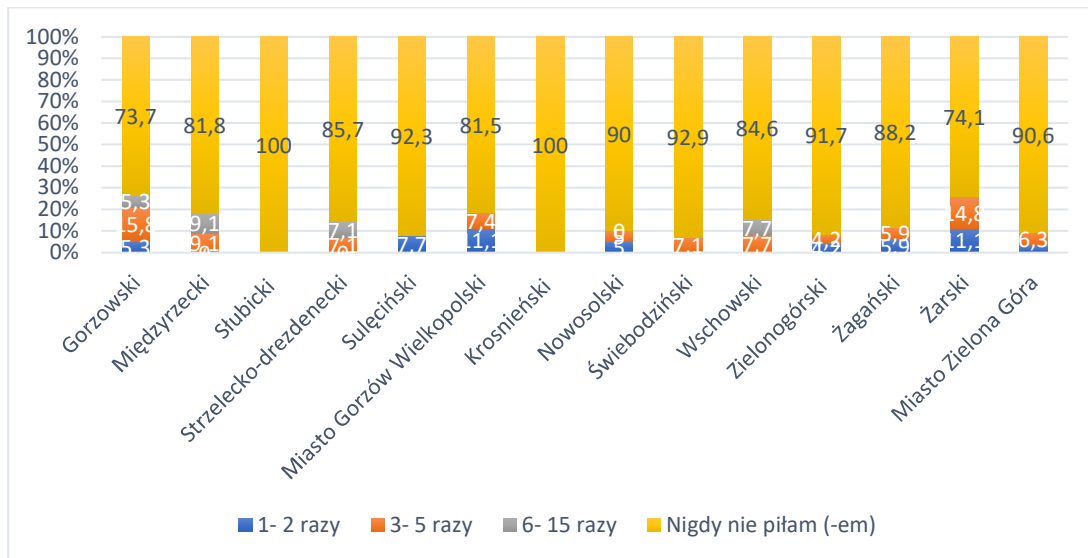
Piwo to najczęstszy alkohol, po który sięgają mieszkańcy powiatu krośnieńskiego, żagańskiego i miasta Zielona Góra. W tych powiatach piwo stanowi najpopularniejszy napój alkoholowy, który spożywany jest z różną częstotliwością.

Wykres 183 Spożywanie piwa wśród respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

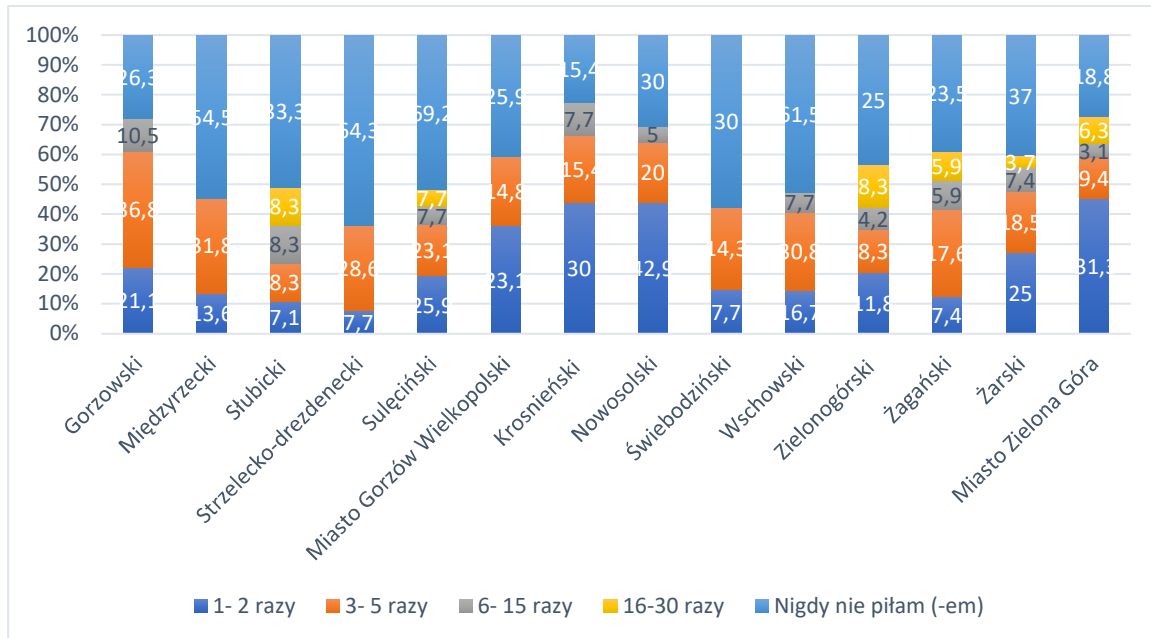
Wino jest alkoholem, po który najczęściej sięgają mieszkańcy powiatu żarskiego (25,9%), gorzowskiego (26,3%), a także w mieście Gorzów Wlkp. (18,5%). Wśród osób biorących udział w badaniu nie odnotowano osób spożywających wino w powiecie słubickim i krośnieńskim.

Wykres 184 Spożywanie wina wśród respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

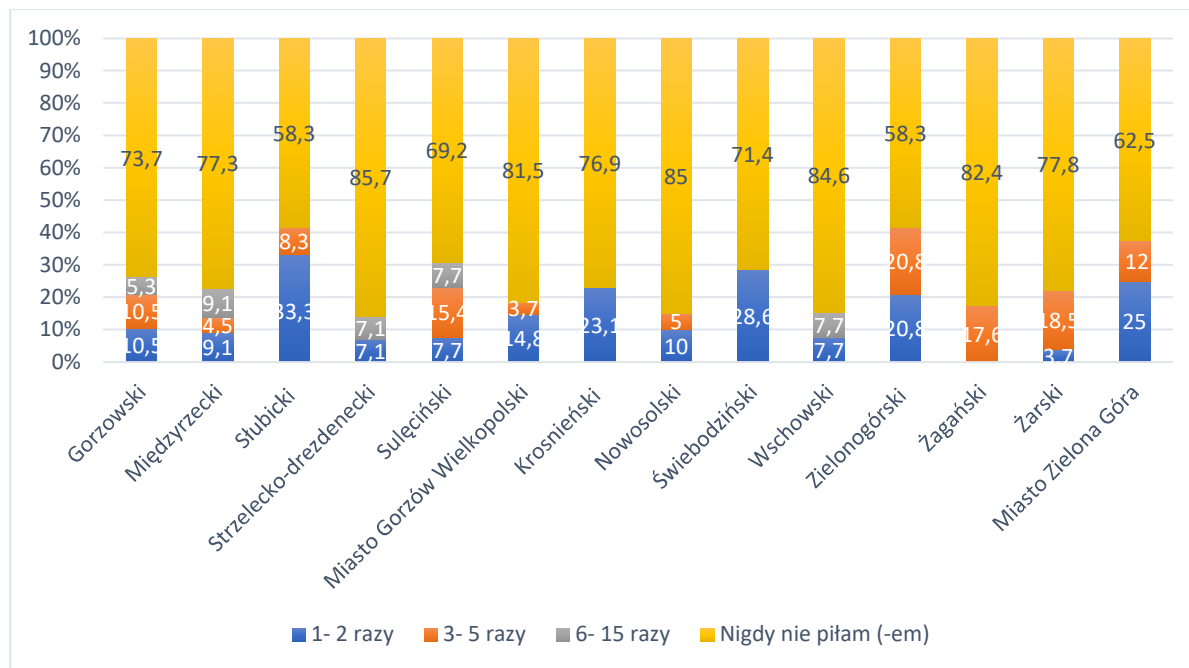
Po wódkę najczęściej sięgają mieszkańcy miasta Gorzów Wlkp. oraz powiatu nowosolskiego (67,9%), sulęcińskiego (64,4%).

Wykres 185 Spożywanie wódki wśród respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

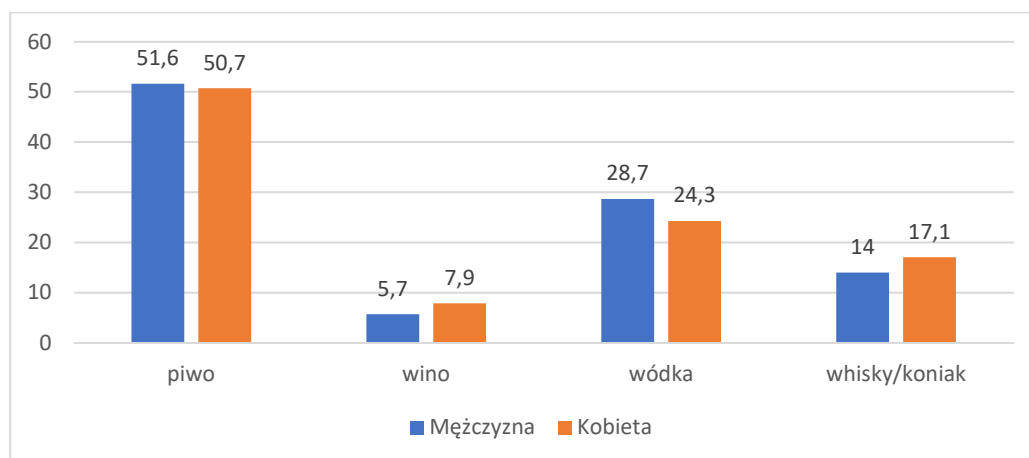
Z kolei do częstego spożywania whisky i koniaku przyznają się mieszkańcy przede wszystkim powiatu słubickiego (41,6%), zielonogórskiego (41,6%) oraz miasta Zielona góra (37,5%).

Wykres 186 Spożywanie whisky/koniak wśród respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Również w ostatniej sytuacji spożywania alkoholu to piwo było najczęściej wybieranym alkoholem zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. 51,6% mężczyzn i 50,7% kobiet w ostatniej sytuacji picia spożywało piwo. Badania pokazują, że alkoholem najczęściej wybieranym przez mężczyzn jest piwo i wódka, natomiast kobiety częściej spożywają wino oraz whisky i koniak.

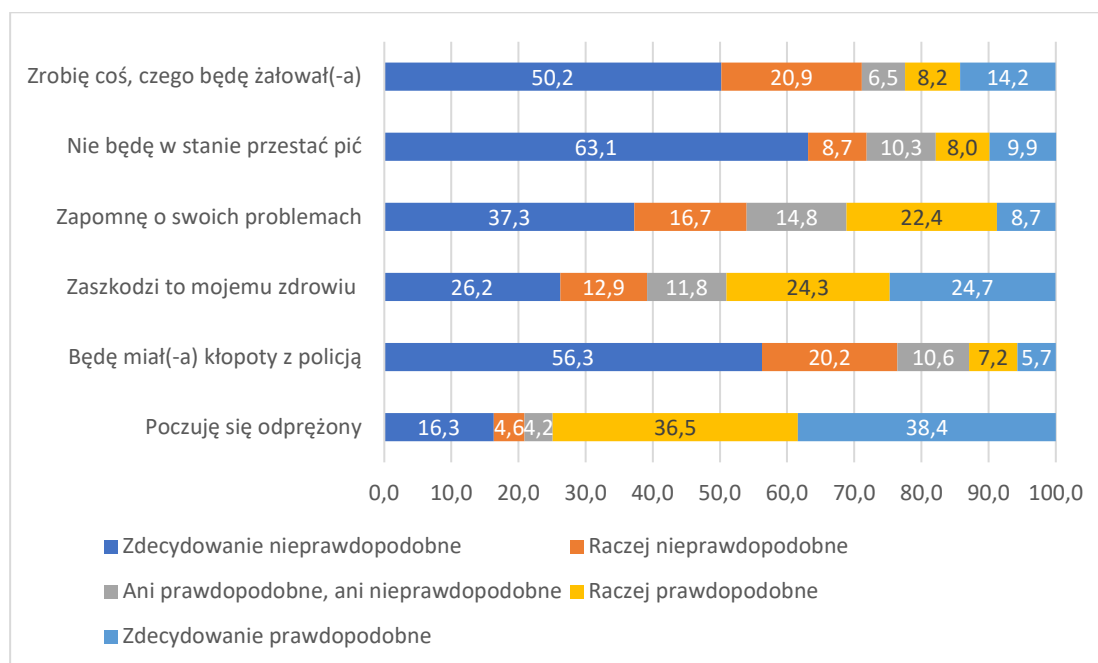

Wykres 187 Rodzaj alkoholu spożywany w sytuacji ostatniego picia w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

W 2015 r. piwo było również najpopularniejszym alkoholem, po który sięgali respondenci. 58% mężczyzn oraz 42% kobiet deklaroowało jego spożywanie. Obecnie dostrzega się wzrost liczby kobiet spożywających piwo (o 8,7%) oraz spadek liczby mężczyzn sięgających po piwo (o 6,4%). W 2021 r. większy odsetek respondentów spożywa również wódkę, koniak oraz whisky. Z kolei wino wciąż pozostaje domeną kobiet, które w większym stopniu i częstotliwością sięgają po ten alkohol niż mężczyźni.

Alkohol należy do substancji psychoaktywnych. Osoby go spożywające różnie się zachowują pod wpływem alkoholu. Wskazania w tej kwestii w ankiecie podczas badania zostały przez większość respondentów określone jako mało prawdopodobne. 50,2% badanych uważa, że nie zrobi pod wpływem alkoholu czegoś, czego będzie żałować, 63,1% nie obawia się, że nie będzie w stanie przestać pić, a 56,3% osób nie obawia się kłopotów z policją będąc pod wpływem alkoholu. Jednakże spora część badanych osób wskazała, że spożywanie alkoholu w dużej mierze może spowodować odprężenie (38,4%) oraz, że zaszkodzi to zdrowiu (24,3% raczej prawdopodobne i 24,7% - zdecydowanie prawdopodobne). Również spożycie alkoholu nie wpływa na zapomnienie o problemach - tak uważa 37,3% badanych.

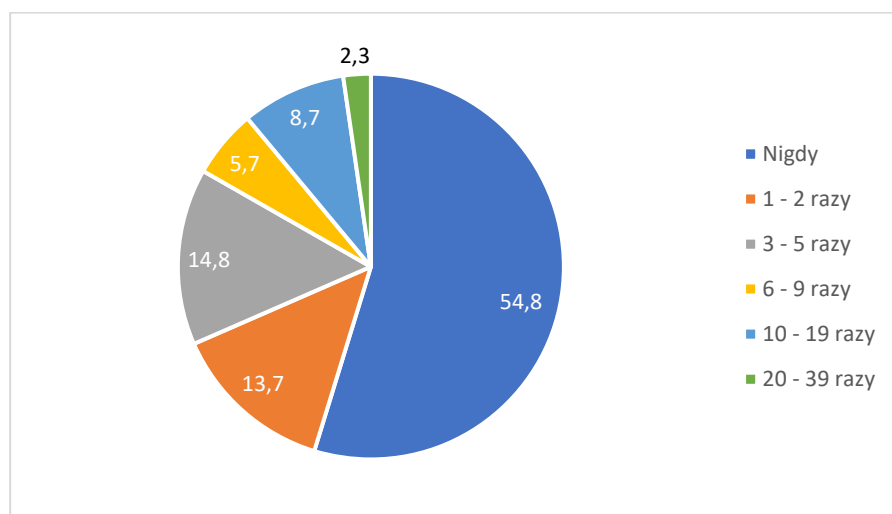

Wykres 188 Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia poszczególnych zachowań po spożyciu alkoholu [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Analizując sytuację zachowań po spożyciu alkoholu wśród opinii respondentów w 2015 r. i w 2021 r. okazuje się, że obecnie większy odsetek badanych wskazuje na sytuację pogorszenia się zdrowia po spożyciu alkoholu. Najwyższy odsetek respondentów w 2015 r., wynoszący od 15% do około 35% udzielił odpowiedzi twierdzących w kwestii odprężenia się, lepszego samopoczucia z sytuacją spożywania alkoholu. W pozostałych sytuacjach wyniki badań są porównywalne i w większości mało prawdopodobne do zaistnienia (kłopoty z policją, robienie czegoś, czego się będzie żałować, obawa przed zaprzestaniem picia itp.).

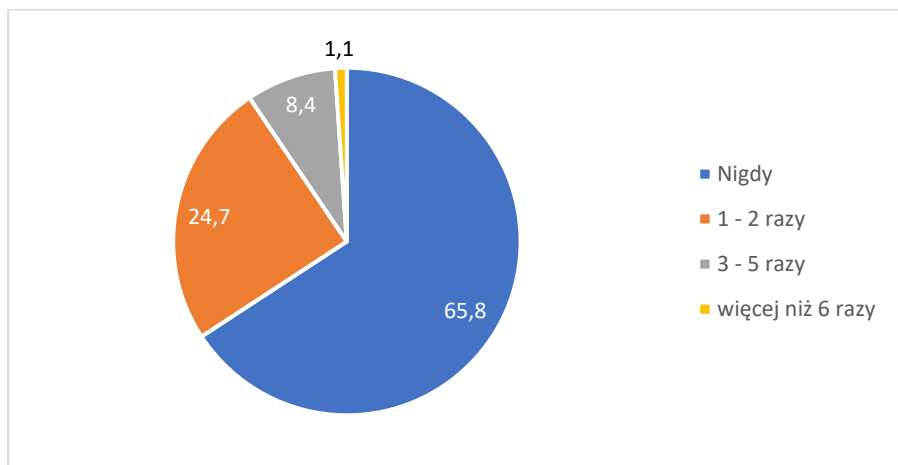
54,8% ankietowanych deklaruje, że „nie upiło się” kiedykolwiek w życiu. Są to dane bardzo pozytywne, gdyż potwierdzają, że mieszkańcy województwa lubuskiego potrafią „pić z głową” w ramach przyzwoitości. Można przypuszczać, że alkohol nie służy wyłącznie do celów „upicia się” samego w sobie, ale do celów towarzyskich. Tylko 2,3% badanych stwierdza, że w ciągu swojego życia „upiło się” więcej niż 20 razy.

Wykres 189 Ocena sytuacji „upicia się” w ciągu życia [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

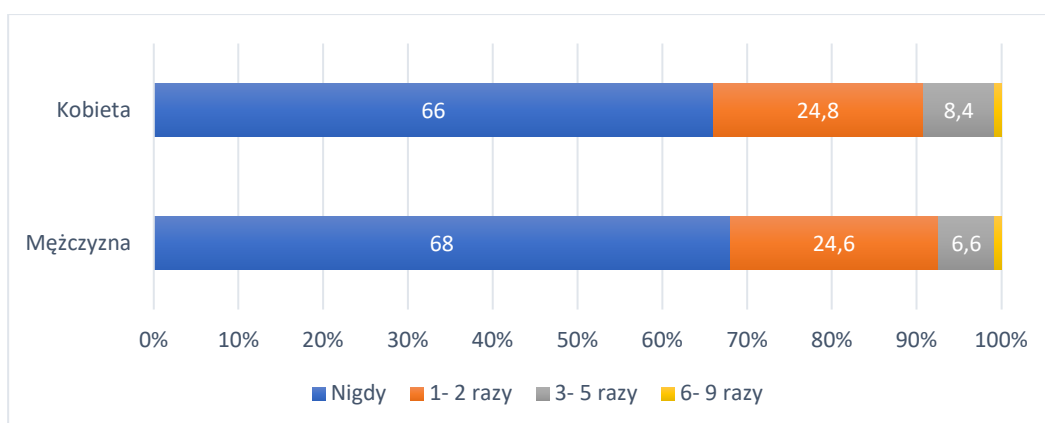
Również w ostatnich 30 dniach aż 65,8% respondentów nie znalazło się w sytuacji „upicia się”. Z kolei 24,7% osób deklaruje, że „upiło się” 1-2 razy, a 8,4% badanych, że od 3 do 5 razy znajdowało się w stanie bardzo nietrzeźwym.

Wykres 190 Ocena sytuacji „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

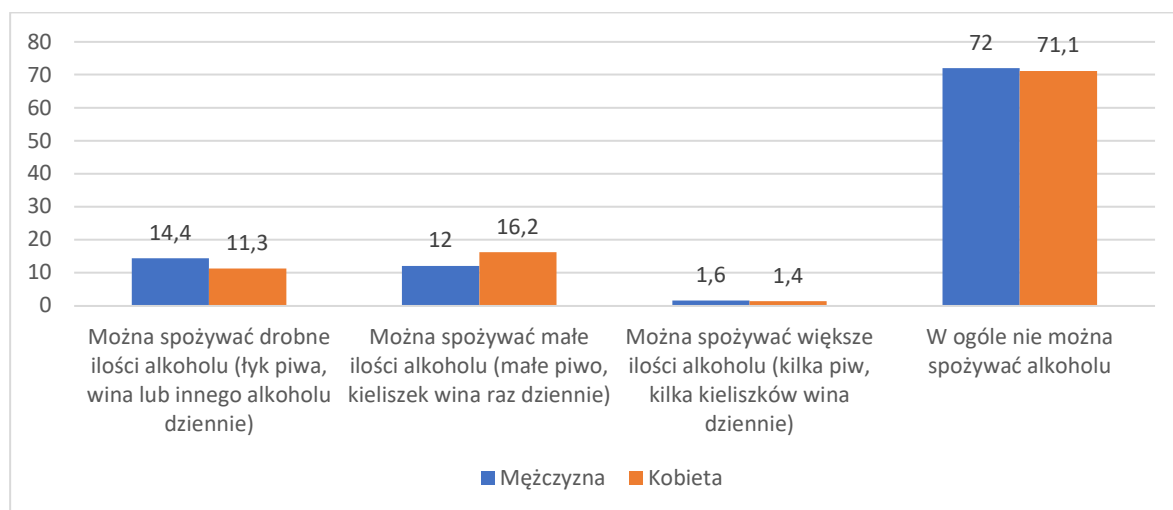
Analizując zjawisko „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć okazuje się, że kobiety częściej niż mężczyźni upijają się. W ostatnim miesiącu w ilości od 3 do 5 razy więcej kobiet znalazło się w stanie upicia (8,4%), niż mężczyźni (6,6%).

Wykres 191 Ocena sytuacji „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

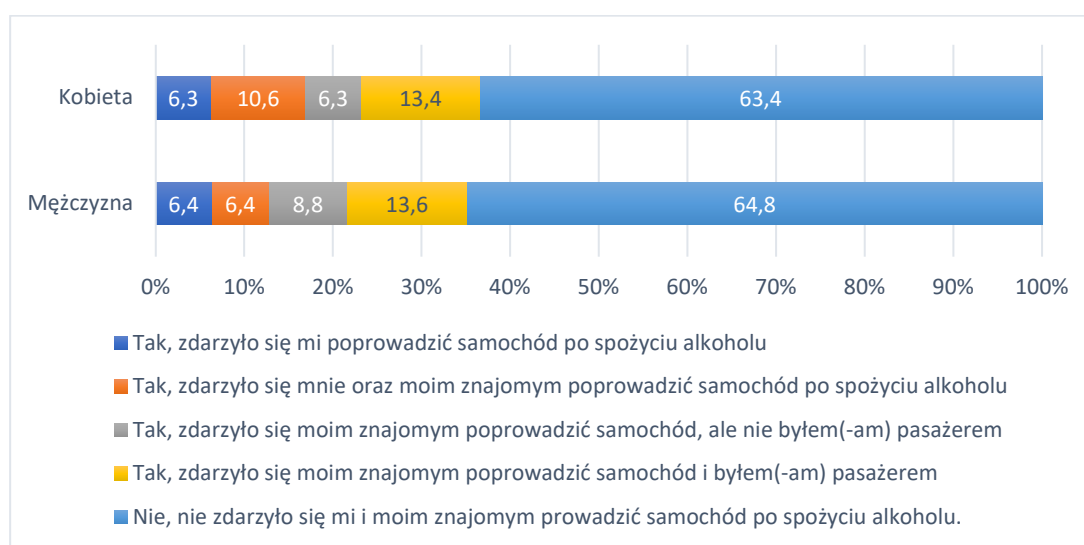
Analizując kwestie oceny, czy można spożywać alkohol przez kobiety w ciąży, opinia dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego jest zbieżna z oceną dzieci i młodzieży. Zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu jest zdania, że kobiety w ciąży nie powinny spożywać alkoholu. Twierdzi tak 72% mężczyzn i 71,1% kobiet. Niewielki odsetek badanych kobiet i mężczyzn (w granicach 10-16%) jest zdania, że kobiety w ciąży mogą spożywać niewielkie ilości alkoholu, które nie wpłyną szkodliwie na zdrowie dziecka i jego matki.

Wykres 192 Ocena stopnia spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży w podziale na płeć respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

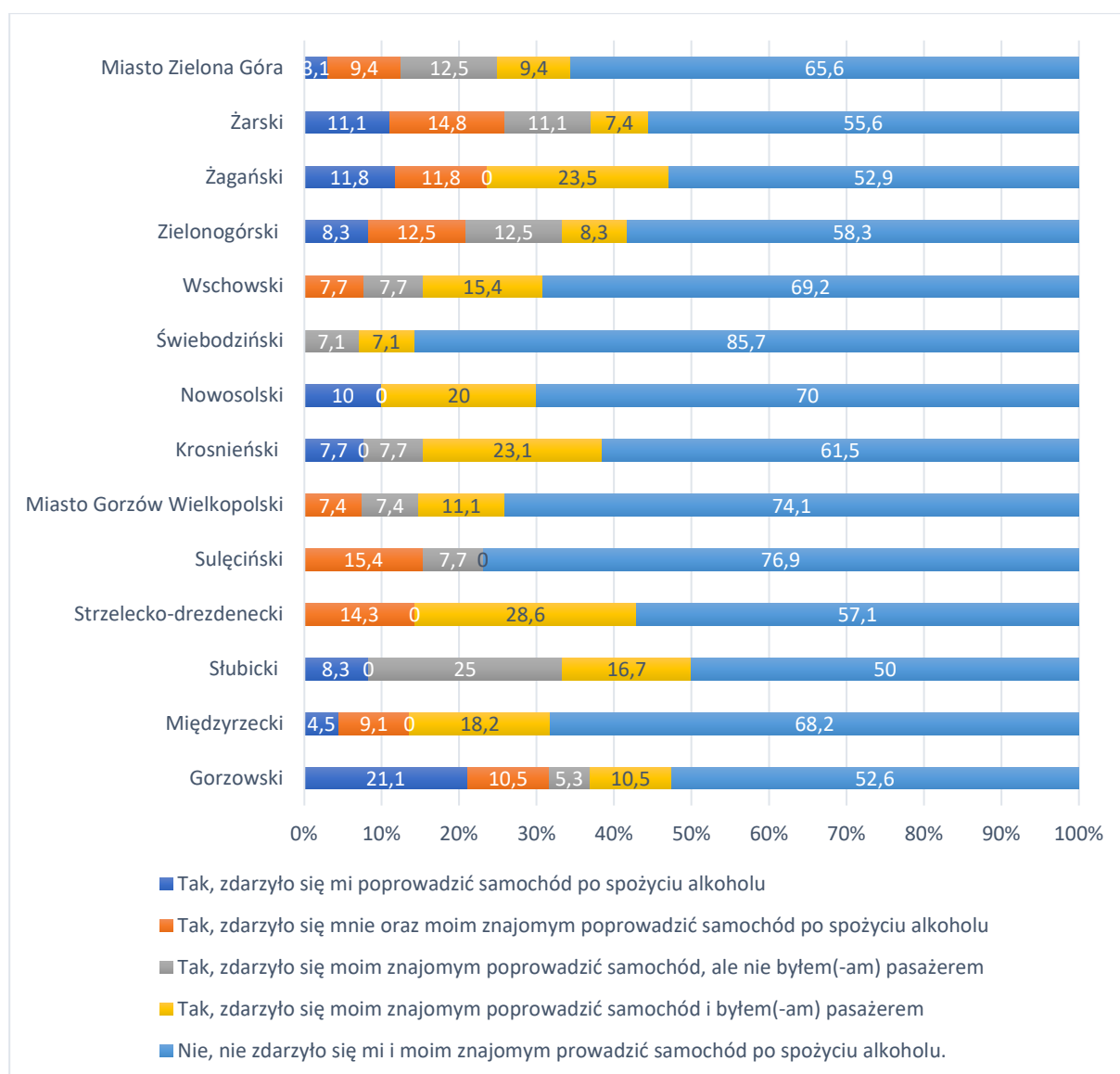
Prowadzenie samochodu pod wpływem alkoholu jest zabronione i bardzo niebezpieczne. Ok. 64% respondentów nie prowadziło samochodu pod wpływem alkoholu. Jednak prawie 14% badanych znalazło się kiedykolwiek w życiu w sytuacji, kiedy byli pasażerami osoby znajdującej się pod wpływem alkoholu i kierującej pojazdem. Również 6,4% mężczyzn i 6,3% kobiet przyznaje się, że kierowało samochodem będąc po spożyciu alkoholu. Jest to niewielki odsetek badanych osób z województwa lubuskiego, jednak wskazują na to, że nie brakuje osób lekkomyślnych i mało rozsądnych, które mogą doprowadzić do wypadku, kolizji czy śmierci kogoś niewinnego.

Wykres 193 Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Najwięcej osób wśród respondentów z województwa lubuskiego, którzy prowadzili samochód pod wpływem alkoholu lub byli pasażerami osób kierującymi pod wpływem alkoholu zamieszkuje powiat słubicki (50%), gorzowski (47,4%) i żagański (47,1%). Najwięcej osób, które nie znalazły się w takiej sytuacji zamieszkuje powiat świebodziński (85,7%).

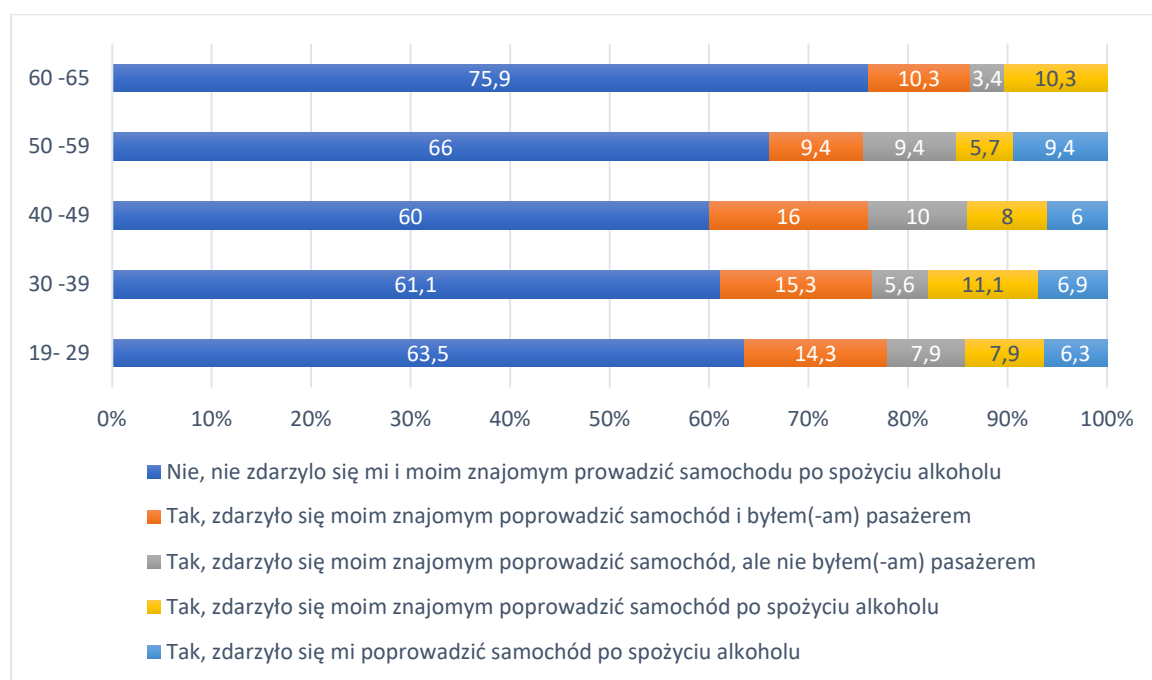

Wykres 194 Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Najwięcej osób, które znajdowały się w stanie nietrzeźwym i kierowały samochodem jest w wieku 50-59 lat (9,4%). Porównywalny odsetek pozostałych osób (ok. 6%) znajdujących się w różnych przedziałach wiekowych, także przyznaje się do kierowanie samochodem pod

wpływem alkoholu. Dane pokazują, że to nie wiek decyduje o rozsądności czy rozwadze osób spożywających alkohol i wsiadających „za kółko” po alkoholu. W tej kwestii wiek nie ma najmniejszego znaczenia, bo jak pokazują dane statystyczne przydarza się to osobom młodym w wieku 19-29 lat, jak i osobom w wieku 40-49 lat.

Wykres 195 Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu w podziale na wiek respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podsumowanie

Spożywanie alkoholu wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego jest częściej praktykowane, niż palenie papierosów. 63,1% badanych osób deklaruje spożywanie alkoholu. Wśród nich więcej znajduje się kobiet, których odsetek wynosi 65,4%. Osoby pijące alkohol deklarują, że pierwszy raz spróbowały go w wieku między 13 a 18 rokiem życia. Najpopularniejszym alkoholem wśród dorosłych respondentów jest piwo, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Badania pokazują, że statystycznie mężczyźni częściej sięgają po piwo i wódkę, natomiast kobiety wolą wino i whisky oraz koniak. Prawie 55% badanych twierdzi, że nie „upiło się” nigdy w życiu, a 65,8% nie zrobiło tego również w ostatnim miesiącu. Wskazuje to na rozsądek badanych podczas spożywania alkoholu (tzw. „picie z głową” – dla przyjemności, a nie samego „upicia się”). Tylko 1,1% osób biorących udział w badaniu

przyznaje, że w ostatnich 30 dniach „upiło się” więcej niż 6 razy. Ocena respondentów na temat spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży jest jednoznaczna wśród mężczyzn i kobiet. Ok. 72% badanych twierdzi, że w ogóle kobiety w stanie błogosławionym nie powinny spożywać alkoholu. W tej kwestii średnio 13% ankietowanych uważa, że ani kobiecie, ani dziecku nie zaszkodzi niewielka ilość alkoholu, która będzie spożywana sporadycznie. 6,4% mężczyzn oraz 6,3% kobiet deklaruje, że prowadziło samochód pod wpływem alkoholu.

Dokonując porównania wyników badań na próbie dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego z badaniami ogólnopolskimi przeprowadzonymi przez CBOS w komunikacie z badań „Konsumpcja alkoholu w Polsce” (Nr 151/2019), można stwierdzić, że mieszkańcy województwa lubuskiego spożywają więcej alkoholu niż statystyczny Polak. Z danych CBOS wynika, że w 2019 r. ponad połowa Polaków (56%) deklaruwała, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywał go często (8%), a co trzeci unikał okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie brał go do ust (33%).

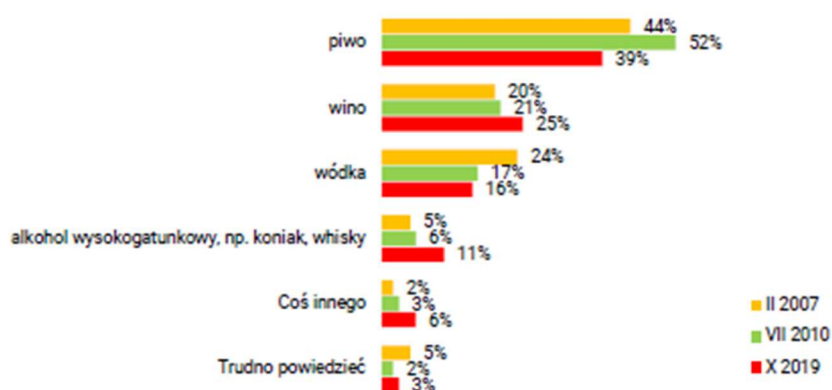

Wykres 196 Odsetek ludności spożywającej alkohol w 2019 r. [%]

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, Nr 151/2019, s. 2.

Deklarowana częstość spożywania alkoholu istotnie różni się w zależności od podstawowych cech społeczno-demograficznych. Kobiety dwa razy częściej niż mężczyźni w ogóle w 2019 r. nie sięgały po alkohol: wśród mężczyzn odsetek abstynentów wynosił 10%, podczas gdy wśród kobiet 21%. W województwie lubuskim większy odsetek osób deklarujących spożywanie alkoholu odnotowano wśród kobiet.

Preferencje spożywanego alkoholu przez Polaków wykazywały, że najczęściej statystyczny Polak sięga po piwo, na drugim miejscu po wino, a potem po wódkę oraz whisky/koniak. Preferencje dotyczące alkoholu zależały od czynników społeczno-demograficznych. Większość mężczyzn najczęściej sięgała po piwo (56%), natomiast wśród kobiet na pierwszym miejscu znajdowało się wino (45%). Co ciekawe, alkohol wysokogatunkowy, np. koniak czy whisky, był najchętniej wybierany przez 11% zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

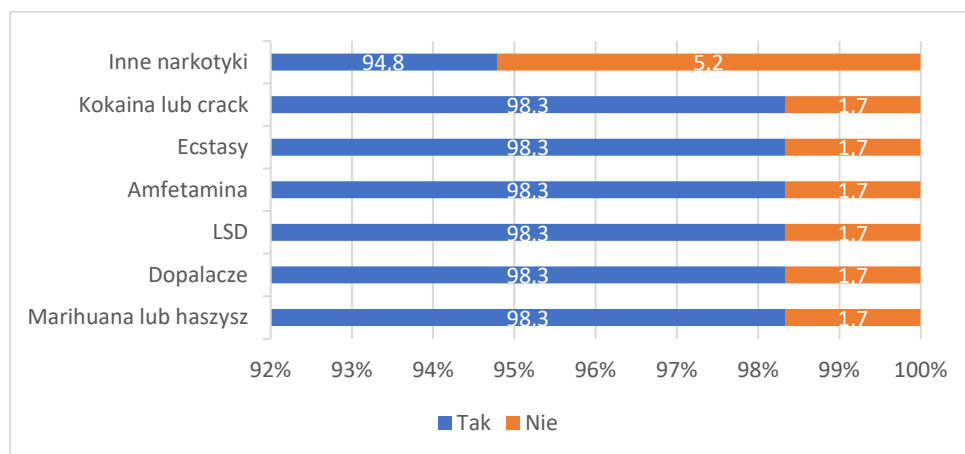
Wykres 197 Rodzaje najczęściej spożywanego alkoholu wśród Polaków w 2019 r. [%]

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, Nr 151/2019, s. 4.

W województwie lubuskim również piwo jest alkoholem, po który najczęściej sięgają mieszkańcy biorący udział w badaniu, zarówno kobiety jak i mężczyźni. Jednak na drugim miejscu lubuszanie chętniej sięgają po wódkę, potem whisky/koniak, a na końcu po wino.

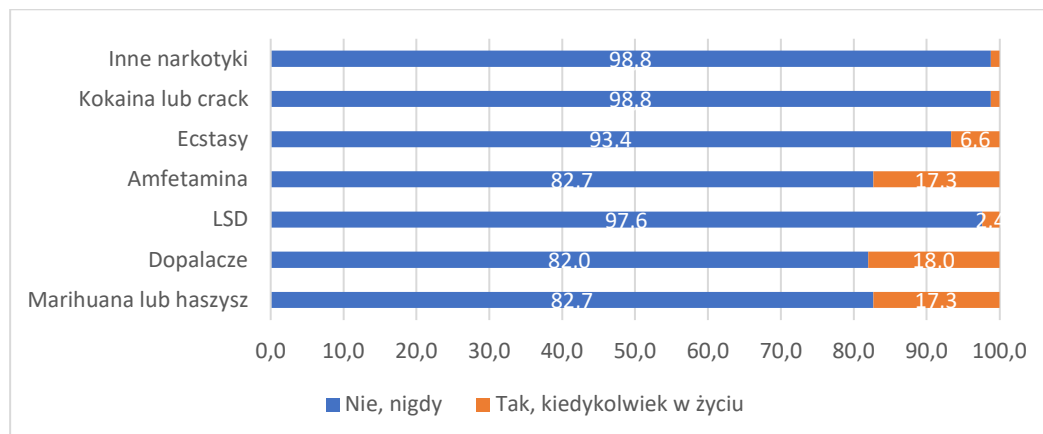
Substancje psychoaktywne inne niż tytoń i alkohol

Ponad 98% respondentów zna wszystkie z wymienionych w ankiecie substancji psychoaktywnych. Jednak do zażywania z nich przyznaje się średnio 18% badanych.

Wykres 198 Znajomość substancji psychoaktywnych wśród respondentów [%]

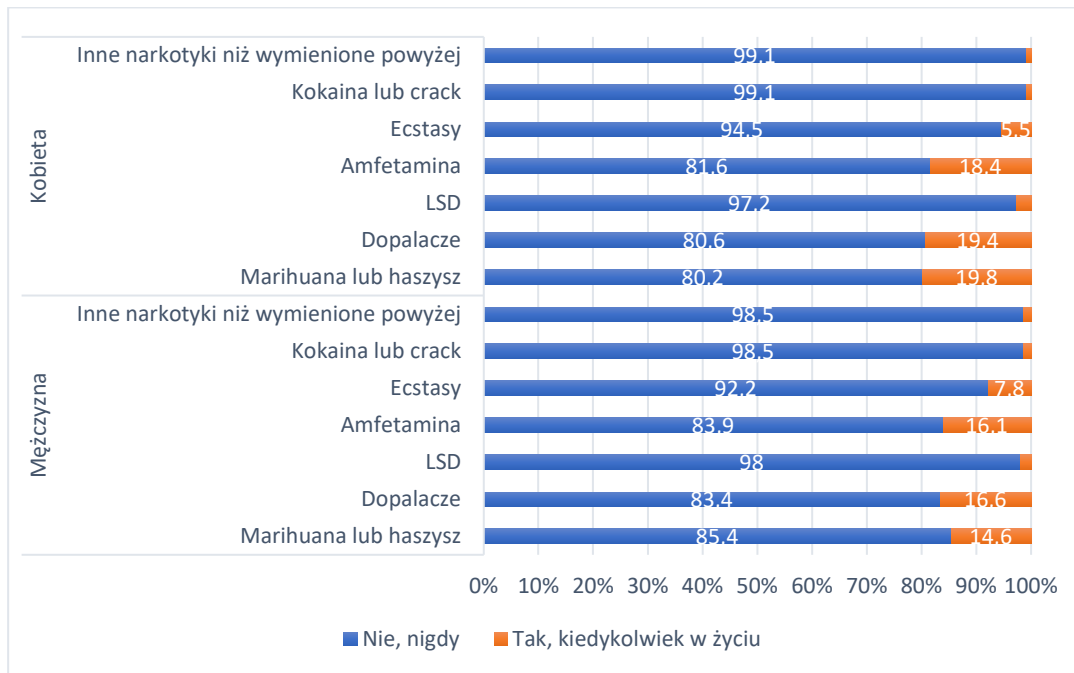
Źródło: Badania PAPI, N = 422

Wykres 199 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

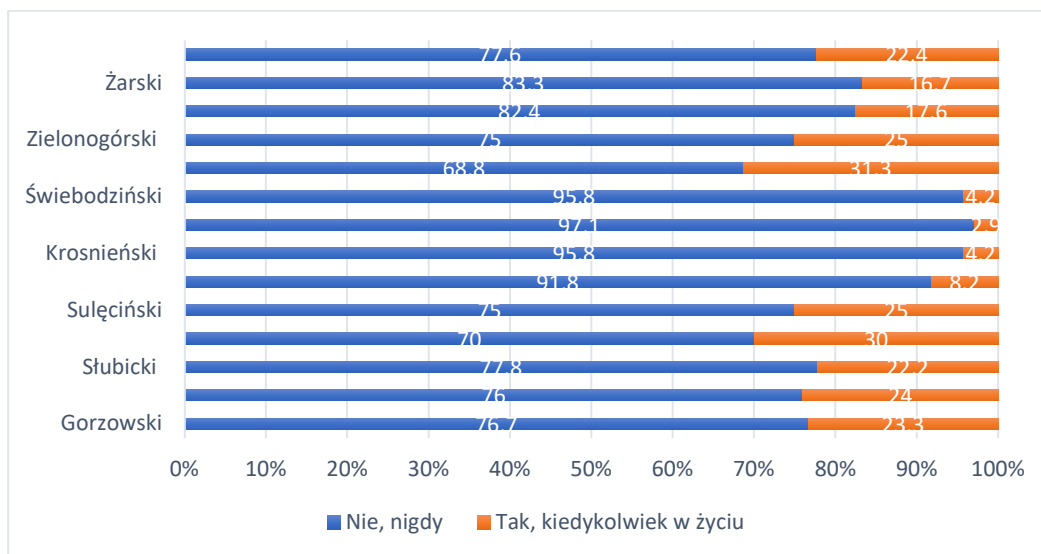
Zażywanie substancji psychoaktywnych deklaruje większa liczba kobiet niż mężczyzn. Kobiety częściej niż mężczyźni sięgają po takie narkotyki jak: amfetamina (18,4% kobiet i 16,1% mężczyzn), marihuana (19,8% kobiet i 14,6% mężczyzn) oraz dopalacze (19,4% kobiet i 16,6% mężczyzn).

Wykres 200 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez respondentów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Po substancje psychoaktywne sięgają najczęściej mieszkańcy powiatu wschowskiego (31,3%) i strzelecko-drezdeneckiego (30%). Najmniejszy odsetek osób zażywających lub próbujących narkotyków deklaruje z powiatu nowosolskiego (2,5%) oraz krośnieńskiego i świebodzińskiego (4,2%).

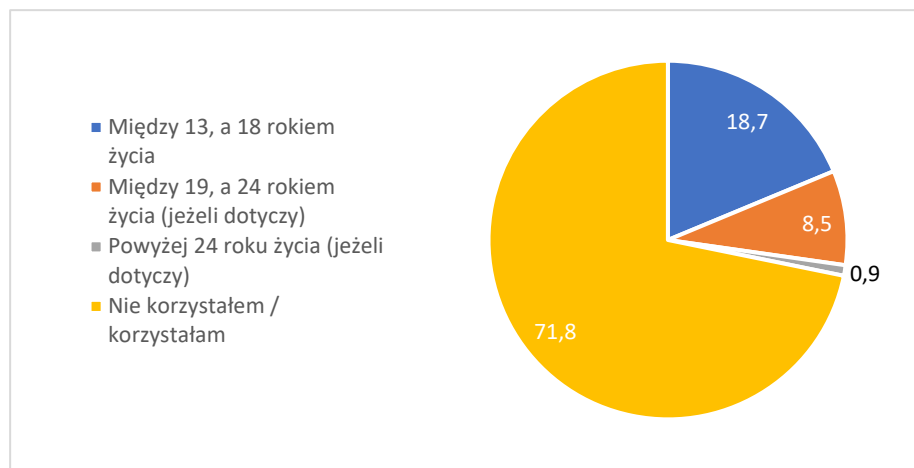

Wykres 201 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Porównując wyniki badań z 2015 r. i z 2021 r. okazuje się, że taki sam odsetek respondentów wskazuje na znajomość substancji psychoaktywnych (ok. 98%). Badając zażywanie narkotyków stwierdza się, że obecnie większa liczba dorosłych respondentów (18,3%) miała kiedykolwiek do czynienia z narkotykami. W 2015 r. średnia ilość osób, która kiedykolwiek zażywała narkotyki wynosiła 9%. W 2015 r. 4% badanych deklarowała zażywanie amfetaminy, 1% - LSD, 2% - dopalaczy, a 11% - marihuany. Bardziej popularne były wówczas leki przeciwbólowe (19%) oraz nasenne i uspakajające (15%). W 2021 r. liczba osób zażywających narkotyki jest stosunkowo większa, gdyż 18% deklaruje zażywanie dopalaczy, 17,3% palenie marihuany i zażywanie amfetaminy. 6,6% deklaruje również zażywanie ecstasy. Wynika z tego, że coraz bardziej popularne stają się „twarde” narkotyki, po które chętnie sięgają mieszkańcy województwa lubuskiego.

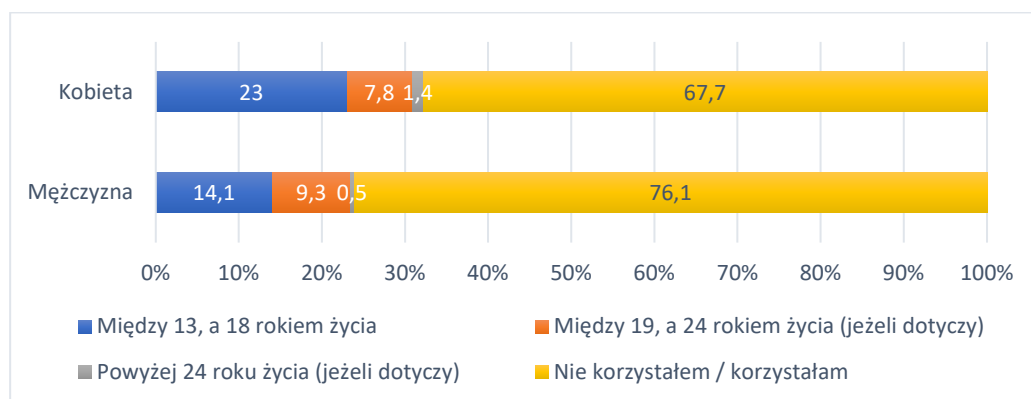
Respondenci deklarują, że pierwszy raz sięgnęli po narkotyki w wieku 13-18 lat (18,7%), a część z nich (8,5%) w wieku między 19 a 24 rokiem życia.

Wykres 202 Wiek respondentów, w których spróbowali pierwszy raz substancje psychoaktywne [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

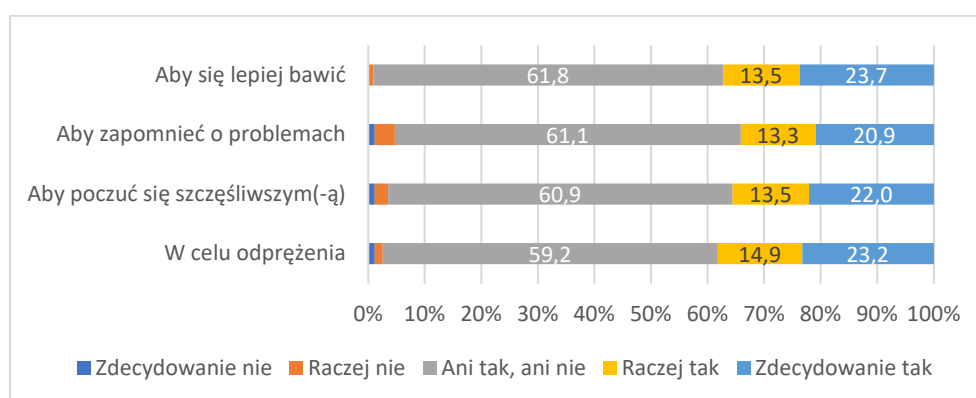
Wśród respondentów zażywających substancje psychoaktywne w województwie lubuskim więcej znajduje się kobiet. 23% kobiet sięgnęło po narkotyki w wieku 13-18 lat, w tym samym wieku po raz pierwszy sięgnęło po te substancje 14,1% mężczyzn. Zatem kobiety szybciej i częściej sięgają po substancje uzależniające w postaci różnego rodzaju narkotyków.

Wykres 203 Wiek respondentów, w których spróbowali pierwszy raz substancje psychoaktywne w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Z badania dzieci i młodzieży wynika, że najczęstszym powodem sięgania po substancje psychoaktywne jest dobra zabawa i odprężenie się. Jednakże zdecydowana większość z nich stwierdziła, że żaden z wymienionych w badaniu powodów nie jest dobry. Podobnie uznali dorośli mieszkańcy województwa lubuskiego. Około 60% badanych nie określa konkretnie powodu zażywania substancji psychoaktywnych. Odsetek badanych w granicach 20-23% uznaje, że zażywa się narkotyki, aby się lepiej bawić, zapomnieć chwilowo o problemach, poczuć się szczęśliwszym i móc się odprężyć.

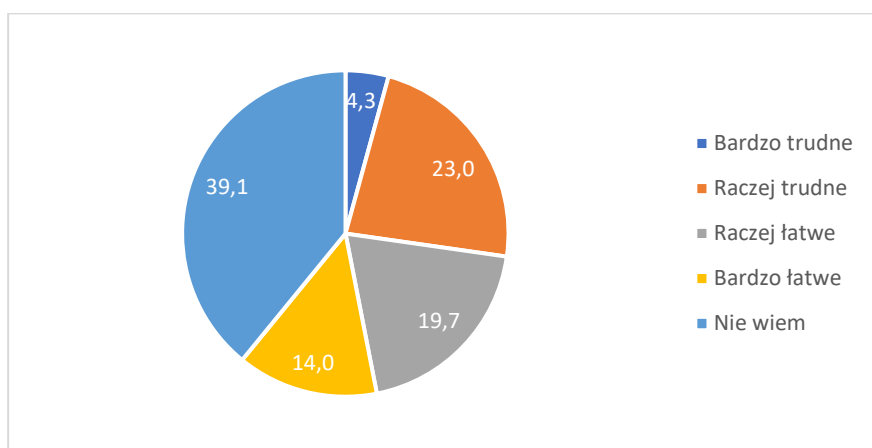

Wykres 204 Powody zażywania substancji psychoaktywnych w opinii respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Powody, dla których dorośli mieszkańcy lubuskiego sięgają po substancje psychoaktywne były takie same w 2015 r. i obecnie. Dominuje przekonanie, że po zażyciu narkotyków osoby będą się lepiej bawić i poczują się odprężone.

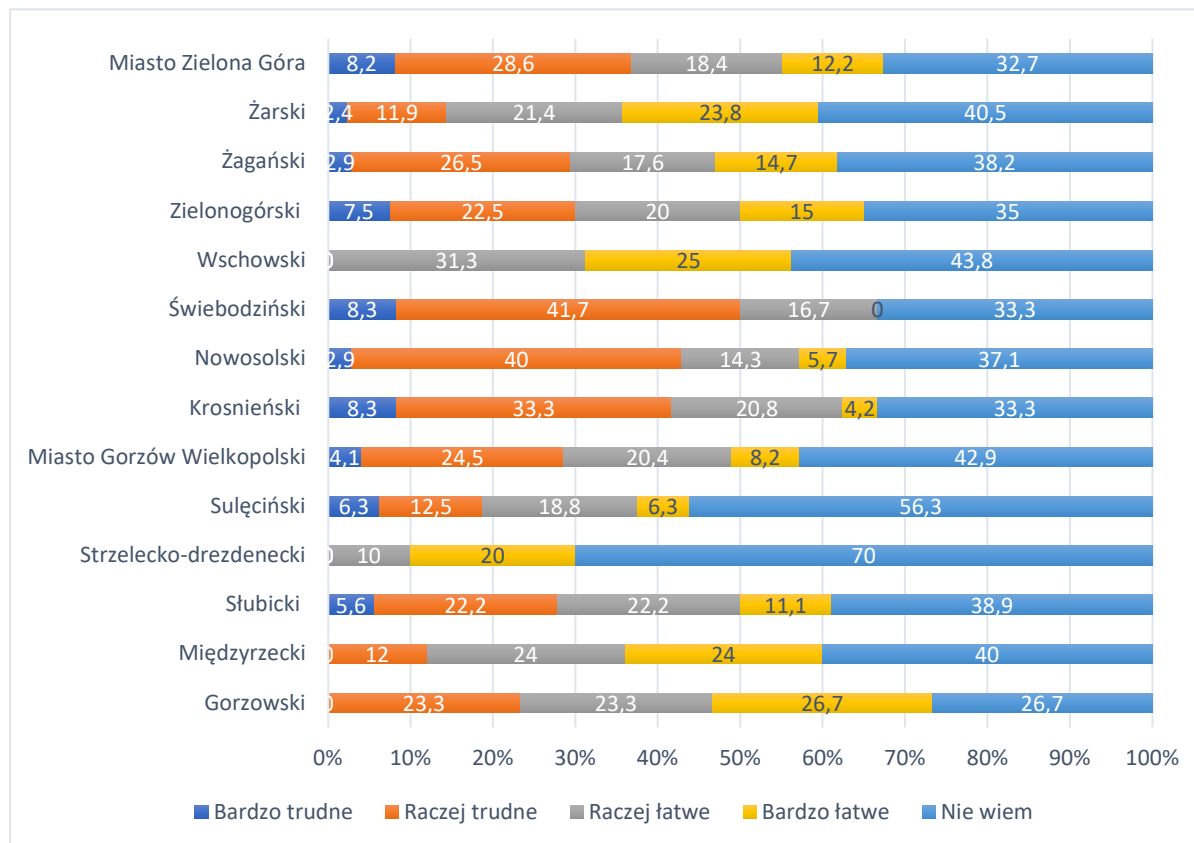
Analizując zjawisko zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów okazuje się, że 39,1% z nich nie potrafi wskazać odpowiedzi. 14% badanych uważa, że jest to bardzo łatwe, 19,7%, że raczej łatwiej. Trudno jest zdobyć marihuanę według 23% badanych, a bardzo trudno w opinii 4,3% respondentów.

Wykres 205 Ocena trudności zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

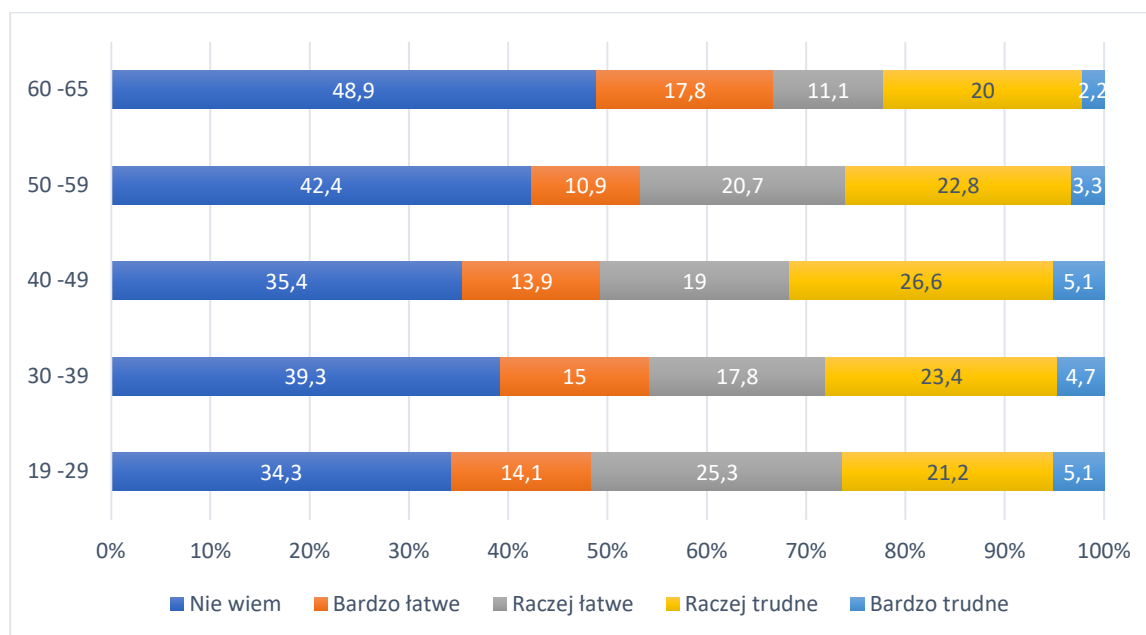
Dla mieszkańców powiatu gorzowskiego, wschowskiego i międzyrzeckiego zdobycie marihuany jest bardzo proste. Z kolei mieszkańcy powiatu krośnieńskiego, świebodzińskiego i w mieście Zielona Góra respondenci wskazali, że zdobycie/kupienie marihuany jest bardzo trudne.

Wykres 206 Ocena trudności zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Analizując niniejsze zagadnienie w kwestii zdobycia/kupienia marihuany wśród respondentów w podziale na wiek okazuje się, że osoby w wieku 60-65 lat twierdzą, że bardzo łatwo jest ją zdobyć. Jednakże jest to tylko ocena, a nie stwierdzenie, że osoby w tym wieku najczęściej kupują i palą marihuanę. Również za bardzo łatwe nabycie marihuany uważa 15% osób w wieku 30-39 lat, 14,1% w wieku 19-29 lat i 13,9% osób w wieku 40-49 lat.

Wykres 207 Ocena zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów w podziale na wiek [%]

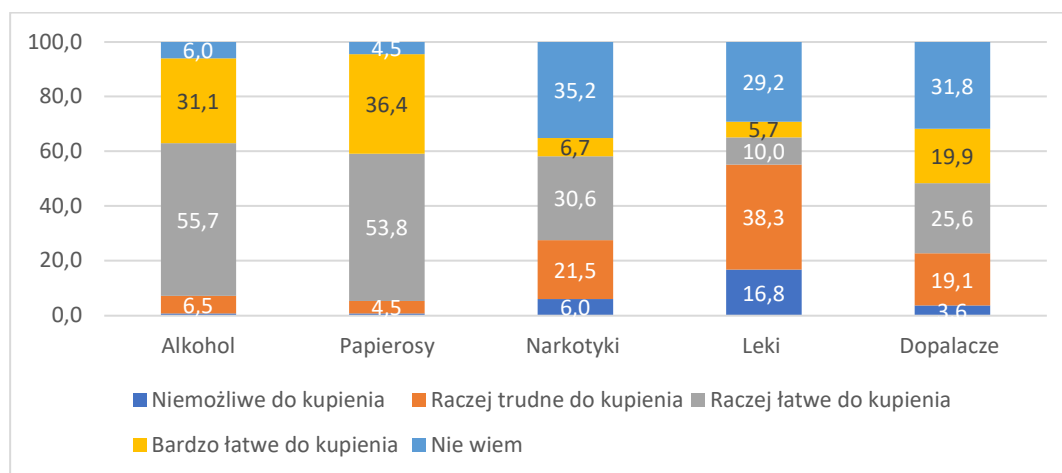
Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podsumowanie

Znajomość substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego jest większa, niż wśród badanych uczniów. Ponad 98% zna wszystkie wymienione w ankiecie substancje psychoaktywne. W porównaniu z rokiem 2015 stwierdza się niewielki wzrost liczby osób zażywających narkotyki, głównie narkotyki „twarde”. Do zażywania narkotyków przyznaje się ok. 18% respondentów. Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne większy odsetek stanowią kobiety. To one statystycznie częściej sięgają po amfetaminę, marihuanę i dopalacze. Najczęściej zażywanymi narkotykami są dopalacze (18%), marihuana/haszysz (17,3%), amfetamina (17,3%), ecstasy (6,6%) i LSD (2,4%). Według ok. 23% respondentów głównym powodem sięgania po narkotyki jest chęć zapomnienia o problemach, dobra zabawa, stan poczucia się szczęśliwszym i bardziej odprężonym. 18,7% respondentów zażywających narkotyki deklaruje, że pierwszy raz sięgnęli po substancje psychoaktywne w wieku między 13 a 18 rokiem życia. Prawie 40% badanych nie ma wiedzy czy marihuana jest środkiem łatwo dostępnym. Dla 14% respondentów to substancja, którą bardzo łatwo jest nabyć/kupić.

Substancje psychoaktywne wśród mieszkańców – porównanie

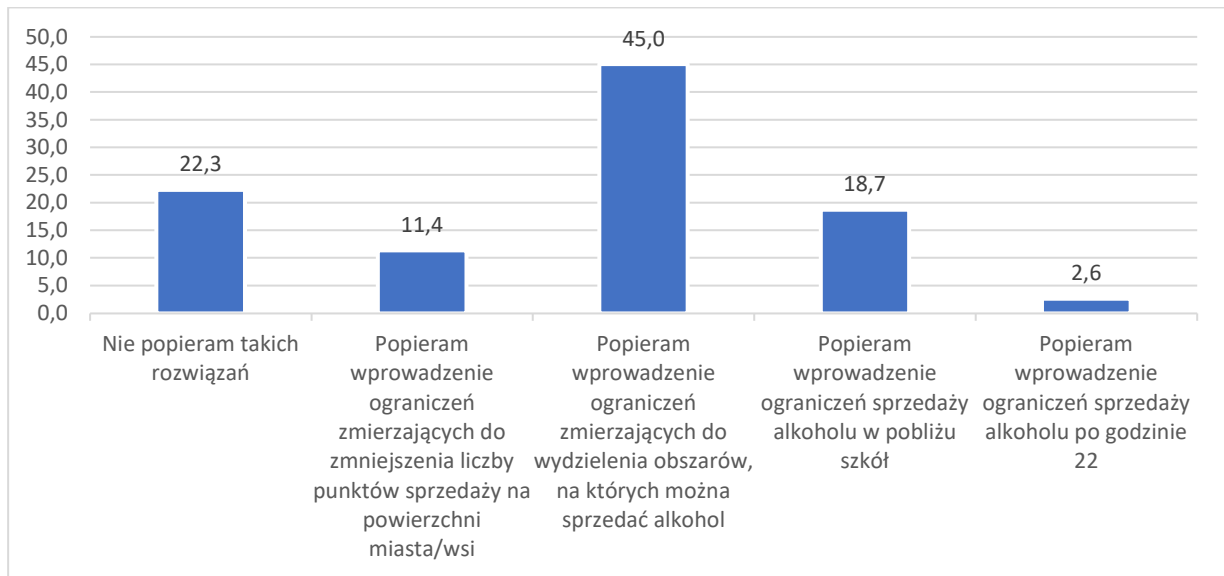
Dostęp do różnorodnych substancji psychoaktywnych w opinii dorosłych respondentów jest porównywalny do oceny dokonanej przez młodzież z województwa lubuskiego. Zarówno papierosy, jak i alkohol należą do substancji łatwo osiągalnych i dostępnych dla wszystkich. Z kolei dostęp do narkotyków jest łatwy dla ok. 37% dorosłych respondentów (6,7% - bardzo łatwe do kupienia i 30,6% - raczej łatwe). W przypadku leków tylko 15,7% badanych określiło je jako dostępne, a w przypadku dopalaczy 45,5% badanych osób uznało, że są one łatwe lub bardzo łatwe do kupienia.

Wykres 208 Ocena respondentów na temat trudności w dostępie do substancji uzależniających [%]

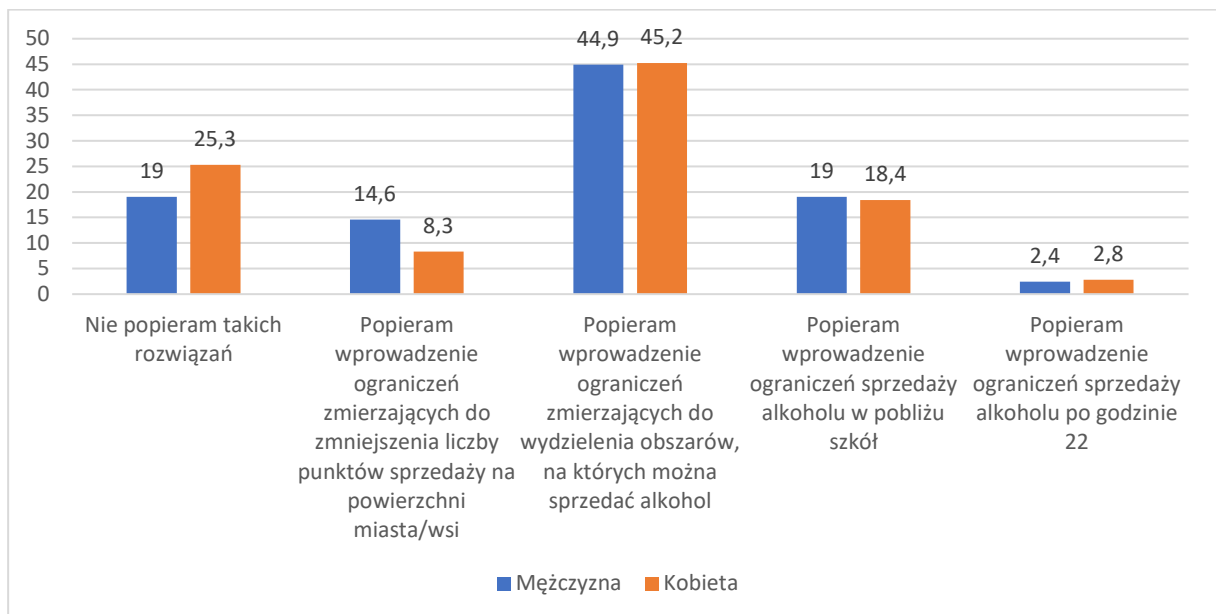
Źródło: Badania PAPI, N = 422

Ustawodawcze ograniczenia dostępu do alkoholu popiera 45% badanych. 22,3% nie popiera takiego rozwiązania, a 18,7% popiera wprowadzenie zakazu sprzedaży alkoholu w pobliżu szkół. Analizując to zagadnienie w podziale na płeć okazuje się, że więcej kobiet (25,3%) niż mężczyzn (19%) nie popiera takich ograniczeń, a zdecydowana większość mężczyzn popiera wprowadzenie ograniczeń zmierzających do zmniejszenia liczby punktów sprzedaży alkoholu na terenie miasta/wsi (14,6% mężczyzn i 8,3% kobiet).

Wykres 209 Ocena respondentów na temat podjęcia ustawodawczych ograniczeń w dostępie do alkoholu [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

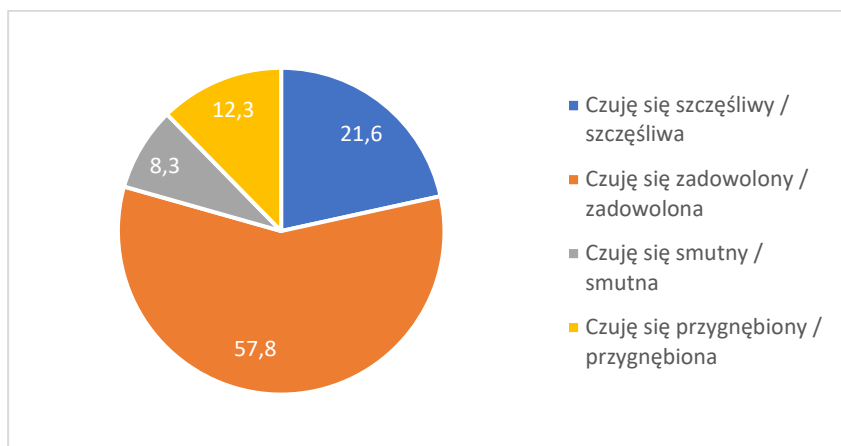

Wykres 210 Ocena respondentów na temat podjęcia ustawodawczych ograniczeń w dostępie do alkoholu w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Zdrowie psychiczne

Analizując zagadnienia związane ze zdrowiem psychicznym wśród dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego okazuje się, że aż 57,8% z nich czuje się zadowolona, a 21,6% czuje się szczęśliwa. 12,3% respondentów odczuwa smutek, a 8,3% również przygnębienie. Dane wskazują na to, że badani mieszkańcy województwa lubuskiego w prawie 80% czują się dobrze, ale u 20% badanych można podejrzewać obniżenie nastroju, złe samopoczucie psychiczne i inne dolegliwości depresyjne.

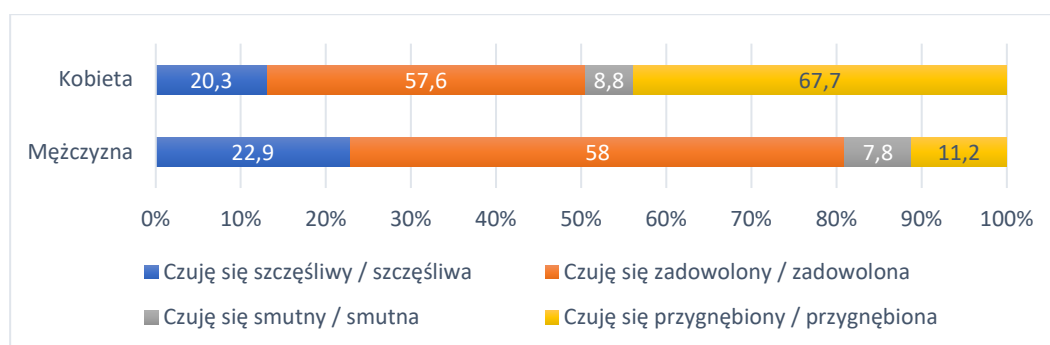

Wykres 211 Ocena stanu aktualnego nastroju w opinii respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Poziom stanu psychicznego dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego jest bardzo dobry. W porównaniu z wynikami badań przeprowadzonymi wśród grupy uczniów z województwa lubuskiego okazuje się, że osoby dorosłe w mniejszym zakresie martwią się o stan własnego zdrowia psychicznego. Wśród uczniów odsetek osób martwiących się o zdrowie psychiczne wynosił ok. 30-40% w zależności od typu szkoły. Wśród dorosłych ok. 20% badanych deklaruje obawę przed pogorszeniem się ich stanu zdrowia. Różnica ta może wynikać z przeżywania okresu dojrzewania u młodzieży, trudności życia codziennego, wchodzenia w dorosłe życie itp. Należy przypomnieć, że odsetek uczniów martwiących się o stan zdrowia zmienia się wraz z typem szkoły (w podstawówkach odsetek uczniów jest niższy niż w liceach i technicach).

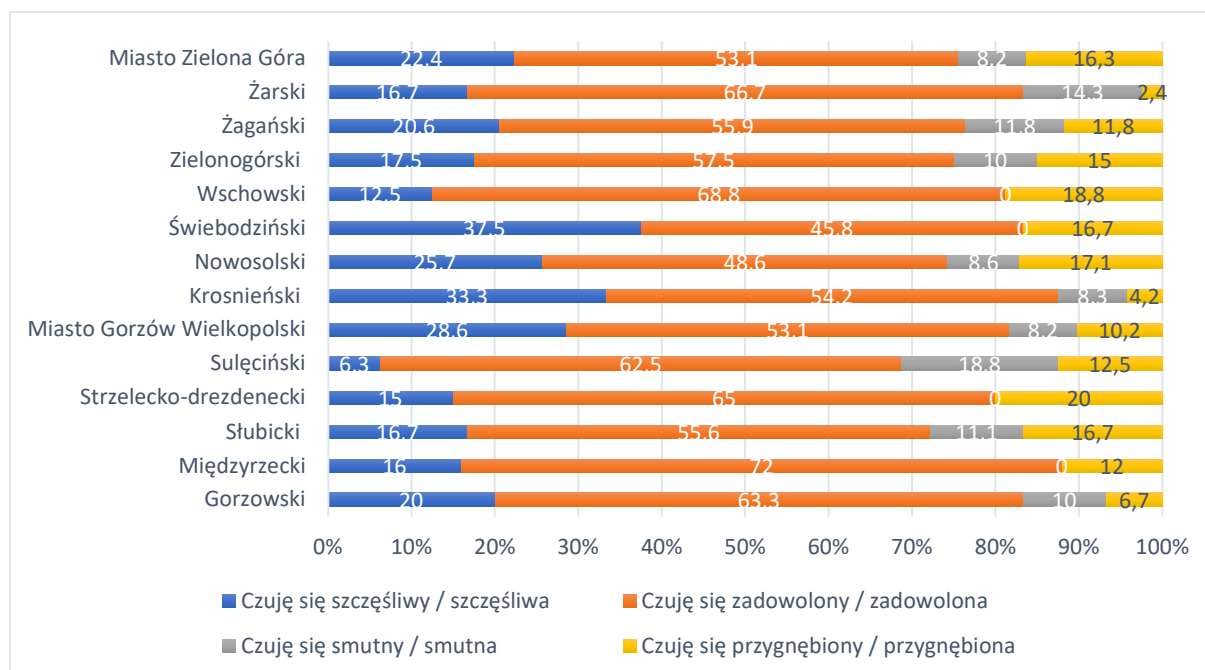
Ocena własnego stanu zdrowia psychicznego jest lepsza wśród mężczyzn, niż wśród kobiet. Aż 67,7% kobiet biorących udział w badaniu twierdzi, że czują się przygnębiona, przy czym tylko 11,2% mężczyzn deklaruje odczuwanie takiego stanu. Mężczyźni częściej deklarują bycie szczęśliwym (22,9%) i zadowolonym (58%).

Wykres 212 Ocena stanu aktualnego nastroju w opinii respondentów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

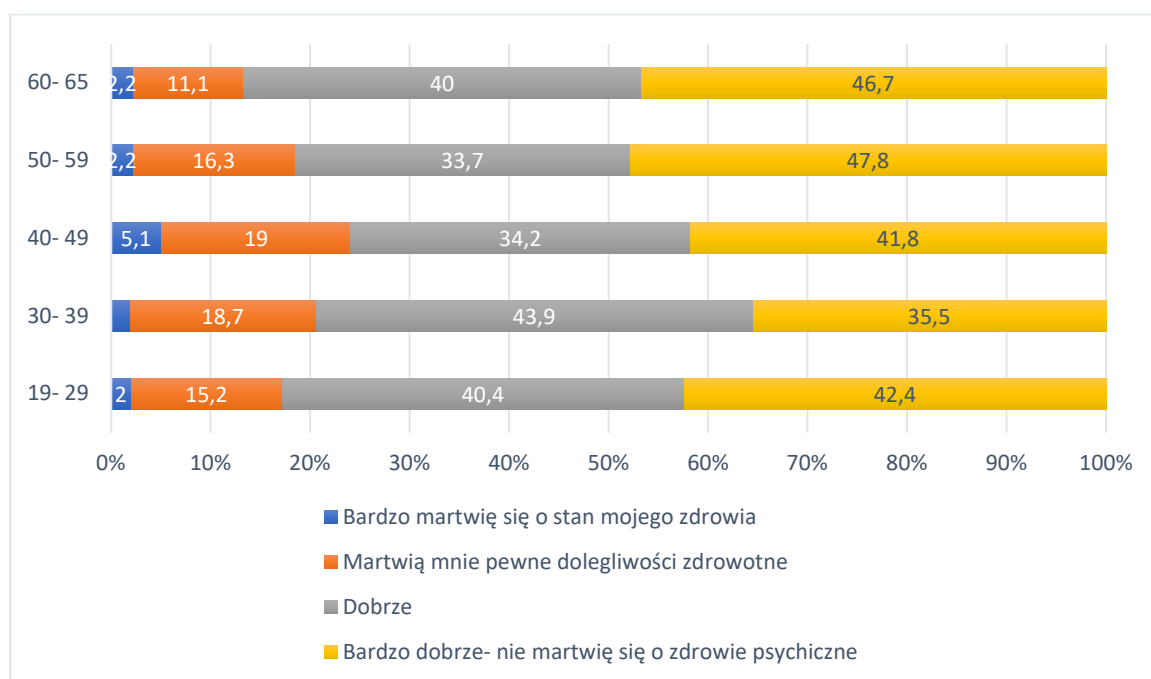
Dobry stan psychiczny w postaci odczuwania szczęścia deklarują przede wszystkim mieszkańcy powiatu świebodzińskiego (37,5%), krośnieńskiego (33,3%) oraz miasta Gorzów Wlkp. (28,6%). Natomiast stan przygnębienia towarzyszy najczęściej mieszkańcom powiatu strzelecko-drezdeneckiego (20%), wschowskiego (18,8%) oraz nowosolskiego (17,1%).

Wykres 213 Ocena stanu aktualnego nastroju w opinii respondentów w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

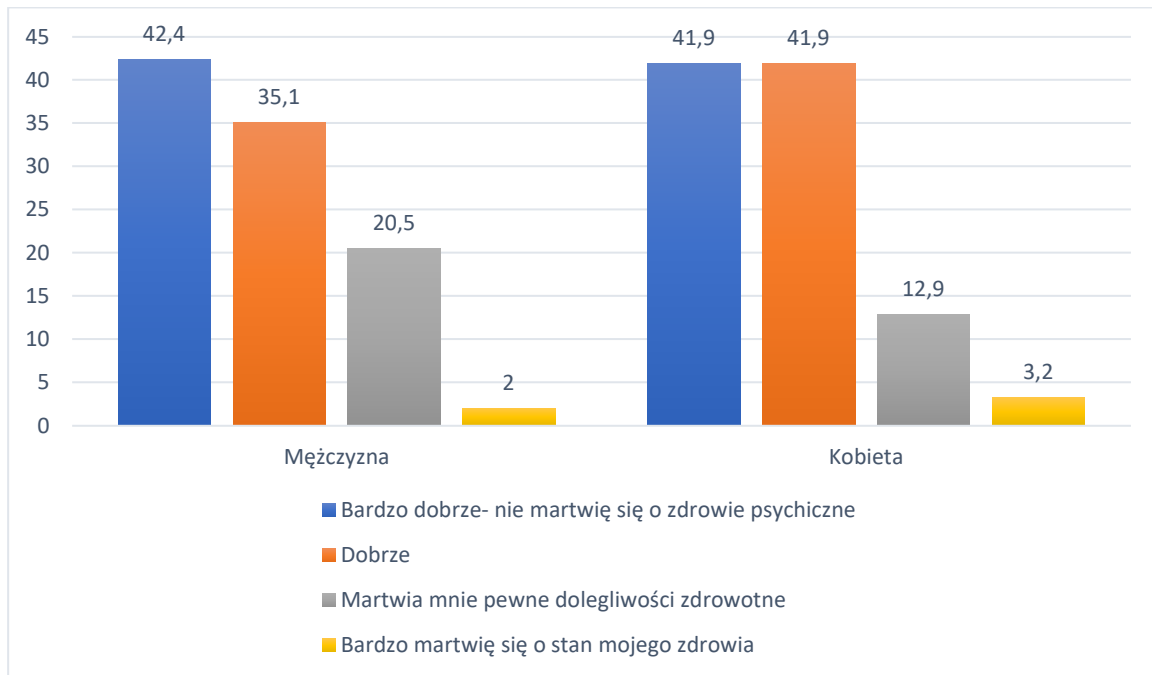
Badając kwestie zdrowia psychicznego zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu określiła swój stan zdrowia jako bardzo dobry, większość z nich nie martwi się o zdrowie psychiczne. Największy odsetek respondentów (19%) znajdujących się w wieku 40-49 lat martwi się o pewne dolegliwości zdrowotne. Również osoby w tym wieku częściej martwią się o stan swojego zdrowia (5,1%). Może to wynikać w dolegliwości, które zaczynają doskwierać już w tym wieku, co powoduje pewien niepokój.

Wykres 214 Ocena respondentów stanu zdrowia psychicznego w podziale w wiek [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

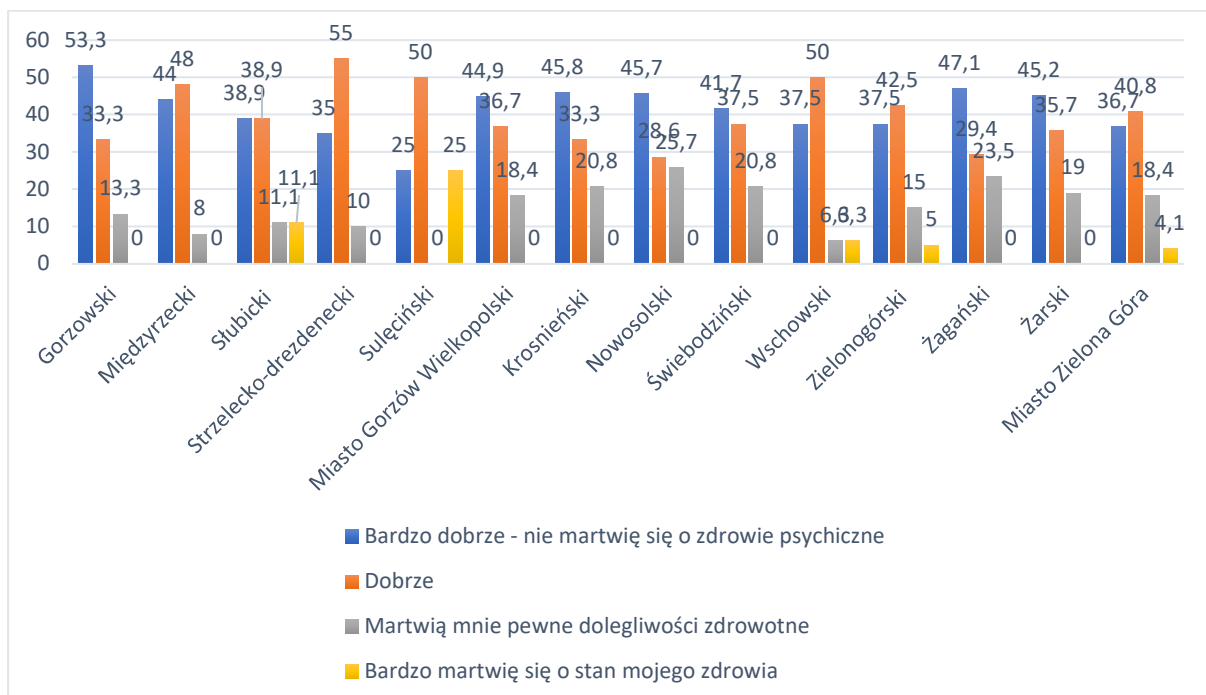
Swój stan zdrowia jako bardzo dobry określa 42,4% mężczyzn oraz 41,9% kobiet. Więcej kobiet twierdzi, że ich stan zdrowia psychicznego jest dobry (41,9%), podczas gdy tylko 35,1% mężczyzn określiło go jako dobry. Więcej mężczyzn niż kobiet również martwi się z powodu doskwierających dolegliwości zdrowotnych (o 7,6%), ale z kolei więcej kobiet bardzo martwi się o stan swojego zdrowia (3,2%).

Wykres 215 Ocena stanu zdrowia psychicznego respondentów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

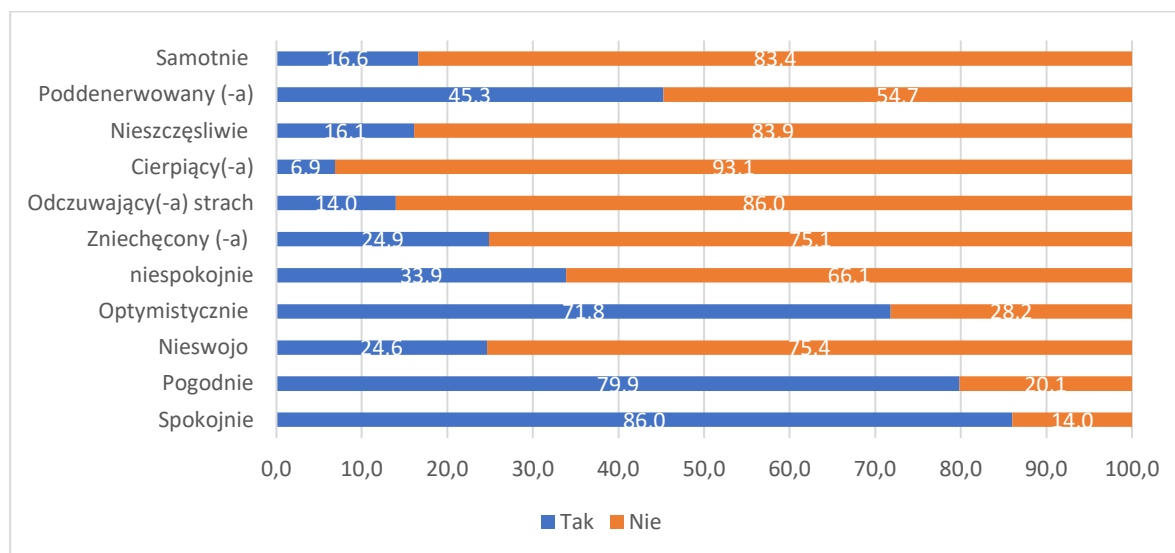
Najwięcej osób deklarujących obawy o własne zdrowie psychiczne zamieszkuje powiat sulęciński (25%), słubicki (11,1%), wschowski (8,3%), zielonogórski (5%) i miasto Zielona Góra (4,1%). Z powiatu gorzowskiego najwięcej respondentów zadeklarowało, że nie martwi się o stan zdrowia psychicznego (53,3%).

Wykres 216 Ocena respondentów na temat stanu zdrowia psychicznego w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podczas badania poproszono respondentów również o określenie stanu uczuć, które towarzyszyły im w ostatnim tygodniu. Okazuje się, że zdecydowana większość badanych osób czuła się bardzo dobrze, towarzyszył im spokój, szczęście, optymizm, pogoda ducha. Niewielki odsetek osób czuł niepokój (33,9%), nieszczęście (16,1%), czy samotność (16,6%). Należy stwierdzić, że osoby te narażone są na stany depresyjne, których pierwszymi objawami są właśnie smutek, cierpienie, niepokój, strach itp. Zdecydowanie mniej dorosłych odczuwało zniechęcenie w porównaniu z odsetkiem dzieci i młodzieży biorących udział w badaniu. Wśród uczniów dominowało uczucie zniechęcenia, natomiast wśród dorosłych respondentów dominuje spokój i optymistyczne nastawienie do życia. Jednak należy zwrócić uwagę na 45,3% osób, które zadeklarowały, że czuły się w ostatnim tygodniu podenerwowane, co również porównywalne jest z wynikami odpowiedzi uczniów. Oni też często wskazywali na podenerwowanie, jako uczucie, które im towarzyszyło w ostatnim okresie.

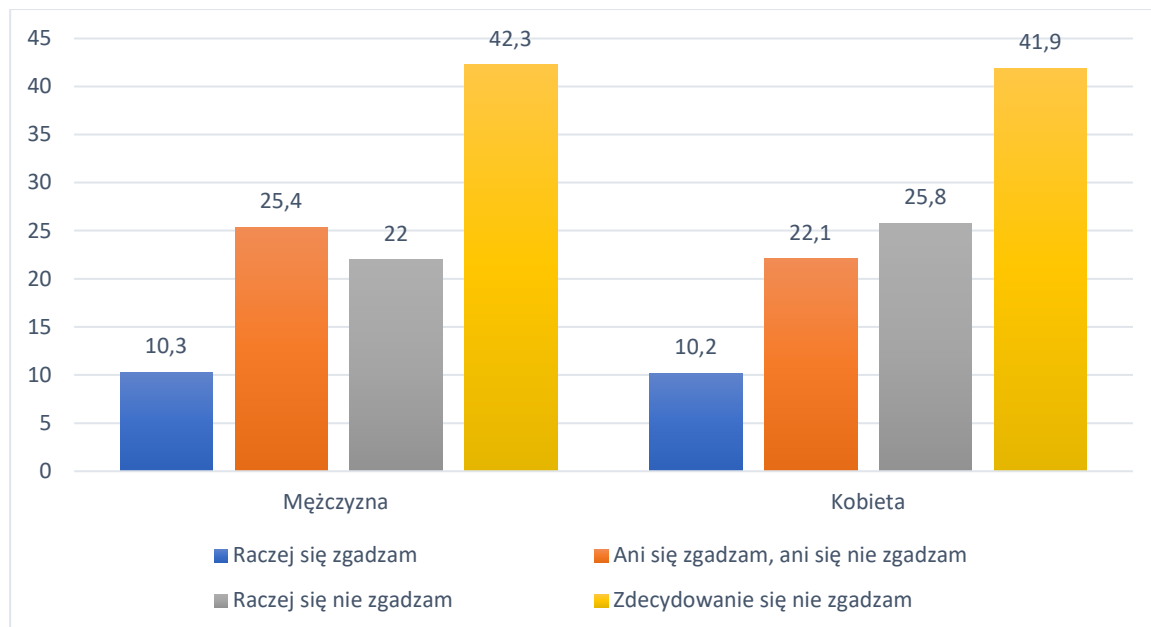

Wykres 217 Ocena stanu uczuć w ostatnim tygodniu w opinii respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

O pogorszenie się swojego stanu zdrowia nie obawia się ponad 60% respondentów. Tylko 10,3% mężczyzn oraz 10,2% kobiet bardzo obawia się pogorszenia stanu zdrowia

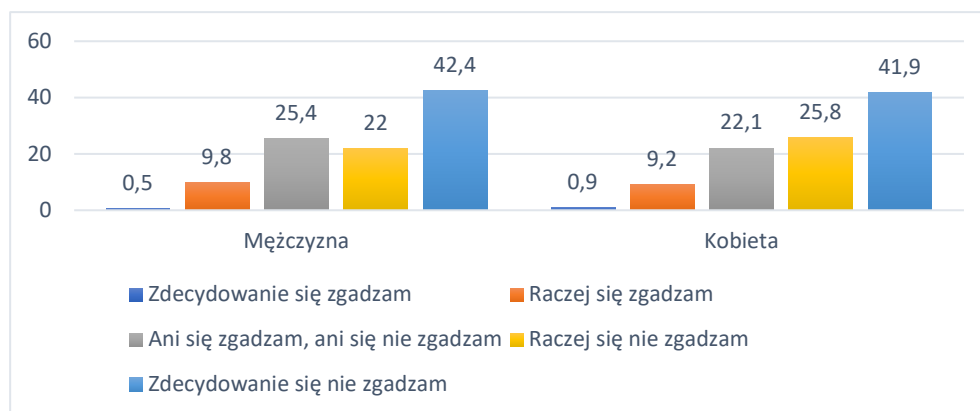
psychicznego w najbliższym czasie. Może to wynikać z niestabilnej sytuacji życiowej, która ma zdecydowany wpływ na zdrowie psychiczne.

Wykres 218 Opinia respondentów na temat obawy pogorszenia się ich stanu zdrowia psychicznego [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

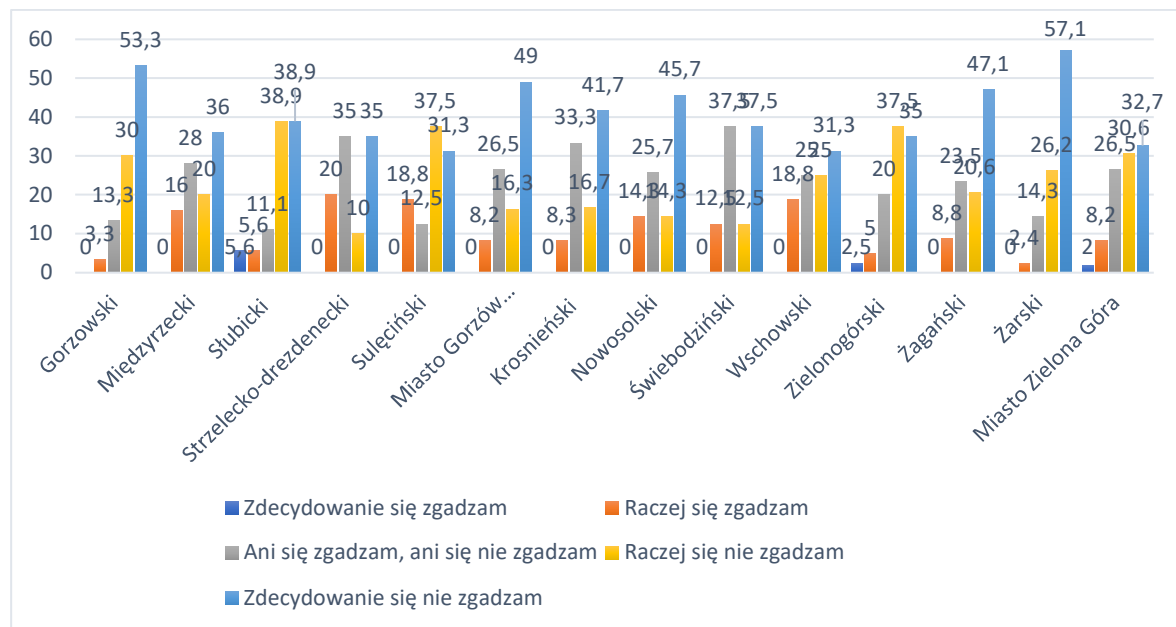
Większy odsetek kobiet deklaruje zły stan zdrowia psychicznego. Jednakże obawa przed pogorszeniem się stanu zdrowia dotyczy niewielkiej liczby respondentów. 42,4% mężczyzn nie obawia się pogorszenia własnego stanu zdrowia, a wśród kobiet odsetek ten wynosi 41,9% badanych. Obawy, że stan zdrowia się pogorszy wykazuje 9,8% mężczyzn i 9,2% kobiet.

Wykres 219 Opinia respondentów na temat obawy pogorszenia się ich stanu zdrowia psychicznego w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

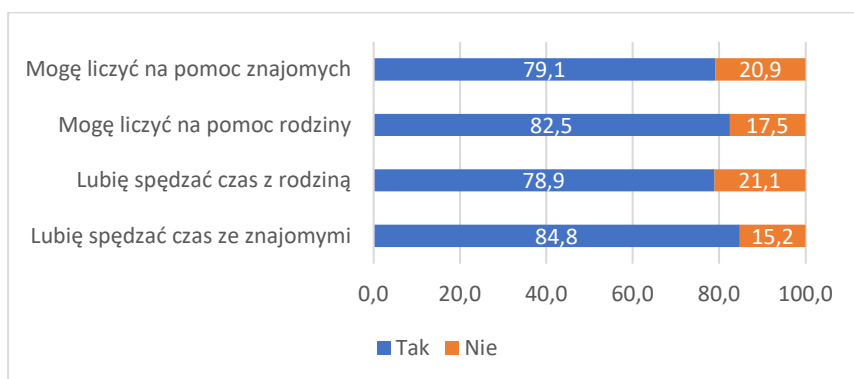
Wśród respondentów, którzy nie deklarują obaw związanych z pogorszeniem własnego stanu zdrowia większość zamieszkuje powiat żarski (57,1%), gorzowski (53,3%), miasto Gorzów Wlkp. (49%) oraz powiat żagański (47,1%).

Wykres 220 Opinia respondentów na temat obawy pogorszenia się ich stanu zdrowia psychicznego w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

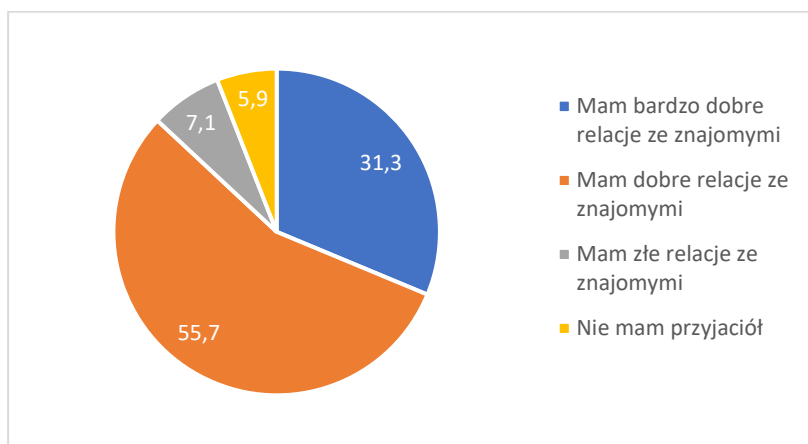
Posiadanie rodziny i dobrych przyjaciół oraz znajomych stanowi niewątpliwie cenny zasób w dzisiejszych czasach. Posiadanie tego rodzaju „bogactwa” wpływa na zdrowie psychiczne. Respondenci podczas badania wskazali, że średnio w 80% mogą liczyć na pomoc znajomych, przyjaciół i rodziny. Również tyle samo osób deklaruje, że lub z nimi spędzać czas, co pozytywnie świadczy o budowaniu odpowiednich relacji społecznych. Jednak, jak pokazują badania, pozostała część respondentów (ok. 20%) nie może liczyć na pomoc znajomych i rodziny, co może oznaczać, że kontakty te są ograniczone lub kształtują się na nieodpowiednim poziomie.

Wykres 221 Ocena respondentów na temat spędzania czasu i pomocy ze strony bliskich [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

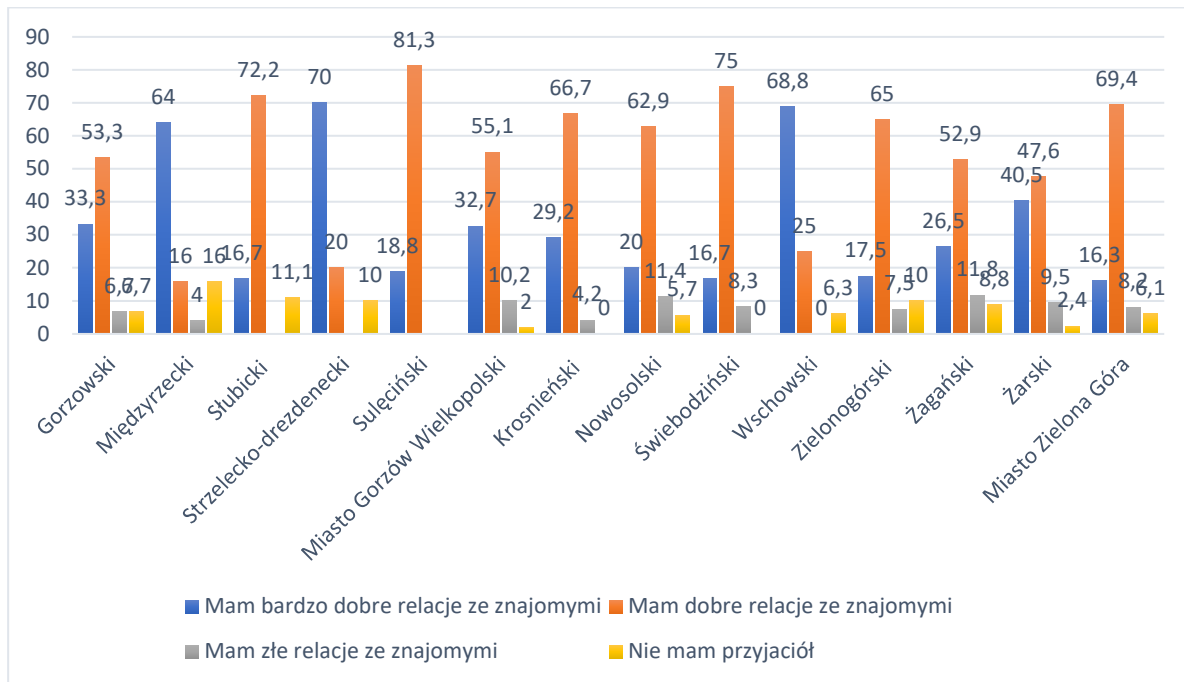
Nawiązując do poprzedniego zagadnienia, ponad połowa badanych (55,7%) określiła, że posiada dobre relacje ze znajomymi, a 31,3%, że bardzo dobre. Niewielki odsetek badanych osób wskazuje, że te relacje układają się nie tak jak powinny, a tylko 5,9% osób deklaruje, że nie posiada przyjaciół.

Wykres 222 Ocena relacji społecznych w opinii respondentów [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

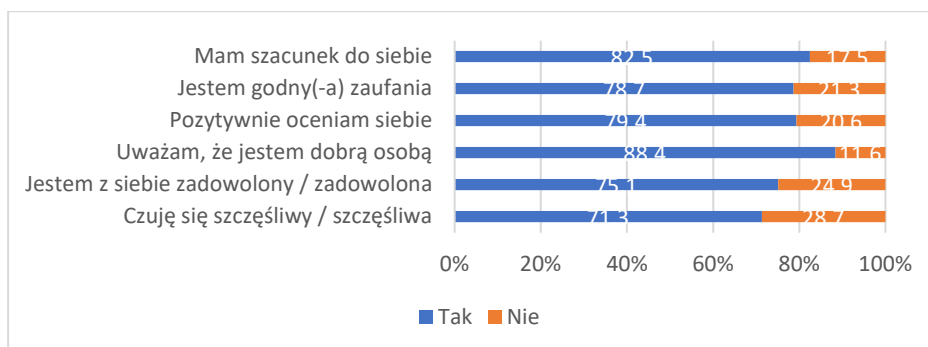
Na bardzo dobre relacje ze znajomymi i przyjaciółmi wskazują mieszkańcy powiatu strzelecko-drezdeneckiego (70%), wschowskiego (68,8%) i międzyrzeckiego (64%). W pozostałych powiatach odnotowuje się również utrzymywanie dobrych relacji ze znajomymi, na co wskazują odpowiedzi respondentów biorących udział w badaniu.

Wykres 223 Ocena relacji społecznych w opinii respondentów podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Samoocena to trudne zadanie, jakie stanęło przed osobami biorącymi udział w badaniu. Okazuje się, że zdecydowana większość respondentów z województwa lubuskiego postrzega i ocenia się bardzo pozytywnie. 82,5% badanych posiada szacunek do siebie, 78,7% uważa, że jest godna zaufania, 79,4% pozytywnie ocenia siebie, 88,4% uważa, że jest dobrą osobą, 75,1% osób jest zadowolonych z siebie i własnych osiągnięć, a 71,3% czuje się w życiu szczęśliwie.

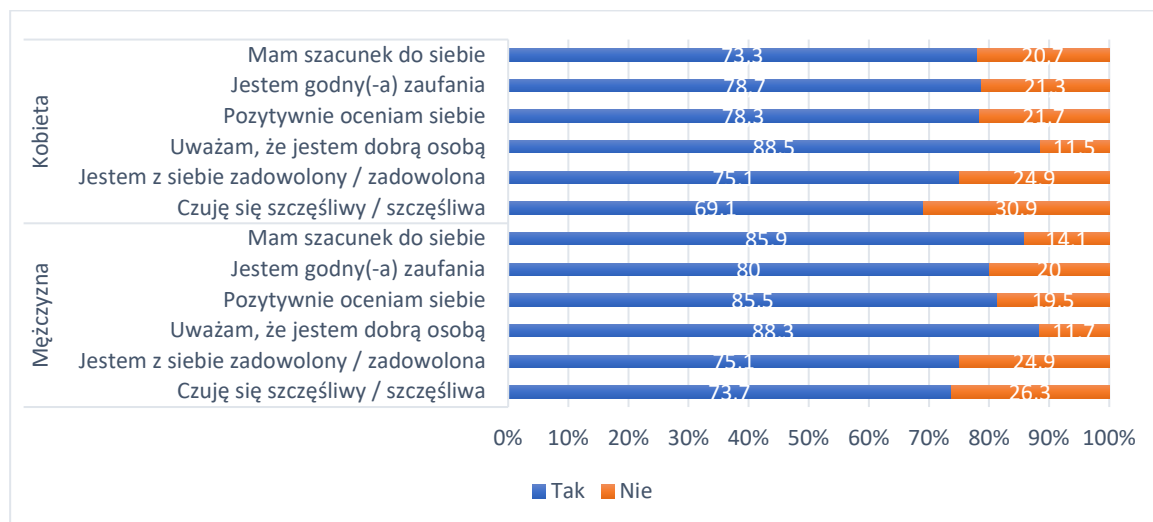

Wykres 224 Samoocena w zakresie postrzegania siebie [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Zdecydowanie lepiej oceniają siebie mężczyźni niż kobiety. Zgodnie ze wskazaniami w badaniu ankietowym mężczyźni deklarowali częściej posiadanie szacunku do samego siebie (85,9% mężczyzn,

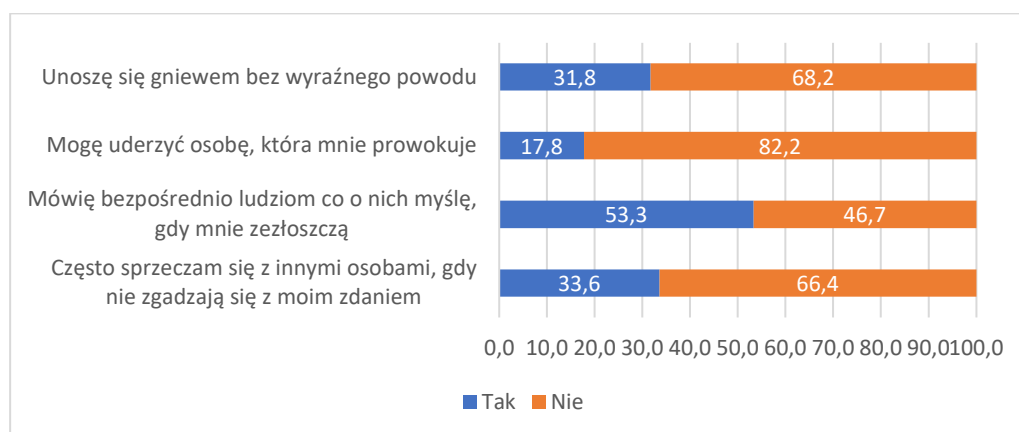
a 73,3% kobiet), bycie szczęśliwym (73,7% mężczyzn, a 69,1% kobiet) oraz pozytywny stosunek do samego siebie (85,5% mężczyzn, a 78,3% kobiet).

Wykres 225 Samoocena w zakresie postrzegania siebie w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

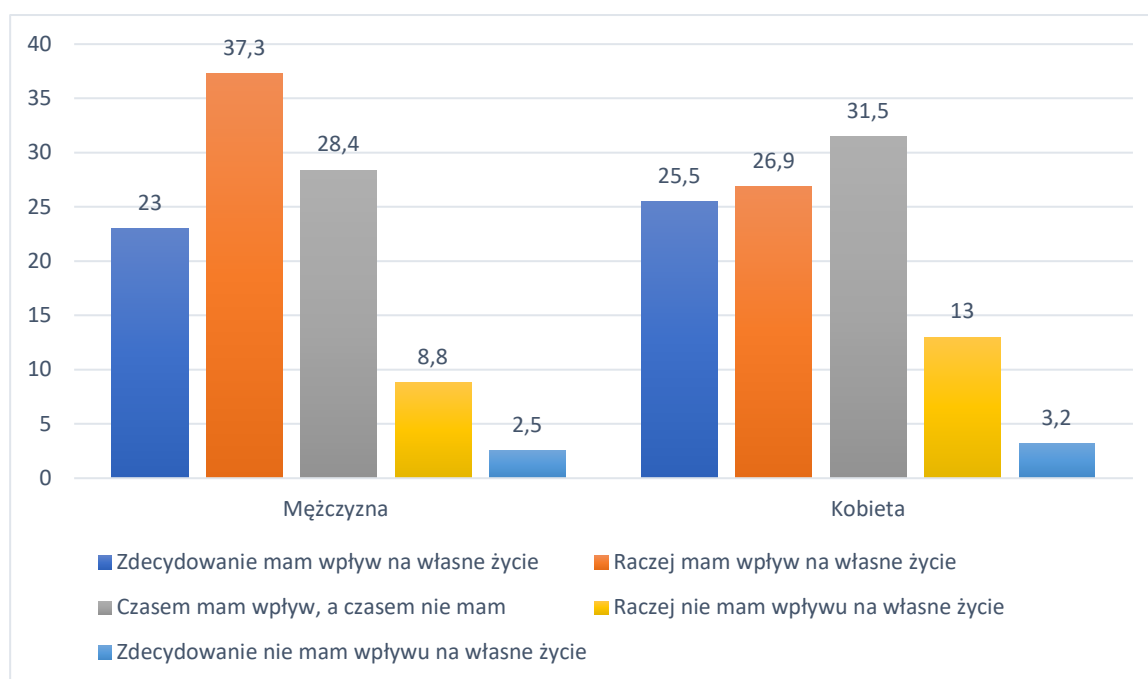
Dokonanie samooceny własnego zachowania przez dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego również nie wykazuje większych niepokojów w kontekście analizowanego stanu zdrowia psychicznego. 68,2% badanych nie unosi się gniewem bez wyraźnego powodu, są to osoby opanowane i rozważne. 82,2% respondentów deklaruje, że nie uderzyłoby osoby, która je denerwuje, a 66,4% badanych rzadko sprzecza się z osobami, podczas gdy nie zgadzają się z ich zdaniem. Ocena szczerości i bezpośredniości w stosunku do innych została przez respondentów oceniona po połowie. Część (53,3%) z nich uważa, że mówi bezpośrednio ludziom co o nich myślą, a część (46,7%) powstrzymuje się od uwag.

Wykres 226 Samoocena własnego zachowania [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

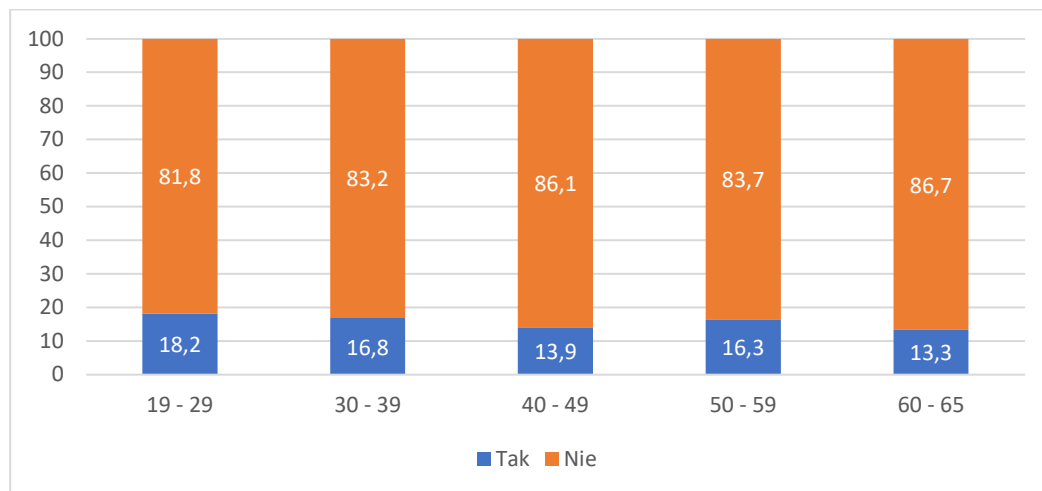
Do oceny wpływu na własne życie respondenci podeszli bardzo rozważnie, a nawet z pewnym dystansem. Największy odsetek badanych uważa, że raczej posiada wpływ na własne życie (37,3% mężczyzn i 26,9% kobiet), ale część respondentów jest zdania, że czasem posiada, a czasem nie posiada takiego wpływu (28,4% mężczyzn i 31,5% kobiet). Z kolei 25,5% kobiet jest zdania, że posiada wpływ na własne życie. Tego zdania jest również 23% mężczyzn.

Wykres 227 Ocena respondentów na temat wpływu na własne życie w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

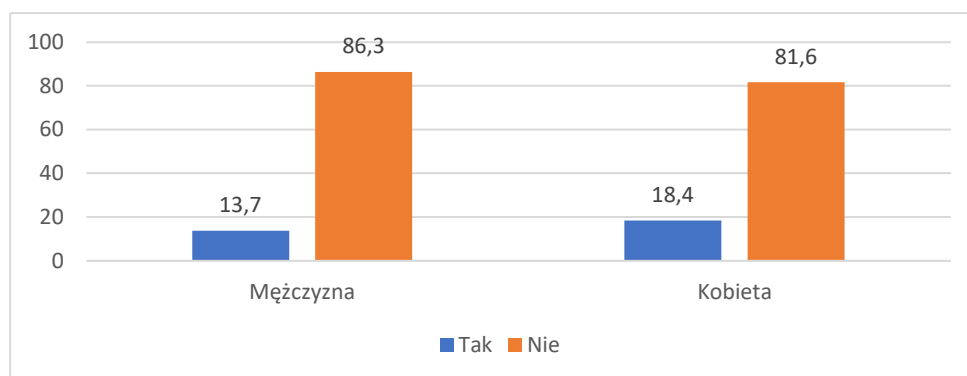
Sytuacja stosowania przemocy słownej w postaci hejtu w Internecie nie jest zauważana przez zdecydowaną większość dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego. Ponad 80% badanych w każdym wieku uważa, że nie jest to zjawisko nadużywane w świecie wirtualnym. Opinia dorosłych respondentów znacznie odbiega od oceny dzieci i młodzieży, stąd wniosek, że hejt może dotyczyć i dotyczyć przede wszystkim młodych osób.

Wykres 228 Ocena respondentów na temat występowania hejtu w internecie w podziale na wiek [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

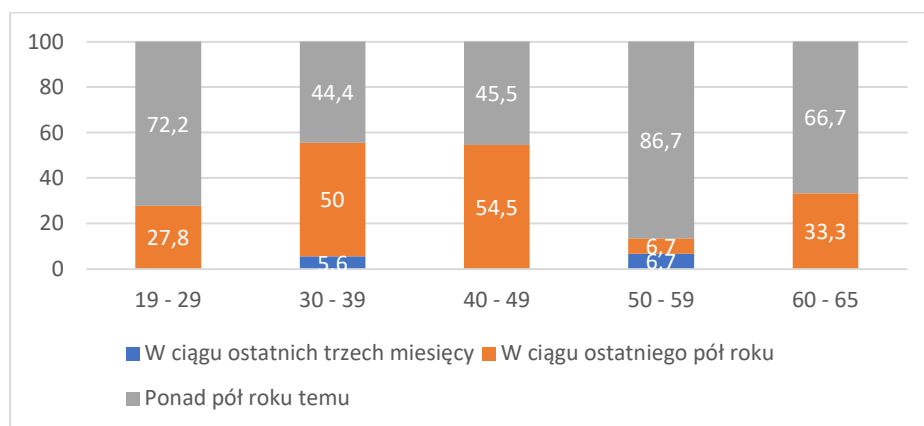
Aż 86,3% mężczyzn i 81,6% kobiet nie spotkało się z sytuacją hejtu w internecie.

Wykres 229 Ocena respondentów na temat występowania hejtu w internecie w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

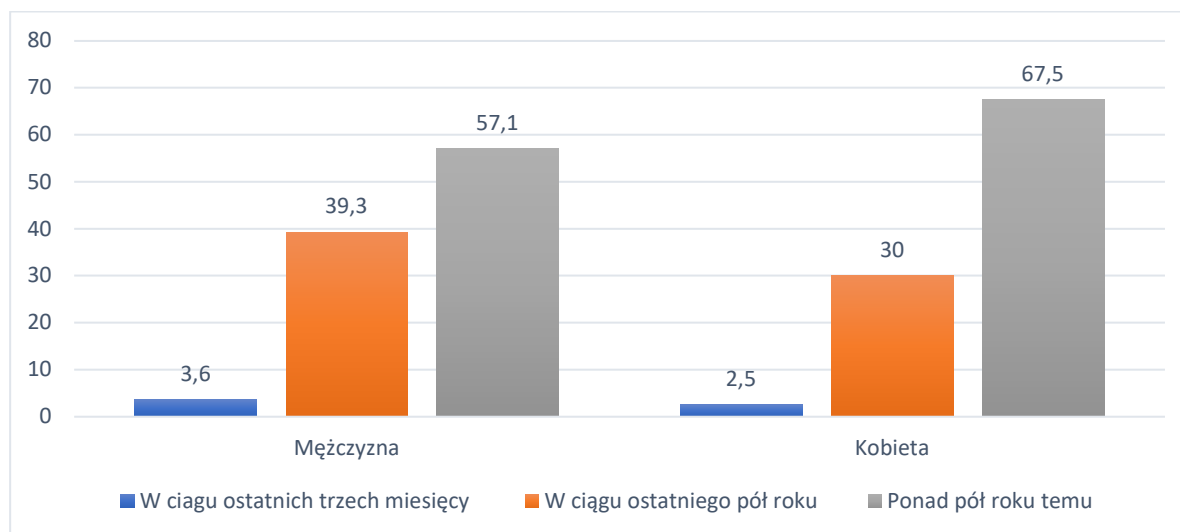
Bezpośredni hejt, z którym mieli do czynienia respondenci w ostatnim czasie (3 miesiące) dotyczy głównie osób w wieku 30-39 lat (5,6%) oraz w wieku 50-59 lat (6,7%). Badania pokazują, że hejt dotyka częściej osób w wieku 30-49 lat, gdyż osoby z pozostałych przedziałów wiekowych rzadziej spotykały się z sytuacją hejtu (72,2% w wieku 19-29 lat, 66,7% w wieku 60-65 lat).

Wykres 230 Ocena czasu hejtu skierowanego do respondentów w podziale na wiek [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

W ocenie respondentów hejt w internecie skierowany był w ciągu ostatnich 3 i 6 miesięcy w stosunku do większej liczby mężczyzn (3,6% - 3 miesiące oraz 39,3% - 6 miesięcy).

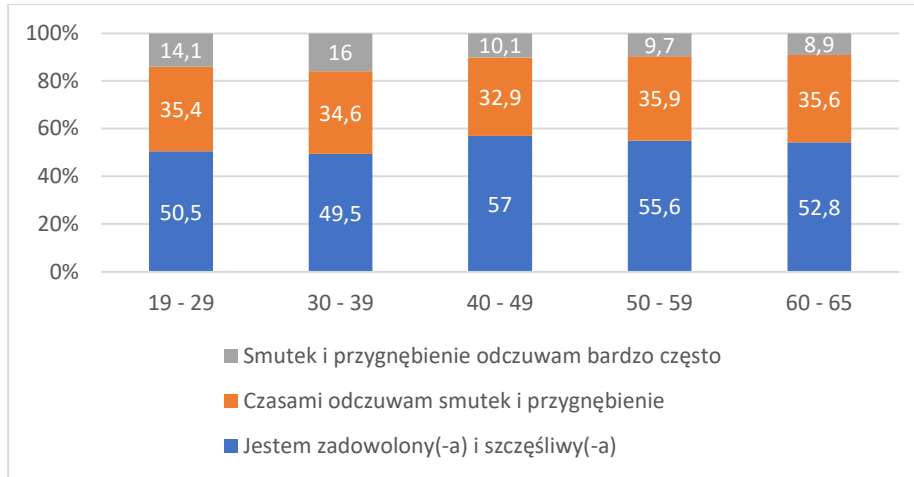
Wykres 231 Ocena czasu wystąpienia hejtu skierowanego do respondentów w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Ogólna ocena samopoczucia respondentów w podziale na wiek oraz w kontekście analizy zdrowia psychicznego wykazuje, że ponad połowa badanych jest zadowolona i szczęśliwa, średnio 35% badanych w każdym przedziale wiekowym odczuwa smutek i przygnębienie. Natomiast średnio 10% osób biorących udział w badaniu deklaruje, że smutek i przygnębienie towarzyszy im cały czas. Osoby te należą do grupy najbardziej narażonych na pogorszenie się stanu psychicznego i odczuwanie stanów depresyjnych. Wśród nich znajduje

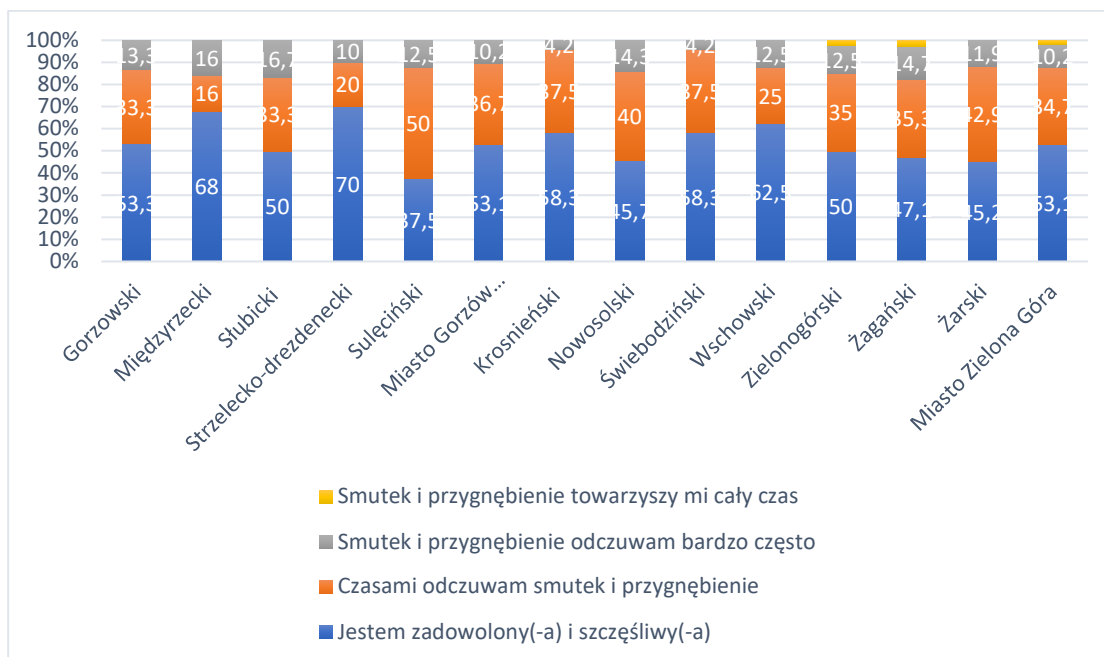
się 14,3% kobiet oraz 10,3% mężczyzn, co może wskazywać na to, że u kobiet częściej mogą pojawiać się problemy związane z pogorszeniem się stanu zdrowia psychicznego.

Wykres 232 Ocena respondentów na temat samopoczucia na co dzień w podziale na wiek [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

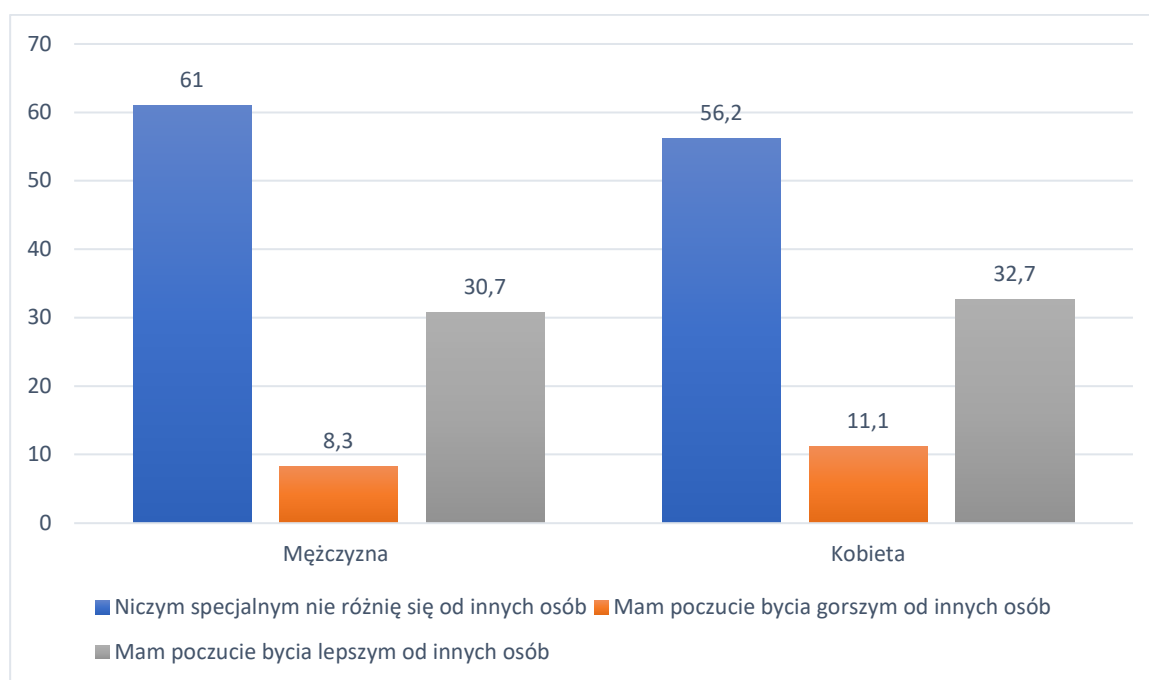
Wśród badanych respondentów najwięcej osób odczuwających zadowolenie i szczęście zamieszkuje powiat strzelecko-drezdenecki (70%), międzyrzecki (68%), a także krośnieński i świebodziński (58,3%). Uczucie smutku i przygnębienia towarzyszy dość często przede wszystkim mieszkańcom powiatu sulcińskiego (50%), z kolei smutek i przygnębienie odczuwane bardzo często charakteryzuje mieszkańców powiatu słubickiego (16,8%).

Wykres 233 Ocena respondentów na temat samopoczucia na co dzień w podziale na powiaty [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Również w samoocenie „bycia lepszym lub gorszym” od innych nie widać niepokojących sygnałów wśród mieszkańców województwa lubuskiego. Tylko 11,1% kobiet i 8,3% mężczyzn czuje się gorsza od innych. Wynika z tego, że większość badanych respondentów posiada wysoką samoocenę, co w efekcie potencjalnie nie zagraża ich zdrowiu psychicznemu.

Wykres 234 Samoocena w podziale na płeć [%]

Źródło: Badania PAPI, N = 422

Podsumowanie

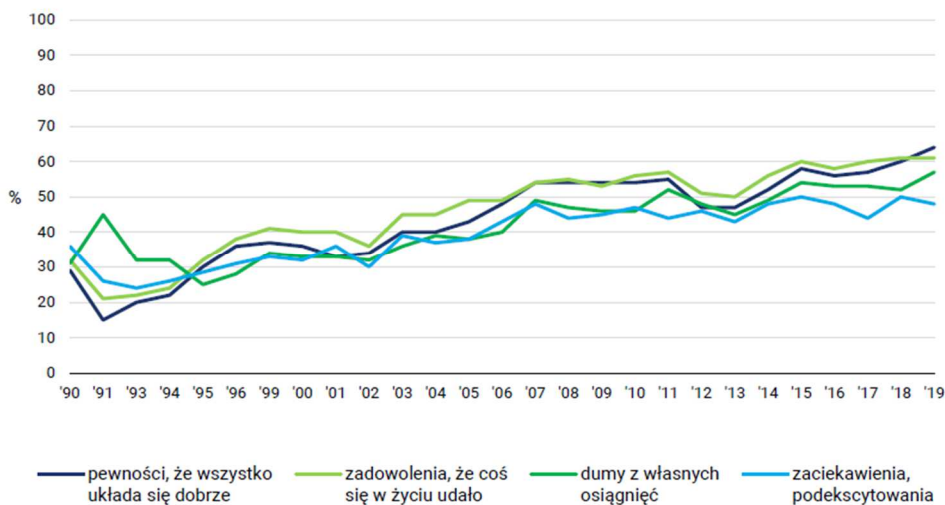
57,8% respondentów z województwa lubuskiego odczuwa zadowolenie, a 21,6% czuje się również szczęśliwa. 12,3% respondentów odczuwa smutek, a 8,3% również przygnębienie. Ogólnie średnio 80% badanych ocenia swój stan zdrowia psychicznego jako dobry i bardzo dobry, z kolei 20% jako niepokojący. Mniejszy odsetek dorosłych mieszkańców województwa lubuskiego martwi się o stan zdrowia, niż ma to miejsce wśród lubuskich uczniów. O pogorszenie się stanu zdrowia martwi się większy odsetek mężczyzn (10,3%), niż kobiet. Jednakże ok. 60% respondentów nie boi się pogorszenia stanu zdrowia psychicznego. Respondenci posiadają dobry kontakt z rodziną i znajomymi (80%), dzięki czemu mogą liczyć

na ich pomoc i wsparcie. Jednak 20% badanych nie deklaruje pozytywnych relacji z najbliższymi, co może również wiązać się z ich niepokojącą oceną o swój stan zdrowia psychicznego.

Na pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego ma wpływ również przemoc w postaci hejtu w Internecie, z którą zetknęła się niewielka część badanych. Okazuje się, że tego typu przemoc dotyka częściej ludzi młodych, uczniów, czyli dzieci i młodzież z województwa lubuskiego, niż osoby dorosłe. Jednak w opinii badanych hejt w Internecie dotyka częściej mężczyzn, niż kobiety. Ogólna ocena samopoczucia respondentów w kontekście analizy zdrowia psychicznego wykazuje, że ponad połowa badanych jest zadowolona i szczęśliwa (średnio 52%). Ok. 35% badanych w każdym przedziale wiekowym odczuwa smutek i przygnębienie, a średnio 10% osób biorących udział w badaniu deklaruje, że smutek i przygnębienie towarzyszy im cały czas.

Komunikat z badań CBOS „Samopoczucie Polaków w roku 2019” (Nr 18/2020) wskazuje, że blisko dwie trzecie Polaków (64%) często lub bardzo często odczuwało w 2019 r. pewność, że wszystko układa się dobrze, a nieco mniej osób (61%) zadowolenie, że coś się w ich życiu powiodło. Niespełna trzy piąte badanych (57%) wielokrotnie w roku 2019 czuło dumę ze swoich osiągnięć, a niemal co drugi (48%) był czymś szczególnie zaciekawiony lub podekscytowany.

Negatywnych emocji doświadczano rzadziej. Prawie dwóm piątym ankietowanych (38%) towarzyszyło w ubiegłym roku – często lub bardzo często – zdenerwowanie, rozdrażnienie. Niespełna co trzeci respondent (31%) wielokrotnie miał poczucie, że jest lekceważony przez władzę. Jedna czwarta badanych (25%) co najmniej często odczuwała zniechęcenie lub znużenie, a więcej niż jedna piąta (22%) – bezradność. Stosunkowo rzadsze były takie stany, jak wściekłość (14%), depresja, bycie nieszczęśliwym (14%) oraz – deklarowane przez nielicznych – myśli samobójcze (1%). Badani, którzy zadeklarowali, że w minionym roku odczuwali jakąś pozytywną emocję, częściej także wskazywali inne pozytywne stany, a rzadziej te pesymistyczne – i odwrotnie.

Wykres 235 Stan zadowolenia Polaków [%]

Źródło: Komunikat z badań CBOS „Samopoczucie Polaków w roku 2019”, Nr 18/2020, s. 4.

Warto wspomnieć, że w 2012 r. został zakończony trzyletni projekt badawczy na temat stanu zdrowia psychicznego Polaków. Było to pierwsze szerokie badanie epidemiologiczne zaburzeń psychicznych, zgodne z metodologią Światowej Organizacji Zdrowia „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostępność psychiatrycznej opieki zdrowotnej – EZOP Polska”. Badanie zostało przeprowadzone na próbie 10 tys. respondentów w wieku 18-64 lat. Na podstawie tych badań powstał raport pt. „Charakterystyka rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych w Polsce na podstawie badania EZOP” przygotowany przez: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH), Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie (IPiN) oraz Katedrę Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (KPUM). W badaniu przeanalizowano cztery podstawowe grupy zaburzeń:

- Zaburzenia nerwicowe, charakteryzujące się występowaniem lęku i zachowań mających na celu uniknięcie ekspozycji na „lękotwórczą sytuację”;
- Zaburzenia związane z nadużywaniem przyjmowania i uzależnieniem od substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu, narkotyków);
- Zaburzenia nastroju, w tym epizody depresji, manii oraz trwające ponad dwa lata depresyjne zaburzenia nastroju tj. dystymię;

– Zaburzenia zachowania o charakterze wybuchowym, impulsywnym, z konsekwencjami w zakresie współżycia społecznego.

W badanej próbie u 23,4% osób rozpoznano przynajmniej jedno zaburzenie psychiczne z 18 zaburzeń zdefiniowanych wg Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób ICD-10 i Klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego DSM-IV. Wśród nich, co czwarta przebadana osoba doświadczała więcej niż jednego zaburzenia, a co dwudziesta piąta – trzech i więcej. Grupę tych ostatnich pacjentów, mających doświadczenia z kilkoma zaburzeniami, oszacowano na blisko ćwierć miliona osób. U około 10% badanej populacji stwierdzono zaburzenia nerwicowe, wśród których do najczęstszych należały fobie specyficzne (4,3%) i fobie społeczne (1,8%). Można przyjąć, że na zaburzenia nerwicowe cierpi co dziesiąty Polak w wieku produkcyjnym, jest to grupa 2,5 miliona osób. Zaburzenia nastroju wśród zgłaszanych dolegliwości stanowiły łącznie 3,5% (w tym aż 3% stanowiła depresja), czyli mogą one dotyczyć blisko 1 miliona Polaków w wieku produkcyjnym. Impulsywne zaburzenia zachowania rozpoznawano u 3,5% respondentów co może oznaczać, że co trzydziesty Polak prezentuje tego rodzaju zachowania. Dużą grupę zaburzeń stanowiły zaburzenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych (12,8%), w tym aż 11,9% to zaburzenia będące następstwem nadużywania alkoholu. Te zaburzenia psychiczne dotyczyły 3,3 miliona osób w wieku produkcyjnym.

Najnowszy raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Komisji Europejskiej pt. „Health at a Glance: Europe 2018” wskazuje, że ponad jedna na sześć osób w krajach UE (17,3%) miała problem ze zdrowiem psychicznym w 2016 r. Zatem około 84 mln mieszkańców Unii Europejskiej zmagало się z zaburzeniami psychicznymi, takimi jak depresja, zaburzenia lękowe oraz zaburzenia związane z używaniem alkoholu i narkotyków. Choroby psychiczne dotyczą przede wszystkim Finów, Holendrów i Francuzów (ok. 19% populacji), zaś w najmniejszym stopniu Polaków, Bułgarów i Rumunów (poniżej 15%).

W chwili obecnej zakończono najnowsze badania dotyczące stanu zdrowia Polaków ramach badania EZOP II. Wyniki badań są opracowywane i niebawem będą dostępne.

Spis wykresów

Spis tabel

Tabela 1 Próba badawcza (mężczyźni)	108
Tabela 2 Próba badawcza (kobiety)	109

Spis wykresów

Wykres 1 Wskaźnik respondentów w podziale na powiaty [%]	5
Wykres 2 Wskaźnik respondentów w podziale na powiaty i płeć [%]	6
Wykres 3 Wskaźnik respondentów w podziale na płeć w poszczególnych typach szkół [%]	6
Wykres 4 Stopień zadowolenia z poszczególnych obszarów [%]	8
Wykres 5 Stopień zadowolenia z poszczególnych obszarów w podziale na płeć [%]	8
Wykres 6 Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny [%]	9
Wykres 7 Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na płeć [%]	9
Wykres 8 Ocena stanu zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na powiat [%]	10
Wykres 9 Średnia ilość godzin spędzonych na siłowni w ciągu ostatnich 30 dni [%]	10
Wykres 10 Średnia ilość godzin spędzonych na siłowni w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]	11
Wykres 11 Średnia ilość godzin spędzonych na utrzymywaniu zdrowego stylu życia w ciągu ostatnich 30 dni [%]	12
Wykres 12 Średnia ilość godzin spędzonych na utrzymywaniu zdrowego stylu życia w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]	12
Wykres 13 Średnia ilość godzin spędzonych na podejmowaniu aktywności w celu zdobycia doświadczenia w ciągu ostatnich 30 dni [%]	13
Wykres 14 Średnia ilość godzin spędzonych na podejmowaniu aktywności w celu zdobycia doświadczenia w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]	14
Wykres 15 Średnia ilość godzin spędzonych na dyskotecę/w klubie w ciągu ostatnich 30 dni [%]	14
Wykres 16 Średnia ilość godzin spędzonych na dyskotecę/w klubie w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]	15
Wykres 17 Średnia ilość godzin spędzonych na innych imprezach w ciągu ostatnich 30 dni [%]	16
Wykres 18 Ocena podejmowania się znacznie większej ilości zadań niż jest się w stanie wykonać [%]	16
Wykres 19 Ocena czucia się winnym, gdy nie robi się nic [%]	17
Wykres 20 Ocena stałego pośpiechu i ścigania się z czasem [%]	18
Wykres 21 Ocena poświęcania zbyt wiele czasu na planowanie i obmyślanie przyszłych zadań [%]	18
Wykres 22 Ocena trudności stanu rozluźnienia się [%]	19

Wykres 23 Ocena poświęcania więcej czasu na obowiązki niż spotkania z przyjaciółmi, hobby czy rozrywki [%]	20
.....	
Wykres 24 Formy aktywności uczniów w czasie wolnym [%]	21
Wykres 25 Formy aktywności uczniów w czasie wolnym w podziale na płeć [%]	22
Wykres 26 Formy aktywności uczniów w czasie wolnym w podziale na powiaty [%]	23
Wykres 27 Częstotliwość grania w gry na komputerze przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	24
Wykres 28 Częstotliwość grania w gry na komputerze przez uczniów w podziale na płeć [%]	24
Wykres 29 Częstotliwość grania w gry na komputerze przez uczniów w podziale na powiaty [%]	25
Wykres 30 Częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	26
Wykres 31 Częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez uczniów w podziale na płeć [%]	26
Wykres 32 Częstotliwość aktywnego uprawiania sportu przez uczniów w podziale na powiaty [%]	27
Wykres 33 Częstotliwość czytania książek, prasy przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	28
Wykres 34 Częstotliwość czytania książek, prasy przez uczniów w podziale na płeć [%]	28
Wykres 35 Częstotliwość wychodzenia z przyjaciółmi w czasie wolnym przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	29
.....	
Wykres 36 Częstotliwość wychodzenia z przyjaciółmi w czasie wolnym przez uczniów w podziale na płeć [%]	30
Wykres 37 Częstotliwość wychodzenia z przyjaciółmi w czasie wolnym przez uczniów w podziale na powiaty [%]	30
.....	
Wykres 38 Częstotliwość uprawiania innego hobby przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	31
Wykres 39 Częstotliwość uprawiania innego hobby przez uczniów w podziale na płeć [%]	32
Wykres 40 Częstotliwość uprawiania innego hobby przez uczniów w podziale na powiaty [%]	32
Wykres 41 Częstotliwość używania internetu przez uczniów ze względu na cel [%]	35
Wykres 42 Częstotliwość używania internetu przez uczniów ze względu na cel w podziale na płeć [%]	36
Wykres 43 Częstotliwość używania Internetu przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	36
Wykres 44 Częstotliwość używania Internetu przez uczniów w podziale na powiaty [%]	37
Wykres 45 Częstotliwość używania Internetu w celu poszukiwania informacji przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	37
.....	
Wykres 46 Częstotliwość używania Internetu w celu poszukiwania informacji przez uczniów w podziale na powiaty [%]	38
.....	
Wykres 47 Stopień zaangażowania w wykonywanie poszczególnych czynności [%]	39
Wykres 48 Średnia liczba godzin spędzanych w sieci przez dzieci i młodzież ogólnopolską	40
Wykres 49 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w różnych grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy [%]	41
Wykres 50 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w różnych grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy w podziale na płeć [%]	42
.....	
Wykres 51 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w różnych grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy w podziale na powiaty [%]	42

Wykres 52 Wiek osób, które po raz pierwszy obstawiły pieniądze w grach hazardowych [%].....	43
Wykres 53 Wiek osób, które po raz pierwszy obstawiły pieniądze w grach hazardowych w podziale na płeć [%]	43
Wykres 54 Rodzaje gier hazardowych, w które najczęściej grają uczniowie [%]	44
Wykres 55 Częstotliwość grania na automatach (w których można wygrać pieniądze) przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	45
Wykres 56 Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności (wykraczające poza podstawowe potrzeby) [%] .	47
Wykres 57 Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności (wykraczające poza podstawowe potrzeby) w podziale na płeć [%]	48
Wykres 58 Częstotliwość robienia zakupów dla przyjemności (wykraczające poza podstawowe potrzeby) w podziale na powiaty [%]	48
Wykres 59 Ocena sytuacji związanych z robieniem zakupów przez uczniów [%]	49
Wykres 60 Ocena sytuacji związanych z robieniem zakupów przez uczniów w podziale na płeć [%]	49
Wykres 61 Palenie papierosów wśród uczniów [%].....	51
Wykres 62 Palenie papierosów wśród uczniów w podziale na płeć [%]	51
Wykres 63 Palenie papierosów wśród uczniów w podziale na powiaty [%].....	51
Wykres 64 Palenie papierosów wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%].....	52
Wykres 65 Liczba wypalanych papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	53
Wykres 66 Wiek respondentów, w którym zapalili pierwszego papierosa [%].....	53
Wykres 67 Wiek respondentów, w którym zapalili pierwszego papierosa w podziale na płeć [%]	54
Wykres 68 Spożywanie alkoholu wśród uczniów [%].....	56
Wykres 69 Spożywanie alkoholu wśród uczniów w podziale na powiaty [%].....	57
Wykres 70 Spożywanie alkoholu wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%].....	57
Wykres 71 Spożywanie alkoholu wśród uczniów w podziale na płeć [%].....	58
Wykres 72 Częstotliwość spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	59
Wykres 73 Spożycie alkoholu w ostatnim czasie przez uczniów w podziale na typ alkoholu i typ szkoły [%]	60
Wykres 74 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w szkole podstawowej [%].....	60
Wykres 75 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w zasadniczej szkole zawodowej [%]	61
Wykres 76 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w liceum [%].....	61
Wykres 77 Częstotliwość spożywania różnych alkoholi przez uczniów w technikum [%]	62
Wykres 78 Miejsce spożywania alkoholu przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	63
Wykres 79 Miejsce spożywania alkoholu przez uczniów w podziale na płeć [%]	63
Wykres 80 Częstotliwość „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na typ szkoły [%]	64
Wykres 81 Częstotliwość „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni przez uczniów w podziale na płeć [%]	64

Wykres 82 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły na temat spożywania alkoholu w ciąży [%].....	65
Wykres 83 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły na temat prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu [%]	66
Wykres 84 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły na temat sytuacji prowadzenia samochodów pod wpływem alkoholu [%]	67
Wykres 85 Znajomość substancji psychoaktywnych [%].....	69
Wykres 86 Używanie substancji psychoaktywnych [%]	70
Wykres 87 Używanie substancji psychoaktywnych w podziale na płeć [%].....	70
Wykres 88 Używanie substancji psychoaktywnych w podziale na powiaty [%]	71
Wykres 89 Główne powody używania substancji psychoaktywnych [%].....	72
Wykres 90 Ocena zdobycia marihuany [%].....	73
Wykres 91 Ocena zdobycia marihuany w podziale na powiaty [%]	73
Wykres 92 Ocena uczniów w podziale na typ szkoły w zakresie zdobycia marihuany [%]	74
Wykres 93 Dostępność środków psychoaktywnych w środowisku lokalnym [%].....	75
Wykres 94 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów szkoły podstawowej [%]	75
Wykres 95 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów zasadniczej szkoły zawodowej [%]	76
Wykres 96 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów liceum [%].....	76
Wykres 97 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów technikum [%]	77
Wykres 98 Trudność zdobycia poszczególnych substancji [%].....	79
Wykres 99 Trudność zdobycia poszczególnych substancji w podziale na powiaty [%].....	80
Wykres 100 Liczba osób zażywających używki w szkole podstawowej [%]	81
Wykres 101 Liczba osób zażywających używki w zasadniczej szkole zawodowej [%].....	82
Wykres 102 Liczba osób zażywających używki w liceum ogólnokształcącym [%].....	82
Wykres 103 Liczba osób zażywających używki w technikum [%].....	83
Wykres 104 Ocena uczniów na temat zespołu klasowego [%]	85
Wykres 105 Ocena uczniów na temat koleżeństwa i przyjaźni [%].....	86
Wykres 106 Ocena uczniów na temat zespołu klasowego w podziale na płeć [%].....	87
Wykres 107 Samoocena [%].....	88
Wykres 108 Samoocena respondentów w podziale na powiaty [%]	89
Wykres 109 Samoocena własnego zachowania [%].....	90
Wykres 110 Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów ze względu na typ szkoły [%].....	92
Wykres 111 Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów ze względu na płeć [%].....	92
Wykres 112 Ocena stanu zdrowia psychicznego uczniów ze względu na powiaty [%].....	93
Wykres 113 Ocena aktualnego nastroju uczniów w podziale na typ szkoły [%]	94
Wykres 114 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów szkoły podstawowej [%]	94

Wykres 115 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów zasadniczej szkoły zawodowej [%]	95
Wykres 116 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów liceum [%].....	96
Wykres 117 Stany uczuć najczęściej występujące w ostatnim tygodniu wśród uczniów technikum [%]	96
Wykres 118 Obawa przed pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]	97
Wykres 119 Obawa przed pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów w podziale na płeć [%]..	98
Wykres 120 Obawa przed pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów w podziale na powiaty [%]	98
Wykres 121 Ocena wpływu na własne życie wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%].....	99
Wykres 122 Ocena wyglądu i dbania o sylwetkę wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]	99
Wykres 123 Ocena uczniów na temat spotkania się z sytuacją hejtu w Internecie [%].....	100
Wykres 124 Ocena uczniów na temat spotkania się z sytuacją hejtu w Internecie w podziale na płeć [%]	100
Wykres 125 Ocena uczniów na temat spotkania się z sytuacją hejtu w Internecie w podziale na powiaty [%] .	101
Wykres 126 Ocena czasu, w którym hejt skierowany był do respondentów w podziale na typ szkoły [%].....	101
Wykres 127 Częstotliwość hejtu w Internecie skierowanego do respondentów w podziale na typ szkoły [%] .	102
Wykres 128 Ocena samopoczucia „na co dzień” wśród uczniów w podziale na typ szkoły [%]	103
Wykres 129 Ogólna samoocena uczniów ze względu na typ szkoły [%]	103
Wykres 130 Ogólna samoocena uczniów ze względu na płeć [%]	104
Wykres 131 Ogólna samoocena uczniów ze względu na powiaty [%]	104
Wykres 132 Zmiana samopoczucia uczniów w wyniku nauczania zdalnego [%]	106
Wykres 133 Ocena samopoczucia w trakcie zdalnego nauczania [%].....	107
Wykres 134 Liczba respondentów w podziale na płeć i podregion	109
Wykres 135 Liczba respondentów w podziale na wiek i płeć	110
Wykres 136 Ocena respondentów na temat poświęcania zbyt wiele czasu na obowiązki niż spotkania z przyjaciółmi, hobby czy rozrywki [%]	110
Wykres 137 Ocena respondentów na temat poświęcania zbyt wiele czasu na obowiązki niż spotkania z przyjaciółmi, hobby czy rozrywki w podziale na powiaty [%]	111
Wykres 138 Średnia tygodniowa liczba godzin spędzonych w towarzystwie przyjaciół/znajomych [%].....	112
Wykres 139 Średnia tygodniowa liczba godzin spędzonych w towarzystwie przyjaciół/znajomych w podziale na płeć [%].....	112
Wykres 140 Samoocena w realizacji niektórych czynności [%].....	113
Wykres 141 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny [%]	114
Wykres 142 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na płeć [%].....	114

Wykres 143 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny w podziale na powiaty [%]	115
Wykres 144 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z sytuacji finansowej rodziny na tle innymi rodzin w miejscowości [%]	116
Wykres 145 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu zdrowia [%]	116
Wykres 146 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu zdrowia w podziale na płeć [%] ...	117
Wykres 147 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu posiadania [%]	117
Wykres 148 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia ze stanu posiadania w podziale na powiaty [%]	118
Wykres 149 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z samego siebie [%]	119
Wykres 150 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z samego siebie w podziale na płeć [%]	119
Wykres 151 Ocena respondentów na temat stopnia zadowolenia z przyjaciół/znajomych [%]	120
Wykres 152 Czynności wykonywane najczęściej w czasie wolnym przez respondentów [%]	121
Wykres 153 Czynności wykonywane najczęściej w czasie wolnym przez respondentów w podziale na płeć [%]	122
Wykres 154 Czynności wykonywane najczęściej w czasie wolnym przez respondentów w podziale na powiat [%]	123
Wykres 155 Aktywność Polaków w czasie wolnym [%]	124
Wykres 156 Używanie internetu w podziale na cel [%]	126
Wykres 157 Korzystanie z telefonu i internetu [%]	127
Wykres 158 Korzystanie z telefonu i internetu podziale na płeć [%]	128
Wykres 159 Korzystający z internetu w latach 2002-2021	129
Wykres 160 Sposoby korzystanie z internetu, które nie są związane z pracą zawodową [%]	130
Wykres 161 Granie w gry za pieniądze wśród mieszkańców województwa lubuskiego [%]	131
Wykres 162 Granie w gry za pieniądze wśród mieszkańców w podziale na powiaty [%]	132
Wykres 163 Częstotliwość obstawiania pieniędzy w grach w ciągu ostatnich 12 miesięcy [%]	133
Wykres 164 Wiek respondentów, w jakim pierwszy raz obstawili pieniądze w grach hazardowych [%]	133
Wykres 165 Wiek respondentów, w jakim pierwszy raz obstawili pieniądze w grach hazardowych w podziale na płeć [%]	134
Wykres 166 Rodzaje gier hazardowych, w które najczęściej respondenci obstawiają pieniądze [%]	135
Wykres 167 Częstotliwość robienia zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby (zakupy dla przyjemności) [%]	137
Wykres 168 Częstotliwość robienia zakupów, które wykraczają poza podstawowe potrzeby respondentów w podziale na płeć [%]	138
Wykres 169 Ocena respondentów na temat stwierdzeń dotyczących robienia zakupów [%]	139
Wykres 170 Respondenci, którzy w ciągu miesiąca kupili coś przez internet [%]	140

Wykres 171 Palenie papierosów wśród respondentów [%]	141
Wykres 172 Palenie papierosów wśród respondentów w podziale na powiaty [%].....	142
Wykres 173 Palenie papierosów wśród mieszkańców w podziale na płeć [%].....	142
Wykres 174 Palenie papierosów w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na wiek respondentów [%].....	143
Wykres 175 Odsetek osób palących [%]	144
Wykres 176 Liczba osób palących w podziale na płeć i wiek	144
Wykres 177 Spożywanie alkoholu wśród respondentów [%]	145
Wykres 178 Spożywanie alkoholu wśród respondentów w podziale na powiaty [%]	146
Wykres 179 Spożywanie alkoholu wśród mieszkańców w podziale na płeć [%].....	147
Wykres 180 Wiek respondentów, w którym pierwszy raz spożyli alkohol [%]	147
Wykres 181 Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na wiek respondentów [%].....	148
Wykres 182 Ocena najczęściej spożywanego alkoholu [%]	149
Wykres 183 Spożywanie piwa wśród respondentów w podziale na powiaty [%]	149
Wykres 184 Spożywanie wina wśród respondentów w podziale na powiaty [%]	150
Wykres 185 Spożywanie wódki wśród respondentów w podziale na powiaty [%]	150
Wykres 186 Spożywanie whisky/koniak wśród respondentów w podziale na powiaty [%].....	151
Wykres 187 Rodzaj alkoholu spożywany w sytuacji ostatniego picia w podziale na płeć [%]	151
Wykres 188 Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia poszczególnych zachowań po spożyciu alkoholu [%] ..	152
Wykres 189 Ocena sytuacji „upicia się” w ciągu życia [%]	153
Wykres 190 Ocena sytuacji „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni [%]	154
Wykres 191 Ocena sytuacji „upicia się” w ciągu ostatnich 30 dni w podziale na płeć [%]	154
Wykres 192 Ocena stopnia spożycia alkoholu przez kobiety w ciąży w podziale na płeć respondentów [%] .	155
Wykres 193 Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu w podziale na płeć [%].....	155
Wykres 194 Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu w podziale na powiaty [%].....	156
Wykres 195 Prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu w podziale na wiek respondentów [%]	157
Wykres 196 Odsetek ludności spożywającej alkohol w 2019 r. [%].....	158
Wykres 197 Rodzaje najczęściej spożywanego alkoholu wśród Polaków w 2019 r. [%].....	159
Wykres 198 Znajomość substancji psychoaktywnych wśród respondentów [%]	160
Wykres 199 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez respondentów [%]	160
Wykres 200 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez respondentów w podziale na płeć [%]	161
Wykres 201 Zażywanie substancji psychoaktywnych przez respondentów w podziale na powiaty [%]	161
Wykres 202 Wiek respondentów, w których spróbowali pierwszy raz substancje psychoaktywne [%]	162
Wykres 203 Wiek respondentów, w których spróbowali pierwszy raz substancje psychoaktywne w podziale na płeć [%].....	163
Wykres 204 Powody zażywania substancji psychoaktywnych w opinii respondentów [%]	163
Wykres 205 Ocena trudności zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów [%]	164

Wykres 206 Ocena trudności zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów w podziale na powiaty [%]	165
Wykres 207 Ocena zdobycia/kupienia marihuany w opinii respondentów w podziale na wiek [%]	166
Wykres 208 Ocena respondentów na temat trudności w dostępie do substancji uzależniających [%]	167
Wykres 209 Ocena respondentów na temat podjęcia ustawodawczych ograniczeń w dostępie do alkoholu [%]	168
Wykres 210 Ocena respondentów na temat podjęcia ustawodawczych ograniczeń w dostępie do alkoholu w podziale na płeć [%]	168
Wykres 211 Ocena stanu aktualnego nastroju w opinii respondentów [%]	169
Wykres 212 Ocena stanu aktualnego nastroju w opinii respondentów w podziale na płeć [%]	170
Wykres 213 Ocena stanu aktualnego nastroju w opinii respondentów w podziale na powiaty [%]	170
Wykres 214 Ocena respondentów stanu zdrowia psychicznego w podziale w wiek [%]	171
Wykres 215 Ocena stanu zdrowia psychicznego respondentów w podziale na płeć [%]	172
Wykres 216 Ocena respondentów na temat stanu zdrowia psychicznego w podziale na powiaty [%]	173
Wykres 217 Ocena stanu uczuć w ostatnim tygodniu w opinii respondentów [%]	173
Wykres 218 Opinia respondentów na temat obawy pogorszenia się ich stanu zdrowia psychicznego [%]	174
Wykres 219 Opinia respondentów na temat obawy pogorszenia się ich stanu zdrowia psychicznego w podziale na płeć [%]	174
Wykres 220 Opinia respondentów na temat obawy pogorszenia się ich stanu zdrowia psychicznego w podziale na powiaty [%]	175
Wykres 221 Ocena respondentów na temat spędzania czasu i pomocy ze strony bliskich [%]	176
Wykres 222 Ocena relacji społecznych w opinii respondentów [%]	176
Wykres 223 Ocena relacji społecznych w opinii respondentów podziale na powiaty [%]	177
Wykres 224 Samoocena w zakresie postrzegania siebie [%]	177
Wykres 225 Samoocena w zakresie postrzegania siebie w podziale na płeć [%]	178
Wykres 226 Samoocena własnego zachowania [%]	179
Wykres 227 Ocena respondentów na temat wpływu na własne życie w podziale na płeć [%]	179
Wykres 228 Ocena respondentów na temat występowania hejtu w internecie w podziale na wiek [%]	180
Wykres 229 Ocena respondentów na temat występowania hejtu w internecie w podziale na płeć [%]	180
Wykres 230 Ocena czasu hejtu skierowanego do respondentów w podziale na wiek [%]	181
Wykres 231 Ocena czasu hejtu skierowanego do respondentów w podziale na płeć [%]	181
Wykres 232 Ocena respondentów na temat samopoczucia na co dzień w podziale na wiek [%]	182
Wykres 233 Ocena respondentów na temat samopoczucia na co dzień w podziale na powiaty [%]	183
Wykres 234 Samoocena w podziale na płeć [%]	183
Wykres 235 Stan zadowolenia Polaków [%]	185